sangham.net
Virtual AccessToInsight

-Namo tassa bhagavato arahato sammā-

ព្រះត្រៃបិដកភាសាខ្មែរ - Tipiṭaka Khmer language

ភាគ ០៤១ - Book 041

Ven. Members of the Sangha, Ven. Theras Valued Upasaka, valued Upasika This is a Work Edition! 1.Edition 20170218 Do not share it further except for editing and working purposes within the transcription project on sangham.net. Only for personal use. If you find any mistake or like to join the merits please feel invited to join here: sangham.net [http://sangham.net/index.php/board,85.0.html] or Upasika Norum on sangham.net **Anumodana!**

សូមថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះសង្ឃ, ជំរាបសួរឧបាសក និងឧបាសិកាទាំងអស់ នេះគឺជាសេចក្តីព្រាងច្បាប់ការបោះពុម្ពផ្សាយ! 1.Edition 20170218 សូមកុំចែករំលែកបន្ថែមទៀត ប្រសិនបើមិនមែនសម្រាប់ការកែសម្រួលនៅ sangham.net និងកិច្ចការនេះ។ សូមគិតថា លោកអ្នកត្រូវបានអញ្ជើញដើម្បីចូលរួមបុណ្យកុសលនេះ និងសូមប្រាប់ពួកយើងអំពីកំហុស និងប្រើវេទិកានេះ: sangham.net [http://sangham.net/index.php/board,85.0.html] ឬប្រាប់ឧបាសិកា Norum នៅលើ sangham.net **សូមអនុមោទនា**!

A topic about progress and feedback can be found here: ព្រះត្រៃបិដក ភាគ ០៤១ - Tipitaka Book 041 [http://forum.sangham.net/index.php/topic,10554.0.html], for change log on ati.eu see here: វាយការណ៍ ភាគ ០៤១

ភាគ ទី ០៤០ | **មាតិកា** | ភាគ ទី ០៤២

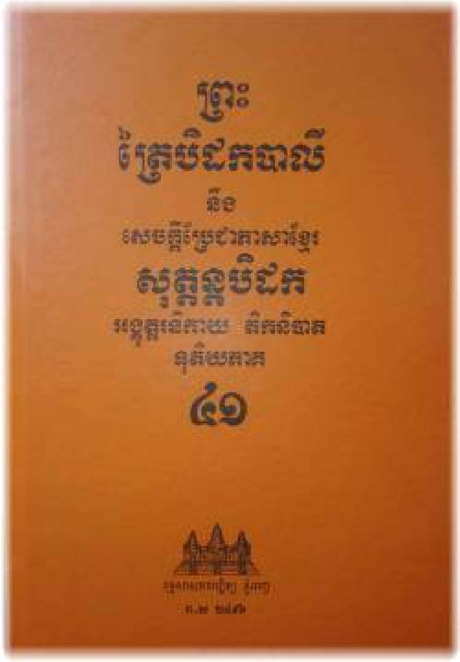

គំរូ ឯកសារ ផ្សេងទៀត ៖
book_041.pdf\\

CS លេខសម្គាល់
លេខទំព័រ

ព្រះត្រៃបិដក ភាគ ទី ៤១

ទ. 1

សុត្តន្តបិដក

CS sut | book_041

អង្គុត្តរនិកាយ

CS sut.an | book_041

(អង្គុត្តរនិកាយ)

ទុតិយភាគ

ភាគទី ៤១

តិកនិបាត
បឋមបណ្ណាសក
ពាលវគ្គ ទី១ | រថការវគ្គ ទី២ | បុគ្គលវគ្គ ទី៣ | ទេវទូតវគ្គ ទី៤ | ចូឡវគ្គ ទី៥
ទុតិយបណ្ណាសក
ព្រាហ្មណវគ្គ ទី១ (៦) | មហាវគ្គ ទី២ (៧) | អានន្ទវគ្គ ទី៣ (៨) | សមណវគ្គ ទី៤ (៩) | លោណផលវគ្គ ទី៥ (១០)
តតិយបណ្ណាសក
សម្ពោធិវគ្គ ទី១ (១១) | អាបាយិកវគ្គ ទី២ (១២) | កុសិនារវគ្គ ទី៣ (១៣) | យោធាជីវវគ្គ ទី៤ (១៤) | មង្គលវគ្គ ទី៥ (១៥)
សុត្រមិនសង្គ្រោះចូលក្នុងបណ្ណាសក
អចេលកវគ្គ ទី១ (១៦) | កម្មបថបេយ្យាល ទី២ (១៧) | រាគបេយ្យាល ទី៣ (១៨)

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

ខ្ញុំសូមនមស្ការ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ។

តិកនិបាត

CS sut.an.03 | book_041

(ឯកកនិបាត)

បឋមបណ្ណាសក

CS sut.an.03.vv1 | book_041

(១. បឋមបណ្ណាសកំ)

ពាលវគ្គ ទី១

CS sut.an.03.v01 | book_041

(១. ពាលវគ្គោ)

(ភយសូត្រ ទី១)

CS sut.an.03.001 | book_041

(១. ភយសុត្តំ)

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចឥរិយាបថ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតបព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យទាំងឡាយណាមួយ កើតឡើង ភ័យទាំងអស់នោះ តែងកើតអំពីជនពាល មិនមែនកើតអំពីបណ្ឌិតទេ ឧបទ្រព (ចង្រៃ) ទាំងឡាយណាមួយកើតឡើង ឧបទ្រពទាំងអស់នោះ តែងកើតឡើងអំពីជនពាល មិនមែនកើតអំពីបណ្ឌិតទេ ឧបស័គ្គ (សេចក្តីទើសទាក់) ទាំងឡាយណាមួយ កើតឡើង ឧបស័គ្គទាំងអស់នោះ តែងកើតឡើងអំពីជនពាល មិនមែនកើតអំពីបណ្ឌិតឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្លើងតែងឆេះរាល អំពីផ្ទះបបុស ឬផ្ទះស្មៅ មកឆេះផ្ទះកំពូលទាំងឡាយ ដែលគេលាបទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅ មិនមានខ្យល់ចូល មានសន្ទះទ្វារ ដ៏ជិតស្និទ្ធ មានបង្អួចបិទជិតបាន ដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យទាំងឡាយណាមួយ កើតឡើង ភ័យទាំងអស់នោះ តែងកើតឡើងអំពីជនពាល មិនមែនកើតអំពីបណ្ឌិតទេ ឧបទ្រពទាំងឡាយណាមួយ កើតឡើង ឧបទ្រពទាំងអស់នោះ តែងកើតឡើងអំពីជនពាល មិនមែនកើតអំពីបណ្ឌិតទេ ឧបស័គ្គទាំងឡាយណាមួយកើតឡើង ឧបស័គ្គទាំងអស់នោះ តែងកើតអំពីជនពាល មិនមែនកើតអំពីបណ្ឌិតទេ ក៏ដូច្នោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនពាលប្រកបដោយភ័យ ដ៏ពន្លឹក បណ្ឌិតមិនមានភ័យដ៏ពន្លឹកទេ ជនពាលប្រកបដោយឧបទ្រព បណ្ឌិតមិនមានឧបទ្រពទេ ជនពាលប្រកបដោយឧបស័គ្គ បណ្ឌិតមិនមានឧបស័គ្គទេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យមិនមានមកអំពីបណ្ឌិត ឧបទ្រពមិនមានមកអំពីបណ្ឌិត ឧបស័គ្គមិនមានមកអំពីបណ្ឌិតទេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនោះ គួរអ្នកទាំងឡាយសិក្សា យ៉ាងនេះថា បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣យ៉ាង ណា ដែលគេគួរស្គាល់បានថា ជាពាល បុគ្គលដែលវៀរធម៌ ទាំង ៣យ៉ាងនោះ ហើយ ប្រកបដោយធម៌ ៣ ណា ដែលគេគួរស្គាល់បានថា ជាបណ្ឌិត ពួកយើងនឹងប្រព្រឹត្ត សមាទានធម៌ ទាំង៣នោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះឯង។

(លក្ខណសូត្រ ទី២)

CS sut.an.03.002 | book_041

(២. លក្ខណសុត្តំ)

[២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនពាល មានកម្មជាលក្ខណៈ បណ្ឌិតក៏មានកម្មជាលក្ខណៈ ប្រាជ្ញាតែងមានសេចក្តីរុងរឿង ក្នុងការប្រព្រឹត្តិមិនដាច់។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង គួរសំគាល់បានថាជាជនពាល។ ធម៌៣ តើដូចម្តេច។ គឺ កាយទុច្ចរិត ១ វចីទុច្ចរិត ១ មនោទុច្ចរិត១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ទាំង ៣ នេះឯង ដែលគួរសំគាល់បាន ថាជាជនពាល។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ គួរសំគាល់បាន ថាជាបណ្ឌិត។ ធម៌៣ តើដូចម្តេច។ គឺកាយសុចរិត ១ វចីសុចរិត ១ មនោសុចរិត ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ទាំង៣ នេះឯង ដែលគួរសំគាល់បាន ថាជាបណ្ឌិត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ ណា ដែលគួរសំគាល់បានថា ជាជនពាល បុគ្គលវៀរធម៌ ទាំង៣នោះ ហើយប្រកបដោយធម៌៣ ណា ដែលគួរសំគាល់បានថាជាបណ្ឌិត យើងទាំងឡាយ នឹងសមាទាន ប្រព្រឹត្តធម៌ ទាំង៣នោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះឯង។

(ចិន្តីសូត្រ ទី៣)

CS sut.an.03.003 | book_041

(៣. ចិន្តីសុត្តំ)

[៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាលលក្ខណៈ[1] ពាលនិមិត្ត[2] ពាលាបទាន របស់បុគ្គលពាល[3] នេះ មាន៣យ៉ាង។ ៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនពាលក្នុងលោកនេះ អ្នកគិតគំនិតអាក្រក់ ១ អ្នកនិយាយសំដីអាក្រក់ ១ អ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើជនពាលមិនបានគិតគំនិតអាក្រក់ក្តី មិនបាននិយាយសំដីអាក្រក់ក្តី មិនបានធ្វើអំពើអាក្រក់ក្តីទេ បណ្ឌិតទាំងឡាយ គប្បីស្គាល់បុគ្គលនោះថា អ្នកដ៏ចំរើននេះ ជាជនពាល ជាអសប្បុរស ដូចម្តេចបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះជនពាល ជាអ្នកគិតគំនិតអាក្រក់ផង ជាអ្នកនិយាយសំដីអាក្រក់ផង ជាអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ផង បានជាបណ្ឌិតទាំងឡាយ ស្គាល់បុគ្គលនោះថា អ្នកដ៏ចំរើននេះ ជាជនពាល ជាអសប្បុរស។ ម្នាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ពាលលក្ខណៈ ពាលនិមិត្ត ពាលាបទាន នៃជនពាល ៣យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតលក្ខណៈ[4] បណ្ឌិតនិមិត្ត[5] បណ្ឌិតាបទាន[6] របស់បុគ្គលជាបណ្ឌិតនេះ មាន៣យ៉ាង។ ៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកគិតគំនិតល្អ ១ និយាយសំដីល្អ ១ ធ្វើអំពើល្អ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើបណ្ឌិត ជាអ្នកមិនបានគិតគំនិតល្អផង មិនបាននិយាយសំដីល្អផង មិនបានធ្វើអំពើល្អផងទេ បណ្ឌិតទាំងឡាយ គប្បីស្គាល់បុគ្គលនោះថា អ្នកដ៏ចំរើននេះ ជាបណ្ឌិត ជាសប្បុរស ដូចម្តេចបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះបណ្ឌិត ជាអ្នកគិតគំនិតល្អផង និយាយសំដីល្អផង ធ្វើអំពើល្អផង បានជាបណ្ឌិតទាំងឡាយ ស្គាល់បុគ្គលនោះថា អ្នកដ៏ចំរើននេះ ជាបណ្ឌិត ជាសប្បុរស។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតលក្ខណៈ បណ្ឌិតនិមិត្ត បណ្ឌិតាបទាន របស់បុគ្គលជាបណ្ឌិត ៣ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនោះអ្នកទាំងឡាយ ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា បុគ្គល ប្រកបដោយធម៌ ៣ ណា ដែលស្គាល់បាន ថាជាជនពាល បុគ្គលវៀរធម៌ ទាំង៣នោះ ហើយប្រកបដោយធម៌ ៣ ណា ដែលស្គាល់បាន ថាជាបណ្ឌិត យើងទាំងឡាយ នឹងសមាទាន ប្រព្រឹត្តធម៌ទាំង៣ យ៉ាងនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ។

(អច្ចយសូត្រ ទី៤)

CS sut.an.03.004 | book_041

(៤. អច្ចយសុត្តំ)

[៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង ដែលសំគាល់បាន ថាជាជនពាល។ ធម៌៣ តើដូចម្តេច។ គឺបុគ្គលមិនឃើញទោសរបស់ខ្លួន តាមទោស ១ លុះឃើញទោសតាមទោសហើយ មិនសំដែងទោសឲ្យសមគួរ តាមធម៌ ១ ទុកជាសំដែងទោសរបស់ខ្លួន ប្រាប់បុគ្គលដទៃហើយ ក៏មិនទទួលទោស ឲ្យសមគួរតាមធម៌ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ នេះឯង ដែលគប្បីដឹងបាន ថាជាជនពាល។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ គប្បីដឹងបាន ថាជាបណ្ឌិត។ ធម៌៣ តើដូចម្តេច។ គឺ បុគ្គលឃើញទោសរបស់ខ្លួនតាមទោស ១ លុះឃើញទោសតាមទោសហើយ ក៏សំដែងទោស ឲ្យសមគួរតាមធម៌ ១ លុះសំដែងទោស ប្រាប់បុគ្គលដទៃហើយ ក៏ទទួលទោស ឲ្យសមគួរតាមធម៌ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣នេះឯង ដែលគប្បីដឹងបាន ថាជាបណ្ឌិត។

(អយោនិសោសូត្រ ទី៥)

CS sut.an.03.005 | book_041

(៥. អយោនិសោសុត្តំ)

[៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣យ៉ាង គប្បីដឹងបាន ថាជាជនពាល។ ធម៌៣ តើដូចម្តេច។ គឺ ជាអ្នកតាក់តែង នូវប្រស្នាដោយមិនត្រូវទំនង ១ ជាអ្នកដោះស្រាយប្រស្នា ដោយមិនត្រូវទំនង ១ បើអ្នកដទៃដោះស្រាយប្រស្នាដោយត្រូវទំនងហើយ ក៏មិនសរសើរដោយបទ និងព្យញ្ជនៈ ជាបរិមណ្ឌលស្រួលបរិបូណ៌ឡើយ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ នេះឯង ដែលគួរស្គាល់បាន ថាជាជនពាល។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ គួរស្គាល់បាន ថាជាបណ្ឌិត។ ធម៌៣ តើដូចម្តេច។ គឺ ជាអ្នកតាក់តែងប្រស្នា ដោយត្រូវទំនង ១ ជាអ្នកដោះស្រាយប្រស្នា ដោយត្រូវទំនង ១ បើអ្នកដទៃដោះប្រស្នា ដោយត្រូវទំនងហើយ ក៏សរសើរ ដោយបទ និងព្យញ្ជនៈ ជាបរិមណ្ឌល ស្រួលបរិបូណ៌ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ នេះឯង ដែលគួរស្គាល់បាន ថាជាបណ្ឌិត។

(អកុសលសូត្រ ទី៦)

CS sut.an.03.006 | book_041

(៦. អកុសលសុត្តំ)

[៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាង គួរស្គាល់បានថាជាជនពាល។ ធម៌៣ តើដូចម្តេច។ គឺ កាយកម្ម ជាអកុសល ១ វចីកម្ម ជាអកុសល ១ មនោកម្ម ជាអកុសល ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ នេះឯង ដែលគប្បីដឹងបាន ថាជាជនពាល។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ គប្បីដឹងបាន ថាជាបណ្ឌិត។ ធម៌៣ តើដូចម្តេច។ គឺ កាយកម្ម ជាកុសល ១ វចីកម្ម ជាកុសល ១ មនោកម្ម ជាកុសល ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាងនេះឯង ដែលគប្បីដឹងបាន ថាជាបណ្ឌិត។

(សាវជ្ជសូត្រ ទី៧)

CS sut.an.03.007 | book_041

(៧. សាវជ្ជសុត្តំ)

[៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយ ធម៌៣យ៉ាង គួរស្គាល់បានថាជាជនពាល។ ធម៌៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺ កាយកម្ម ប្រកបដោយទោស ១ វចីកម្ម ប្រកបដោយទោស ១ មនោកម្ម ប្រកបដោយទោស ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ នេះឯង ដែលគប្បីដឹងបាន ថាជាជនពាល។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ គួរស្គាល់បាន ថាជាបណ្ឌិត។ ធម៌៣ តើដូចម្តេច។ គឺកាយកម្មមិនមានទោស១ វចីកម្មមិនមានទោស១ មនោកម្មមិនមានទោស ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាងនេះឯង ដែលគប្បីដឹងបាន ថាជាបណ្ឌិត។

(សព្យាពជ្ឈសូត្រ ទី៨)

CS sut.an.03.008 | book_041

(៨. សព្យាពជ្ឈសុត្តំ)

[៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាង គួរស្គាល់បានថាជាជនពាល។ ធម៌៣ តើដូចម្តេច។ គឺកាយកម្ម ប្រកបដោយសេចក្តីបៀតបៀន ១ វចីកម្មប្រកបដោយសេចក្តីបៀតបៀន ១ មនោកម្ម ប្រកបដោយសេចក្តីបៀត បៀន ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ដែលគប្បីដឹងបាន ថាជាជនពាល។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាង គួរស្គាល់បាន ថាជាបណ្ឌិត។ ធម៌៣ តើដូចម្តេច។ គឺ កាយកម្មមិនមានសេចក្តីបៀតបៀន ១ វចីកម្ម មិនមានសេចក្តីបៀតបៀន ១ មនោកម្ម មិនមានសេចក្តីបៀតបៀន ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ នេះឯង ដែលគប្បីដឹងបាន ថាជាបណ្ឌិត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះថា បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ ណា ដែលគួរស្គាល់ថាជាជនពាល បុគ្គលបានវៀរបង់ នូវធម៌៣នោះ ហើយប្រកបដាយធម៌៣ណា ដែលគួរស្គាល់បាន ថាជាបណ្ឌិត យើងទាំងឡាយ នឹងសមាទាន ប្រព្រឹត្តនូវធម៌ទាំង៣នោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ។

(ខតសូត្រ ទី៩)

CS sut.an.03.009 | book_041

(៩. ខតសុត្តំ)

[៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល ជាអ្នកមិនឈ្លាសវៃ ជាអសប្បុរសប្រកបដោយធម៌ ៣យ៉ាង រមែងរក្សាខ្លួន ដែលមានទីពឹងជីកគាស់ចោលហើយ មានទីពឹងបំផ្លាញចោលហើយ ជាអ្នកប្រកបដោយទោសផង ប្រកបដោយសេចក្តីតិះដៀល របស់វិញ្ញូជនទាំងឡាយផង បាននូវបាបច្រើនផង។ ធម៌៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺ កាយទុច្ចរិត ១ វចីទុច្ចរិត ១ មនោទុច្ចរិត ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល ជាអ្នកមិនឈ្លាសវៃ ជាអសប្បុរស ប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាងនេះឯង រមែងរក្សាខ្លួន ដែលមានទីពឹងជីកគាស់ចោលហើយ មានទីពឹងបំផ្លាញចោលហើយ ជាអ្នកប្រកបដោយទោសផង ប្រកបដោយសេចក្តីតិះដៀល របស់វិញ្ញូជនទាំងឡាយផង បាននូវបាបច្រើនផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាឈ្លាសវៃ ជាសប្បុរស ប្រកបដោយធម៌៣យ៉ាង រមែងរក្សាខ្លួន ដែលមានទីពឹងមិនបានជីកគាស់ចោល មានទីពឹងមិនបានបំផ្លាញចោល ជាអ្នកមិនមានទោសផង មិនមានសេចក្តីតិះដៀល អំពីវិញ្ញូជនទាំងឡាយផង បាននូវបុណ្យច្រើនផង។ ធម៌៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺកាយសុចរិត ១ វចីសុចរិត ១ មនោសុចរិត ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាឈ្លាសវៃ ជាសប្បុរស ប្រកបដោយធម៌៣ នេះឯង រមែងរក្សាខ្លួន ដែលមានទីពឹងមិនបានជីកគាស់ចោល មានទីពឹងមិនបានបំផ្លាញចោល ជាអ្នកមិនមានទោសផង មិនមានសេចក្តីតិះដៀល អំពីវិញ្ញូជនទាំងឡាយផង បាននូវបុណ្យច្រើនផង។

(មលសូត្រ ទី១០)

CS sut.an.03.010 | book_041

(១០. មលសុត្តំ)

[១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលពាល ប្រកបដោយធម៌៣យ៉ាង មិនលះបង់ នូវមន្ទិល ៣ យ៉ាងទេ នឹងធ្លាក់ក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទំលាក់។ ធម៌៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺជាអ្នកទ្រុស្តសីល ទាំងមិនលះបង់មន្ទិល គឺភាវៈទ្រុស្តសីល ១ ជាអ្នកច្រណែន ទាំងមិនលះបង់មន្ទិល គឺសេចក្តីច្រណែន ១ ជាអ្នកកំណាញ់ ទាំងមិនលះបង់មន្ទិល គឺសេចក្តីកំណាញ់ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង មិនលះបង់មន្ទិល ៣ យ៉ាងនេះឯង តែងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទំលាក់។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតប្រកបដោយធម៌៣យ៉ាង លះបង់នូវមន្ទិល៣យ៉ាង ដូចជាគេនាំយកទៅដំកល់ទុក ក្នុងស្ថានសួគ៌។ ធម៌៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺជាអ្នកមានសីល ទាំងលះបង់ នូវមន្ទិល គឺភាវៈទ្រុស្តសីល ១ ជាអ្នកមិនច្រណែន ទាំងលះបង់ នូវមន្ទិល គឺ សេចក្តីច្រណែន ១ ជាអ្នកមិនមានកំណាញ់ ទាំងលះបង់នូវមន្ទិល គឺសេចក្តីកំណាញ់ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិត ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ លះបង់នូវមន្ទិល ៣ យ៉ាងនេះឯង ដូចជាគេនាំយកទៅដំកល់ទុក ក្នុងស្ថានសួគ៌។

ចប់ ពាលវគ្គ ទី១។

ឧទ្ទាននៃពាលវគ្គនោះគឺ

សំដែងអំពីភ័យ ១ លក្ខណៈ ១ គំនិត ១ ទោស ១ ខុសទំនង ១ អកុសល ១ ប្រកបដោយទោស ១ ប្រកបដោយសេចក្តីបៀតបៀន ១ មានទីពឹងជីកគាស់ ចោល ១ មន្ទិល ១។

រថការវគ្គ ទី២

CS sut.an.03.v02 | book_041

(២. រថការវគ្គោ)

(ញាតសូត្រ ទី១)

CS sut.an.03.011 | book_041

(១. ញាតសុត្តំ)

[១១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ប្រកបដោយធម៌ ៣យ៉ាងជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីមិនជាគុណ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាសុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាគុណ ដើម្បីជាទុក្ខ ដល់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ។ ធម៌៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺភិក្ខុបបួលអ្នកផងក្នុងកាយកម្ម ដែលមិនសមគួរ ១ បបួលក្នុងវចីកម្ម ដែលមិនសមគួរ ១ បបួលក្នុងធម៌ទាំងឡាយ[7] ដែលមិនសមគួរ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ប្រកបដោយធម៌៣ នេះឯង រមែងប្រតិបត្តិ ដើម្បីមិនជាគុណ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាសុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាគុណ ដើម្បីជាទុក្ខ ដល់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ប្រកបដោយធម៌ ៣យ៉ាង ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីជាគុណ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីជាគុណ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ។ ធម៌៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺភិក្ខុបបួលអ្នកផង ក្នុងកាយកម្ម ដែលសមគួរ ១ បបួលក្នុងវចីកម្ម ដែលសមគួរ ១ បបួលក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលសមគួរ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ប្រកបដោយធម៌ ៣យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីជាគុណ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីជាគុណ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ។

(សារណីយសូត្រ ទី២)

CS sut.an.03.012 | book_041

(២. សារណីយសុត្តំ)

[១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុទាំងឡាយ ដែលព្រះរាជា ជាក្សត្រិយ៍បានមុទ្ធាភិសេកហើយ នៅតែរលឹកចាំបាន រហូតដល់អស់ព្រះជន្មនេះ មាន៣យ៉ាង។ ហេតុ៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជា ជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុទ្ធាភិសេក ទ្រង់ព្រះសម្ភព ក្នុងប្រទេសណា នេះជាហេតុ ទី១ ដែលព្រះរាជា ជាក្សត្រិយ៍ បានមុទ្ធាភិសេកហើយ នៅតែរលឹកចាំបាន រហូតដល់អស់ព្រះជន្ម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះរាជា ជាក្សត្រិយ៍ បានមុទ្ធាភិសេក ក្នុងប្រទេសណា នេះជាហេតុ ទី២ ដែលព្រះរាជា ជាក្សត្រិយ៍ បានមុទ្ធាភិសេកហើយ នៅតែរលឹកចាំបាន រហូតដល់អស់ព្រះជន្ម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះរាជា ជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ទ្រង់ផ្ចាញ់សង្គ្រាម បានឈ្នះសង្គ្រាមហើយ ទ្រង់គ្រប់គ្រងទីសង្គ្រាមនោះឯង ក្នុងប្រទេសណា នេះជាហេតុ ទី៣ ដែលព្រះរាជា ជាក្សត្រិយ៍ បានមុទ្ធាភិសេកហើយ នៅតែរលឹកចាំបាន រហូតដល់អស់ព្រះជន្ម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ៣នេះឯង ដែលព្រះរាជា ជាក្សត្រិយ៍ បានមុទ្ធាភិសេកហើយ នៅតែរលឹកចាំបាន រហូតដល់អស់ព្រះជន្ម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុទាំងឡាយ ដែលភិក្ខុគួររលឹក រហូតដល់អស់ជីវិត ឲ្យដូចជាព្រះមហាក្សត្រិយ៍នោះ នេះ មាន៣យ៉ាង។ ហេតុ ៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកោរសក់ កោរពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់ កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួស ក្នុងប្រទេសណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុ ទី១ ដែលភិក្ខុគួររលឹក រហូតដល់អស់ជីវិត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយមួយទៀត ភិក្ខុដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌ ជាគ្រឿងរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់ទុក្ខ ក្នុងប្រទេសណា ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ នេះជាហេតុ ទី២ ដែលភិក្ខុគួររលឹក រហូតដល់អស់ជីវិត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនឯង នាបច្ចុប្បន្ន ក្នុងប្រទេសណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុ ទី៣ ដែលភិក្ខុគួររលឹក រហូតដល់អស់ជីវិត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ៣ យ៉ាងនេះឯង ដែលភិក្ខុគួរតែរលឹកចាំបាន រហូតដល់អស់ជីវិត។

(អាសំសសូត្រ ទី៣)

CS sut.an.03.013 | book_041

(៣. អាសំសសុត្តំ)

[១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ ពួកនេះ មានប្រាកដក្នុងលោក។ បុគ្គល ៣ ពួក តើដូចម្តេច។ គឺបុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ១ មានសេចក្តីប្រាថ្នា ១ ប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នា ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកកើតក្នុងត្រកូលទាប គឺត្រកូលចណ្ឌាល ត្រកូលអ្នកត្បាញផែង ត្រកូលអ្នកនេសាទ ត្រកូលអ្នកធ្វើរថ ត្រកូលអ្នកចោលសម្រាម ឬត្រកូលអ្នកកំសត់ ដែលមានបាយ និងទឹក និងភោជនតិច ប្រព្រឹត្ត ចិញ្ចឹមជីវិតលំបាក ជាត្រកូល ដែលរកអាហារសម្រាប់បរិភោគនិងសំពត់សម្រាប់ស្លៀកដណ្តប់បានដោយលំបាក។ បុគ្គលនោះសោត មានសម្បុរអាក្រក់ អ្នកផងមិនចង់ពិតពិលរមិលមើល ជាមនុស្សតឿ មានជម្ងឺច្រើន ខ្វាក់ម្ខាង ក្ញែង ខ្វក ឬមានអវយវៈម្ខាងពិការ ជាអ្នកមិនបានបាយ ទឹក សំពត់យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក លំនៅ និងគ្រឿងប្រទីប។ បុគ្គលនោះ ឮដំណឹងថា ក្សត្រិយ៍ទ្រង់ព្រះនាមនេះ ពួកក្សត្រិយ៍បានអភិសេកដោយខត្តិយាភិសេកហើយ។ បុគ្គលនោះ រមែងមិនត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលណាហ្ន៎ ពួកក្សត្រិយ៍ នឹងអភិសេកអញ ដោយខត្តិយាភិសេកផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសេចក្តីប្រាថ្នា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ ព្រះរាជបុត្រច្បង របស់ខត្តិយរាជ ដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ជារាជកុមារ ដែលគេមិនទាន់ អភិសេក ដោយរាជាភិសេកនៅឡើយទេ តែព្រះរាជកុមារ មិនមានញាប់ញ័រ(ចង់បាន)។ ព្រះរាជបុត្រនោះ ឮដំណឹងថា ព្រះខត្តិយរាជព្រះនាមនេះ ពួកក្សត្រិយ៍ បានអភិសេក ដោយខត្តិយាភិសេកហើយ។ ព្រះរាជបុត្រនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា កាលណាហ្ន៎ ពួកក្សត្រិយ៍ នឹងអភិសេកអញ ដោយខត្តិយាភិសេកផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានសេចក្តីប្រាថ្នា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ខត្តិយរាជ ក្នុងលោកនេះ បានមុទ្ធាភិសេកហើយ។ ព្រះរាជាអង្គនោះ ឮដំណឹងថា ខត្តិយរាជព្រះនាមនេះ ពួកក្សត្រិយ៍ បានអភិសេក ដោយខត្តិយាភិសេកហើយ។ ព្រះរាជាអង្គនោះ មិនមានព្រះរាជតម្រិះ យ៉ាងនេះថា កាលណាហ្ន៎ ពួកក្សត្រិយ៍ នឹងអភិសេកអញ ដោយខត្តិយាភិសេកផង។ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះសេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងរាជាភិសេកណា របស់ព្រះរាជា ដែលមិនទាន់អភិសេក ក្នុងកាលមុននោះ សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងរាជាភិសេក របស់ព្រះរាជាអង្គនោះៗ បានស្ងប់ព្រះរាជហឫទ័យហើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ពួកនេះឯង មានប្រាកដក្នុងលោក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ពួក មានប្រាកដក្នុងពួកភិក្ខុ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ បុគ្គល៣ពួក

តើដូចម្តេច។ គឺបុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ១ មានសេចក្តីប្រាថ្នា ១ ប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នា ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ មានអំពើមិនល្អ មានមារយាទគួរឲ្យអ្នកផងរង្កៀស ជាអ្នកបិទបាំងបាបកម្មទុក មិនមែនជាសមណៈ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថា ជាសមណៈ មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ជាអ្នកស្អុយខាងក្នុង មានចិត្តទទឹកដោយរាគៈ មានជាតិដ៏ជ្រោកជ្រាក។ បុគ្គលនោះ ឮដំណឹងថា ភិក្ខុឈ្មោះនេះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន។ បុគ្គលនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានប្រាថ្នា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ។ ភិក្ខុនោះ ឮដំណឹងថា ភិក្ខុឈ្មោះនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានសេចក្តីប្រាថ្នា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអរហន្តខីណាស្រព។ ភិក្ខុនោះ ឮដំណឹងថា ភិក្ខុឈ្មោះនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន។ ភិក្ខុនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង។ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះសេចក្តីប៉ុនប៉ងនូវវិមុត្តិណា របស់ភិក្ខុ ដែលមិនទាន់មានវិមុត្តិ ក្នុងកាលមុន សេចក្តីប៉ុនប៉ង នូវវិមុត្តិ របស់ភិក្ខុនោះ ៗ បានស្ងប់ស្ងាត់ចិត្តហើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទាំង ៣ នេះឯង មានប្រាកដ ក្នុងពួកភិក្ខុ។

(ចក្កវត្តិសូត្រ ទី៤)

CS sut.an.03.014 | book_041

(៤. ចក្កវត្តិសុត្តំ)

[១៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិអង្គណា ប្រកបដោយធម៌[8] ទ្រង់ធម៌[9] ស្តេចអង្គនោះ ទ្រង់ញុំាងចក្រ ដែលមិនមែនជារបស់ស្តេចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ មានភិក្ខុ ១រូប ក្រាបទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ចក្ររបស់ស្តេចចក្រពត្តិ ប្រកបដោយធម៌ ទ្រង់ធម៌ តើដូចម្តេច។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់តបថា ម្នាលភិក្ខុ ចក្រនោះ ក៏គឺធម៌ [សំដៅយកកុសលកម្មបថ។ អដ្ឋកថា។] ដូច្នេះ រួចទ្រង់ត្រាស់តទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងលោកនេះ ស្តេចចក្រពត្តិ ប្រកបដោយធម៌ ទ្រង់ធម៌ ទ្រង់អាស្រ័យធម៌តែមួយយ៉ាង ធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌ កោតក្រែងធម៌ យកធម៌ជាទង់ជ័យ យកធម៌ជាទង់យស យកធម៌ជាអធិបតី ចាត់ចែងនូវការរក្សា ទប់ទល់គ្រប់គ្រង ប្រកបដោយធម៌ ចំពោះជនខាងក្នុង ម្នាលភិក្ខុ មួយទៀត ស្តេចចក្រពត្តិ ប្រកបដោយធម៌ ទ្រង់ធម៌ ទ្រង់អាស្រ័យធម៌តែមួយយ៉ាង ធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌ កោតក្រែងធម៌ យកធម៌ជាទង់ជ័យ យកធម៌ជាទង់យស យកធម៌ជាអធិបតី ចាត់ចែងនូវការរក្សា ទប់ទល់ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ចំពោះពួកក្សត្រិយ៍អ្នកចុះចូល ពួកពល ពួកព្រាហ្មណ៍ គហបតី ពួកអ្នកនិគម អ្នកជនបទ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ និងពួកម្រឹគបក្សី។ ម្នាលភិក្ខុ លុះស្តេចចក្រពត្តិ ប្រកបដោយធម៌ ទ្រង់ធម៌ អង្គនោះឯង អាស្រ័យធម៌តែមួយយ៉ាង ធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌ កោតក្រែងធម៌ យកធម៌ជាទង់ជ័យ យកធម៌ជាទង់យស យកធម៌ជាអធិបតី ចាត់ចែងនូវការរក្សាទប់ទល់ គ្រប់គ្រង ប្រកបដោយធម៌ ចំពោះជនខាងក្នុង ចាត់ចែងនូវការរក្សា ទប់ទល់ គ្រប់គ្រង ប្រកបដោយធម៌ ចំពោះពួកក្សត្រិយ៍អ្នកចុះចូល ពួកពល ពួកព្រាហ្មណ៍ គហបតី ពួកអ្នកនិគម ជនបទ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ និងពួកម្រឹគបក្សី ទើបញុំាងចក្រ ឲ្យប្រព្រឹត្តតាមធម៌កើត។ ចក្រនោះ មនុស្សណាមួយ ជាសត្រូវ ធ្វើបដិវត្តដោយដៃពុំបានឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីនេះ មានដូចជាព្រះតថាគត អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌[10] ទ្រង់ធម៌[11] អាស្រ័យធម៌តែមួយយ៉ាង ធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌ កោតក្រែងធម៌ យកធម៌ជាទង់ជ័យ យកធម៌ជាទង់យស យកធម៌ជាអធិបតី ចាត់ចែងនូវការរក្សា ទប់ទល់ គ្រប់គ្រង ប្រកបដោយធម៌ ចំពោះកាយកម្មថា កាយកម្មបែបនេះ គួរសេព កាយកម្មបែបនេះ មិនគួរសេពឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុ មួយទៀត ព្រះតថាគត អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌ ទ្រង់ធម៌ អាស្រ័យធម៌តែមួយយ៉ាង ធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌ កោតក្រែងធម៌ យកធម៌ជាទង់ជ័យ យកធម៌ជាទង់យស យកធម៌ជាអធិបតី ចាត់ចែងនូវការរក្សា ទប់ទល់ គ្រប់គ្រង ប្រកបដោយធម៌ ចំពោះវចីកម្មថា វចីកម្មបែបនេះ គួរសេព វចីកម្មបែបនេះ មិនគួរសេពឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុ មួយទៀត ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌ ទ្រង់ធម៌ អាស្រ័យធម៌តែមួយយ៉ាង ធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌ កោតក្រែងធម៌ យកធម៌ជាទង់ជ័យ យកធម៌ជាទង់យស យកធម៌ជាអធិបតី ចាត់ចែងនូវការរក្សា ទប់ទល់ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ចំពោះមនោកម្មថា មនោកម្មបែបនេះ គួរសេព មនោកម្មបែបនេះ មិនគួរសេពឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រះតថាគតនោះឯង ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌ ទ្រង់ធម៌ អាស្រ័យនូវធម៌តែមួយយ៉ាង ធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌ កោតក្រែងធម៌ យកធម៌ជាទង់ជ័យ យកធម៌ជាទង់យស យកធម៌ជាអធិបតី ចាត់ចែងនូវការរក្សា ទប់ទល់ គ្រប់គ្រង ប្រកបដោយធម៌ ចំពោះកាយកម្ម ចាត់ចែងនូវការរក្សា ទប់ទល់ គ្រប់គ្រង ប្រកបដោយធម៌ ចំពោះវចីកម្ម ចាត់ចែងនូវការរក្សា ទប់ទល់ គ្រប់គ្រង ប្រកបដោយធម៌ ចំពោះមនោកម្ម ញុំាងធម្មចក្រ ដ៏ប្រសើរ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ តាមធម៌នុ៎ះឯង។ ចក្កនោះ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ទេវតា មារ ព្រហ្ម ឬអ្នកណាមួយ ក្នុងលោក ធ្វើបដិវត្តពុំបានឡើយ។

(សចេតនសូត្រ ទី៥)

CS sut.an.03.015 | book_041

ឬ បចេតនសូត្រ

(៥. សចេតនសុត្តំ)

[១៥] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងឥសិបតនមិគទាយវន ជិតក្រុងពារាណសី។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតបព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលពីព្រេងនាយមក មានព្រះរាជា ១ព្រះអង្គ ព្រះនាមបចេតនៈ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ព្រះបាទបចេតនៈ ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងជាងរថម្នាក់ថា ម្នាលជាងរថជាសម្លាញ់ អំណឹះទៅ៦ខែ អំពីខែនេះ យើងនឹងមានសង្គ្រាម ម្នាលជាងរថសម្លាញ់ អ្នកអាចធ្វើចក្រ ១ គូយ៉ាងថ្មី ឲ្យយើងបានឬទេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជាងរថ បានក្រាបបង្គំទូលតបព្រះបាទបចេតនៈថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ អាចធ្វើបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ជាងរថ ធ្វើចក្រឲ្យសម្រេចបានតែម្ខាង ក្នុងវេលា ៦ ខែ ខ្វះ៦ រាត្រី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបចេតនៈ ទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់ជាងធ្វើរថថា ម្នាលជាងរថសម្លាញ់ កន្លងទៅ ៦ ថ្ងៃ អំពីថ្ងៃនេះ យើងនឹងមានសង្គ្រាម ចក្រ១គូយ៉ាងថ្មី អ្នកធ្វើសម្រេចហើយឬ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ធ្វើអស់ ៦ខែ ខ្វះ ៦ រាត្រីនេះឯង ហើយបានតែចក្រម្ខាង។ ម្នាលជាងរថសម្លាញ់ ចុះអ្នកអាចធ្វើចក្រ ទី២ ឲ្យសម្រេច ត្រឹមតែ៦ ថ្ងៃនេះ បានឬទេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជាងរថបានទទួលតបព្រះឱង្ការព្រះបាទបចេតនៈថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ អាចធ្វើបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ជាងរថធ្វើចក្រ ទី២ ឲ្យសម្រេចត្រឹមតែ ៦ ថ្ងៃ រួចនាំយកចក្រទាំង ១គូយ៉ាងថ្មី (នោះ) ចូលទៅគាល់ព្រះបាទបចេតនៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបចេតនៈ យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស នេះហើយចក្រ ១គូយ៉ាងថ្មី របស់ព្រះករុណា ខ្ញុំព្រះអង្គ ធ្វើសម្រេចហើយ។ ព្រះបាទបចេតនៈទ្រង់ត្រាស់សួរថា អើជាងរថសម្លាញ់ ចក្រណា ដែលអ្នកធ្វើឲ្យសម្រេច អស់ ៦ខែ ខ្វះ៦រាត្រីក្តី ចក្រណា ដែលអ្នកធ្វើឲ្យសម្រេច ត្រឹមតែ ៦ ថ្ងៃក្តី ចក្រទាំង ២នេះ មានដំណើរផ្សេងគ្នា ដូចម្តេច យើងមិនទាន់យល់ការណ៍ផ្សេងគ្នា នៃចក្រទាំង២នុ៎ះ ថាដូចម្តេចឡើយ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ការណ៍ផ្សេងគ្នា នៃចក្រទាំង២នុ៎ះមាន សូមទ្រង់ចាំទតការណ៍ផ្សេងគ្នា (នោះ) ចុះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង ជាងរថ បង្វិលចក្រ ដែលធ្វើឲ្យសម្រេចអស់ត្រឹមតែ ៦ថ្ងៃ ឲ្យវិលទៅ។ កាលចក្រនោះវិលទៅ ក៏ទៅកាន់ទីអស់កំណត់ត្រឹមតែមួយវិលប៉ុណ្ណោះ ហើយត្រឡប់ដួលលើផែនដី។ រួចទើបជាងរថបង្វិលចក្រ ដែលធ្វើឲ្យសម្រេច អស់៦ខែ ខ្វះ៦រាត្រី ឲ្យវិលទៅម្តងទៀត។ កាលចក្រនោះវិលទៅ ក៏ទៅកាន់ទីអស់កំណត់ត្រឹមតែមួយកំឡាំងបង្វិលប៉ុណ្ណោះ ហើយក៏នៅនឹងថ្កល់ ហាក់ដូចជាខ្ចាស់ត្រង់ភ្លៅ។ ព្រះបាទបចេតនៈ ត្រាស់សួរថា ម្នាលជាងរថសម្លាញ់ ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច បានជាចក្រណា ដែលអ្នកធ្វើឲ្យសម្រេច ត្រឹមតែ៦ថ្ងៃ ចក្រនោះ ដែលអ្នកបង្វិលទៅ ក៏ទៅកាន់ទីអស់កំណត់ ត្រឹមតែមួយវិលប៉ុណ្ណោះ ហើយត្រឡប់ដួលចុះ លើផែនដី។ ម្នាលជាងរថសម្លាញ់ ហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច បានជាចក្រណា ដែលអ្នកធ្វើឲ្យសម្រេច អស់៦ខែ ខ្វះ៦រាត្រី ចក្រនោះ ដែលអ្នកបង្វិលទៅ ក៏ទៅកាន់ទីអស់កំណត់ ត្រឹមតែមួយវិលប៉ុណ្ណោះ ហើយក៏តាំងនៅនឹងថ្កល់ ហាក់ដូចជាខ្ចាស់ត្រង់ភ្លៅ។ ជាងរថក្រាបបង្គំទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ចក្រណា ដែលធ្វើឲ្យសម្រេចត្រឹម ៦ថ្ងៃ ចក្រនោះឯង មានខ្នងកង់វៀច ពករដិបរដុប មានជាប់ស្រាយផង កាំក៏វៀច ពករដិបរដុប មានជាប់ស្រាយផង ដុំវៀច មានពករដិបដុប មានជាប់ស្រាយផង។ ចក្រនោះ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គបង្វិល ក៏វិលទៅកាន់ទីអស់កំណត់ ត្រឹមតែមួយកំឡាំងបង្វិលប៉ុណ្ណោះ ហើយត្រឡប់ដួលលើផែនដី ព្រោះមានខ្នងកង់វៀច ពករដិបរដុប មានជាប់ស្រាយផង ព្រោះកាំវៀច ពករដិបរដុប មានជាប់ស្រាយផង ព្រោះដុំវៀច មានពករដិបរដុប ជាប់ស្រាយផង។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ចំណែកចក្រណា ដែលធ្វើឲ្យសម្រេចអស់ ៦ខែ ខ្វះ៦រាត្រី ចក្រនោះ មានខ្នងកង់មិនវៀច មិនមានពករដិបរដុប មិនមានស្រាយផង មានកាំមិនវៀច មិនមានពករដិបដុប មិនមានស្រាយផង មានដុំមិនវៀច មិនមានពករដិបរដុប មិនមានស្រាយផង។ ចក្រនោះ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គបង្វិល ក៏វិលទៅកាន់ទីអស់កំណត់ ត្រឹមតែមួយកំឡាំងបង្វិលប៉ុណ្ណោះ ហើយនៅគាំង ហាក់ដូចជាខ្ចាស់ត្រង់ភ្លៅ ព្រោះមានខ្នងកង់មិនវៀច មិនមានពករដិបដុប មិនមានស្រាយ ព្រោះមានកាំមិនវៀច មិនមានពករដិបរដុប មិនមានស្រាយ ព្រោះមានដុំមិនវៀច មិនមានពករដិបរដុប មិនមានស្រាយផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គំនិតរបស់អ្នកទាំងឡាយ ទំនងជាយល់យ៉ាងនេះថា ជាងរថនោះ ក្នុងសម័យនោះ គឺអ្នកដទៃផ្សេង ដោយពិត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ មិនត្រូវយល់ដំណើរនោះ យ៉ាងនោះឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជាងរថនោះ ក្នុងសម័យនោះ គឺតថាគតហ្នឹងឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលនោះ តថាគត ជាអ្នកចេះស្គាល់ពួកឈើវៀច ឈើមានពករដិបរដុប ឈើមានស្រាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតថាគត បានជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ជាអ្នកយល់ស្គាល់ ក្នុងកាយវៀច កាយមានពក កាយមានស្រាយ ជាអ្នកយល់ស្គាល់ ក្នុងពាក្យវៀច ពាក្យមានពក ពាក្យមានស្រាយ ជាអ្នកយល់ស្គាល់ ក្នុងមនោវៀច មនោមានពក មនោមានស្រាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនីណាមួយមិនបានលះបង់កាយវៀច កាយមានពក កាយមានស្រាយ មិនបានលះបង់ពាក្យវៀច ពាក្យមានពក ពាក្យមានស្រាយ មិនបានលះបង់ចិត្តវៀច ចិត្តមានពក ចិត្តមានស្រាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនីទាំងនោះ ឈ្មោះថា រលំចាកធម៌វិន័យនេះ យ៉ាងនេះឯង ដូចជាចក្រ ដែលធ្វើឲ្យសម្រេចត្រឹម៦ថ្ងៃនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនីណាមួយ បានលះបង់កាយវៀច កាយមានពក កាយមានស្រាយ បានលះបង់ពាក្យវៀច ពាក្យមានពក ពាក្យមានស្រាយ បានលះបង់ចិត្តវៀច ចិត្តមានពក ចិត្តមានស្រាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនីទាំងនោះ ឈ្មោះថា តាំងនៅក្នុងធម៌វិន័យនេះ យ៉ាងនេះឯង ដូចចក្រ ដែលធ្វើអស់ ៦ខែ ខ្វះ៦រាត្រី ទើបស្រេចនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះថា យើងទាំងឡាយ នឹងលះបង់កាយវៀច កាយមានពក កាយមានស្រាយ នឹងលះបង់ពាក្យវៀច ពាក្យមានពក ពាក្យមានស្រាយ នឹងលះបង់ចិត្តវៀច ចិត្តមានពក ចិត្តមានស្រាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះឯង។

(អបណ្ណកសូត្រ ទី៦)

CS sut.an.03.016 | book_041

(៦. អបណ្ណកសុត្តំ)

[១៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣យ៉ាង ឈ្មោះថា អ្នកប្រតិបត្តិ នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិមិនខុស ទាំងហេតុ ក៏ឈ្មោះថា លោកបានផ្គង ដើម្បីឲ្យអស់អាសវៈទាំងឡាយ។ ធម៌៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១ ជាអ្នកដឹងប្រមាណ ក្នុងភោជន ១ ជាអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវការភ្ញាក់រលឹក ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានឃើញរូប ដោយភ្នែកហើយ តែជាអ្នកមិនបានក្តួចកាន់នូវនិមិត្ត មិនបានក្តួចកាន់ នូវអនុព្យញ្ជនៈ អភិជ្ឈា និងទោមនស្ស ដែលជាអកុសលធម៌ ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់ នូវបុគ្គល ដែលមិនសង្រួម នូវចក្ខុន្ទ្រិយនុ៎ះ ព្រោះហេតុមិនបានសង្រួម នូវចក្ខុន្ទ្រិយណា ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមនូវចក្ខុន្ទ្រិយនោះ រក្សានូវចក្ខុន្ទ្រិយ ដល់នូវសេចក្តីសង្រួម ក្នុងចក្ខុន្ទ្រិយ បានឮសំឡេង ដោយត្រចៀកហើយ។ បេ។ បានធុំក្លិន ដោយច្រមុះហើយ។ បេ។ បានជញ្ជក់ជញ្ជាបរស ដោយអណ្តាតហើយ។ បេ។ បានពាល់

ត្រូវ នូវផោដ្ឋព្វៈ ដោយកាយហើយ។ បេ។ បានដឹងច្បាស់ នូវធម្មារម្មណ៍ ដោយចិត្តហើយ តែជាអ្នកមិនបានក្តួចកាន់ នូវនិមិត្ត មិនបានក្តួចកាន់ នូវអនុព្យញ្ជនៈ អភិជ្ឈា និងទោមនស្ស ដែលជាអកុសលធម៌ ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់នូវបុគ្គល ដែលមិនបានសង្រួមនូវមនិន្ទ្រិយនុ៎ះ ព្រោះហេតុតែ មិនបានសង្រួម នូវមនិន្ទ្រិយណា ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវមនិន្ទ្រិយនោះ រក្សានូវមនិន្ទ្រិយ ដល់នូវសេចក្តីសង្រួមក្នុងមនិន្ទ្រិយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ភិក្ខុជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកដឹងប្រមាណ ក្នុងភោជន តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានពិចារណា ដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា បរិភោគ នូវអាហារដោយគិតថា មិនមែនដើម្បីលេង មិនមែនដើម្បីស្រវឹង មិនមែនដើម្បីប្រដាប់ មិនមែនដើម្បីស្អិតស្អាងទេ គ្រាន់តែដើម្បីឲ្យតាំងនៅនៃកាយនេះ ដើម្បីញ៉ាំងជីវិត ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកំចាត់បង់ នូវសេចក្តីលំបាក ដើម្បីអនុគ្រោះព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញ នឹងកំចាត់បង់ នូវវេទនាចាស់ផង មិនឲ្យវេទនាថ្មីកើតឡើងបានផង ការប្រព្រឹត្តិទៅ នៃឥរិយាបថ ៤ ក្តី ការមិនមានទោសគឺមិនខ្ជិលច្រអូសក្តី ការនៅជាសុខក្តី នឹងមានដល់អាត្មាអញ ដោយប្រការដូច្នោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ភិក្ខុជាអ្នកដឹងប្រមាណ ក្នុងភោជន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកប្រកបរឿយៗនូវការភ្ញាក់រលឹក តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ រមែងធ្វើចិត្តឲ្យស្អាត ចាកអាវរណីយធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងរារាំង) ដោយការចង្ក្រម ដោយការអង្គុយ អស់១ថ្ងៃ រមែងធ្វើចិត្តឲ្យស្អាត ចាកអាវរណីយធម៌ ដោយការចង្ក្រម ដោយការអង្គុយ អស់បឋមយាមនៃរាត្រី សម្រេចនូវសីហសេយ្យាសន៍ ផ្អៀងទៅខាងស្តាំ អស់មជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី តម្រួតជើងលើជើង ប្រកបដោយសតិសម្បជញ្ញៈ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសេចក្តីសំគាល់ថា នឹងក្រោក ហើយក៏ក្រោក ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រី ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាត ចាកអាវរណីយធម៌ ដោយការចង្ក្រម ដោយការអង្គុយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវការភ្ញាក់រលឹក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា អ្នកប្រតិបត្តិ នូវសេចក្តីប្រតិប័ទមិនខុស ទាំងហេតុ ក៏ឈ្មោះថា លោកបានផ្តួង ដើម្បីឲ្យ អស់អាសវៈទាំងឡាយ។

(អត្តព្យាពាធសូត្រ ទី៧)

CS sut.an.03.017 | book_041

(៧. អត្តព្យាពាធសុត្តំ)

[១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣យ៉ាងនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី បៀតបៀនខ្លួនឯងផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គល ទាំង២ផង។ ធម៌៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺកាយទុច្ចរិត ១ វចីទុច្ចរិត១ មនោទុច្ចរិត១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌៣នេះឯង តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គល ទាំង២ផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌៣យ៉ាងនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង២ផង។ ធម៌៣ តើដូចម្តេច។ គឺ កាយសុចរិត ១ វចីសុចរិត ១ មនោសុចរិត ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣នេះឯង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង ២ផង។

(ទេវលោកសូត្រ ទី៨)

CS sut.an.03.018 | book_041

(៨. ទេវលោកសុត្តំ)

[១៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ សួរអ្នកទាំងឡាយ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះសមណគោតម ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដើម្បីទៅកើតក្នុងទេវលោកឬ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ សួរយ៉ាងនេះ អ្នកទាំងឡាយ ជិនឆ្អន់ ធុញទ្រាន់ ខ្ពើមរអើម ដែរឬ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បានឮថា អ្នកទាំងឡាយ ជិនឆ្អន់ ធុញទ្រាន់ ខ្ពើមរអើម អាយុទិព្វ សម្បុរទិព្វ សេចក្តីសុខទិព្វ យសទិព្វ ជិនឆ្អន់ ធុញទ្រាន់ ខ្ពើមរអើម ភាពជាអធិបតីជាទិព្វ ដោយប្រការដូច្នេះហើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើម្ល៉ោះទៅហើយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីជិនឆ្អន់ ធុញទ្រាន់ ខ្ពើមរអើម នឹងកាយទុច្ចរិត នឹងវចីទុច្ចរិត... គប្បីជិនឆ្អន់ ធុញទ្រាន់ ខ្ពើមរអើមនឹងមនោទុច្ចរិត។

(បឋមបាបណិកសូត្រ ទី៩)

CS sut.an.03.019 | book_041

(៩. បឋមបាបណិកសុត្តំ)

[១៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារប្រកបដោយអង្គ ៣ ជាអ្នកមិនគួរបានភោគៈ ដែលមិនទាន់បានផង មិនគួរធ្វើភោគៈ ដែលរកបានហើយ ឲ្យចំរើនឡើងផង។ អង្គ៣ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារក្នុងលោកនេះ មិនចាត់ចែងការងារ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ១ មិនចាត់ចែងការងារ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងមជ្ឈន្តិកសម័យ ១ មិនចាត់ចែងការងារ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារប្រកបដោយអង្គ៣នេះឯង រមែងមិនគួរបានភោគៈ ដែលមិនទាន់បានផង មិនគួរធ្វើភោគៈ ដែលរកបានមកហើយ ឲ្យចំរើនឡើងផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ទាំង៣ មិនគួរបានកុសលធម៌ ដែលមិនទាន់បានផង មិនគួរធ្វើកុសលធម៌ ដែលកើតហើយ ឲ្យចំរើនឡើងផង ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ធម៌៣ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនអធិដ្ឋានសមាធិនិមិត្ត ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ១ មិនអធិដ្ឋានសមាធិនិមិត្ត ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងមជ្ឈន្តិកសម័យ ១មិនអធិដ្ឋានសមាធិនិមិត្ត ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ទាំង៣នេះឯង មិនគួរបានកុសលធម៌ ដែលមិនទាន់បានផង មិនគួរធ្វើកុសលធម៌ ដែលបានហើយ ឲ្យចំរើនឡើងផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារប្រកបដោយអង្គ ៣ ទើបគួរបាននូវភោគៈ ដែលមិនទាន់បានមកផង គួរធ្វើភោគៈ ដែលបានមកហើយ ឲ្យចំរើនឡើងផង។ អង្គ៣ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារក្នុងលោកនេះ ចាត់ចែងការងារ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ១ ចាត់ចែងការងារ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងមជ្ឈន្តិកសម័យ ១ ចាត់ចែងការងារ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារ ប្រកបដោយអង្គ ទាំង៣ នេះឯង ទើបគួរបាននូវភោគៈ ដែលមិនទាន់បានផង គួរធ្វើភោគៈ ដែលរកបានមកហើយ ឲ្យចំរើនឡើងផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣យ៉ាងគួរបានកុសលធម៌ ដែល

មិនទាន់បានផង គួរធ្វើកុសលធម៌ ដែលបានហើយ ឲ្យចំរើនឡើងផង ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ធម៌ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ អធិដ្ឋានសមាធិនិមិត្ត ដោយយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ១ អធិដ្ឋានសមាធិនិមិត្ត ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងមជ្ឈន្តិកសម័យ ១ អធិដ្ឋានសមាធិនិមិត្ត ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ទាំង៣នេះឯង ទើបគួរបានកុសលធម៌ ដែលមិនទាន់បានផង គួរធ្វើកុសលធម៌ ដែលបានហើយ ឲ្យចំរើនឡើងផង។

(ទុតិយបាបណិកសូត្រ ទី១០)

CS sut.an.03.020 | book_041

(១០. ទុតិយបាបណិកសុត្តំ)

[២០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារប្រកបដោយអង្គ ៣ មិនយូរប៉ុន្មាន រមែងដល់ នូវការចំរើន បរិបូណ៌ក្នុងភោគៈ។ អង្គ ៣ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានបញ្ញាចក្ខុ ១ មានព្យាយាម ដ៏ប្រសើរ១ សម្បូណ៌ដោយទីពឹង១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារ ដែលមានបញ្ញាចក្ខុ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារក្នុងលោកនេះ រមែងស្គាល់ទំនិញថា ទំនិញនេះ អញទិញមកថ្លៃប៉ុណ្ណេះ កាលបើអញលក់ទៅវិញថ្លៃប៉ុណ្ណេះ នឹងបានដំឡៃត្រឹមប៉ុណ្ណេះ នឹងបានចំណេញប៉ុណ្ណេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា អ្នកផ្សារមានបញ្ញាចក្ខុ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារមានព្យាយាម ដ៏ប្រសើរ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារក្នុងលោកនេះ រមែងឆ្លៀវឆ្លាស ក្នុងការទិញទំនិញផង លក់ទំនិញផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា អ្នកផ្សារមានព្យាយាម ដ៏ប្រសើរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្នកផ្សារសម្បូណ៌ដោយទីពឹង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារក្នុងលោកនេះ រមែងមានពួកគហបតី ឬគហបតិបុត្រ ដែលស្តុកស្តម្ភមានទ្រព្យច្រើន មានគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន ស្គាល់អ្នកផ្សារនោះ យ៉ាងនេះថា អ្នកផ្សារដ៏ចំរើននេះ មានបញ្ញាចក្ខុផង មានព្យាយាម ដ៏ប្រសើរផង ជាអ្នកអង់អាចដើម្បីរក្សាកូនប្រពន្ធផង ដើម្បីផ្តល់នូវទ្រព្យ ដល់យើងមួយដង មួយកាលបានផង។ គហបតី ឬគហបតីបុត្រទាំងនោះ អញ្ជើញអ្នកផ្សារនោះ ដោយភោគៈទាំងឡាយថា ម្នាលអ្នកផ្សារសម្លាញ់ ចូរអ្នកយកភោគៈអំពីនេះ ទៅចិញ្ចឹមកូនប្រពន្ធចុះ ចូរផ្តល់នូវទ្រព្យ ដល់យើង មួយដងមួយកាលផងចុះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា អ្នកផ្សារសម្បូណ៌ដោយទីពឹង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារប្រកបដោយអង្គ ទាំង៣នេះឯង មិនយូរប៉ុន្មាន រមែងដល់នូវការចំរើន បរិបូណ៌ក្នុងភោគៈ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌៣ មិនយូរប៉ុន្មាន គង់ដល់នូវការចំរើន បរិបូណ៌ ក្នុងកុសលធម៌ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ធម៌៣ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានបញ្ញាចក្ខុ ១ មានព្យាយាម ដ៏ប្រសើរ ១ សម្បូណ៌ដោយទីពឹង ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានបញ្ញាចក្ខុ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ រមែងដឹងច្បាស់ តាមពិតថា នេះទុក្ខ.... ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ហៅថាភិក្ខុមានបញ្ញាចក្ខុ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានព្យាយាម ដ៏ប្រសើរ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកតាំងផ្តើមសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីលះបង់អកុសលធម៌ ធ្វើកុសលធម៌ ឲ្យកើតឡើង ជាអ្នកមានកម្លាំង មានសេចក្តីប្រឹងប្រែង ដ៏មុតមាំ មិនបោះបង់ព្យាយាម ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា ភិក្ខុមានព្យាយាមដ៏ប្រសើរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកសម្បូណ៌ដោយទីពឹង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ រមែងបានពួកភិក្ខុ ដែលមានសេចក្តីចេះដឹងច្រើន ចេះចាំស្ទាត់ ក្នុងនិកាយ ជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រទ្រង់មាតិកា ភិក្ខុនោះក៏ចូលទៅដណ្តឹង សាកសួរពួកភិក្ខុទាំងនោះ មួយដងមួយកាលថា បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចំរើន កិច្ចនេះតើដូចម្តេច ប្រយោជន៍នៃកិច្ចនេះ តើដូចម្តេច។ ចំណែកលោកដ៏មានអាយុទាំងនោះ ក៏បើកនូវសេចក្តី ដ៏កំបាំងផង ធ្វើឲ្យរាក់ នូវសេចក្តីដែលជ្រៅផង បន្ទោបង់ នូវសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងធម៌ ដែលគួរសង្ស័យ ដ៏ច្រើនប្រការផង ដល់ភិក្ខុនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា ភិក្ខុសម្បូណ៌ដោយទីពឹង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ទាំង៣នេះឯងហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន គង់ដល់នូវសេចក្តីចំរើន បរិបូណ៌ ក្នុងកុសលធម៌ ទាំងឡាយ។

ចប់ រថការវគ្គ ទី២។

ឧទ្ទាននៃរថការវគ្គនោះគឺ

សំដែងអំពីភិក្ខុមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ១ ហេតុដែលស្តេចគប្បីរលឹក ១ ភិក្ខុ ១ ស្តេចចក្រពត្តិ ១ ព្រះបាទបចេតនៈ ១ ភិក្ខុប្រតិបត្តិអបណ្ណកប្បដិបទា ១ អន្សតិរ្តិយថា ព្រះសម្ពុទ្ធប្រព្រឹត្ត ដើម្បីកើតក្នុងទេវលោក ១ អ្នកផ្សារ ប្រកបដោយធម៌ ៣ មាន២លើក។

បុគ្គលវគ្គ ទី៣

CS sut.an.03.v03 | book_041

(៣. បុគ្គលវគ្គោ)

(សមិទ្ធសូត្រ ទី១)

CS sut.an.03.021 | book_041

(១. សមិទ្ធសុត្តំ)

[២១] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះឯង ព្រះសវិដ្ឋៈដ៏មានអាយុ និងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈ ដ៏មានអាយុ ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ ជាមួយនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រះសវិដ្ឋៈដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួររួចហើយ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានពោលដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ សវិដ្ឋៈ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល ៣ពួក តើដូចម្តេច។ គឺកាយសក្ខិ (មានកាយជាបន្ទាល់) ១ ទិដ្ឋិប្បត្ត (ដល់ដោយទិដ្ឋិ គឺបញ្ញា) ១ សទ្ធាវិមុត្ត (រួចចាកកិលេសដោយសទ្ធា) ១។

ម្នាលអាវុសោ បុគ្គល៣ ពួកនេះឯង រមែងមាននៅក្នុងលោក។ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាបុគ្គល ទាំង៣ ពួកនេះ បុគ្គលដូចម្តេច ដែលល្អជាងនិងឧត្តមជាង ដែលគាប់ចិត្តលោក។ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្ត បុគ្គល៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល៣ពួក តើដូចម្តេច។ គឺកាយសក្ខិ ១ ទិដ្ឋិប្បត្ត ១ សទ្ធាវិមុត្ត ១។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គល៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាបុគ្គល៣ពួកនេះ បុគ្គលណា ជាសទ្ធាវិមុត្ត បុគ្គលទាំង៣ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ល្អជាង និងឧត្តមជាង រមែងគាប់ចិត្តខ្ញុំ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ម្នាលអាវុសោ ដ្បិតថា សទ្ធិន្ទ្រិយរបស់បុគ្គលនេះ មានប្រមាណច្រើនក្រៃពេក។ លំដាប់នោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានពោលនឹងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ កោដ្ឋិតៈ បុគ្គល៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល៣ពួក តើដូចម្តេច។ គឺកាយសក្ខិ ១ ទិដ្ឋិប្បត្ត ១ សទ្ធាវិមុត្ត ១។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គល៣ ពួកនេះឯង រមែងមាននៅក្នុងលោក។ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាបុគ្គល៣ពួកនេះ បុគ្គលដូចម្តេច ដែលល្អជាងគេ និងឧត្តមជាងគេ ដែលគាប់ចិត្តលោក។ ម្នាលអាវុសោ សារីបុត្ត បុគ្គល៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល៣ពួក តើដូចម្តេច។ គឺកាយសក្ខិ ១ ទដ្ឋិប្បត្ត ១ សទ្ធាវិមុត្ត ១។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គល ៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាបុគ្គល៣ ពួកនេះ បុគ្គលណា ជាកាយសក្ខិ បុគ្គលទាំង៣ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ល្អជាង និងឧត្តមជាង រមែងគាប់ចិត្តខ្ញុំ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ម្នាលអាវុសោ ដ្បិតថា សមាធិន្ទ្រិយរបស់បុគ្គលនេះ មានប្រមាណច្រើនក្រៃពេក។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុ បានពោលនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ សារីបុត្ត បុគ្គល៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល ៣ពួក តើដូចម្តេច។ គឺកាយសក្ខិ ១ ទិដ្ឋិប្បត្ត ១ សទ្ធាវិមុត្ត ១។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គល៣ពួកនេះ រមែងងមាននៅក្នុងលោក។ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៣ ពួកនេះ បុគ្គលដូចម្តេច ដែលល្អជាងគេ និងឧត្តមជាងគេ ដែលគាប់ចិត្តលោក។ ម្នាលអាវុសោ កោដ្ឋិតៈ បុគ្គល៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល៣ពួក តើដូចម្តេច។ គឺកាយសក្ខិ ១ ទិដ្ឋិប្បត្ត ១ សទ្ធាវិមុត្ត ១។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គល៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាលបុគ្គល៣ពួកនេះ បុគ្គលណា ជាទិដ្ឋិប្បត្ត បុគ្គលទាំង៣ ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ល្អជាង និងឧត្តមជាង រមែងគាប់ចិត្តខ្ញុំ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ម្នាលអាវុសា ដ្បិតថា បញ្ញិន្ទ្រិយរបស់បុគ្គលនេះ មានប្រមាណច្រើនក្រៃពេក។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានពោលនឹងព្រះសវិដ្ឋៈដ៏មានអាយុផង និងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុផង ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ បដិភាណ (ប្រាជ្ញាវាងវៃ) ដែលយើងទាំងអស់គ្នា ព្យាករទៅតាមអធ្យាស្រ័យរបស់ខ្លួន ម្នាលអាវុសោ មក ពួកយើងនឹងចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ នឹងក្រាបបង្គំទូលសួរសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគ នឹងទ្រង់ព្យាករ ដល់យើងយ៉ាងណា យើងនឹងចាំសេចក្តីនោះ ទុកយ៉ាងនោះ។ ព្រះសវិដ្ឋៈដ៏មានអាយុ និងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុ ទទួលស្តាប់ពាក្យព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ករុណា អាវុសោ។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ព្រះសវិដ្ឋៈដ៏មានអាយុ និងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលពាក្យ ដែលចរចា ជាមួយនឹងព្រះសវិដ្ឋៈដ៏មានអាយុ និងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុ តាំងពីដើមទាំងអស់នោះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលសារីបុត្ត ក្នុងដំណើរនុ៎ះ បុគ្គលមិនងាយនឹងព្យាករ ដោយដាច់ខាតថា បណ្តាបុគ្គល ទាំង៣ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ល្អជាង និងឧត្តមជាង ដូច្នេះទេ។ ម្នាលសារីបុត្ត ហេតុនុ៎ះ រមែងមានដោយពិតថា បុគ្គលណា ជាសទ្ធាវិមុត្ត បុគ្គលនោះ ប្រតិបត្តិ ដើម្បីអរហត្តមគ្គ បុគ្គលណា ជាកាយសក្ខិ បុគ្គលនោះ ជាសកទាគាមី ឬជា អនាគាមី មួយទៀត បុគ្គលណា ជាទិដ្ឋិប្បត្ត បុគ្គលនោះ ជាសកទាគាមី ឬជាអនាគាមី ក៏មាន។ ម្នាលសារីបុត្ត ក្នុងដំណើរនុ៎ះ បុគ្គលមិនងាយព្យាករ ដោយដាច់ខាតថា បណ្តាបុគ្គលទាំង៣ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ល្អជាង និងឧត្តមជាង ដូច្នេះទេ។ ម្នាលសារីបុត្ត ហេតុនុ៎ះ រមែងមានដោយពិតថា បុគ្គលណា ជាកាយសក្ខិ បុគ្គលនោះ ប្រតិបត្តិដើម្បីអរហត្តមគ្គ បុគ្គលណា ជាសទ្ធាវិមុត្ត បុគ្គលនោះ ជាសកទាគាមី ឬជាអនាគាមី មួយទៀត បុគ្គលណា ជាទិដ្ឋិប្បត្ត បុគ្គលនោះ ជាសកទាគាមី ឬជាអនាគាមី ក៏មាន។ ម្នាលសារីបុត្ត ក្នុងដំណើរនុ៎ះ បុគ្គលមិនងាយនឹងព្យាករ ដោយដាច់ខាតថា បណ្តាបុគ្គល ទាំង៣ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ល្អជាង និងឧត្តមជាង ដូច្នេះទេ។ ម្នាលសារីបុត្ត ហេតុនុ៎ះ រមែងមានដោយពិតថា បុគ្គលណា ជាទិដ្ឋិប្បត្ត បុគ្គលនោះ ប្រតិបត្តិ ដើម្បីអរហត្តមគ្គ បុគ្គលណា ជាសទ្ធាវិមុត្ត បុគ្គលនោះ ជាសកទាគាមី ឬអនាគាមី មួយវិញទៀត បុគ្គលណា ជាកាយសក្ខិ បុគ្គលនោះ ជាសកទាគាមី ឬអនាគាមី ក៏មាន។ ម្នាលសារីបុត្ត ក្នុងដំណើរនុ៎ះ បុគ្គលមិនងាយនឹងព្យាករ ដោយដាច់ខាតថា បណ្តាបុគ្គល ទាំង៣ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ល្អជាង និងឧត្តមឯង ដូច្នេះទេ។

(គិលានសូត្រ ទី២)

CS sut.an.03.022 | book_041

(២. គិលានសុត្តំ)

[២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកជម្ងឺ ៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ អ្នកជម្ងឺ ៣ពួក ដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកជម្ងឺពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានភោជនជាទីសប្បាយក្តី មិនបានភោជនជាទីសប្បាយក្តី បានភេសជ្ជៈជាទីសប្បាយក្តី មិនបានភេសជ្ជៈជាទីសប្បាយក្តី បានឧបដ្ឋាក ដ៏សមគួរក្តី មិនបានឧបដ្ឋាក ដ៏សមគួរក្តី ក៏នៅតែមិនសះស្បើយ ចាកជម្ងឺនោះឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងទៀត អ្នកជម្ងឺពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានភោជនជាទីសប្បាយក្តី មិនបានភោជនជាទីសប្បាយក្តី បានភេសជ្ជៈជាទីសប្បាយក្តី មិនបានភេសជ្ជៈជាទីសប្បាយក្តី បានឧបដ្ឋាកដ៏សមគួរក្តី មិនបានឧបដ្ឋាកដ៏សមគួរក្តី ក៏រមែងសះស្បើយ ចាកជម្ងឺនោះបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អ្នកជម្ងឺពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ បានភោជនជាទីសប្បាយ មិនមែនជាមិនបានភោជនជាទីសប្បាយទេ បានភេសជ្ជៈជាទីសប្បាយ មិនមែនជាមិនបានភេសជ្ជៈជាទីសប្បាយទេ បានឧបដ្ឋាកដ៏សមគួរ មិនមែនជាមិនបានឧបដ្ឋាកដ៏សមគួរទេ ទើបសះស្បើយ ចាកជម្ងឺនោះបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាអ្នកជម្ងឺ ទាំង ៣ ពួកនោះ អ្នកជម្ងឺណា បានភោជនជាទីសប្បាយ មិនមែនជាមិនបានភោជនជាទីសប្បាយទេ បានភេសជ្ជៈជាទីសប្បាយ មិនមែនជាមិនបានភេសជ្ជៈជាទីសប្បាយទេ បានឧបដ្ឋាក ដ៏សមគួរ មិនមែនជាមិនបានឧបដ្ឋាក ដ៏សមគួរទេ ទើបសះស្បើយ ចាកជម្ងឺនោះបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត អនុញ្ញាតគិលានភត្ត (អាហារសម្រាប់អ្នកជម្ងឺ) អនុញ្ញាតគិលានភេសជ្ជៈ (ថ្នាំរក្សាជម្ងឺ) អនុញ្ញាតគិលានុបដ្ឋាក (អ្នកថែជម្ងឺ) ព្រោះអាស្រ័យអ្នកជម្ងឺនេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ព្រោះអាស្រ័យអ្នកជម្ងឺនេះ សូម្បីអ្នកជម្ងឺទាំងឡាយឯទៀតៗ ភិក្ខុគួរថែរក្សាដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកជម្ងឺ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងហ្នឹងដែរ បុគ្គល៣ពួកនេះ ប្រៀបដូចអ្នកជម្ងឺ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល ៣ពួក តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានឃើញព្រះតថាគតក្តី មិនបានឃើញព្រះតថាគតក្តី បានស្តាប់ធម៌វិន័យ ដែលព្រះតថាគត សំដែងហើយក្តី មិនបានស្តាប់ធម៌វិន័យ ដែលព្រះតថាគត សំដែងហើយក្តី រមែងចុះស៊ប់ កាន់

សេចក្តីនិយម ដ៏គាប់ប្រសើរ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានឃើញព្រះតថាគតក្តី មិនបានឃើញព្រះតថាគតក្តី បានស្តាប់ធម៌វិន័យ ដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយក្តី មិនបានស្តាប់ធម៌វិន័យ ដែលព្រះតថាគត សំដែងហើយក្តី រមែងចុះស៊ប់ កាន់សេចក្តីនិយម ដ៏គាប់ប្រសើរ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានឃើញព្រះតថាគត មិនមែនជាមិនបានឃើញទេ បានស្តាប់ធម៌វិន័យ ដែលព្រះតថាគត សំដែងហើយ មិនមែនជាមិនបានស្តាប់ទេ រមែងចុះស៊ប់ កាន់សេចក្តីនិយម ដ៏គាប់ប្រសើរ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាបុគ្គល ទាំង៣ពួកនោះ បុគ្គលណា បានឃើញព្រះតថាគត មិនមែនជាមិនបានឃើញទេ បានស្តាប់ធម៌វិន័យ ដែលព្រះតថាគត សំដែងហើយ មិនមែនជាមិនបានស្តាប់ទេ រមែងចុះស៊ប់ កាន់សេចក្តីនិយម ដ៏គាប់ប្រសើរ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មទេសនា ដែលព្រះតថាគត អនុញ្ញាតហើយ ព្រោះអាស្រ័យបុគ្គលនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ធម៌ដែលព្រះតថាគត គប្បីសំដែង ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯទៀតសោត ក៏ព្រោះអាស្រ័យបុគ្គលនេះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទាំង៣ ពួកនេះ មានសេចក្តីប្រៀបដូចអ្នកជម្ងឺ រមែងមាននៅក្នុងលោក។

(សង្ខារសូត្រ ទី៣)

CS sut.an.03.023 | book_041

(៣. សង្ខារសុត្តំ)

[២៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល៣ពួក តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រមូលមក នូវកាយសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខ ប្រមូលមក នូវវចីសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខ ប្រមូលមក នូវមនោសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខ។ បុគ្គលនោះ លុះប្រមូលមក នូវកាយសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខ ប្រមូលមក នូវវចីសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខ ប្រមូលមក នូវមនោសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខហើយ រមែងចូលទៅកាន់លោក ប្រកបដោយទុក្ខ ផស្សៈ ដែលប្រកបដោយទុក្ខទាំងឡាយ រមែងពាល់ត្រូវនូវបុគ្គល ដែលចូលទៅកាន់លោក ប្រកបដោយទុក្ខនោះ។ បុគ្គលនោះ កាលដែលផស្សៈ ប្រកបដោយទុក្ខ ពាល់ត្រូវហើយ រមែងទទួលវេទនា ប្រកបដោយទុក្ខ មានទុក្ខតែម្យ៉ាង ដូចពួកសត្វ ដែលកើតក្នុងនរក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រមូលមក នូវកាយសង្ខារ មិនប្រកបដោយទុក្ខ ប្រមូលមក នូវវចីសង្ខារ មិនប្រកបដោយទុក្ខ ប្រមូលមក នូវមនោសង្ខារ មិនប្រកបដោយទុក្ខ។ បុគ្គលនោះ លុះប្រមូលមក នូវកាយសង្ខារ មិនប្រកបដោយទុក្ខ ប្រមូលមក នូវវចីសង្ខារ មិនប្រកបដោយទុក្ខ ប្រមូលមក នូវមនោសង្ខារ មិនប្រកបដោយទុក្ខហើយ រមែងចូលទៅកាន់លោក ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខ។ ផស្សៈទាំងឡាយ ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខ ពាល់ត្រូវនូវបុគ្គល ដែលចូលទៅកាន់លោក មិនប្រកបដោយទុក្ខនោះ។ បុគ្គលនោះ កាលដែលផស្សៈ មិនប្រកបដោយទុក្ខ ពាល់ត្រូវហើយ រមែងទទួលវេទនា មិនប្រកបដោយទុក្ខ មានសុខតែម្យ៉ាង ដូចទេវតាជាន់សុភកិណ្ហៈ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រមូលមក នូវកាយសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ ប្រមូលមក នូវវចីសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ ប្រមូលមក នូវមនោសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ។ បុគ្គលនោះ លុះប្រមូលមក នូវកាយសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ ប្រមូលមក នូវវចីសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ ប្រមូលមក នូវមនោសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះហើយ រមែងចូលទៅកាន់លោក ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ។ ផស្សៈទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ រមែងពាល់ត្រូវនូវបុគ្គល ដែលចូលទៅកាន់លោក ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះនោះ។ បុគ្គលនោះ កាលដែលផស្សៈ ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ ពាល់ត្រូវហើយ រមែងទទួលវេទនា ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥមានទុក្ខខ្លះ មានសុខ និងទុក្ខ ច្រឡូកច្រឡំគ្នា ដូចមនុស្សនិងទេវតាពួកខ្លះ វិនិបាតពួកខ្លះ។[12)] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។

(ពហុការសូត្រ ទី៤)

CS sut.an.03.024 | book_041

(៤. ពហុការសុត្តំ)

[២៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល (ជាអាចារ្យ) មាន៣ពួកនេះ មានឧបការៈច្រើន ដល់បុគ្គល (ជាសិស្ស)។ បុគ្គល៣ ពួក តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាទីពឹង ដល់នូវព្រះធម៌ ជាទីពឹង ដល់នូវព្រះសង្ឃ ជាទីពឹង ព្រោះអាស្រ័យបុគ្គលណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះឈ្មោះថា មានឧបការៈច្រើន ដល់បុគ្គលនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលដឹងច្បាស់ តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទីកើតឡើងនៃទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់ទៅនៃទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ព្រោះអាស្រ័យបុគ្គលណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះហៅថា មានឧបការៈច្រើន ដល់បុគ្គលនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយដោយប្រាជ្ញា ដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះអាស្រ័យបុគ្គលណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថា មានឧបការៈច្រើន ដល់បុគ្គលនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ពួកនេះ ឈ្មោះថា មានឧបការៈច្រើន ដល់បុគ្គល។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត តថាគតពោលថា បុគ្គលឯទៀត មានឧបការៈច្រើន ដល់បុគ្គលនេះ លើសជាងបុគ្គលទាំង៣ ពួកនេះទៅទៀត មិនមានឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត តថាគតពោលថា បុគ្គលនេះ មិនងាយនឹងតបគុណ ដល់បុគ្គល ទាំង៣ ពួកនេះ ដោយការថ្វាយបង្គំ ការក្រោកទទួល ការធ្វើអញ្ជលិកម្ម សមីចិកម្ម និងការប្រគេនចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគ្រឿងបរិក្ខារ ជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺបានទេ។

(វជិរូបមសូត្រ ទី៥)

CS sut.an.03.025 | book_041

(៥. វជិរូបមសុត្តំ)

[២៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល ៣ ពួក តើដូចម្តេច។ គឺបុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដូចដំបៅចាស់ ១ បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដូចផ្លេកបន្ទោរ ១ បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដូចពេជ្រ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គល មានចិត្តប្រៀបដូចដំបៅចាស់ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកក្រោធច្រើន ដោយសេចក្តីតានតឹង សូម្បីគេពោលតែបន្តិចបន្តួច ក៏ជាប់ចិត្តក្រោធ ព្យាបាទ ប្រកាន់រឹងត្អឹង ធ្វើសេចក្តីក្រោធ ទោសៈ និងសេចក្តីមិនសប្បាយចិត្ត ឲ្យកើតប្រាកដឡើង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដំបៅចាស់ ដែលត្រូវប៉ះទង្គិច ដោយកំណាត់ឈើ ឬអំបែង រមែងក្លាយឡើង លើសប្រមាណ មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តីតានតឹង សូម្បីគេពោលតែបន្តិចបន្តួច ក៏ជាប់ចិត្តក្រោធ ព្យាបាទ ប្រកាន់រឹងត្អឹង ធ្វើសេចក្តីក្រោធ ទោសៈ និងសេចក្តីមិនសប្បាយចិត្ត ឲ្យកើតប្រាកដឡើង ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដូចដំបៅចាស់។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដូចផ្លេកបន្ទោរ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហេតុ ជាទីកើតឡើង នៃទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសមានចក្ខុ គប្បីឃើញនូវរូបទាំងឡាយ ក្នុងខណៈដែលមានផ្លេកបន្ទោរភ្លែតៗ ក្នុងវេលាយប់ងងឹតសូន្យឈឹង យ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ... ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ ក៏យ៉ាងនោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដូចផ្លេកបន្ទោរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដូចពេជ្រ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាវត្ថុអ្វីមួយ គឺកែវមណី ឬថ្ម ជាវត្ថុដែលពេជ្របំបែកចេញមិនបាននោះ មិនមានឡើយ យ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ក៏យ៉ាងនោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដូចពេជ្រ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។

(សេវិតព្វសូត្រ ទី៦)

CS sut.an.03.026 | book_041

(៦. សេវិតព្ពសុត្តំ)

[២៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល៣ពួក តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលគេមិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលគេគួរសេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលគេគួរធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព ហើយទើបសេពគប់ ចូលទៅអង្គុយជិត ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គល ដែលគេមិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសាបសូន្យ ចាកសីល សមាធិ បញ្ញា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល មានសភាពយ៉ាងនេះ គេមិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត លើកលែងតែមានសេចក្តីអាណិត ឬលើកលែងតែមានសេចក្តីអនុគ្រោះចេញ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គល ដែលគេគួរសេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកស្មើគ្នា ដោយសីល សមាធិ បញ្ញា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលគេគួរសេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ព្រោះគេគិតថា សីលកថា របស់ពួកសប្បុរសអ្នកមានសីលស្មើគ្នា នឹងមានដល់ពួកយើងផង សីលកថានោះ នឹងមានសេចក្តីចំរើន ដល់ពួកយើងផង សីលកថានោះ នឹងនាំឲ្យបានសុខដល់ពួកយើងផង សមាធិកថា របស់ពួកសប្បុរស អ្នកមានសមាធិស្មើគ្នា នឹងមានដល់ពួកយើងផង សមាធិកថានោះ នឹងមានសេចក្តីចំរើន ដល់ពួកយើងផង សមាធិកថានោះ នឹងនាំឲ្យបានសេចក្តីសុខ ដល់ពួកយើងផង បញ្ញាកថា របស់ពួកសប្បុរស អ្នកមានបញ្ញាស្មើគ្នា នឹងមានដល់ពួកយើងផង បញ្ញាកថានោះ នឹងមានសេចក្តីចំរើន ដល់ពួកយើងផង បញ្ញាកថានោះ នឹងនាំឲ្យបានសេចក្តីសុខដល់ពួកយើងផង។ ហេតុនោះ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលគេគួរសេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលដែលគេគួរធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព ហើយទើបសេពគប់ ចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកលើសដោយសីល សមាធិ បញ្ញា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលគួរធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព ហើយទើបសេពគប់ ចូលទៅអង្គុយជិត។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ព្រោះគេគិតថា អាត្មាអញ នឹងបំពេញសីលក្ខន្ធ ដែលមិនទាន់បរិបូណ៌ ឲ្យបរិបូណ៌ឡើងផង នឹងអនុគ្រោះសីលក្ខន្ធ ដែលបរិបូណ៌ហើយ ក្នុងទីនោះៗ ដោយបញ្ញាផង នឹងបំពេញសមាធិក្ខន្ធ ដែលមិនទាន់បរិបូណ៌ ឲ្យបរិបូណ៌ឡើងផង នឹងអនុគ្រោះសមាធិក្ខន្ធ ដែលបរិបូណ៌ហើយ ក្នុងទីនោះៗ ដោយបញ្ញាផង នឹងបំពេញបញ្ញាខន្ធ ដែលមិនទាន់បរិបូណ៌ ឲ្យបរិបូណ៌ឡើងផងនឹងអនុគ្រោះបញ្ញាខន្ធ ដែលបរិបូណ៌ហើយ ក្នុងទីនោះៗ ដោយបញ្ញាផង។ ហេតុនោះ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលគេគួរធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព ហើយទើបសេពគប់ ចូលទៅអង្គុយជិត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុរសអ្នកសេពគប់បុគ្គលថោកទាប រមែងសាបសូន្យ បើសេពគប់បុគ្គលស្មើគ្នា មិនគប្បីសាបសូន្យ ក្នុងកាលណាឡើយ បើបុរសចូលទៅគប់រកបុគ្គល ដែលប្រសើរ (ជាងខ្លួន) រមែងចំរើនឆាប់ ព្រោះហេតុនោះ បុរស គួរគប់នឹងបុគ្គល ដែលប្រសើរលើសខ្លួន (ទើបប្រសើរ)។

(ជិគុច្ឆិតព្វសូត្រ ទី៧)

CS sut.an.03.027 | book_041

(៧. ជិគុច្ឆិតព្ពសុត្តំ)

[២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល៣ពួក តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលគេគួរខ្ពើម មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលគេគួរព្រងើយកន្តើយ មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលគេគួរសេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលដែលគួរខ្ពើម មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មាន

ធម៌ដ៏លាមក មិនស្អាត មានកិរិយាមារយាទ ប្រកបដោយសេចក្ដីរង្កៀស មានការងារលាក់លៀមទុក មិនមែនជាសមណៈ ប្ដេជ្ញាថាជាសមណៈ មិនមែនជាព្រហ្មចារី ប្ដេជ្ញាថាជាព្រហ្មចារី ស្អុយខាងក្នុង មានចិត្តជោគជាំដោយរាគៈ មានចិត្តជ្រោកជ្រាក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលដែលគេគួរខ្ពើម មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា បុគ្គលមិនលុះទៅតាមដំណើរទិដ្ឋិ របស់បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ក៏ពិតមែនហើយ ប៉ុន្តែថា បុគ្គលនោះ គង់មានកិត្តិសព្ទដ៏លាមក ល្បីឡើងថា បុរសបុគ្គលមានមិត្តអាក្រក់ មានសំឡាញ់អាក្រក់ មានគូកនអាក្រក់។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាពស់លូនទៅក្នុងលាមក ទុកជាមិនចិក ក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែថា លាមក គង់ប្រឡាក់ពស់នោះមិនខាន យ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលុះទៅតាមដំណើរទិដ្ឋិ របស់បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែថា បុគ្គលនោះ មានកិត្តិសព្ទ ដ៏លាមក ល្បីឡើងថា បុរសបុគ្គល មានមិត្តអាក្រក់ មានសំឡាញ់អាក្រក់ មានគូកនអាក្រក់ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលដែលគេគួរខ្ពើម មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលដែលគេគួរព្រងើយកន្តើយ មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្ដីតានតឹង សូម្បីគេនិយាយតែបន្តិចបន្តួច ក៏ជាប់ចិត្តក្រោធ ព្យាបាទ ប្រកាន់រឹងត្អឹង ធ្វើសេចក្ដីក្រោធ ទោសៈ និងសេចក្ដីមិនសប្បាយចិត្ត ឲ្យប្រាកដឡើង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដំបៅចាស់ ដែលត្រូវប៉ះទង្គិច ដោយកំណាត់ឈើ ឬអំបែង រមែងក្លាយឡើង លើសប្រមាណយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្ដីតានតឹង សូម្បីគេនិយាយតែបន្តិចបន្តួច ក៏ជាប់ចិត្តក្រោធ ព្យាបាទ ប្រកាន់រឹងត្អឹង ធ្វើសេចក្ដីក្រោធ ទោសៈ និងសេចក្ដីមិនសប្បាយចិត្ត ឲ្យប្រាកដឡើង យ៉ាងនោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាអង្កត់ភ្លើងឧសដង្កោ ដែលគេកៀស ដោយកំណាត់ឈើ ឬអំបែង រមែងធ្វើសំឡេង ឮចិចិដៈ[13] ធ្វើសំឡេង ឮចិដិចិដៈ ដោយក្រៃលែង លើសប្រមាណយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្ដីតានតឹង សូម្បីគេនិយាយបន្តិចបន្តួច ក៏ជាប់ចិត្តក្រោធ ព្យាបាទ ប្រកាន់រឹងត្អឹង ធ្វើសេចក្ដីក្រោធ ទោសៈ និងសេចក្ដី មិនសប្បាយចិត្ត ឲ្យប្រាកដឡើង ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជារណ្ដៅលាមក ដែលបុគ្គលឆ្កឹស ដោយកំណាត់ឈើ ឬអំបែង រមែងមានក្លិនស្អុយដោយក្រៃលែង លើសប្រមាណ យ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្ដីតានតឹង សូម្បីតែគេនិយាយបន្តិចបន្តួច ក៏ជាប់ចិត្តក្រោធ ព្យាបាទ ប្រកាន់រឹងត្អឹង ធ្វើសេចក្ដីក្រោធ ទោសៈ និងសេចក្ដីមិនសប្បាយចិត្ត ឲ្យប្រាកដឡើង ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលដែលគេគួរព្រងើយកន្តើយ មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ព្រោះគេគិតថា ជន (នេះ) គប្បីជេរអាត្មាអញខ្លះ ផ្ដាសាអាត្មាអញខ្លះ ធ្វើអាត្មាអញ ឲ្យខូចប្រយោជន៍ខ្លះ។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គល ដែលគេគួរព្រងើយកន្តើយ មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលដែលគេគួរសេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសីល មានកល្យាណធម៌។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះឈ្មោះថា ជាបុគ្គលគួរសេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលុះទៅតាមដំណើរទិដ្ឋិ របស់បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែបុគ្គលនោះ គង់មានកិត្តិសព្ទ ដ៏ពីរោះ ល្បីឡើងថា បុរសបុគ្គល មានមិត្តល្អ មានសំឡាញ់ល្អ មានគូកនល្អ។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលគួរសេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុរសអ្នកសេពគប់បុគ្គលថោកទាប រមែងសាបសូន្យ បើសេពគប់បុគ្គលស្មើគ្នា មិនគប្បីសាបសូន្យ ក្នុងកាលណាឡើយ បុរសចូលទៅគប់រកបុគ្គលប្រសើរ (ជាងខ្លួន) រមែងចំរើនឆាប់ ព្រោះហេតុនោះ បុរសគួរគប់រកនឹងបុគ្គលដ៏ប្រសើរលើសខ្លួន (ទើបប្រសើរ)។

(គូថភាណីសូត្រ ទី៨)

CS sut.an.03.028 | book_041

(៨. គូថភាណីសុត្តំ)

[២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល៣ពួក តើដូចម្ដេច។ គឺបុគ្គលមានសំដីស្អុយ ដូចលាមក ១ បុគ្គលមានសំដីក្រអូបដូចផ្កា ១ បុគ្គលមានសំដីផ្អែម ដូចទឹកឃ្មុំ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានសំដីស្អុយ ដូចលាមក តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់សភា (ទីប្រជុំ) ក្ដី ទៅក្នុងបរិសទ្យក្ដី ទៅក្នុងកណ្ដាលញាតិក្ដី ទៅក្នុងកណ្ដាលពួកសេនាក្ដី ទៅក្នុងកណ្ដាលរាជត្រកូលក្ដី ដែលគេនាំទៅធ្វើជាសាក្សី ហើយសួរថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកចូលមកនេះ អ្នកដឹងហេតុណា ចូរនិយាយហេតុនោះ។ បុរសនោះ កាលមិនដឹង និយាយថា ខ្ញុំដឹងក្ដី កាលដឹង និយាយថា ខ្ញុំមិនដឹងក្ដី កាលមិនឃើញ និយាយថា ខ្ញុំឃើញក្ដី កាលឃើញ និយាយថា ខ្ញុំមិនឃើញក្ដី ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ដោយដឹងខ្លួន ព្រោះហេតុតែខ្លួនក្ដី ព្រោះហេតុអ្នកដទៃក្ដី ព្រោះហេតុសំណូកបន្តិចបន្តួចក្ដី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានសំដីស្អុយ ដូចលាមក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានសំដីក្រអូបដូចផ្កា តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់សភា (ទីប្រជុំ) ក្ដី ទៅក្នុងបរិសទ្យក្ដី ទៅក្នុងកណ្ដាលញាតិក្ដី ទៅក្នុងកណ្ដាលពួកសេនាក្ដី ទៅក្នុងកណ្ដាលរាជត្រកូលក្ដី ដែលគេនាំទៅធ្វើជាសាក្សី ហើយសួរថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកចូរមកនេះ អ្នកដឹងហេតុណា ចូរនិយាយហេតុនោះ។ បុរសនោះ កាលមិនដឹង និយាយថា ខ្ញុំមិនដឹងក្ដី កាលដឹងនិយាយថា ខ្ញុំដឹងក្ដី កាលមិនឃើញ និយាយថា ខ្ញុំមិនឃើញក្ដី កាលឃើញនិយាយថា ខ្ញុំឃើញក្ដី ជាអ្នកមិនពោលពាក្យកុហក ដោយដឹងខ្លួន ព្រោះតែខ្លួនក្ដី ព្រោះហេតុអ្នកដទៃក្ដី ព្រោះហេតុតែសំណូកបន្តិចបន្តួចក្ដី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានសំដីក្រអូបដូចផ្កា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានសំដីផ្អែម ដូចទឹកឃ្មុំ តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លះបង់វាចាអាក្រក់ វៀរចាកវាចាអាក្រក់ សំដីណា ជាសំដីឥតទោស ជាសុខដល់ត្រចៀក គួរជាទីស្រឡាញ់ ជ្រាបចូលទៅក្នុងដួងចិត្ត ជាសំដីអ្នកក្រុង ដែលជាទីពេញចិត្ត នៃជនច្រើន ជាទីគាប់ចិត្ត នៃជនច្រើន ជាអ្នកពោលនូវសំដី មានសភាពដូច្នោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានសំដីផ្អែម ដូចទឹកឃ្មុំ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។

(អន្ធសូត្រ ទី៩)

CS sut.an.03.029 | book_041

(៩. អន្ធសុត្តំ)

[២៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល៣ពួក តើដូចម្តេច។ គឺបុគ្គលខ្វាក់ ១ បុគ្គលមានភ្នែកម្ខាង ១ បុគ្គលមានភ្នែកទាំងពីរខាង ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្វាក់ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គប្បីបាននូវភោគៈ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់បានក្តី គប្បីធ្វើនូវភោគៈ ដែលខ្លួនបានហើយ ឲ្យចំរើនឡើងក្តី ដោយចក្ខុមានសភាពយ៉ាងណា ចក្ខុមានសភាពយ៉ាងនោះ មិនមានឡើយ មួយទៀត បុគ្គលគប្បីដឹង នូវពួកធម៌ ជាកុសល និងអកុសល ដឹងពួកធម៌ ដែលមានទោស និងឥតទោស ដឹងពួកធម៌ថោកទាប និងឧត្តម ដឹងពួកធម៌ ដែលមានចំណែកជាទំនាស់គ្នាដោយអំណាចធម៌ខ្មៅ និងធម៌ស ដោយចក្ខុមានសភាពយ៉ាងណា សូម្បីចក្ខុមានសភាពយ៉ាងនោះ ក៏មិនមាន ដល់បុគ្គលនោះដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលខ្វាក់។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានភ្នែកម្ខាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គប្បីបានភោគៈ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់បានក្តីគប្បីធ្វើភោគៈ ដែលខ្លួនបានហើយ ឲ្យចំរើនឡើងក្តី ដោយចក្ខុមានសភាពយ៉ាងណា ចក្ខុមានសភាពយ៉ាងនោះ រមែងមាន។ ប៉ុន្តែបុគ្គលនោះ គប្បីដឹងពួកធម៌ ជាកុសល និងអកុសល ដឹងពួកធម៌មានទោស នឹងឥតទោស ដឹងពួកធម៌ ដែលថោកទាប និងឧត្តម ដឹងពួកធម៌ ដែលមានចំណែកជាទំនាស់គ្នា ដោយអំណាចធម៌ខ្មៅ និងធម៌ស ដោយដោយចក្ខុមានសភាពយ៉ាងណា សូម្បីចក្ខុមានសភាពយ៉ាងនោះ ក៏មិនមានឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានភ្នែកម្ខាង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានភ្នែកទាំងពីរខាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គប្បីបាននូវភោគៈ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់បានក្តី ធ្វើនូវភោគៈ ដែលខ្លួនបានហើយ ឲ្យចំរើនឡើងក្តី ដោយចក្ខុមានសភាពយ៉ាងណា ចក្ខុមានសភាពយ៉ាងនោះ ក៏មាន មួយទៀត បុគ្គលនោះ គប្បីដឹងពួកធម៌ ជាកុសល និងអកុសល ដឹងពួកធម៌មានទោស និងឥតទោស ដឹងពួកធម៌ថោកទាប និងឧត្តម ដឹងពួកធម៌ ដែលមានចំណែកជាទំនាស់គ្នា ដោយអំណាចធម៌ខ្មៅនិងធម៌ស ដោយចក្ខុមានសភាពយ៉ាងណា សូម្បីចក្ខុមានសភាពយ៉ាងនោះក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានចក្ខុទាំងពីរខាង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ ភោគៈទាំងឡាយ មានសភាពដូច្នោះ មិនមានដល់បុគ្គលខ្វាក់ឡើយ បុគ្គលខ្វាក់ មិនដែលធ្វើបុណ្យទាំងឡាយទេ ការចាប់ខុស ចំពោះប្រយោជន៍ទាំងពីរ រមែងមាន ដល់បុគ្គលខ្វាក់ ខូចចក្ខុ។ មួយទៀត បុគ្គលដែលហៅថា មានភ្នែកម្ខាងនេះ ជាអ្នកច្រឡូកច្រឡំ ដោយកុសលធម៌ និងអកុសលធម៌ ស្វែងរកភោគៈទាំងឡាយ ដោយថេយ្យចិត្ត ជាអ្នកឈ្លាស ប្រមូលមក នូវអំពើទាំងពីរ ដោយកូដកម្ម[14] ផង ដោយការពោលពាក្យកុហកផង ជាមនុស្សបរិភោគកាម បុគ្គលដែលមានចក្ខុតែម្ខាងនោះ លុះរំលាងខន្ធ អំពីលោកនេះហើយ ទៅកាន់នរក រងទុក្ខខ្លោចផ្សា។ ចំណែកខាងបុរសបុគ្គល ដែលហៅថា មានចក្ខុទាំងពីរខាង ជាអ្នកប្រសើរ ដោយភោគៈទាំងឡាយ ដែលខ្លួនបានមកដោយធម៌ ឲ្យទ្រព្យដែលខ្លួនរកបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម មានតម្រិះដ៏ប្រសើរ ជាជនមានចិត្តឥតសង្ស័យ រមែងចូលទៅកាន់ស្ថានដ៏ចំរើន ដែលខ្លួនបានទៅ ហើយមិនសោកសៅ បុគ្គល គប្បីវៀរមនុស្សខ្វាក់ផង មនុស្សមានភ្នែកម្ខាងផង អំពីចម្ងាយ ហើយគប្បីសេពគប់បុរសបុគ្គល ដ៏ប្រសើរ មានភ្នែកទាំងពីរខាងចុះ។

(អវកុជ្ជសូត្រ ទី១០)

CS sut.an.03.030 | book_041

(១០. អវកុជ្ជសុត្តំ)

[៣០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល៣ពួក តើដូចម្តេច។ គឺបុគ្គលមានប្រាជ្ញា ដូចជាក្អមផ្កាប់ ១ បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ដូចថ្នក់លេច ១ បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ដ៏ទូលាយ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គល មានប្រាជ្ញាដូចក្អមផ្កាប់ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់អារាម ស្តាប់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ នៃពួកភិក្ខុរឿយៗ ពួកភិក្ខុសំដែងធម៌ មានលំអបទខាងដើម មានលំអបទកណ្តាល មានលំអបទខាងចុងប្រកាសព្រហ្មចរិយៈ ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ដល់បុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ កាលអង្គុយលើអាសនៈនោះ ក៏មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងដើម មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់កណ្តាល មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងចុង នៃកថានោះ សូម្បីក្រោកពីអាសនៈនោះហើយ ក៏មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងដើម ត្រង់កណ្តាល និងខាងចុង នៃកថានោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាក្អមផ្កាប់ ទឹកដែលគេចាក់ទៅលើក្អមនោះ ក៏ហូរចេញអស់ទៅ មិនដក់នៅបាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់អារាម ស្តាប់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ នៃភិក្ខុទាំងឡាយរឿយៗ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏សំដែងធម៌ មានលំអបទខាងដើម មានលំអបទកណ្តាល មានលំអបទខាងចុង ហើយប្រកាសព្រហ្មចរិយៈ ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ដល់បុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ កាលដែលអង្គុយលើអាសនៈនោះ ក៏មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងដើម មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់កណ្តាល មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងចុង នៃកថានោះ ទុកជាក្រោកឡើង អំពីអាសនៈនោះហើយ ក៏នៅតែមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងដើម មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់កណ្តាល មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងចុង នៃកថានោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ដូចជាក្អមផ្កាប់។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានប្រាជ្ញាដូចថ្នក់លេច តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់អារាម ស្តាប់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយរឿយៗ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏សំដែងធម៌ មានលំអបទខាងដើម មានលំអបទកណ្តាល មានលំអបទខាងចុង ប្រកាសព្រហ្មចរិយៈ ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ដល់បុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ កាលអង្គុយលើអាសនៈនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងដើមផង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់កណ្តាលផង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងចុងផង នៃកថានោះដែរ តែលុះក្រោកចេញ អំពីអាសនៈនោះទៅហើយ ក៏មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងដើម មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់កណ្តាល មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងចុង នៃកថានោះឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបង្អែមផ្សេងៗ ដែលលាយច្រឡំគ្នា គឺមានល្ង អង្ករ នំ ម្សៅ ផ្លែពុទ្រា ក្នុងថ្នក់លេចនៃបុរស បុរសនោះ កាលក្រោកអំពីអាសនៈនោះ ក៏ជ្រុះរាត់រាយ ព្រោះភ្លេចស្មារតី យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់អារាម ស្តាប់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយរឿយៗ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏សំដែងធម៌ មានលំអបទខាងដើម មានលំអបទកណ្តាល មានលំអបទខាងចុង ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ដល់បុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ កាលអង្គុយលើអាសនៈនោះ ក៏ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងដើមផង ធ្វើទុកក្នុងចិត្តត្រង់កណ្តាលផង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងចុងផង នៃកថានោះ លុះក្រោកអំពីអាសនៈនោះទៅ ក៏មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងដើម មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់កណ្តាល មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងចុង នៃកថានោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ដូចជាថ្នក់លេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានប្រាជ្ញា ដ៏ទូលាយ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់អារាម

ស្តាប់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយរឿយៗ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏សំដែងធម៌ មានលំអបទខាងដើម មានលំអបទកណ្តាល មានលំអបទខាងចុង ប្រកាសព្រហ្មចរិយៈ ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ដល់បុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ កាលអង្គុយលើអាសនៈនោះ ក៏ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងដើមផង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់កណ្តាលផង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងចុងផង នៃកថានោះ ទុកជាក្រោកអំពីអាសនៈនោះទៅហើយ ក៏នៅតែធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងដើមផង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់កណ្តាលផង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងចុងផង នៃកថានោះទៀត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាក្អមផ្ងារ ទឹកដែលគេចាក់ក្នុងក្អមនោះ ក៏ដក់នៅ មិនហូរចេញទៅបាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់អារាម ស្តាប់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយរឿយៗ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏សំដែងធម៌ មានលំអបទខាងដើម មានលំអបទកណ្តាល មានលំអបទខាងចុង ប្រកាសព្រហ្មចរិយៈ ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ដល់បុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ កាលអង្គុយលើអាសនៈនោះ ក៏ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងដើមផង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់កណ្តាលផង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងចុងផង នៃកថានោះ ទុកជាក្រោកអំពីអាសនៈនោះហើយ ក៏នៅតែធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងដើម ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់កណ្តាល ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ត្រង់ខាងចុង នៃកថានោះទៀត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាដ៏ទូលាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។

> បុរសមានប្រាជ្ញា ដូចក្អមផ្កាប់ គឺជាអ្នកឥតប្រាជ្ញា ឥតសេចក្តីពិចារណា បុរសមានសភាពដូច្នោះ ទុកជាចូលទៅកាន់សំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយ សូម្បីរឿយៗ ក៏មិនអាច ដើម្បីរៀនធម៌ ត្រង់ខាងដើម ត្រង់កណ្តាល ត្រង់ខាងចុង នៃកថា (នោះ) បាន ព្រោះថា ប្រាជ្ញាមិនមានដល់បុគ្គលនោះឡើយ។ បុរសមានប្រាជ្ញា ដូចថ្នក់លេច តថាគតពោលថា ប្រសើរជាង បុរសមានប្រាជ្ញាដូចជាក្អមផ្កាប់នុ៎ះ បុរសមានសភាពដូច្នោះ បើទុកជាចូលទៅកាន់សំណាក់ នៃភិក្ខុទាំងឡាយ សូម្បីរឿយៗ អង្គុយលើអាសនៈនោះ រៀនធម៌ខាងដើម ត្រង់កណ្តាល ត្រង់ខាងចុង នៃកថា (នោះ) បានដែរ តែលុះក្រោកចេញទៅ ក៏កំណត់ចាំព្យញ្ជនៈមិនបាន ព្រោះថា បុរសនោះ ភ្លេចព្យញ្ជនៈ ដែលខ្លួនរៀនហើយ។ ចំណែកខាងបុរសមានប្រាជ្ញា ដ៏ទូលាយ តថាគតពោលថា ប្រសើរជាង បុរសមានប្រាជ្ញាដូចថ្នក់លេចនុ៎ះ បុរសមានសភាពដូច្នោះ កាលបើចូលទៅកាន់សំណាក់ នៃភិក្ខុទាំងឡាយ សូម្បីរឿយៗ អង្គុយលើអាសនៈនោះ រៀនធម៌ត្រង់ខាងដើម ត្រង់កណ្តាល ត្រង់ខាងចុង នៃកថា (នោះ) ចាំទុកនូវព្យញ្ជនៈបាន ជាជនមានតម្រិះដ៏ប្រសើរ មានចិត្តឥតសង្ស័យ ជាអ្នកប្រតិបត្តិនូវធម៌ ដ៏សមគួរដល់ធម៌ គប្បីធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន។

ចប់ បុគ្គលវគ្គ ទី៣។

ឧទ្ទាននៃបុគ្គលវគ្គនោះគឺ

ពោលអំពីព្រះសវិដ្ឋត្ថេរ ១ អំពីអ្នកជម្ងឺ ១ អំពីសង្ខារ ១ អំពីបុគ្គលមានឧបការៈច្រើន ១ អំពីបុគ្គល ប្រៀបដូចពេជ្រ ជាដើម ១ អំពីបុគ្គលគួរសេពគប់ ជាដើម ១ អំពីបុគ្គលគួរខ្ពើម ជាដើម ១ អំពីបុគ្គលមានសំដីស្អុយ ដូចលាមក ជាដើម ១ អំពីបុគ្គលខ្វាក់ ជាដើម ១ អំពីបុគ្គលមានប្រាជ្ញា (ដូចក្អម) ផ្កាប់ ជាដើម ១។

ទេវទូតវគ្គ ទី៤

CS sut.an.03.v04 | book_041

(៤. ទេវទូតវគ្គោ)

(សព្រហ្មកសូត្រ ទី១)

CS sut.an.03.031 | book_041

(១.សព្រហ្មកសុត្តំ)

[៣១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កូនរបស់ត្រកូលទាំងឡាយណា បានបូជាមាតាបិតា ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ត្រកូលទាំងនោះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយព្រហ្ម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កូនរបស់ត្រកូលទាំងឡាយណា បានបូជាមាតាបិតា ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ត្រកូលទាំងនោះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយបុព្វាចារ្យ (អាចារ្យដើម) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កូនរបស់ត្រកូលទាំងឡាយណា បានបូជាមាតាបិតា ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ត្រកូលទាំងនោះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយអាហុនេយ្យ (អ្នកគួរទទួលរបស់ ដែលកូនប្រុសស្រីបូជា)។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ព្រហ្មនុ៎ះ ជាឈ្មោះមាតាបិតា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា បុព្វាចារ្យនុ៎ះ ជាឈ្មោះមាតាបិតា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា អាហុនេយ្យនុ៎ះ ជាឈ្មោះមាតាបិតា។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះមាតាបិតា ជាអ្នកមានឧបការៈច្រើន ជាអ្នកបីបាច់ រក្សាចិញ្ចឹមកូន ជាអ្នកឲ្យកូនបានឃើញលោកនេះ។

> មាតាបិតា លោកហៅថា ព្រហ្មផង ថា បុព្វាចារ្យផង ថា អាហុនេយ្យផង របស់កូនទាំងឡាយ ព្រោះជាអ្នកអនុគ្រោះ នូវពពួកសត្វ។ ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិតត្រូវតែនមស្ការ ធ្វើសក្ការៈមាតាបិតាទាំងនោះ ដោយបាយ ទឹក សំពត់ ទីដេក គ្រឿងដុសខាត់ ទឹកងូត និងទឹកលាងជើង បណ្ឌិតរមែងសរសើរកូននោះ ព្រោះការបម្រើមាតាបិតានោះ ក្នុងលោកនេះ (កូននោះ) លុះលះលោកនេះ ទៅកាន់បរលោក រមែងរីករាយ ក្នុងស្ថានសួគ៌។

(អានន្ទសូត្រ ទី២)

CS sut.an.03.032 | book_041

(២. អានន្ទសុត្តំ)

[៣២] លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើអហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហានិងមានានុស័យ មិនមានក្នុងកាយ ប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា និងមានានុស័យ មិនមានក្នុងនិមិត្តទាំងអស់ ឰដ៏ខាងក្រៅផង អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា និងមានានុស័យ មិនមានដល់ភិក្ខុ ដែលដល់នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិណា ភិក្ខុគប្បីដល់ នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ សម្រេចសម្រាន្តនៅយ៉ាងណា ការបាននូវសមាធិ មានសភាពយ៉ាងនោះ គប្បីមានដល់ភិក្ខុដែរឬ។ ម្នាលអានន្ទ បើអហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា និងមានានុស័យ មិនមានក្នុងកាយ ដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា និងមានានុស័យ មិនមានក្នុងនិមិត្តទាំងអស់ ឰដ៏ខាងក្រៅផង អហង្ការទិដ្ឋី មមង្ការតណ្ហា និងមានានុស័យ មិនមានដល់ភិក្ខុ ដែលដល់នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិណា ភិក្ខុគប្បីដល់ នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ សម្រេចសម្រាន្តនៅ យ៉ាងណា ការបាននូវសមាធិ មានសភាពយ៉ាងនោះ គប្បីមានដល់ភិក្ខុដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា និងមានានុស័យ មិនមានក្នុងកាយ ប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា និងមានានុស័យ មិនមានក្នុងនិមិត្តទាំងអស់ ឰដ៏ខាងក្រៅផង អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា និងមានានុស័យ មិនមានដល់ភិក្ខុ ដែលបាននូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ សម្រេចសម្រាន្តនៅយ៉ាងណា ការបាននូវសមាធិ មានភាពយ៉ាងនោះ គប្បីមានដល់ភិក្ខុ តើដូចម្តេច។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ធម្មជាត ដែលហៅថា ស្ងប់ ធម្មជាត ដែលហៅថា ឧត្តមនោះ គឺការស្ងប់រម្ងាប់សង្ខារទាំងអស់ ការលះបង់ឧបធិទាំងអស់ ការអស់តណ្ហា ការប្រាសចាករាគៈ ការរលត់ គឺព្រះនិព្វានហ្នឹងឯង។ ម្នាលអានន្ទ អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា និងមានានុស័យ មិនមានក្នុងកាយ ប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា មានានុស័យ មិនមានក្នុងនិមិត្តទាំងអស់ ឰដ៏ខាងក្រៅផង អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា និងមានានុស័យ មិនមានដល់ភិក្ខុ ដែលបាននូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិណា ភិក្ខុគប្បីបាន នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ សម្រេចសម្រាន្តនៅ យ៉ាងណា ការបាននូវសមាធិ មានសភាពយ៉ាងនោះ គប្បីមានដល់ភិក្ខុ យ៉ាងនេះឯង ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា

បុគ្គលណាដឹងច្បាស់ នូវរបស់ខ្លួន និងរបស់ជនដទៃ ក្នុងលោក រមែងមិនមានសេចក្តីញាប់ញ័រ ក្នុងអារម្មណ៍នីមួយទេ តថាគតពោលថា បុគ្គលនោះ ស្ងប់រម្ងាប់ ប្រាសចាកផ្សែង គឺ ទុច្ចរិត មិនមានសេចក្តីទុក្ខ មិនមានតណ្ហា បានឆ្លងជាតិ និងជរាហើយ ដូច្នេះ ដែលតថាគតពោលហើយ ក្នុងបុណ្ណកប្បញ្ហា បរាយនវគ្គ សំដៅហេតុនុ៎ះឯង។

(សារីបុត្តសូត្រ ទី៣)

CS sut.an.03.033 | book_041

(៣. សារិបុត្តសុត្តំ)

[៣៣] គ្រានោះ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រះសារីបុត្តមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតសំដែងធម៌ ដោយបំប្រួញខ្លះ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគត គួរសំដែងធម៌ ដោយពិស្តារខ្លះ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគត គួរសំដែងធម៌ ទាំងបំប្រួញ ទាំងពិស្តារខ្លះ ដ្បិតថា ពួកបុគ្គលអ្នកយល់ធម៌ រកបានដោយកម្រ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ជាកាលគួរនឹងសំដែងធម៌នុ៎ះហើយ បពិត្រព្រះសុគត ជាកាលគួរនឹងសំដែងធម៌នុ៎ះហើយ ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ សំដែងធម៌ដោយសង្ខេបក្តី សំដែងធម៌ ដោយពិស្តារក្តី សំដែងធម៌ ទាំងសង្ខេប ទាំងពិស្តារក្តី ពួកអ្នកយល់ធម៌ គង់នឹងមាន។ ម្នាលសារីបុត្ត ហេតុនោះ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា និងមានានុស័យ នឹងមិនមានក្នុងកាយ ប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង អហង្ការទីដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា និងមានានុស័យ នឹងមិនមាន ក្នុងនិមិត្តទាំងអស់ ឰដ៏ខាងក្រៅផង អហង្ការទីដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា និងមានានុស័យ មិនមានដល់ភិក្ខុ ដែលបានចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តណា យើងនឹងបាននូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ សម្រេចសម្រាន្តនៅ។ ម្នាលសារីបុត្ត អ្នកត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។ ម្នាលសារីបុត្ត កាលណាភិក្ខុមិនមានអហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា និងមានានុស័យ ក្នុងកាយប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង មិនមានអហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា និងមានានុស័យ ក្នុងនិមិត្តទាំងអស់ ឰដ៏ខាងក្រៅផង អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា និងមានានុស័យ មិនមានដល់ភិក្ខុ ដែលបានចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិណា ភិក្ខុរមែងបាន នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តនោះ សម្រេចសម្រាន្តនៅ។ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុនេះ តថាគតហៅថា បានផ្តាច់ផ្តិល នូវតណ្ហា គាស់រំលើង នូវសំយោជនៈ បានធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខ ព្រោះត្រាស់ដឹង នូវកិរិយាលះបង់មានះ ដោយឧបាយដ៏ល្អ ម្នាលសារីបុត្ត ពាក្យថា

តថាគត សំដែងនូវការលះបង់កាមសញ្ញា និងទោមនស្សទាំងពីរផង នូវការបន្ទោបង់ថីនៈផង នូវការហាមឃាត់កុក្កុច្ចៈផង នូវធម៌ដ៏ស្អាត ដោយឧបេក្ខា និងសតិផង នូវប្រធាននៃសេចក្តីត្រិះរិះធម៌ផង នូវការរួចស្រឡះ ដោយអរហត្តផលផង ថាជាការទំលាយបង់នូវអវិជ្ជា ដូច្នេះនេះ ដែលតថាគតពោលហើយ ក្នុងឧទយញ្ហា បារាយនវគ្គ សំដៅហេតុនេះឯង។

(និទានសូត្រ ទី៤)

CS sut.an.03.034 | book_041

(៤. និទានសុត្តំ)

[៣៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាត ៣នេះ ជាហេតុឲ្យកើតកម្ម។ ធម្មជាត៣ តើដូចម្ដេច។ គឺលោភៈ ជាហេតុឲ្យកម្ម ១ ទោសៈ ជាហេតុឲ្យកើតកម្ម ១ មោហៈ ជាហេតុឲ្យកើតកម្ម ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណា ដែលបុគ្គលធ្វើព្រោះលោភៈ កើតអំពីលោភៈ មានលោភៈជាហេតុ មានលោភៈជាដែនកើត អត្តភាពបុគ្គលនោះ កើតក្នុងទីណា កម្មនោះ រមែងឲ្យផលក្នុងទីនោះ កម្មនោះឲ្យផលក្នុងទីណា បុគ្គលរមែងទទួលផល នៃកម្មនោះ ក្នុងទីនោះ គឺអត្តភាពជាបច្ចុប្បន្ន ឬអត្តភាព ដែលកើតបន្ទាប់ ឬអត្តភាពដទៃ ដែលអន្ទោលតទៅទៀត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណា ដែលបុគ្គលធ្វើហើយ ព្រោះទោសៈ កើតអំពីទោសៈ មានទោសៈជាហេតុ មានទោសៈជាបច្ច័យ អត្តភាពរបស់បុគ្គលនោះ កើតក្នុងទីណា កម្មនោះ រមែងឲ្យផលក្នុងទីនោះ កម្មនោះ ឲ្យផលក្នុងទីណា បុគ្គលរមែងទទួលផលរបស់កម្មនោះ ក្នុងទីនោះ គឺអត្តភាព ជាបច្ចុប្បន្នក្ដី អត្តភាព ដែលកើតបន្ទាប់ក្ដី អត្តភាពដទៃ ដែលអន្ទោលតទៅទៀតក្ដី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណា ដែលបុគ្គលធ្វើដោយមោហៈ កើតអំពីមោហៈ មានមោហៈជាហេតុ មានមោហៈជាបច្ច័យ អត្តភាពរបស់បុគ្គលនោះ កើតក្នុងទីណា កម្មនោះ រមែងឲ្យផលក្នុងទីនោះ កម្មនោះ រមែងឲ្យផល ក្នុងទីណា បុគ្គលរមែងទទួលផល របស់កម្មនោះ ក្នុងទីនោះ គឺអត្តភាព ជាបច្ចុប្បន្នក្ដី អត្តភាពដែលកើតបន្ទាប់ក្ដី អត្តភាពដទៃដែលអន្ទោលតទៅទៀតក្ដី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចពូជ ដែលមិនបែក មិនស្អុយ មិនខូច ដោយខ្យល់ និងកំដៅថ្ងៃ ប្រកបដោយខ្លឹមសារ (ជាគ្រាប់មានសាច់ពេញលេញ) គេទុកដាក់ស្រួលបួល ដែលបុគ្គលសាបព្រោះ លើទីដែលភ្ជួររាស់ល្អ ក្នុងស្រែមានជីវជាតិ ភ្លៀងសោត ក៏ផ្ដល់ធារទឹកដោយស្រួល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពូជទាំងនោះ សមប្រកបយ៉ាងនេះ ដល់នូវការលូតលាស់ ដុះដាលបែកគុម្ព យ៉ាងណាមិញ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណា ដែលបុគ្គលធ្វើ ព្រោះលោភៈ កើតអំពីលោភៈ មានលោភៈជាហេតុ មានលោភៈជាបច្ច័យ អត្តភាពរបស់បុគ្គលនោះកើតក្នុងទីណា កម្មនោះ រមែងឲ្យផល ក្នុងទីនោះ កម្មនោះ ឲ្យផលក្នុងទីណា បុគ្គលរមែងទទួលផល របស់កម្មនោះ ក្នុងទីនោះ គឺអត្តភាព ក្នុងបច្ចុប្បន្នក្ដី អត្តភាពដែលកើតបន្ទាប់ក្ដី អត្តភាពដទៃ ដែលអន្ទោលតទៅក្ដី។ កម្មណា ដែលបុគ្គលធ្វើ ព្រោះទោសៈ។ បេ។ កម្មណា ដែលបុគ្គលធ្វើ ព្រោះមោហៈ។ បេ។ ក្នុងអត្តភាពដទៃ ដែលអន្ទោលតទៅក្ដី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាត៣នេះឯង ជាហេតុឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។

[៣៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាត ៣នេះ ជាហេតុឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយ។ ធម្មជាត៣ តើដូចម្ដេច។ គឺអលោភៈ ជាហេតុឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយ ១ អទោសៈ ជាហេតុឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយ ១ អមោហៈ ជាហេតុឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណា ដែលបុគ្គលធ្វើព្រោះអលោភៈ កើតអំពីអលោភៈ មានអលោភៈជាហេតុ មានអលោភៈជាបច្ច័យ បើសេចក្ដីលោភ មិនមានហើយ កម្មនោះ ឈ្មោះថា បុគ្គលបានលះបង់យ៉ាងនេះ ជាកម្មមានឫសគល់ ផ្ដាច់ផ្ដិលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះទៀតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើមិនឲ្យមានពូជ ជាកម្មមិនកើត តទៅទៀត ជាធម្មតា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណា ដែលបុគ្គលធ្វើ ព្រោះអទោសៈ កើតអំពីអទោសៈ មានអទោសៈជាហេតុ មានអទោសៈជាបច្ច័យ កាលបើទោសៈ មិនមានហើយ កម្មនោះឈ្មោះថា បុគ្គលបានលះបង់យ៉ាងនេះ ជាកម្មមានឫសផ្ដាច់ផ្ដិលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះទៀតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើមិនឲ្យមានពូជ ជាកម្មមិនកើតតទៅទៀត ជាធម្មតា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណា ដែលបុគ្គលធ្វើព្រោះអមោហៈ កើតអំពីអមោហៈ មានអមោហៈ ជាហេតុ មានអមោហៈ ជាបច្ច័យ កាលបើអមោហៈមិនមានហើយ កម្មនោះ ឈ្មោះថា បុគ្គលបានលះបង់ហើយ យ៉ាងនេះ ជាកម្មមានឫសគល់ផ្ដាច់ផ្ដិលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះទៀតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស ជាកម្មមិនកើតតទៅទៀតជាធម្មតា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាពូជ ដែលមិនបែក មិនស្អុយ មិនវិនាសដោយខ្យល់ និងកំដៅថ្ងៃ ប្រកបដោយខ្លឹមសារ គេទុកដាក់ល្អ បុរសគប្បីដុត នូវពូជនោះ ដោយភ្លើង ដុតដោយភ្លើងរួចហើយ ធ្វើជាធ្យូងម៉ត់ ធ្វើជាធ្យូងម៉ត់រួចហើយ ក៏បាចទៅក្នុងខ្យល់ដ៏ខ្លាំងក្ដី បណ្ដែតក្នុងស្ទឹង ដែលមានខ្សែទឹកហូរត្របាញ់ក្ដី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពូជទាំងនោះ ត្រូវគេបំផ្លាញយ៉ាងនេះ មុខជានឹងមានកំណើតផ្ដាច់ផ្ដិល ធ្វើមិនឲ្យកើតទៀតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស ជាពូជមិនកើតតទៅទៀត ជាធម្មតា យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនោះដែរ កម្មណា ដែលបុគ្គលធ្វើ ព្រោះអលោភៈ កើតអំពីអលោភៈ មានអលោភៈ ជាហេតុ មានអលោភៈ ជាបច្ច័យ កាលបើលោភៈ មិនមានហើយ កម្មនោះ ឈ្មោះថា បុគ្គលបានលះបង់ហើយ យ៉ាងនេះ ជាកម្មមានឫសគល់ផ្ដាច់ផ្ដិលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះទៀតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស ជាកម្មមិនកើតតទៅទៀតជាធម្មតា។ កម្មណា ដែលបុគ្គលធ្វើ ព្រោះអទោសៈ។ បេ។ កម្មណា ដែលបុគ្គលធ្វើ ព្រោះអមោហៈ។ បេ។ ធ្វើឲ្យវិនាស ជាកម្មមិនកើតតទៅទៀត ជាធម្មតា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាត៣ នេះឯង ជាហេតុឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយ។

> បុគ្គលពាលជាអ្នកមិនដឹងច្បាស់នូវកម្ម ដែលកើតអំពីលោភៈផង កើតអំពីទោសៈផង កើតអំពីមោហៈផង កម្មណា ដែលបុគ្គលនោះធ្វើហើយ ទោះតិចក្ដី ច្រើនក្ដី បុគ្គលនោះ ត្រូវរងកម្មនោះ ក្នុងអត្តភាពនេះឯង វត្ថុដទៃ មិនមានទេ ហេតុនោះ ភិក្ខុ (ណា) ជាអ្នកដឹង (រមែងមិនធ្វើនូវកម្ម ដែលកើតអំពី) លោភៈផង ទោសៈផង មោហៈផង (ភិក្ខុនោះ) ឈ្មោះថា ញុំាងវិជ្ជា ឲ្យកើតឡើង ហើយលះបង់នូវទុគ្គតិទាំងអស់បាន។

(ហត្ថកសូត្រ ទី៥)

CS sut.an.03.035 | book_041

(៥. ហត្ថកសុត្តំ)

[៣៦] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើកម្រាលស្លឹកឈើ ដែលជ្រុះក្នុងព្រៃឆ្នង់ ជិតផ្លូវគោ ក្នុងដែនអាឡវី។ លំដាប់នោះឯង ព្រះរាជកុមារ ព្រះនាមហត្ថកអាឡវក ត្រាច់ទៅមក ដើម្បីសម្រួលព្រះជង្ឃា ក៏បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើកម្រាលស្លឹកឈើ ក្នុងព្រៃឆ្នង់ ជិតផ្លូវគោ លុះឃើញហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយ គង់ក្នុងទីសមគួរ។ លុះហត្ថកអាឡវក គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ផ្ទំស្រួលទេឬ។ ម្នាលកុមារ យ៉ាងហ្នឹងហើយ តថាគត បានសិងស្រួលហើយ ពួកជនណា ដេកស្រួលក្នុងលោក បណ្ដាជនទាំងនោះ តថាគត ក៏ជាអ្នកសិងស្រួលមួយនឹងគេដែរ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន រាត្រីក្នុងហេមន្តរដូវ ត្រជាក់ កាលក្នុង ៨ថ្ងៃ ជាចន្លោះ (ខែមាឃ និងខែផល្គុន) ជាសម័យធ្លាក់ទឹកសន្សើម ផែនដីដែលត្រូវក្រចកជើងគោ ជាន់ខ្ទង់រដិបរដុប ក៏រឹង កម្រាលស្លឹកឈើ ក៏ស្តើង អស់ទាំងស្លឹកឈើ ក៏រង្ហើល សំពត់កាសាយៈ ក៏ត្រជាក់ ខ្យល់វល់ ដ៏ត្រជាក់ ក៏បក់មក កាលបើយ៉ាងហ្នឹង ម្ដេចក៏ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលកុមារ យ៉ាងហ្នឹងហើយ តថាគត បានសិងស្រួល

ហើយ។ ពួកជនណា ដេកស្រួលក្នុងលោក បណ្ដាជនទាំងនោះ តថាគត ក៏ជាអ្នកសិងស្រួលមួយនឹងគេដែរ។ ម្នាលកុមារ បើដូច្នោះ តថាគតនឹងសួរអ្នក ក្នុងដំណើរនុ៎ះ ថាបើអ្នកគាប់ចិត្តយ៉ាងណា គប្បីព្យាករ នូវដំណើរនោះ យ៉ាងនោះចុះ។ ម្នាលកុមារ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្ដេច គហបតី ឬគហបតិបុត្រ ក្នុងលោកនេះ មានផ្ទះកំពូល បូកលាបខាងក្នុង ទាំងបូកលាបខាងក្រៅ ខ្យល់ចូលមិនរួច មានទ្វារដ៏ជិត មានបង្អួចបិទជិត ក្នុងផ្ទះនោះ មានបល្ល័ង្កក្រាលដោយកម្រាលគោណកៈ ក្រាលដោយកម្រាលបដិកៈ ក្រាលដោយកម្រាលបដលិកៈ មានកម្រាលដ៏ប្រសើរ ជាវិការនៃស្បែកឈ្លូស [ឈ្មោះកម្រាលទាំងអស់នេះ បានប្រែក្នុងសៀវភៅ ទី១៤ ទំព័រ ១៦ រួចហើយ។] មានខ្នើយក្រហមទាំងពីរខាង ព្រមទាំងពិតានក្រហម ទាំងប្រទីបប្រេង ក៏ឆេះភ្លឺក្នុងផ្ទះនោះ មានប្រពន្ធ៤នាក់ នៅផ្គត់ផ្គង់បម្រើ ដោយសេចក្ដីគាប់ចិត្ត។ ម្នាលកុមារ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្ដេច បុគ្គលនោះ គួរដេកជាសុខ ឬទេ ឬអ្នកមានសេចក្ដីយល់ ក្នុងដំណើរនុ៎ះ ដូចម្ដេច។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុគ្គលនោះ គួរដេកជាសុខ ពួកជនណា ដេកជាសុខ ក្នុងលោក បណ្ដាជនទាំងនោះ អ្នកនោះ ជាអ្នកដេកជាសុខមួយនឹងគេដែរ។ ម្នាលកុមារ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្ដេច គហបតី ឬគហបតិបុត្រនោះ កើតសេចក្ដីរសាប់រសល់ ផ្សាយទៅក្នុងកាយ ក្នុងចិត្ត ដែលបណ្ដាលអំពីរាគៈ គហបតី ឬគហបតិបុត្រនោះ ត្រូវសេចក្ដីរសាប់រសល់ ដែលបណ្ដាលអំពីរាគៈណា រោលរាល តើត្រូវដេកជាទុក្ខ ឬទេ។ យ៉ាងនឹងហើយ ព្រះអង្គ។ ម្នាលកុមារ គហបតី ឬគហបតិបុត្រនោះ ត្រូវសេចក្ដីរសាប់រសល់ ដែលបណ្ដាលអំពីរាគៈណា រោលរាល ត្រូវដេកជាទុក្ខ រាគៈនោះ តថាគត បានលះបង់ហើយ បានផ្ដាច់ផ្ដិលឫសគល់ហើយ ធ្វើមិនឲ្យកើតទៀត ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យមានទីកើតតទៅទៀត ជាធម្មតា ហេតុនោះ ទើបតថាគតបានសិងជាសុខ ម្នាលកុមារ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្ដេច គហបតី ឬគហបតិបុត្រ កើតសេចក្ដីរសាប់រសល់ ដែលបណ្ដាលអំពីទោសៈ។ បេ។ កើតសេចក្ដីរសាប់រសល់ផ្សាយទៅក្នុងកាយ ក្នុងចិត្ត ដែលបណ្ដាលអំពីមោហៈ បុគ្គលនោះ ត្រូវសេចក្ដីរសាប់រសល់ ដែលបណ្ដាលអំពីមោហៈណា រោលរាល តើត្រូវដេកជាទុក្ខ ឬទេ។ យ៉ាងហ្នឹងហើយ ព្រះអង្គ។ ម្នាលកុមារ គហបតី ឬគហបតិបុត្រនោះ ត្រូវសេចក្ដីរសាប់រសល់ ដែលបណ្ដាលអំពីមោហៈណា រោលរាល ត្រូវដេកជាទុក្ខ មោហៈនោះ តថាគត លះបង់ហើយ បានផ្ដាច់ផ្ដិលឫសគល់ហើយ ធ្វើមិនឲ្យកើតទៀត ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យមានទីកើតតទៅទៀត ជាធម្មតា ហេតុនោះ ទើបតថាគត បានសិងជាសុខ។

> អ្នកណាមានបាបបន្សាត់ចោល រំលត់ទុក្ខហើយ រមែងដេកជាសុខសព្វកាល បុគ្គលណា មិនជាប់ជំពាក់ ក្នុងកាមទាំងឡាយ មានសេចក្ដីត្រជាក់ មិនមានឧបធិក្កិលេស បានផ្ដាច់បង់ នូវតណ្ហាទាំងអស់ បន្ទោបង់ នូវសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយ ក្នុងហឫទ័យ បុគ្គលស្ងប់ រមែងដេកជាសុខ ដល់នូវការស្ងប់ នៃចិត្តបាន។

(ទេវទូតសូត្រ ទី៦)

CS sut.an.03.036 | book_041

(៦. ទេវទូតសុត្តំ)

[៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវទូតនេះ មាន៣ ពួក។ ទេវទូត៣ពួក តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត។ បុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្តហើយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅខាងមុខ តែងកើតក្នុងប្រេត អសុរកាយ តិរច្ឆាន នរក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ចាប់បុគ្គលនោះ ត្រង់ដើមដៃទាំងពីរ នាំទៅថ្វាយដល់យមរាជ ដោយពាក្យថា បពិត្រលោក បុរសនេះ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងមាតា ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងបិតា ប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងសមណៈ ប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងខីណាសវព្រាហ្មណ៍ មិនកោតខ្លាចបុគ្គលជាធំក្នុងត្រកូល សូមលោកដាក់អាជ្ញា ដល់បុរសនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យមរាជដេញដោល ចោទសាកសួរទេវទូត ទី១ ចំពោះបុរសនោះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកបានឃើញទេវទូត ទី១ ដែលកើតប្រាកដ ក្នុងពួកមនុស្សឬទេ។ បុរសនោះ ក៏ក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានឃើញទេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យមរាជ ពោលទៅនឹងបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកបានឃើញស្រី ឬប្រុស ដែលអាយុ៨០ក្ដី អាយុ៩០ក្ដី អាយុ១០០ឆ្នាំក្ដី គ្រាំគ្រាដោយជាតិ ទោរដូចជាបង្កង់ មានខ្នងកោង មានឈើច្រត់នាំមុខ ដើររញ្ជើរញ្ជ័រ រសាប់រសល់ព្រោះជរា មានវ័យកន្លងហើយ ធ្មេញបាក់ សក់ស្កូវ មានក្បាលឆក មានក្បាលទំពែក មានស្បែកជ្រីវ មានខ្លួនដាស ដោយប្រជ្រុយ ក្នុងពួកមនុស្សដែរឬទេ។ បុរសនោះក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឃើញហើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យមរាជ ពោលនឹងបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា នែបុរសដ៏ចំរើន អ្នកឯងជាមនុស្សដឹងក្ដី មានស្មារតីចាស់ហើយ តែមិនមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ ក៏មានសេចក្ដីគ្រាំគ្រាជាធម្មតា មិនកន្លងសេចក្ដីគ្រាំគ្រាបានឡើយ បើដូច្នោះ គួរអាត្មាអញ ធ្វើសេចក្ដីល្អដោយកាយ វាចា ចិត្ត។ បុរសនោះ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច (នឹកឃើញទៅហើយ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានជាប្រហែសទៅហើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យមរាជពោលនឹងបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា នែបុរសដ៏ចំរើន អ្នកមិនបានធ្វើ នូវអំពើល្អ ដោយកាយ វាចា ចិត្ត ព្រោះតែសេចក្ដីប្រហែស ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន ពួកនិរយបាល នឹងធ្វើទោសអ្នក តាមអំពើ ដែលអ្នកប្រហែសហើយនោះឯង អំពើបាបនោះឯង មិនមែនមាតាធ្វើ មិនមែនបិតាធ្វើ មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើ មិនមែនពួកមិត្ត និងអាមាត្យធ្វើ មិនមែនពួកញាតិនិងសាលោហិតធ្វើ មិនមែនពួកទេវតាធ្វើ មិនមែនពួកសមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ធ្វើទេ អំពើអាក្រក់នោះ អ្នកឯង ធ្វើជាប្រាកដ អ្នកឯងនឹងទទួលផល នៃអំពើអាក្រក់នោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យមរាជដេញដោល ចោទសាកសួរទេវទូត ទី១ ចំពោះបុរសនោះហើយ ក៏ដេញដោល ចោទសាកសួរទេវទូត ទី២ ថា នែបុរសដ៏ចំរើន អ្នកបានឃើញទេវទូត ទី២ កើតប្រាកដ ក្នុងពួកមនុស្សឬទេ។ បុរសនោះក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានឃើញទេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យមរាជពោលនឹងបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកបានឃើញស្រីក្ដី ប្រុសក្ដី មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខ ឈឺធ្ងន់ ដេកច្រឡល់ក្នុងមូត្រ និងករីសខ្លួន ដែលពួកជនដទៃ គ្រាហ៍ឲ្យក្រោក ពួកជនដទៃ ផ្ដេកឲ្យដេកក្នុងពួកមនុស្សដែរឬទេ។ បុរសនោះ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឃើញហើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យមរាជពោលនឹងបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកឯងជាមនុស្សដឹងក្ដី ចាស់ហើយ ក៏នៅតែឥតមានគំនិត ដូច្នេះថា អញមានព្យាធិ ជាធម្មតា មិនកន្លងព្យាធិបានឡើយ គួរតែអាត្មាអញ ធ្វើល្អដោយកាយ វាចា ចិត្ត។ បុរសនោះ ក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានជាមិនអាច (នឹកឃើញទៅហើយ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានជាប្រហែសទៅហើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យមរាជ ពោលនឹងបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកមិនបានធ្វើកុសល

ដោយកាយ វាចា ចិត្ត ព្រោះសេចក្តីធ្វេសប្រហែស នៃបុរសដ៏ចំរើន អើពួកនិរយបាល នឹងធ្វើទោសអ្នក តាមអំពើដែលអ្នកប្រហែសហើយនោះ អំពើអាក្រក់នោះឯង មិនមែនមាតាធ្វើ មិនមែនបិតាធ្វើ មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើ មិនមែនពួកមិត្ត និងអាមាត្យធ្វើ មិនមែនពួកញាតិ និងសាលោហិតធ្វើ មិនមែនពួកទេវតាធ្វើ មិនមែនពួកសមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ធ្វើទេ អំពើអាក្រក់នោះ អ្នកឯងធ្វើជាប្រាកដ អ្នកនឹងទទួលផល នៃអំពើអាក្រក់នោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះយមរាជ ដេញដោល ចោទសាកសួរទេវទូត ទី២ ចំពោះបុរសនោះហើយ ក៏ដេញដោល ចោទសាកសួរទេវទូត ទី៣ ថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកបានឃើញទេវទូត ទី៣ កើតប្រាកដ ក្នុងពួកមនុស្សខ្លះឬទេ។ បុរសនោះ ក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនឃើញទេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យមរាជពោលនឹងបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកបានឃើញស្រីក្តី ប្រុសក្តី ដែលស្លាប់ ១ថ្ងៃក្តី ស្លាប់ ២ថ្ងៃក្តី ស្លាប់៣ថ្ងៃក្តី ជាអសុភហើមប៉ោង មានសម្បុរខៀវ មានខ្ទុះហូរចេញ ក្នុងពួកមនុស្សដែរឬទេ។ បុរសនោះ ក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឃើញហើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យមរាជ ពោលនឹងបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកឯងជាមនុស្សដឹងក្តី ចាស់ហើយ នៅតែមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា អាត្មាអញ មានសេចក្តីស្លាប់ ជាធម្មតា មិនកន្លងសេចក្តីស្លាប់ទៅបាន គួរតែអាត្មាអញ ធ្វើល្អដោយកាយ វាចា ចិត្ត។ បុរសនោះ ក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានជាមិនអាច (នឹកឃើញទៅហើយ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានជាប្រហែសធ្វេសទៅហើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យមរាជ ពោលនឹងបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកមិនបានធ្វើកុសល ដោយកាយ វាចា ចិត្ត ព្រោះសេចក្តីប្រហែសធ្វេស អើបុរសដ៏ចំរើន មុខជាពួកនិរយបាល នឹងធ្វើទោសអ្នក តាមអំពើដែលអ្នកប្រហែសហើយនោះ អំពើអាក្រក់នោះឯង មិនមែនមាតាធ្វើ មិនមែនបិតាធ្វើ មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើ មិនមែនពួកមិត្ត និងអាមាត្យធ្វើ មិនមែនពួកញាតិ និងសាលោហិតធ្វើ មិនមែនពួកទេវតាធ្វើ មិនមែនពួកសមណៈ ព្រាហ្មណ៍ធ្វើទេ ប្រាកដជាអ្នកឯង ធ្វើអំពើអាក្រក់នោះ អ្នកឯងនឹងទទួលយកផល នៃអំពើអាក្រក់នោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះយមរាជ ដេញដោល ចោទសាកសួរទេវទូត ទី៣ ហើយ ក៏ស្ងៀម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ធ្វើកម្មករណ៍ ដែលហៅថា ចំណង៥ប្រការ ចំពោះបុរសនោះ គឺបោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ទៅត្រង់ដៃ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ទៅត្រង់ដៃទី២បោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ទៅត្រង់ជើង បោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ទៅត្រង់ជើងទីពីរបោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ត្រង់កណ្តាលទ្រូង។ បុរសនោះ ទទួលវេទនាដ៏ក្លា ក្តៅក្រហាយ ក្នុងនរកនោះ អំពើអាក្រក់នោះមិនទាន់អស់ ដរាបណា មិនទាន់ធ្វើមរណកាល ដរាបនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ផ្តេកបុរសនោះ ចាំងដោយដឹងទាំងឡាយ។ បុរសនោះ ក៏ទទួលទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លារឹង ផ្សាខ្លោច ក្នុងនរកនោះ អំពើអាក្រក់នោះ មិនទាន់អស់ ដរាបណា មិនទាន់ធ្វើមរណកាលដរាបនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ចាប់បុរសនោះ បញ្ឈរ ឲ្យមានជើងឡើងលើ ក្បាលចុះក្រោម ច្រាស់នឹងកាំបិតព្រាទាំងឡាយ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ទឹមបុរសនោះនឹងរថ បរទៅមកលើផែនដី ដែលមានភ្លើងឆេះ រុងរឿងសន្ធោសន្ធៅ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ឲ្យបុរសនោះ ឡើងចុះភ្នំរងើកភ្លើងដ៏ធំ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះច្រាលឆ្អៅ សន្ធោសន្ធៅ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ចាប់បុរសនោះបញ្ឈរជើងឡើងលើ ក្បាលចុះក្រោម បោះទៅក្នុងខ្ទះលោហៈដ៏ក្តៅ ដែលឆេះច្រាលឆ្អៅសន្ធោសន្ធៅ។ បុរសនោះ ត្រូវបាបកម្មស្ងោរ នៅក្នុងខ្ទះលោហៈនោះ ផុលឡើងដូចជាពពុះទឹក។ កាលបុរសនោះ ត្រូវបាបកម្មស្ងោរ នៅក្នុងខ្ទះលោហៈនោះ ផុលឡើង ដូចជាពពុះទឹក ជួនណាពុះខ្ទោលឡើងលើម្តង លិចចុះក្រោមម្តង ជួនណាទៅទទឹងម្តង។ បុរសនោះ ក៏ទទួលវេទនាជាទុក្ខដ៏ក្លារឹង ក្តៅក្រហាយ ក្នុងនរកនោះ អំពើអាក្រក់មិនទាន់អស់ ដរាបណា ក៏មិនទាន់ធ្វើមរណកាល ដរាបនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបពួកនិរយបាល បោះបុរសនោះ ទៅក្នុងមហានរក (មហាអវីចិ)។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯមហានរកនោះឯង

> មានជ្រុង៤ មានទ្វារ៤ ដែលកម្មចែកហើយ ដោយចំណែក វាស់ដោយចំណែក មានកំពែងដែកព័ទ្ធជុំវិញ ប្រក់ដោយដែក ផែនដីរបស់នរកនោះ សុទ្ធតែដែកច្រាលឆ្អៅ ប្រកបដោយភ្លើង ផ្សាយទៅអស់ ១០០យោជន៍ជុំវិញ តាំងនៅសព្វៗកាល។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធ្លាប់មានរឿងមកថា យមរាជ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន ឮថា ពួកសត្វណា ធ្វើអំពើអាក្រក់ក្នុងលោក ពួកសត្វនោះ ត្រូវពួកនិរយបាល ធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេងៗ មានសភាពយ៉ាងនេះ អើហ្ន៎ សូមឲ្យអាត្មាអញ បានកើតជាមនុស្ស សូមឲ្យព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ កើតក្នុងលោក អាត្មាអញសោត គប្បីបានអង្គុយជិត ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ គប្បីសំដែងធម៌ អាត្មាអញ គប្បីយល់ធម៌ របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត នឹងបានឮនូវហេតុនោះ អំពីសំណាក់ នៃសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ដទៃ ហើយសំដែង យ៉ាងនេះក៏ទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រាកដជាតថាគត បានសំដែងហេតុនោះឯង ដែលតថាគត ដឹងដោយខ្លួនឯង ឃើញដោយខ្លួនឯង យល់ជាក់ច្បាស់ដោយខ្លួនឯង។ មាណពណា ដែលទេវទូតដាស់តឿនហើយ នៅតែប្រហែសធ្វេស មាណព នោះ ទៅកើតក្នុងពួកថោកទាប រមែងសោកសង្រេងអស់រាត្រីវែង។ នរជនណាជាសប្បុរស ស្ងប់ទុក្ខក្នុងលោកនេះ ដែលទេវទូត ដាស់តឿនហើយ មិនប្រហែសធ្វេស ក្នុងអរិយធម៌ ក្នុងកាលខ្លះ ឃើញភ័យ ក្នុងឧបាទាន ជាដែនកើតនៃជាតិ និងមរណៈ រមែងរួចស្រឡះ ព្រោះមិនប្រកាន់ ក្នុងការអស់ជាតិ និងមរណៈ នរជននោះ ដល់នូវសេចក្តីក្សេម និងសុខ រលត់កិលេស ក្នុងបច្ចុប្បន្ន កន្លងបង់ នូវពៀរនិងភ័យទាំងអស់ កន្លងនូវសេចក្តីទុក្ខ ទាំងអស់បាន។

(ចតុមហារាជសូត្រ ទី៧)

CS sut.an.03.037 | book_041

(៧. ចតុមហារាជសុត្តំ)

[៣៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃទី៨ នៃបក្ខ ពួកអាមាត្យ ជាបរិសទ្យ របស់ស្តេចធំ ទាំង៤ តែងដើរត្រួតលោកនេះ ដោយគិតថា បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ គង់មានពួកមនុស្សជាច្រើន ជាអ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរពព្រាហ្មណ៍ កោតក្រែងបុគ្គលជាធំ ក្នុងត្រកូល រក្សាបកតិឧបោសថ រក្សាបដិជាគរឧបោសថ ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយខ្លះដែរឬ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃ ទី១៤ នៃបក្ខ ពួករាជបុត្រ របស់ស្តេចធំ ទាំង៤ តែងដើរត្រួតលោកនេះ ដោយគិតថា បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ គង់មានពួកមនុស្សជាច្រើន ជាអ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរពព្រាហ្មណ៍ កោតក្រែងបុគ្គលជាធំ ក្នុងត្រកូល រក្សាបកតិឧបោសថ ធ្វើបដិជាគរឧបោសថ ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ខ្លះដែរឬ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃបណ្ណរសីឧបោសថនោះ ពួកស្តេចធំ ទាំង៤ តែងដើរត្រួតមើលលោកនេះខ្លួនឯង ដោយគិតថា បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ គង់

មានពួកមនុស្សជាច្រើន ជាអ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរពព្រាហ្មណ៍ កោតក្រែងបុគ្គលជាធំ ក្នុងត្រកូល រក្សាបកតិឧបោសថ ធ្វើបដិជាគរឧបោសថ ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ខ្លះដែរឬ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ បើពួកមនុស្ស ជាអ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរពព្រាហ្មណ៍ កោតក្រែងបុគ្គលជាធំ ក្នុងត្រកូល រក្សាបកតិឧបោសថ ធ្វើបដិជាគរឧបោសថ ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ មានតិចគ្នា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចធំ ទាំង៤ ប្រាប់ដំណឹងនោះ ដល់ពួកទេវតាស្ថានតាវត្តឹង្ស ដែលអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងសាលាសុធម្មាថា នែអ្នកនិទ៌ុក្ខទាំងឡាយ បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ ពួកមនុស្ស ជាអ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរពព្រាហ្មណ៍ កោតក្រែងបុគ្គលជាធំ ក្នុងត្រកូល រក្សាបកតិឧបោសថ ធ្វើបដិជាគរឧបោសថ ធ្វើកុសលទាំងឡាយ តិចគ្នាណាស់។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ពួកតាវត្តឹង្សទេវតាតូចចិត្តថា ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន ពួកទេវតានឹងសាបសូន្យ ពួកអសុរនឹងកុះករ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ បើពួកមនុស្ស ជាអ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរពព្រាហ្មណ៍ កោតក្រែងបុគ្គលជាធំ ក្នុងត្រកូល រក្សាបកតិឧបោសថ ធ្វើបដិជាគរឧបោសថ ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ មានចំនួនច្រើនគ្នា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចធំ ទាំង៤ តែងប្រាប់ដំណឹងនោះ ដល់តាវត្តឹង្សទេវតា ដែលអង្គុយប្រជុំ ក្នុងសាលាឈ្មោះសុធម្មាថា ម្នាលអ្នកនិទ៌ុក្ខទាំងឡាយ បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ ពួកមនុស្សជាអ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរពព្រាហ្មណ៍ កោតក្រែងបុគ្គលជាធំ ក្នុងត្រកូល រក្សាបកតិឧបោសថ ធ្វើបដិជាគរឧបោសថ ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយច្រើនគ្នា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ពួកតាវត្តឹង្សទេវតា មានសេចក្តីពេញចិត្តថា ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន ពួកទេវតានឹងកុះករ ពួកអសុរនឹងសាបសូន្យ។

(ទុតិយចតុមហារាជសូត្រ ទី៨)

CS sut.an.03.038 | book_041

(៨. ទុតិយចតុមហារាជសុត្តំ)

[៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធ្លាប់មានរឿងមក កាលសក្កទេវរាជ ជាធំជាងពួកទេវតា ដាស់តឿនក្រើនរំលឹកពួកតាវត្តឹង្សទេវតា បានពោលគាថានេះ ក្នុងពេលនោះថា

> នរៈណា ដូចជាយើង នរៈនោះ ត្រូវរក្សាឧបោសថ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ក្នុងតិថី ទី១៤ ផង តិថី ទី១៥ ផង ទី៨ នៃបក្ខផង បាដិហារិយបក្ខផង

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គាថានោះឯង ដែលសក្កៈ ជាធំជាងទេវតា ច្រៀងទាស់ហើយ មិនមែនច្រៀងត្រូវទេ ពោលទាស់ហើយ មិនមែនពោលត្រូវទេ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះសក្កៈ ជាធំជាងពួកទេវតា មិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ មិនទាន់ប្រាសចាកមោហៈ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែភិក្ខុណា ជាអរហន្តខីណាស្រព នៅចប់ព្រហ្មចារ្យហើយ មានកិច្ចធ្វើរួចហើយ មានភារៈ ដាក់ចុះហើយ សម្រេចអរហត្តហើយ អស់សំយោជនៈ ក្នុងភពហើយ ជាអ្នកផុតស្រឡះ ព្រោះដឹងនូវហេតុ ភិក្ខុនោះឯងទើបគួរពោល នូវគាថានោះថា

> នរៈណា ប្រាកដដូចជាយើង នរៈនោះ ត្រូវរក្សាឧបោសថ ប្រកបដោយអង្គ៨ ក្នុងតិថី ទី១៤ផង ទី១៥ផង ទី៨ នៃបក្ខផង បាដិហារយបក្ខផង។

ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះភិក្ខុនោះ ប្រាសចាករាគៈ ប្រាសចាកទោសៈ ប្រាសចាកមោហៈ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធ្លាប់មានរឿងមក កាលសក្កទេវរាជ ជាធំជាងពួកទេវតា ដាស់តឿនពួកតាវត្តឹង្សទេវតា បានពោលគាថានេះ ក្នុងពេលនោះថា

> នរៈណា ប្រាកដដូចជាយើង នរៈនោះ ត្រូវរក្សាឧបោសថ ប្រកបដោយអង្គ៨ ក្នុងតិថី ទី ១៤ ផង ទី ១៥ផង ទី៨ នៃបក្ខផង បាដិហារិបក្ខផង។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គាថានោះ សក្កទេវរាជជាធំ ជាងទេវតា ច្រៀងទាស់ហើយ មិនមែនច្រៀងត្រូវទេ ពោលទាស់ហើយ មិនមែនពោលត្រូវទេ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះសក្កៈ ជាធំជាងទេវតា មិនទាន់ផុតចាកជាតិ ជរា មរណៈ សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីតានតឹង តថាគតហៅថា មិនទាន់ផុតចាកទុក្ខ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែភិក្ខុ ជាអរហន្តខីណាស្រព នៅចប់ព្រហ្មចារ្យហើយ មានកិច្ចធ្វើរួចហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ បានសម្រេចអរហត្តហើយ មានសំយោជនៈ ក្នុងភពអស់ហើយ រួចស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងនូវហេតុ ភិក្ខុនោះទើបគួរពោល នូវគាថានោះថា

> នរៈណា ប្រាកដដូចជាយើង នរៈនោះ ត្រូវរក្សាឧបោសថ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ក្នុងតិថី ទី១៤ផង ទី១៥ផង ទី៨ នៃបក្ខផង បាដិហារិយបក្ខផង។

ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះភិក្ខុនោះ រួចស្រឡះ ចាកជាតិ ជរា មរណៈ សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីតានតឹង តថាគតហៅថា រួចស្រឡះចាកទុក្ខ។

(សុខុមាលសូត្រ ទី៩)

CS sut.an.03.039 | book_041

(៩. សុខុមាលសុត្តំ)

[៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ធ្លាប់សុខដ៏ក្រៃលែង ធ្លាប់សុខជាទីបំផុត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបិតាតថាគត ទ្រង់ឲ្យជីកស្រះបោក្ខរណី ក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍ ទ្រង់ឲ្យដាំឧប្បលខៀវមួយកន្លែង ឈូកស មួយកន្លែង ឈូកក្រហម មួយកន្លែង ប្រយោជន៍ដល់តថាគត ប៉ុណ្ណោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មិនមែនទ្រទ្រង់ត្រឹមតែលំអិតខ្លឹមចន្ទន៍ ក្នុងដែនកាសី15) ប៉ុណ្ណោះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឈ្នួតរបស់តថាគត ក៏មកពីដែនកាសី អាវ និងសំពត់ទទូរ ក៏មកពីដែនកាសី សំពត់ស្នៀក ក៏មកពីដែនកាសី សំពត់បង់ក ក៏មកពីដែនកាសី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេបាំងស្វេតច្ឆត្រ ឲ្យតថាគត ទាំងយប់ ទាំងថ្ងៃ ដោយការពារ មិនឲ្យត្រជាក់ក្តី ក្តៅក្តី ធូលីក្តី ស្មៅក្តី ទឹកសន្សើមក្តី ប៉ះត្រូវតថាគតនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ មានប្រាសាទ ៣ គឺប្រាសាទ ដែលសម្រាប់នៅ ក្នុងរដូវត្រជាក់ ១ សម្រាប់នៅ ក្នុងរដូវក្តៅ ១ សម្រាប់នៅ ក្នុងរដូវភ្លៀង ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមានគេបម្រើ ដោយតូរ្យតន្ត្រី មិនលាយដោយប្រុស អស់៤ខែ ក្នុងវស្សានរដូវ ក្នុងប្រាសាទសម្រាប់រដូវភ្លៀង មិនដែលចុះមកខាងក្រោមប្រាសាទ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលំនៅទាំងឡាយ របស់ពួកជនដទៃ គេឲ្យបាយចុងអង្ករ ដែលមានទឹកជ្រក់ ជាគំរប់ពីរ ដល់ទាសៈ និងអ្នកធ្វើការងារ និងបុរសអ្នកអាស្រ័យចិញ្ចឹមជីវិតយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកក្នុងនិវេសនស្ថានរបស់ព្រះបិតាតថាគត គេឲ្យបាយអង្ករស្រូវសាលី និងសាច់ ដល់ទាសៈ និងអ្នកធ្វើការ និងបុរសអ្នកអាស្រ័យចិញ្ចឹមជីវិត តែយ៉ាងហ្នឹងឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ ប្រកប ដោយឫទ្ធិ មានសភាពយ៉ាងនេះផង ដោយសេចក្តីសុខ ដ៏ក្រៃលែង យ៉ាងនេះផង មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា បុថុជ្ជន ដែលមិនបានរៀនសូត្រ មានជរា ជាធម្មតា មិនកន្លងនូវជរាឡើយ លុះឃើញអ្នកដទៃគ្រាំគ្រា រំលងខ្លួនឯងទៅ នឿយណាយ ជិនឆ្អន់ ខ្ពើមរអើម (នឹងអ្នកដទៃវិញ) ចំណែកអាត្មាអញ មានជរា ជាធម្មតាដែរ មិនកន្លងជរាបានឡើយ បើអាត្មាអញ មានជរាជាធម្មតា មិនកន្លងជរាទៅបានឡើយ លុះឃើញអ្នកដទៃហើយ នឿយណាយ ជិនឆ្អន់ ខ្ពើមរអើម ហេតុនោះ មិនសមគួរ ដល់អាត្មាអញទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ ពិចារណាឃើញច្បាស់ ដូច្នេះហើយ ក៏លះបង់ នូវសេចក្តីស្រវឹង ក្នុងវ័យទាំងអស់។ បុថុជ្ជន មិនបានរៀនសូត្រខ្លួនឯង មានព្យាធិជាធម្មតា មិនកន្លងនូវព្យាធិទៅបាន លុះឃើញអ្នកដទៃមានព្យាធិ រំលងខ្លួនឯងទៅ នឿយណាយ ជិនឆ្អន់ ខ្ពើមរអើម (អ្នកដទៃវិញ)។ សូម្បីអាត្មាអញ ក៏មានព្យាធិ ជាធម្មតាដែរ មិនកន្លងព្យាធិបាន បើអាត្មាអញ មានព្យាធិ ជាធម្មតា មិនកន្លងព្យាធិទៅបាន លុះឃើញអ្នកដទៃ មានព្យាធិហើយ នឿយណាយ ជិនឆ្អន់ ខ្ពើមរអើម ហេតុនោះ មិនសមគួរ ដល់អាត្មាអញទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ កាលពិចារណាឃើញ ដូច្នេះ ក៏លះបង់សេចក្តីស្រវឹង ព្រោះមិនមានរោគ ដោយប្រការទាំងពួង។ បុថុជ្ជន ដែលមិនបានរៀនសូត្រខ្លួនឯង មានមរណៈ ជាធម្មតា មិនកន្លងមរណៈទៅបាន លុះឃើញអ្នកដទៃស្លាប់ រំលងខ្លួនឯងទៅ នឿយណាយ ជិនឆ្អន់ ខ្ពើមរអើម (បុគ្គលដទៃវិញ)។ អាត្មាអញ ក៏មានមរណៈ ជាធម្មតាដែរ មិនកន្លងមរណៈបាន ប្រសិនបើអាត្មាអញ មានមរណៈ ជាធម្មតាដែរ មិនកន្លងមរណៈបានទេ លុះឃើញអ្នកដទៃ ស្លាប់ហើយ ក៏នឿយណាយ ជិនឆ្អន់ ខ្ពើមរអើម ហេតុនោះ ក៏មិនសមគួរ ដល់អាត្មាអញទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគតនោះ ពិចារណាឃើញ ដូច្នេះ សេចក្តីស្រវឹង ព្រោះជីវិតនោះ ក៏បាត់ទៅ ដោយប្រការទាំងពួង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីស្រវឹងនេះ មាន៣យ៉ាង។ សេចក្តីស្រវឹង៣យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ។ គឺស្រវឹងព្រោះវ័យ ១ ស្រវឹងព្រោះមិនមានរោគ ១ ស្រវឹងព្រោះជីវិត ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន ដែលមិនបានរៀនសូត្រ ស្រវឹង ដោយសេចក្តីស្រវឹងព្រោះវ័យ តែងប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត។ បុថុជ្ជននោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្តហើយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតជាប្រេត តិរច្ឆាន អសុរកាយ នរក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជ ដែលមិនបានរៀនសូត្រ ស្រវឹងដោយសេចក្តីស្រវឹង ព្រោះមិនមានរោគ។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនដែលមិនបានរៀនសូត្រ ស្រវឹងដោយសេចក្តីស្រវឹង ព្រោះជីវិត តែងប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត។ បុថុជ្ជននោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្តហើយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតជាប្រេត តិរច្ឆាន អសុរកាយ នរក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុស្រវឹងដោយសេចក្តីស្រវឹង ព្រោះវ័យក្តី តែងលាសិក្ខា ត្រឡប់មកកាន់ភេទដ៏ថោកទាប ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុស្រវឹង ដោយសេចក្តីស្រវឹង ព្រោះមិនមានរោគក្តី តែងលាសិក្ខា វិលត្រឡប់មកកាន់ភេទដ៏ថោកទាប ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុស្រវឹង ដោយសេចក្តីស្រវឹងព្រោះជីវិតក្តី តែងលាសិក្ខា ហើយត្រឡប់មកកាន់ភេទដ៏ថោកទាប។

> ពួកបុថុជ្ជន មានព្យាធិជាធម្មតា មានជរាជាធម្មតា មានមរណៈ ជាធម្មតា ធម្មតា (ខ្លួន) យ៉ាងណា ក៏ត្រូវតែមានយ៉ាងនោះ តែខ្ពើម (បុគ្គលដទៃ)។ ប្រសិនបើតថាគត ខ្ពើមរអើម នូវហេតុនោះ ក្នុងសត្វទាំងឡាយ ដែលមានធម្មតា យ៉ាងនេះ សេចក្តីខ្ពើមរអើមនោះ មិនសមគួរ ដល់តថាគត ដែលនៅយ៉ាងនោះទេ។ កាលតថាគត កំពុងនៅ យ៉ាងនេះ បានដឹងនូវធម៌ ដែលមិនមានឧបធិ ក៏បានគ្របសង្កត់សេចក្តីស្រវឹងព្រោះមិនមានរោគ ព្រោះវ័យ ព្រោះជីវិតទាំងពួងបាន ព្រោះឃើញនូវនេក្ខម្ម ដោយសេចក្តីក្សេម។ កាលតថាគតនោះ ឃើញច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ក៏កើតឧស្សាហ៍ តថាគត មិនគួរដើម្បីសេព នូវកាមទាំងឡាយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះទេ នឹងមិនត្រឡប់មករក(កាម) វិញទេ មានព្រហ្មចារ្យប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ។

(អាធិបតេយ្យសូត្រ ទី១០)

CS sut.an.03.040 | book_041

(១០. អាធិបតេយ្យសុត្តំ)

[៤១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាធិបតេយ្យ (ភាពជាធំ) នេះ មាន៣យ៉ាង។ អាធិបតេយ្យ ៣យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ។ គឺអត្តាធិបតេយ្យ ១ លោកាធិបតេយ្យ ១ ធម្មាធិបតេយ្យ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អត្តាធិបតេយ្យ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ នៅក្នុងព្រៃក្តី នៅជិតគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី រមែងពិចារណាឃើញច្បាស់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មិនមែនចេញចាកផ្ទះ មកបួស ព្រោះហេតុតែចីវរទេ មិនមែនព្រោះហេតុតែបិណ្ឌបាតទេ មិនមែនព្រោះហេតុតែសេនាសនៈទេ មិនមែនចេញចាកផ្ទះមកបួស ព្រោះហេតុតែភពតូច ភពធំ [សំដៅយក

របស់ដែលថ្លៃថ្លាយ៉ាងល្មម និងថ្លៃថ្លាយ៉ាងវិសេស។ អដ្ឋកថា។] ទេ ក៏អាត្មាអញ ជាបុគ្គលដែលជាតិ ជរា មរណៈ សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ គ្របសង្កត់ ត្រូវទុក្ខគ្របសង្កត់ មានទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ គប្បីធ្វើទីបំផុតគំនរទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដបាន។ អាត្មាអញសោត បានលះបង់កាមបែបណាហើយ ចេញចាកផ្ទះមកបួស គប្បីស្វែងរកនូវកាមបែបនោះក្តី នូវអំពើអាក្រក់ ខ្លាំងជាងកាមទាំងនោះក្តី ការនោះ មិនសមគួរ ដល់អាត្មាអញទេ។ ភិក្ខុនោះ តែងពិចារណា ដូច្នេះថា អាត្មាអញ នឹងប្រារព្ធព្យាយាម មិនឲ្យធូរថយ នឹងប្រុសស្មារតី មិនឲ្យវង្វេងភ្លាត់ ឲ្យកាយ [សំដៅយកទាំងនាមកាយ ទាំងករជកាយ។ អដ្ឋកថា។] ស្ងប់រម្ងាប់ មិនឲ្យរសាប់រសល់ ឲ្យចិត្តដំកល់មាំ មានអារម្មណ៍តែមួយ។ ភិក្ខុនេះ ធ្វើខ្លួនឯង ឲ្យជាអាធិបតេយ្យហើយ រមែងលះបង់អកុសល ចំរើនកុសល លះបង់អំពើ ដែលប្រកបដោយទោស ចំរើនតែអំពើដែលមិនមានទោស រក្សាខ្លួនឲ្យស្អាត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អត្តាធិបតេយ្យ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លោកាធិបតេយ្យ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ នៅក្នុងព្រៃក្តី នៅជិតគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី រមែងពិចារណា ដូច្នេះថា អាត្មាអញ មិនមែនចេញចាកផ្ទះមកបួស ព្រោះហេតុតែចីវរទេ មិនមែនព្រោះហេតុតែបិណ្ឌបាតទេ មិនមែនព្រោះហេតុតែសេនាសនៈទេ មិនមែនចេញចាកផ្ទះមកបួស ព្រោះហេតុតែភពតូច ភពធំទេ ក៏អាត្មាអញ ជាបុគ្គលដែលជាតិ ជរា មរណៈ សោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ គ្របសង្កត់ ត្រូវទុក្ខគ្របសង្កត់ មានសេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ គប្បីធ្វើទីបំផុតគំនរទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដបាន។ អាត្មាអញ បួសយ៉ាងនេះហើយ ត្រិះរិះកាមវិតក្កៈក្តី ត្រិះរិះព្យាបាទវិតក្កៈក្តី ត្រិះរិះវិហឹសាវិតក្កៈក្តី លោកសន្និវាសនេះសោត ក៏ធំ ទោះក្នុងលោកសន្និវាសធំមែន ក៏គង់មានសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានឫទ្ធិ មានទិព្វចក្ខុ ដឹងចិត្តបុគ្គលដទៃ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ រមែងឃើញអំពីចម្ងាយ ទោះនៅជិត ក៏មិនប្រាកដ រមែងដឹងច្បាស់ នូវចិត្តដោយចិត្ត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គង់ដឹងអាត្មាអញ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន សូមអ្នកមើលកុលបុត្រនេះ ចេញចាកផ្ទះមកបួស ដោយសទ្ធាហើយ នៅតែច្រឡូកច្រឡំ ដោយធម៌ ជាអកុសលដ៏លាមក។ ម្យ៉ាងទៀត គង់មានពួកទេវតាដែលមានឫទ្ធិ មានទិព្វចក្ខុ ដឹងចិត្តបុគ្គលដទៃ ពួកទេវតាទាំងនោះ តែងឃើញអំពីចម្ងាយ ទោះនៅជិត ក៏មិនប្រាកដ រមែងដឹងចិត្តដោយចិត្ត ពួកទេវតាទាំងនោះ គង់ដឹងអាត្មាអញ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន សូមអ្នកមើលកុលបុត្រនេះ ចេញចាកផ្ទះ មកបួសដោយសទ្ធាហើយ នៅតែច្រឡូកច្រឡំ ដោយធម៌ ជាអកុសលដ៏លាមក។ ភិក្ខុនោះ ពិចារណា ដូច្នេះថា អាត្មាអញ នឹងប្រារព្ធព្យាយាម មិនឲ្យធូរថយ នឹងប្រុងសតិ មិនឲ្យវង្វេងភ្លេច ឲ្យកាយស្ងប់រម្ងាប់ មិនឲ្យធូរថយ ឲ្យចិត្តដំកល់មាំ មានអារម្មណ៍តែមួយ។ លុះភិក្ខុនោះ ប្រារព្ធលោក ឲ្យជាអាធិបតេយ្យហើយ តែងលះបង់អកុសល ចំរើនកុសល លះបង់អំពើ ដែលប្រកបដោយទោស ចំរើនតែអំពើ ដែលមិនមានទោស រក្សាខ្លួនឲ្យស្អាត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា លោកាធិបតេយ្យ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មាធិបតេយ្យ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ នៅក្នុងព្រៃក្តី នៅជិតគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងពិចារណា ដូច្នេះថា អាត្មាអញ មិនមែនចេញចាកផ្ទះមកបួស ព្រោះហេតុតែចីវរទេ មិនមែនព្រោះហេតុតែបិណ្ឌបាតទេ មិនមែនព្រោះហេតុតែសេនាសនៈទេ មិនមែនចេញចាកផ្ទះមកបួស ព្រោះហេតុតែភពតូច ភពធំទេ ក៏អាត្មាអញ ជាបុគ្គល ដែលជាតិ ជរា មរណៈ សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ គ្របសង្កត់ ត្រូវទុក្ខគ្របសង្កត់ មានទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ គប្បីធ្វើទីបំផុតគំនរទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដបាន។ ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ល្អហើយ ជាធម៌ដែលអរិយបុគ្គល ឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ឲ្យផលមិនរង់ចាំកាល គួរនឹងហៅបុគ្គលដទៃ ឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ជាធម៌ ដែលវិញ្ញូជន គប្បីដឹងច្បាស់ចំពោះខ្លួន។ គង់មានសព្រហ្មចារីបុគ្គលដឹង ឬឃើញដែរ។ អាត្មាអញបួសក្នុងធម៌វិន័យ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងល្អហើយយ៉ាងនេះត្រឡាំង ទៅជាអ្នកខ្ជិល ប្រហែលធ្វេស ហេតុនោះ មិនសមគួរទេ។ ភិក្ខុនោះ តែងពិចារណាដូច្នេះថា អាត្មាអញ នឹងប្រារព្ធព្យាយាម មិនឲ្យធូរថយ នឹងប្រុងស្មារតី មិនឲ្យវង្វេងភ្លេច ឲ្យកាយស្ងប់រម្ងាប់ មិនឲ្យរសាប់រសល់ ឲ្យចិត្តដំកល់មាំ មានអារម្មណ៍តែមួយ។ ភិក្ខុនោះ ប្រារព្ធធម៌ហ្នឹងឯង ឲ្យជាអាធិតេយ្យ ហើយលះបង់អកុសល ចំរើនតែកុសល លះបង់អំពើប្រកបដោយទោស ចំរើនអំពើ ដែលមិនមានទោស រក្សាខ្លួនឲ្យស្អាត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម្មាធិបតេយ្យ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាធិបតេយ្យ មាន៣យ៉ាងនេះឯង។

ធម្មតា បុគ្គលអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ ក្នុងលោក មិនដែលកំបាំងទេ ម្នាលបុរស ខ្លួនអ្នកឯង រមែងដឹងថា ពិត ឬមិនពិត (ខ្លួនឯង) ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកឯងជាសាក្សីចំពោះខ្លួនយ៉ាងល្អ អ្នកឯងផ្ចាញ់ផ្ចាល់ខ្លួនឯង បើអ្នកឯងបិទបាំងអំពើអាក្រក់ ដែលមានក្នុងខ្លួននោះឯងហើយ ទេវតាទាំងឡាយ និងព្រះតថាគតទាំងឡាយ រមែងឃើញបុគ្គលពាល ដែលប្រព្រឹត្តខុសក្នុងលោក ហេតុនោះ បុគ្គលត្រូវមានខ្លួនជាធំ ប្រុងស្មារតី ប្រព្រឹត្តផង មានលោកជាធំ ទាំងមានប្រាជ្ញាចាស់ មានឈានផង មានធម៌ជាធំ ទាំងប្រព្រឹត្តតាមធម៌ផង ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានព្យាយាមទៀងទាត់ រមែងមិនថោកថយ បុគ្គលណា មានព្យាយាម ញាំញី គ្របសង្កត់មារ ជាអ្នកបំផ្លាញ រមែងសម្រេច នូវព្រះនិព្វាន ជាទីអស់ទៅនៃជាតិ បុគ្គលបែបនោះ ជាអ្នកជ្រាបច្បាស់នូវលោក មានប្រាជ្ញាល្អ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មិនមានចំណង់ ក្នុងធម៌ទាំងអស់។

ចប់ ទេវទូតវគ្គ ទី៤។

ឧទ្ទាននៃទេវទូតវគ្គនោះគឺ

មាតាដូចជាព្រហ្ម ១សូត្រ រឿងព្រះអានន្ទ ១សូត្រ រឿងព្រះសារីបុត្រ ១សូត្រ ហេតុនៃកម្ម ១សូត្រ ហត្ថក ១សូត្រ ទេវទូត ១សូត្រ ទេវរាជ ២សូត្រ ពោធិសត្វធ្លាប់សុខ ១សូត្រ អាធិបតេយ្យ ១សូត្រ។

ចូឡវគ្គ ទី៥

CS sut.an.03.v05 | book_041

(៥. ចូឡវគ្គោ)

(សម្មុខីភាវសូត្រ ទី១)

CS sut.an.03.041 | book_041

(១. សម្មុខីភាវសុត្តំ)

[៤២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រមានសទ្ធា រមែងបានបុណ្យច្រើន ព្រោះមានរបស់ ៣ ក្នុងទីចំពោះមុខ។ របស់ ៣ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រមានសទ្ធា រមែងបានបុណ្យច្រើន ព្រោះមានសទ្ធា ក្នុងទីចំពោះមុខ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រមានសទ្ធា រមែងបានបុណ្យច្រើន ព្រោះមានទេយ្យធម៌ ក្នុងទីចំពោះមុខ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រមានសទ្ធា រមែងបានបុណ្យច្រើន ព្រោះមានទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ក្នុងទីចំពោះមុខ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រមានសទ្ធា តែងបានបុណ្យច្រើន ព្រោះមានរបស់៣នេះឯង ក្នុងទីចំពោះមុខ។

(តិឋានសូត្រ ទី២)

CS sut.an.03.042 | book_041

(២. តិឋានសុត្តំ)

[៤៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសទ្ធាជ្រះថ្លា បណ្ឌិតត្រូវដឹងដោយហេតុ៣យ៉ាង។ ហេតុ៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ គឺបុគ្គលនោះ ចង់ឃើញបុគ្គលមានសីល ១ ចង់ស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ១ មានចិត្តប្រាសចាកសេចក្តីកំណាញ់ជាមន្ទិល នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មានការលះរួចហើយ មានដៃលាងហើយ ត្រេកអរ ក្នុងការលះ ជាអ្នកគួរដល់សូម ជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងការឲ្យ និងការចែករំលែក១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសទ្ធាជ្រះថ្លា បណ្ឌិតត្រូវដឹង ដោយហេតុ៣ យ៉ាងនេះ។

> បុគ្គលណា ចង់ឃើញពួកបុគ្គលមានសីល ចង់ស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម កំចាត់បង់នូវមន្ទិល គឺសេចក្តីកំណាញ់ បុគ្គលនោះឯង ហៅថា អ្នកមានសទ្ធា។

(អត្ថវសសូត្រ ទី៣)

CS sut.an.03.043 | book_041

(៣. អត្ថវសសុត្តំ)

[៤៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលឃើញអំណាចប្រយោជន៍ ៣ យ៉ាង ទើបគួរសំដែងធម៌ ដល់បុគ្គលដទៃ។ អំណាចប្រយោជន៍ ៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌នោះ ជាអ្នកយល់អដ្ឋកថា ទាំងយល់បាលី ១ បុគ្គលអ្នកស្តាប់ធម៌នោះ ជាអ្នកយល់អដ្ឋកថា ទាំងយល់បាលី ១ បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ និងបុគ្គលអ្នកស្តាប់ធម៌ ទាំងពីរនាក់ ជាអ្នកយល់អដ្ឋកថា ទាំងយល់បាលី ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលយល់អំណាចប្រយោជន៍ ៣ យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរសំដែងធម៌ ដល់បុគ្គលដទៃបាន។

(កថាបវត្តិសូត្រ ទី៤)

CS sut.an.03.044 | book_041

(៤. កថាបវត្តិសុត្តំ)

[៤៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំដីដែលប្រព្រឹត្តទៅស្រួល ដោយហេតុ៣យ៉ាង។ ហេតុ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺបុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ បានយល់អដ្ឋកថាទាំងយល់បាលី ១ បុគ្គលអ្នកស្តាប់ធម៌នោះ បានយល់អដ្ឋកថា ទាំងយល់បាលី ១ បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ និងបុគ្គលអ្នកស្តាប់ធម៌ ទាំងពីរនាក់ ជាអ្នកយល់អដ្ឋកថា ទាំងយល់បាលី ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំដីដែលប្រព្រឹត្តទៅស្រួល ដោយហេតុ៣យ៉ាងនេះឯង។

(បណ្ឌិតសូត្រ ទី៥)

CS sut.an.03.045 | book_041

(៥. បណ្ឌិតសុត្តំ)

[៤៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ៣យ៉ាងនេះ ដែលបណ្ឌិតបញ្ញត្តហើយ ដែលសប្បុរសបញ្ញត្តហើយ។ ហេតុ៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទានជាគុណជាត ដែលបណ្ឌិតបញ្ញត្តហើយ ដែលសប្បុរសបញ្ញត្តហើយ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បព្វជ្ជា ជាគុណជាតិ ដែលបណ្ឌិតបញ្ញត្តហើយ ១ ដែលសប្បុរសបញ្ញត្តហើយ ១ មាតាបិតុបដ្ឋាន (ការបម្រើមាតាបិតា) ជាគុណជាត ដែលបណ្ឌិតបញ្ញត្តហើយ ដែលសប្បុរសបញ្ញត្តហើយ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ៣យ៉ាងនេះឯង ជាគុណជាត ដែលបណ្ឌិតបញ្ញត្តហើយ ដែលសប្បុរសបញ្ញត្តហើយ។

> ទានជាគុណជាត ដែលពួកសប្បុរសបញ្ញត្តហើយ ការមិនបៀតបៀន ការសង្រួម ការទូន្មានខ្លួន ជាគុណជាត ដែលសប្បុរសបញ្ញត្តហើយ ការបម្រើមាតាបិតា ជាគុណជាត ដែលសប្បុរសបញ្ញត្តហើយ បណ្ឌិតជាអ្នកប្រសើរ ប្រកបដោយសេចក្តីយល់ឃើញ គួរប្រតិបត្តិនូវហេតុ របស់សប្បុរស ជាអ្នកស្ងប់ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ដ៏ប្រសើរ បណ្ឌិតនោះ រមែងទៅកាន់ទេវលោក ជាទីក្សេម។

(សីលវន្តសូត្រ ទី៦)

CS sut.an.03.046 | book_041

(៦. សីលវន្តសុត្តំ)

[៤៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបព្វជិត ជាអ្នកមានសីល ចូលទៅនៅអាស្រ័យស្រុក ឬនិគមណា ពួកមនុស្សក្នុងស្រុក ឬនិគមនោះ រមែងបានបុណ្យច្រើន ដោយហេតុ ៣ប្រការ។ ហេតុ៣ប្រការ តើដូចម្តេច។ គឺកាយ ១ វាចា ១ ចិត្ត ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបព្វជិត ជាអ្នកមានសីល ចូលទៅនៅអាស្រ័យស្រុក ឬនិគមណា ពួកមនុស្សក្នុងស្រុក ឬនិគមនោះ រមែងបានបុណ្យច្រើន ដោយហេតុ៣ ប្រការនេះ។

(សង្ខតលក្ខណសូត្រ ទី៧)

CS sut.an.03.047 | book_041

(៧. សង្ខតលក្ខណសុត្តំ)

[៤៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខតលក្ខណៈ[16] របស់សង្ខតធម៌[17] នេះ មាន៣យ៉ាង។ សង្ខតលក្ខណៈ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺការកើត រមែងប្រាកដ ១ ការបែកធ្លាយ រមែងប្រាកដ ១ ការប្រែប្រួល នៃសភាវៈ ដែលតាំងនៅ រមែងប្រាកដ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសង្ខតលក្ខណៈ របស់សង្ខតធម៌ ទាំង៣ យ៉ាង។

(អសង្ខតលក្ខណសូត្រ ទី៨)

CS sut.an.03.048 | book_041

(៨. អសង្ខតលក្ខណសុត្តំ)

[៤៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសង្ខតលក្ខណៈ នៃអសង្ខតធម៌នេះ មាន៣យ៉ាង។ អសង្ខតលក្ខណៈ ៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺការកើត មិនប្រាកដ ១ ការបែកធ្លាយ មិនប្រាកដ ១ ការប្រែប្រួល នៃសភាវៈ ដែលតាំងនៅ មិនប្រាកដ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ជាអសង្ខតលក្ខណៈ របស់អសង្ខតធម៌ ទាំង៣យ៉ាង។

(បព្វតរាជសូត្រ ទី៩)

CS sut.an.03.049 | book_041

(៩. បព្ពតរាជសុត្តំ)

[៥០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឈើធំអាស្រ័យស្តេចភ្នំ ឈ្មោះហិមវន្ត រមែងចំរើន ដោយសេចក្តីចំរើន ៣យ៉ាង។ សេចក្តីចំរើន ៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺចំរើនដោយមែក ស្លឹក និងត្រួយ ១ ចំរើនដោយសម្បក និងក្រមរ ១ ចំរើនដោយស្រាយនិងខ្លឹម ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឈើធំអាស្រ័យស្តេចភ្នំ ឈ្មោះហិមវន្ត រមែងចំរើន ដោយសេចក្តីចំរើន ៣យ៉ាងនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនខាងក្នុង អាស្រ័យ ម្ចាស់ត្រកូល ដែលមានសទ្ធា រមែងចំរើន ដោយសេចក្តីចំរើន ៣យ៉ាង។ ការចំរើន៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺចំរើនដោយសទ្ធា ១ ចំរើនដោយសីល ១ ចំរើនដោយបញ្ញា ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនខាងក្នុង អាស្រ័យម្ចាស់ត្រកូល ដែលមានសទ្ធា រមែងចំរើន ដោយសេចក្តីចំរើន ៣ យ៉ាងនេះឯង។

> ភ្នំដ៏ហើយដោយថ្ម ពួកឈើជាច្បងក្នុងព្រៃ រមែងចំរើន ព្រោះអាស្រ័យភ្នំនោះ ក្នុងព្រៃធំ ជាអរញ្ញស្ថាន យ៉ាងណាមិញ កូនប្រពន្ធផង ផៅពង្សផង ពួកអមាត្យផង ពួកញាតិផង ពួកជនដែលរស់នៅ ដោយសារជននោះផង រមែងចំរើន ព្រោះអាស្រ័យម្ចាស់ត្រកូល ដែលបរិបូណ៌ដោយសីល មានសទ្ធា ក្នុងលោកនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ជនទាំងនោះ ឃើញសីលផង ចាគៈផង សុចរិតផង របស់ម្ចាស់ត្រកូល ដែលមានសីលនោះហើយ រមែងប្រព្រឹត្តតាមពួកជនអ្នកមានប្រាជ្ញាឈ្លាសនោះ លុះប្រព្រឹត្តធម៌ ដែលជាផ្លូវជាទីទៅកាន់សុគតិ ក្នុងលោកនេះ ហើយជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងកាម មានសេចក្តីត្រេកអរ រមែងរីករាយ ក្នុងទេវលោក។

(អាតប្បករណីយសូត្រ ទី១០)

CS sut.an.03.050 | book_041

(១០. អាតប្បករណីយសុត្តំ)

[៥១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរធ្វើព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ដោយហេតុ ៣យ៉ាង។ ហេតុ ៣យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ។ គឺភិក្ខុគួរធ្វើ នូវព្យាយាម ដើម្បីញុំាងអកុសល ដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ១ គួរធ្វើព្យាយាម ដើម្បីញុំាកុសលធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ១ គួរធ្វើព្យាយាម ដើម្បីអត់សង្កត់ នូវវេទនាមានក្នុងសរីរៈ ដែលកើតឡើងហើយ ទ្រាំបានដោយលំបាក ក្លៀវក្លា ក្រហល់ក្រហាយ មិនឆ្ងាញ់ មិនគាប់ចិត្ត ជាវេទនាផ្តិលផ្តាច់ជីវិត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុធ្វើព្យាយាម ដើម្បីញុំាងអកុសលធម៌ ដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ធ្វើព្យាយាមដើម្បីញុំាងកុសលធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ធ្វើព្យាយាមអត់សង្កត់នូវវេទនា មានក្នុងសរីរៈ ដែលកើតឡើងហើយ អត់ទ្រាំលំបាក ដ៏ក្លៀវក្លា ក្រហល់ក្រហាយ មិនឆ្ងាញ់ មិនពេញចិត្ត ជាវេទនាផ្តិលផ្តាច់នូវជីវិត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះឈ្មោះថា មានព្យាយាម ដុតកំដៅកិលេស មានបញ្ញា មានស្មារតី ដើម្បីធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខ ដោយប្រពៃបាន។

(មហាចោរសូត្រ ទី១១)

CS sut.an.03.051 | book_041

(១១. មហាចោរសុត្តំ)

[៥២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរដែលប្រកបដោយអង្គ ៣ រមែងកាត់នូវទីត នៃផ្ទះខ្លះ ប្លន់ធំខ្លះ ប្លន់ផ្ទះមួយខ្លះ ចាំស្ទាត់ក្នុងផ្លូវខ្លះ។ អង្គ ៣ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរ ក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យទីដែលមិនស្មើ ១ អាស្រ័យព្រៃញាតស្បាត ១ អាស្រ័យអ្នកមានកំឡាំង ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរ អាស្រ័យទីដែលមិនស្មើ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យទី ជាចន្លោះកោះនៃទន្លេខ្លះ អាស្រ័យនូវភ្នំមិនស្មើខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរ អាស្រ័យនូវទីមិនស្មើ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរ ជាអ្នកអាស្រ័យព្រៃញាតស្បាត តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរ ក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យនូវព្រៃស្បាតស្មៅខ្លះ ព្រៃស្បាតឈើខ្លះ ត្រើយច្រាំងខ្លះ ដងព្រៃធំខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរជាអ្នកអាស្រ័យព្រៃញាតស្បាត យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរអាស្រ័យអ្នកមានកម្លាំង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យស្តេចឬរាជមហាមាត្យ មហាចោរនោះ មានសេចក្តីសង្ឃឹម ដូច្នេះថា បើបុគ្គលណាមួយប្តឹងអ្វីៗពីអញ ពួកស្តេច ឬពួករាជមហាមាត្យ ទាំងនេះ មុខជានឹងពោលបង្គ្របឲ្យអញមិនខាន។ បើបុគ្គលណាប្តឹងអ្វីៗពីចោរនោះ ពួកស្តេច ឬពួករាជមហាមាត្យនោះ រមែងពោលបង្គ្របបុគ្គលនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរអាស្រ័យអ្នកមានកម្លាំង យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរ ដែលប្រកបដោយអង្គ៣ យ៉ាងនេះឯង រមែងកាត់នូវទីតខ្លះ ប្លន់ធំខ្លះ ប្លន់ផ្ទះតែមួយខ្លះ នៅចាំស្ទាត់ក្នុងផ្លូវខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានមារយាទអាក្រក់ ដែលប្រកបដោយធម៌ ៣ក៏យ៉ាងនោះដែរ រមែងរក្សាខ្លួន ដែលគាស់រំលើង បំផ្លាញគុណ ជាអ្នកប្រកបដោយទោសធំផង ប្រកបដោយទោសតូចផង ដែលពួកវិញ្ញូជនត្រូវតិះដៀលផង រមែងទទួលបាបច្រើនផង។ ធម៌៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់ ក្នុងសាសនានេះ អាស្រ័យអំពើមិនស្មើ ១ អាស្រ័យសេចក្តីយល់ដ៏សាំញ៉ាំ ១ អាស្រ័យអ្នកមានកំឡាំង ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់ អាស្រ័យអំពើមិនស្មើ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់ ក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយកាយកម្មមិនស្មើផង ប្រកបដោយវចីកម្មមិនស្មើផង ប្រកបដោយមនោកម្មមិនស្មើផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់ អាស្រ័យអំពើមិនស្មើ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់ អាស្រ័យសេចក្តីយល់ ដ៏សាំញ៉ាំ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់ ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកយល់ខុស ប្រកបដោយអន្តគ្គាហិកាទិដ្ឋិ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់ អាស្រ័យសេចក្តីយល់ដ៏សាំញ៉ាំ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់ អាស្រ័យអ្នកមានកំឡាំង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់ ក្នុងសាសនានេះ បានអាស្រ័យស្តេច ឬរាជមហាមាត្យ ភិក្ខុអាក្រក់នោះ តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា បើអ្នកណាមួយ ចោទប្រកាន់អ្វីអំពីអញ ព្រះរាជាទាំងឡាយនេះ ឬពួករាជមហាមាត្យទាំងនេះ នឹងពោលសេចក្តីបង្គ្របឲ្យអញ។ បើបុគ្គលណាមួយ ចោទប្រកាន់តិចតួច អំពីភិក្ខុនោះ ព្រះរាជា ឬរាជមហាមាត្យទាំងនោះ តែងពោលសេចក្តីបង្គ្របបុគ្គលនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់ អាស្រ័យអ្នកមានកំឡាំង យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានមារយាទអាក្រក់ ដែលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង នេះឯង រមែងរក្សាខ្លួន ដែលគាស់រំលើង បំផ្លាញគុណ ជាអ្នកប្រកបដោយទោសធំផង ប្រកបដោយទោសតូចផង ដែលពួកវិញ្ញូជន ត្រូវតិះដៀលផង រមែងទទួលបាបច្រើនផង។

ចប់ ចូឡវគ្គ ទី៥។

ឧទ្ទាននៃចូឡវគ្គនោះគឺ

អំពីរបស់៣ចំពោះមុខ ១សូត្រ សទ្ធាត្រូវដឹងដោយហេតុបី ១សូត្រ អំណាចប្រយោជន៍ ១សូត្រ សំដីប្រព្រឹត្តទៅស្រួល ១សូត្រ បណ្ឌិតបញ្ញត្ត ២សូត្រ ភិក្ខុមានសីល ១សូត្រ សង្ខតធម៌ ១សូត្រ អសង្ខតធម៌ ១សូត្រ ឈើធំអាស្រ័យភ្នំ ១សូត្រ ព្យាយាម ១សូត្រ មហាចោរ ១សូត្រ រួមជា ១១ សូត្រ។

ចប់ បឋមបណ្ណាសក។

ទុតិយបណ្ណាសក

CS sut.an.03.vv2 | book_041

(២. ទុតិយបណ្ណាសកំ)

ព្រាហ្មណវគ្គ ទី១ (៦)

CS sut.an.03.v06 | book_041

((៦) ១. ព្រាហ្មណវគ្គោ)

(បឋមទ្វេព្រាហ្មណសូត្រ ទី១)

CS sut.an.03.052 | book_041

(១. បឋមទ្វេព្រាហ្មណសុត្តំ)

[៥៣] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះឯង មានព្រាហ្មណ៍២នាក់ ជរា មានវ័យចំរើន ចាស់ មានវ័យកន្លង ចូលដល់បច្ឆិមវ័យ តាំងពីកើតមកបាន ១២០ ឆ្នាំហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលរាក់ទាក់ ជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររាក់ទាក់ និងពាក្យគួររឭកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍ ជរា មានវ័យចំរើនហើយ ចាស់ កន្លងវ័យចូលដល់បច្ឆិមវ័យតាំងពីកើតមកបាន ១២០ ឆ្នាំហើយ តែយើងខ្ញុំទាំងនោះ មិនបានធ្វើសេចក្តីល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើទីពឹង ដើម្បីការពារភ័យ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទូន្មានយើងខ្ញុំ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រៀនប្រដៅពួកយើងខ្ញុំ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសុខ ដល់យើងខ្ញុំ អស់កាលយូរ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា អើអ្នកទាំងឡាយ ជាព្រាហ្មណ៍ជរា មានវ័យចំរើនហើយ

ចាស់កន្លងវ័យ ចូលដល់បច្ឆិមវ័យ តាំងពីកើតមកបាន ១២០ ឆ្នាំហើយ តែថា អ្នកទាំងនោះ មិនបានធ្វើសេចក្តីល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើទីពឹង ដើម្បីការពារភ័យ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ សត្វលោកនេះ ដែលជរា ព្យាធិ មរណៈ បញ្ជូន[18] តៗ គ្នា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ កាលបើសត្វលោក ដែលជរា ព្យាធិ មរណៈ បញ្ជូនតៗ គ្នា យ៉ាងនេះ សេចក្តីសង្រួមដោយកាយ សេចក្តីសង្រួមដោយវាចា សេចក្តីសង្រួមដោយចិត្តណា ពីឥឡូវនេះទៅ បុណ្យដែលកើតអំពីសេចក្តីសង្រួមនោះ ជាទីជ្រកកោនផង ជាទីពួនផង ជាទីពឹងផង ជាទីរឭកផង ជាទីសង្ឃឹមផង របស់បុគ្គលអ្នកទៅកាន់បរលោកនោះ។

> ជីវិត គឺអាយុមានប្រមាណតិច ដែលជរា បញ្ជូនតៗគ្នា ទីពឹងទាំងឡាយ មិនមានដល់បុគ្គល ដែលជរាបញ្ជូនតៗគ្នាទៅ កាលបើបុគ្គលឃើញភ័យ ក្នុងមរណៈនុ៎ះ គួរធ្វើនូវបុណ្យទាំងឡាយ ដែលជាហេតុនាំមកនូវសេចក្តីសុខ។ សេចក្តីសង្រួម ដោយកាយ វាចា ចិត្តណា តាំងពីឥឡូវនេះទៅ បុណ្យដែលកើតអំពីការសង្រួមនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាសុខ ដល់បុគ្គលដែលទៅកាន់បរលោកនោះ (ព្រោះហេតុនោះ) កាលបើបុគ្គលរស់នៅ គួរតែធ្វើបុណ្យ។

(ទុតិយទ្វេព្រាហ្មណសូត្រ ទី២)

CS sut.an.03.053 | book_041

(២. ទុតិយទ្វេព្រាហ្មណសុត្តំ)

[៥៤] គ្រានោះឯង ព្រាហ្មណ៍ ២នាក់ ជរា មានវ័យចំរើនហើយ ចាស់កន្លងវ័យ ចូលដល់បច្ឆិមវ័យ តាំងពីកើតមកបាន ១២០ ឆ្នាំហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន យើងជាព្រាហ្មណ៍ជរា មានវ័យចំរើនហើយ ចាស់កន្លងវ័យហើយ ចូលដល់បច្ឆិមវ័យ តាំងពីកើតមកបាន ១២០ឆ្នាំហើយ តែយើងទាំងនោះ មិនបានធ្វើសេចក្តីល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើទីពឹង ការពារភ័យសោះ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទូន្មានយើងខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រៀនប្រដៅយើងខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់យើងខ្ញុំព្រះអង្គ អស់កាលដ៏យូរ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា អើអ្នកទាំងឡាយ ជាព្រាហ្មណ៍ជរា មានវ័យចំរើនហើយ ចាស់ កន្លងវ័យ ចូលដល់បច្ឆិមវ័យ តាំងពីកើតមក បាន ១២០ ឆ្នាំហើយ តែថា អ្នកទាំងនោះ មិនបានធ្វើសេចក្តីល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើទីពឹង ការពារភ័យសោះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ សត្វលោកនេះ ក្តៅក្រហាយព្រោះជរា ព្យាធិ មរណៈ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ កាលបើសត្វលោកក្តៅក្រហាយ ព្រោះជរា ព្យាធិ មរណៈ យ៉ាងនេះហើយ សេចក្តីសង្រួមដោយកាយ សេចក្តីសង្រួមដោយវាចា សេចក្តីសង្រួមដោយចិត្តណា តាំងពីឥឡូវនេះទៅ បុណ្យ (ដែលកើតអំពីសេចក្តីសង្រួម) នោះ ជាទីជ្រកកោនផង ជាទីពួនផង ជាទីពឹងផង ជាទីរឭកផង ជាទីសង្ឃឹមផង របស់បុគ្គលដែលទៅកាន់បរលោកនោះ។

> កាលបើផ្ទះ ត្រូវភ្លើងឆេះ ជនម្ចាស់ផ្ទះ តែងជញ្ជូនភាជន៍ណា ចេញផុត (អំពីផ្ទះ) ឬទ្រព្យណា ក្នុងផ្ទះនោះ (ដែលគេជញ្ជូនចេញហើយ) ភ្លើងឆេះមិនបាន ទ្រព្យនោះ រមែងបានជាប្រយោជន៍របស់គេ យ៉ាងណា សត្វលោក ដែលត្រូវភ្លើង គឺជរា និងមរណៈ ឆាបឆេះ គួរប្រញាប់ជញ្ជូនចេញឲ្យផុត (អំពីផ្ទះ គឺរាងកាយ) ដោយការឲ្យទាន (ព្រោះថា) ទានដែលគេឲ្យហើយ ឈ្មោះថា បានជញ្ជូនដោយល្អ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ការសង្រួមដោយកាយ វាចា ចិត្តណា ពីឥឡូវនេះទៅ បុណ្យ (ដែលកើតមកអំពីការសង្រួម) នោះ រមែងកើតសុខ ដល់បុគ្គលដែលទៅកាន់បរលោកហើយនោះ ហេតុនោះ កាលបើបុគ្គលរស់នៅ គួរតែធ្វើបុណ្យ។

(អញ្ញតរព្រាហ្មណសូត្រ ទី៣)

CS sut.an.03.054 | book_041

(៣. អញ្ញតរព្រាហ្មណសុត្តំ)

[៥៥] គ្រានោះឯង មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ ជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ។ បេ។ លុះព្រាហ្មណ៍នោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះអង្គតែងសំដែងថា ធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ឲ្យនូវផល មិនរង់ចាំកាល គួរហៅបុគ្គលដទៃ ឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុកក្នុងចិត្ត របស់ខ្លួនបាន ដែលពួកអ្នកប្រាជ្ញ គប្បីឃើញ ចំពោះខ្លួន តើដោយហេតុដូចម្តេច។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលត្រេកអរ ដែលរាគៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ តែងគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃខ្លះ ក៏រមែងរងទុក្ខ ទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ កាលបើលះបង់រាគៈហើយ បុគ្គលរមែងមិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង នឹងអ្នកដទៃផង រមែងមិនរងទុក្ខ ទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះឯងហើយ ឈ្មោះថាធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលប្រទូស្ត ដែលទោសៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ តែងគិត ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃខ្លះ ក៏រមែងទទួលទុក្ខទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ កាលបើលះទោសៈបានហើយ បុគ្គលតែងមិនគិត ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង មិនគិត ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃផង រមែងមិនទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ ឈ្មោះថា ធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលវង្វេង ដែលមោហៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ តែងគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃខ្លះ ក៏រមែងទទួលទុក្ខទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅ

ក្នុងចិត្ត។ កាលបើលះមោហៈហើយ បុគ្គលមិនគិត ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃផង រមែងមិនទទួលទុក្ខទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ ឈ្មោះថា ធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ឲ្យនូវផល មិនរង់ចាំកាល គួរហៅបុគ្គលដទៃ ឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុក ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួនបាន ដែលវិញ្ញូជន គប្បីដឹងច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់។ បេ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត តាំងអំពីថ្ងៃនេះ ជាដើមទៅ។

(បរិព្វាជកសូត្រ ទី៤)

CS sut.an.03.055 | book_041

(៤. បរិព្ពាជកសុត្តំ)

[៥៦] គ្រានោះឯង មានព្រាហ្មណ៍បរិព្វាជកម្នាក់ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ។ បេ។ លុះព្រាហ្មណ៍បរិព្វាជកនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះអង្គតែងសំដែងថា ធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ធម៌ ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល គួរហៅបុគ្គលដទៃ ឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុក ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន ដែលពួកវិញ្ញូជន គប្បីដឹងច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង តើដោយហេតុដូចម្តេច។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលត្រេកអរ ដែលរាគៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ រមែងគិត ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃខ្លះ ក៏រមែងទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ កាលបើលះបង់រាគៈបានហើយ បុគ្គលរមែងមិនគិត ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃផង រមែងមិនទទួលទុក្ខទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលត្រេកអរ ដែលរាគៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ រមែងប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយចិត្ត។ កាលបើលះបង់រាគៈហើយ បុគ្គលរមែងមិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយកាយ មិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយវាចា មិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលត្រេកអរ ដែលរាគៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ រមែងមិនដឹង នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួន តាមពិតខ្លះ មិនដឹងនូវ ប្រយោជន៍ របស់បុគ្គលដទៃតាមពិតខ្លះ មិនដឹងនូវប្រយោជន៍ខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃតាមពិតខ្លះ។ កាលបើលះបង់រាគៈបានហើយ បុគ្គលរមែងដឹង នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនតាមពិតផង ដឹងនូវប្រយោជន៍ របស់អ្នកដទៃតាមពិតផង ដឹងនូវប្រយោជន៍ខ្លួន និងអ្នកដទៃតាមពិតផង។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះឯងហើយ ឈ្មោះថា ធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង... ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលប្រទូស្ត។ បេ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលវង្វេង ដែលមោហៈ គ្របសង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ រមែងគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃខ្លះ ក៏រមែងទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ កាលបើលះបង់មោហៈបានហើយ បុគ្គលរមែងមិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃផង រមែងមិនទទួលទុក្ខ ទោមស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលវង្វេង ដែលមោហៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តប្រកានមាំ រមែងប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត។ កាលបើលះមោហៈបានហើយ បុគ្គលរមែងមិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយកាយ មិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយវាចា មិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលវង្វេង ដែលមោហៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ រមែងមិនដឹង នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនតាម ពិតខ្លះ មិនដឹងនូវប្រយោជន៍ របស់បុគ្គលដទៃតាមពិតខ្លះ មិនដឹងនូវប្រយោជន៍ខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃតាមពិតខ្លះ។ កាលបើលះមោហៈបានហើយ បុគ្គល រមែងដឹងនូវប្រយោជន៍ របស់ខ្លួនតាមពិតផង ដឹងនូវប្រយោជន៍អ្នកដទៃ តាមពិតផង ដឹងនូវប្រយោជន៍ខ្លួន និងអ្នកដទៃតាមពិតផង។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល គួរហៅបុគ្គលដទៃ ឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុក ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួនបាន ដែលពួកវិញ្ញូជន គប្បីដឹងច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់។ បេ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត តាំងអំពីថ្ងៃនេះ ជាដើមទៅ។

(និព្វុតសូត្រ ទី៥)

CS sut.an.03.056 | book_041

(៥. និព្ពុតសុត្តំ)

[៥៧] គ្រានោះឯង ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះ ជានុស្សោណិ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ។ បេ។ លុះជានុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះអង្គតែងសំដែងថា ព្រះនិព្វាន ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ព្រះនិព្វានជាធម្មជាត ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាត ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល គួរហៅបុគ្គលដទៃ ឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុកក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួនបាន ដែលវិញ្ញូជនទាំងឡាយ គប្បីដឹងច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង តើដោយហេតុដូចម្តេច។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលត្រេកអរ ដែលរាគៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ រមែងគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃខ្លះ ក៏រមែងទទួលទុក្ខ ទោមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ កាលបើលះរាគៈបានហើយ បុគ្គលរមែងមិនគិត ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃផង រមែងមិនទទួលទុក្ខទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះឯងហើយ ព្រះនិព្វាន ឈ្មោះថា ជាធម្មជាត ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង... ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលប្រទូស្ត។ បេ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលវង្វេង ដែលមោហៈ គ្របសង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ រមែងគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃខ្លះ ក៏រមែងទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ កាលបើលះបង់មោហៈហើយ បុគ្គលរមែងមិនគិត ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃផង រមែងមិនទទួលទុក្ខទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះឯងហើយ ព្រះនិព្វាន ឈ្មោះថា ជាធម្មជាត ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ ដោយ

ខ្លួនឯង ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលនេះ ទទួលនូវការអស់រាគៈ ឥតសេសសល់ ទទួលនូវការអស់ទោសៈ ឥតសេសសល់ ទទួលនូវការអស់មោហៈ ឥតសេសសល់។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះឯងហើយ ព្រះនិព្វាន ឈ្មោះថា ជាធម្មជាត ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល គួរហៅបុគ្គលដទៃ ឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុក ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន ដែលពួកវិញ្ញូជន គប្បីដឹងច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់។ បេ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត តាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ។

(បលោកសូត្រ ទី៦)

CS sut.an.03.057 | book_041

(៦. បលោកសុត្តំ)

[៥៨] គ្រានោះឯង មានព្រាហ្មណ៍មហាសាលម្នាក់ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ។ បេ។ លុះព្រាហ្មណ៍មហាសាលនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឮពាក្យនេះ អំពីពួកព្រាហ្មណ៍ជាន់មុន មានវ័យចំរើន ចាស់ ជាអាចារ្យតៗគ្នាមក និយាយថា កាលពីដើម លោកនេះ ពេញពាសដោយពួកមនុស្ស ហាក់ដូចជាអវិចិមហានរក ស្រុក និគម ជនបទ រាជធានី (ជិតៗគ្នា) ល្មមចម្ងាយមាន់ហើរដល់។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ហេតុដូចម្ដេច បច្ច័យដូចម្ដេច ដែលនាំឲ្យពួកមនុស្ស ក្នុងកាលឥឡូវនេះ អស់ទៅ តិចទៅ ស្រុកទៅជាមិនមែនស្រុក និគម ទៅជាមិនមែននិគម នគរទៅជាមិនមែននគរ ជនបទ ទៅជាមិនមែនជនបទ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពួកមនុស្សឥឡូវនេះ ត្រេកអរក្នុងអធម្មរាគៈ ត្រូវវិសមលោភៈគ្របសង្កត់ ត្រូវមិច្ឆាធម៌រួបរឹត កាលបើមនុស្សទាំងនោះ ត្រេកអរក្នុងអធម្មរាគៈ ត្រូវវិសមលោភៈគ្របសង្កត់ ត្រូវមិច្ឆាធម៌រួបរឹតហើយ ក៏ចាប់យកសស្ត្រាដ៏មុត ផ្តាច់ជីវិតគ្នានឹងគ្នា ហេតុនោះ បានជាពួកមនុស្សដ៏ច្រើន ក៏ធ្វើមរណកាល។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំពួកមនុស្ស ក្នុងកាលឥឡូវនេះ អស់ទៅ តិចទៅ ស្រុកទៅជាមិនមែនស្រុក និគមទៅជាមិនមែននិគម នគរទៅជាមិនមែននគរ ជនបទទៅជាមិនមែនជនបទ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត ពួកមនុស្សឥឡូវនេះ ត្រេកអរក្នុងអធម្មរាគៈ ត្រូវវិសមលោភៈគ្របសង្កត់ ត្រូវមិច្ឆាធម៌រួបរឹត កាលបើពួកមនុស្សទាំងនោះ ត្រេកអរក្នុងអធម្មរាគៈ ត្រូវវិសមលោភៈគ្របសង្កត់ ត្រូវមិច្ឆាធម៌រួបរឹត ភ្លៀងក៏មិនបង្អោរនូវមេទឹក ដោយប្រពៃ ហេតុនោះ បានជាកើតទុព្ភិក្ស សំទូងមិនល្អ ក្រាស៊ីស្កកស្គី ហេតុនោះ បានជាពួកមនុស្សដ៏ច្រើន ធ្វើមរណកាល។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួកមនុស្សឥឡូវនេះ អស់ទៅ តិចទៅ ស្រុកទៅជាមិនមែនស្រុក និគមទៅជាមិនមែននិគម នគរទៅជាមិនមែននគរ ជនបទទៅជាមិនមែនជនបទ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត ពួកមនុស្សឥឡូវនេះ ត្រេកអរក្នុងអធម្មរាគៈ ត្រូវវិសមលោភៈគ្របសង្កត់ ត្រូវមិច្ឆាធម៌រួបរឹត កាលបើពួកមនុស្សទាំងនោះ ត្រេកអរក្នុងអធម្មរាគៈ ត្រូវវិសមលោភៈគ្របសង្កត់ ត្រូវមិច្ឆាធម៌រួបរឹតហើយ យក្ខទាំងឡាយ ក៏លែងពួកអមនុស្ស ដ៏កាច (ឲ្យចាប់) ហេតុនោះ បានជាមនុស្សដ៏ច្រើន ធ្វើមរណកាល។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួកមនុស្សឥឡូវនេះ អស់ទៅ តិចទៅ ស្រុកទៅជាមិនមែនស្រុក និគមទៅជាមិនមែននិគម នគរទៅជាមិនមែននគរ ជនបទទៅជាមិនមែនជនបទ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់។ បេ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត តាំងអំពីថ្ងៃនេះ ជាដើមទៅ។

(វច្ឆគោត្តសូត្រ ទី៧)

CS sut.an.03.058 | book_041

(៧. វច្ឆគោត្តសុត្តំ)

[៥៩] គ្រានោះឯង វច្ឆគោត្របរិព្វាជក ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយ និងពាក្យគួររឭកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះវច្ឆគោត្របរិព្វាជក អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឮពាក្យនេះថា ព្រះសមណគោតម ត្រាស់យ៉ាងនេះថា បុគ្គលគួរឲ្យទាន ដល់តថាគត មិនគួរឲ្យទាន ដល់ពួកជនដទៃឡើយ បុគ្គលគួរឲ្យទាន ដល់ពួកសាវកតថាគត មិនគួរឲ្យទានដល់ពួកសាវកគ្រូដទៃឡើយ ទាន ដែលបុគ្គលឲ្យ ដល់តថាគតហើយ មានផលច្រើន ទានដែលបុគ្គលឲ្យ ដល់ពួកជនដទៃ មិនមានផលច្រើនទេ ទានដែលបុគ្គលឲ្យដល់ពួកសាវក នៃតថាគត មានផលច្រើន ទានដែលបុគ្គលឲ្យ ដល់ពួកសាវករបស់គ្រូដទៃ មិនមានផលច្រើនទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពួកជនណា និយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម ត្រាស់យ៉ាងនេះថា បុគ្គលគួរឲ្យទានដល់តថាគតតែមួយយ៉ាង មិនគួរឲ្យទាន ដល់ពួកជនដទៃឡើយ បុគ្គលគួរឲ្យទានដល់ពួកសាវក របស់តថាគតតែមួយយ៉ាង មិនគួរឲ្យទាន ដល់ពួកសាវក របស់ពួកគ្រូដទៃឡើយ ទានដែលបុគ្គលឲ្យដល់តថាគត មានផលច្រើន ទានដែលបុគ្គលឲ្យដល់ពួកជនដទៃ មិនមានផលច្រើនទេ ទានដែលបុគ្គលឲ្យ ដល់ពួកសាវកតថាគត មានផលច្រើន ទានដែលបុគ្គលឲ្យ ដល់ពួកសាវក របស់ពួកគ្រូដទៃ មិនមានផលច្រើនឡើយ។ ពួកជនទាំងនោះ ឈ្មោះថា និយាយតាមពាក្យ ដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពោលហើយ មិននិយាយបង្កាច់ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ដោយពាក្យមិនពិត ទាំងឈ្មោះថា ព្យាករនូវធម៌ សមគួរដល់ធម៌ លំនាំនៃពាក្យប្រកបដោយហេតុនីមួយ មិនមកកាន់ឋានៈ ដែលគប្បីតិះដៀលទេឬ ព្រោះយើងមិនមានប្រាថ្នាដើម្បីនិយាយបង្កាច់ព្រះគោតមដ៏ចំរើនទេ។ ម្នាលវច្ឆៈ ពួកជនណា និយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម ត្រាស់យ៉ាងនេះថា បុគ្គលត្រូវឲ្យទានដល់តថាគតតែមួយយ៉ាង។ បេ។ ទានដែលបុគ្គលឲ្យ ដល់ពួកសាវក របស់ពួកគ្រូដទៃ មិនមានផលច្រើនទេ ពួកជនទាំងនោះ ឈ្មោះថា មិននិយាយតាមពាក្យដែលតថាគតពោលហើយ មួយទៀត ពួកជនទាំងនោះ ឈ្មោះថា និយាយបង្កាច់តថាគត ដោយពាក្យមិនទៀង មិនពិត ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកណា ហាមឃាត់បុគ្គលដទៃកំពុងឲ្យទាន អ្នកនោះឈ្មោះថា ធ្វើអន្តរាយដល់ជន៣ នាក់ ឈ្មោះថា បៀតបៀន ដល់ជន៣នាក់។ ដល់ជន៣នាក់ ដូចម្តេច។ គឺជាអ្នកធ្វើឲ្យអន្តរាយបុណ្យ របស់ទាយក ១ ធ្វើឲ្យអន្តរាយលាភ របស់បដិគ្គាហកៈទាំងឡាយ ១ គាស់រំលើងគុណរបស់ខ្លួនផង កំចាត់គុណរបស់ខ្លួនផង ដែលមានក្នុងកាលមុន ១។ ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកណាហាមឃាត់បុគ្គលដទៃកំពុងឲ្យទាន អ្នកនោះឈ្មោះថា ធ្វើអន្តរាយ ដល់ជនទាំង ៣នាក់នេះ បៀតបៀនដល់ជនទាំង៣នាក់នេះ។ ម្នាលវច្ឆៈ ចំណែកខាងតថាគត ពោលយ៉ាងនេះថា សូម្បីពួកសត្វមានជីវិតណា ដែលនៅក្នុងអណ្តូងស្មោកគ្រោកក្តី រណ្តៅស្មោកគ្រោកក្តី ជនណាចាក់នូវទឹកលាងចានក្តី ទឹកលាងឆ្នាំងក្តី ក្នុងទីស្មោកគ្រោកនោះ ដោយគិតថា ពួកសត្វណា មានក្នុងទីស្មោកគ្រោកនោះ សត្វទាំងនោះ

ចូរញុំាងជីវិត ឲ្យរស់នៅ ដោយកាកអាហារនោះចុះ ម្នាលវច្ឆៈ គ្រាន់តែប៉ុណ្ណឹងទេ តថាគតហៅថា ហេតុជាទីមក នៃបុណ្យ ចាំបាច់ពោលទៅថ្វី ដល់ពួកមនុស្ស។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតគ្រាន់តែពោលថា ទានដែលឲ្យដល់បុគ្គលមានសីល មានផលច្រើន ដល់បុគ្គលទ្រុស្តសីល មិនដូច្នោះទេ។ ព្រោះបុគ្គលមានសីលនោះ លះអង្គ៥ ប្រកបដោយអង្គ៥។ លះអង្គ៥ ដូចម្តេច។ គឺជាអ្នកលះកាមច្ឆន្ទៈ ១ លះព្យាបាទៈ ១ លះថីនមិទ្ធៈ ១ លះឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ ១ លះវិចិកិច្ឆា ១។ នេះឈ្មោះថា លះអង្គ៥។ បុគ្គលប្រកបដោយអង្គ៥ តើដូចម្តេច។ គឺជាអ្នកប្រកបដោយសីលក្ខន្ធ ជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយសមាធិក្ខន្ធ ជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយបញ្ញាខន្ធ ជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយវិមុត្តិក្ខន្ធ ជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធ ជាអសេក្ខៈ ១។ បុគ្គលប្រកបដោយអង្គ ទាំង៥នេះ។ តថាគតពោលថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យ ចំពោះបុគ្គលអ្នកលះអង្គ៥ ប្រកបដោយអង្គ៥ មានផលច្រើន ដោយប្រការដូច្នេះ។

> គោឈ្មោល កើតក្នុងពួកមេគោណាមួយ ទោះសម្បុរខ្មៅក្តី សក្តី ក្រហមក្តី លឿងក្តី ពព្រុសក្តី មានរូបរាងស្រដៀងនឹងកូនវាក្តី ប្រផេះក្តី ដែលគេបង្ហាត់ បានបត់ ជាគោសម្រាប់ដឹកនាំ បរិបូណ៌ ដោយកំឡាំង មានសន្ទុះល្អ គេទឹមគោនោះ ក្នុងរទេះ គេមិនបានគិតគូរ ដល់ពណ៌សម្បុរ នៃគោនោះឡើយ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលល្អ កើតក្នុងត្រកូលណាមួយ ទោះជាក្សត្រិយ៍ក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី វេស្សៈក្តី សុទ្ទៈក្តី ចណ្ឌាលក្តី បុក្កុសៈក្តី ដែលបានទូន្មានចិត្ត ឲ្យប្រាសចាកកិលេស ស្ថិតនៅក្នុងធម៌ បរិបូណ៌ដោយសីល និយាយពាក្យសច្ចៈ មានចិត្តប្រកបដោយហិរិ លះជាតិ និងមរណៈ បរិបូណ៌ដោយព្រហ្មចារ្យ មានភារៈដាក់ចុះហើយ ប្រាសចាករាគៈ មានសោឡសកិច្ច ធ្វើស្រេចហើយ មិនមានអាសវៈ ជាអ្នកដល់[19] ត្រើយ នៃធម៌ទាំងអស់[20] មិនប្រកាន់មាំ ប្រាសចាកកំដៅ គឺកិលេស ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយក្នុងខេត្ត ដែលប្រាសចាកធូលី មានរាគៈ ជាដើមនោះឯង ជាទានមានផលធំទូលាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ចំណែកខាងពួកបុគ្គលពាល អប្បប្រាជ្ញា មិនបានរៀនសូត្រ មិនស្គាល់ (បុញ្ញក្ខេត្ត) រមែងឲ្យទានខាងក្រៅ (ពុទ្ធសាសនា) មិនដែលចូលទៅជិតពួកសប្បុរស។ បើពួកបុគ្គលណា ចូលទៅជិតពួកសប្បុរស ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា សន្មតថា ជាអ្នកប្រាជ្ញ សទ្ធាជាឫសគល់ របស់ពួកបុគ្គលនោះ ស្ថិតនៅក្នុងព្រះសុគត បុគ្គលទាំងនោះ រមែងទៅកាន់ទេវលោក ឬក៏កើតក្នុងត្រកូល (មានត្រកូលក្សត្រិយ៍ ជាដើម) នាលោកនេះ ជាពួកបណ្ឌិត សម្រេចនូវព្រះនិព្វានតាមលំដាប់។

(តិកណ្ណសូត្រ ទី៨)

CS sut.an.03.059 | book_041

(៨. តិកណ្ណសុត្តំ)

[៦០] គ្រានោះឯង តិកណ្ណព្រាហ្មណ៍ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យគួររីករាយ និងពាក្យគួររឭកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះតិកណ្ណព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏និយាយសរសើរព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ អ្នកបានវិជ្ជា៣ ចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ពួកព្រាហ្មណ៍ បានវិជ្ជា៣យ៉ាងនេះ ពួកព្រាហ្មណ៍បានវិជ្ជា៣ដូច្នេះ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ចុះពួកព្រាហ្មណ៍ បញ្ញត្តព្រាហ្មណ៍អ្នកបានវិជ្ជា៣ដោយប្រការយ៉ាងណា។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ ជាឧភតោសុជាត (មានជាតិល្អទាំងពីរខាង) គឺអំពីមាតាផង អំពីបិតាផង កើតអំពីផ្ទៃ ដ៏បរិសុទ្ធស្អាត ដែលបុគ្គលមិនរង្កៀស មិនតិះដៀល ដោយពោលអំពីជាតិបាន ដរាបអំពីជួរជីតា គំរប់ ៧ ជាអ្នករាយមន្ត ចេះចាំមន្ត ជាអ្នកដល់ត្រើយ នៃត្រៃវេទព្រមទាំងគម្ពីរនិឃណ្ឌុ និងកេដុភៈ ព្រមទាំងអក្ខរប្បភេទ គឺសិក្ខា និងនិរុត្តិ មានគម្ពីរឥតិហាសៈ ជាគំរប់៥ ជាអ្នកចេះបទ និងវេយ្យាករណ៍ ជាអ្នកមិនខិនថយ គឺស្ទាត់ជំនាញ ក្នុងលោកាយតសាស្ត្រ និងមហាបុរិសលក្ខណសាស្ត្រ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពួកព្រាហ្មណ៍ បញ្ញត្តព្រាហ្មណ៍អ្នកបានវិជ្ជា៣ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពួកព្រាហ្មណ៍ បញ្ញត្តព្រាហ្មណ៍ អ្នកបានវិជ្ជា៣ ដោយឡែក ឯវិជ្ជា៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈ ដោយឡែក។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចុះវិជ្ជា៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈ តើដូចម្តេច វិជ្ជា៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈ យ៉ាងណា សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន មេត្តាសំដែងធម៌យ៉ាងនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ អ្នកចូរប្រុងស្តាប់ ប្រុងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង។ តិកណ្ណព្រាហ្មណ៍ ទទួលស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងវិចារៈ មានបីតិ និងសុខ កើតអំពីវិវេក សម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះស្ងប់វិតក្កៈ វិចារៈ ក៏ចូលដល់ទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតកើតមានក្នុងសន្តាននៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ វិចារៈ មានតែបីតិ និងសុខ កើតអំពីសមាធិ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះប្រាសចាកបីតិផង ជាអ្នកព្រងើយកន្តើយ មានសតិសម្បជញ្ញៈផង ទទួលសុខដោយនាមកាយផង ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គល ដែលបានតតិយជ្ឈាននោះថា ប្រកបដោយឧបេក្ខា មានស្មារតី មានកិរិយានៅជាសុខ ដូច្នេះ ព្រោះតតិយជ្ឈានណា ក៏ចូលកាន់តតិយជ្ឈាននោះ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះលះបង់សុខផង លះបង់ទុក្ខផង អស់សោមនស្ស ទោមនស្ស ក្នុងកាលមុនផង ក៏ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន មានអារម្មណ៍មិនជាទុក្ខ មិនជាសុខ មានសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខា សម្រេចសម្រាន្តនៅ។ កាលបើចិត្ត តាំងខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធស្អាត មិនមានកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តមិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណភិក្ខុនោះ រឭកឃើញនូវខន្ធ ដែលសត្វអាស្រ័យនៅ ក្នុងកាលមុន ជាច្រើនប្រការ គឺរឭកបាន១ជាតិខ្លះ ២ជាតិខ្លះ ៣ជាតិខ្លះ ៤ជាតិខ្លះ ៥ជាតិខ្លះ ១០ជាតិខ្លះ ២០ជាតិខ្លះ ៣០ជាតិខ្លះ ៤០ជាតិខ្លះ ៥០ជាតិខ្លះ ១០០ជាតិខ្លះ ១០០០ជាតិខ្លះ ១០០.០០០ជាតិខ្លះ រឭកអស់សំវដ្តកប្បជាច្រើន វិវដ្តកប្បជាច្រើន សំវដ្តវិវដ្តកប្បជាច្រើនក៏បាន ថា អាត្មាអញ បានកើតក្នុងភពឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខ និងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ លុះអាត្មាអញនោះ ច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏បានទៅកើត ក្នុងភពឯណោះ ដែលកើតក្នុងភពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខ និងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ អាត្មាអញនោះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏បានមកកើតក្នុងភពនេះ ភិក្ខុនោះ រឭកបាននូវខន្ធ ដែលខ្លួននៅ ក្នុងកាលមុន ជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការៈ គឺសម្បុរ និងអាហារ ជាដើម ព្រមទាំងឧទ្ទេស គឺឈ្មោះ និងគោត្រ ដោយប្រការដូច្នេះ។ នេះជាវិជ្ជាទី១ ដែលភិក្ខុនោះបានសម្រេចហើយ អវិជ្ជាក៏បាត់ទៅ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ងងឹតបាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើង (ជាផល) សមគួរដល់ភិក្ខុមិនមានសេចក្តីប្រមាទ

មានសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន។ កាលបើចិត្តតាំងខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធស្អាត មិនមានកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តមិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីសត្តានំ ចុតូបបាតញ្ញាណ ភិក្ខុនោះ មានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា រមែងឃើញពួកសត្វ ដែលកំពុងច្យុត ដែលកំពុងកើត ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វថោកទាប ឧត្តម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ តាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎ ពួកសត្វនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់អំពើមិច្ឆាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក អើហ្ន៎ ឯពួកសត្វទាំងអម្បាលនេះ បានប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត មិនតិះដៀលព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់អំពីជាសម្មាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក ភិក្ខុនោះ មានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា រមែងឃើញពួកសត្វ ដែលច្យុត ដែលកើត ក៏ដឹងច្បាស់ នូវពួកសត្វថោកទាប ឧត្តម មានសម្បុរល្អ សម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ គតិអាក្រក់ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ តាមកម្មរបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នេះ។ នេះជាវិជ្ជាទី២ ដែលភិក្ខុនោះ បានសម្រេចហើយ អវិជ្ជាបាត់ទៅ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ងងឹតបាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើង (ជាផល) សមគួរដល់ភិក្ខុអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន។ កាលបើចិត្ត តាំងខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តមិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទា នាំឲ្យបានដល់នូវសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាអាសវៈទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតអាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់អាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទា នាំឲ្យដល់នូវសេចក្តីរលត់អាសវៈ។ កាលភិក្ខុនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏ផុតស្រឡះ ចាកភវាសវៈផង ចិត្តក៏ផុតស្រឡះ ចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ ញាណក៏កើតឡើងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តស្រេចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញ បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ។ នេះជាវិជ្ជាទី៣ ដែលភិក្ខុនោះ បានសម្រេចហើយ អវិជ្ជាបាត់ទៅ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ងងឹតបាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើង (ជាផល) សមគួរដល់ភិក្ខុអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន។

> ចិត្តរបស់បុគ្គលណា មានសីលមិនខ្ពស់ទាប មានប្រាជ្ញាចាស់ក្លា អ្នកដុតកំដៅកិលេស ជាចិត្តដ៏ស្ទាត់ មានអារម្មណ៍តែមួយ តាំងខ្ជាប់ខ្ជួន (ដោយអារម្មណ៍) ពួកអ្នកប្រាជ្ញ ហៅបុគ្គលនោះ ថាជាអ្នកបន្ទោបង់ នូវងងឹត ជាអ្នកប្រាជ្ញបានវិជ្ជា ៣ លះបង់មច្ចុ ជាប្រយោជន៍ដល់ទេវតា និងមនុស្ស លះបង់នូវបាបធម៌ទាំងអស់ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា ៣ មានកិរិយា នៅដោយសេចក្តីមិនភាន់ច្រឡំ ចាក់ធ្លុះនូវសច្ចៈ ទាំង៤ ទ្រទ្រង់នូវសរីរៈ មានក្នុងទីបំផុត ពួកទេវតា និងមនុស្ស តែងនមស្ការព្រះគោតមនោះ។ បុគ្គលណាដឹងនូវបុព្វេនិវាស ឃើញនូវសួគ៌ និងអបាយ មួយទៀត ជាខីណាសវមុនិ ដល់នូវការអស់ទៅនៃជាតិដឹងហើយ បានសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយទីបំផុត នៃកិច្ច បានវិជ្ជា៣ ដោយវិជ្ជា៣នុ៎ះ តថាគត ហៅបុគ្គលអ្នកបានវិជ្ជា៣នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ មិនមែនហៅបុគ្គលដទៃតាមពាក្យដែលគេធ្លាប់ហៅឡើយ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ វិជ្ជា៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈ យ៉ាងនេះឯង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន វិជ្ជា៣ របស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដោយឡែក វិជ្ជា៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈ ដោយឡែក បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន តែថា វិជ្ជា៣ របស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ មិនដល់នូវចំណែក ទី១៦ ៗ ដង នៃវិជ្ជា ៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈនេះទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់។ បេ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុក នូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសក អ្នកដល់សរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត តាំងពីថ្ងៃនេះ ជាដើមទៅ។

(ជាណុស្សោណិសូត្រ ទី៩)

CS sut.an.03.060 | book_041

(៩. ជាណុស្សោណិសុត្តំ)

[៦១] គ្រានោះឯង ជានុស្សោណីព្រាហ្មណ៍ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ។ បេ។ លុះជានុស្សោណីព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន គ្រឿងបូជាក្តី មតកភត្ត ដែលឲ្យដោយសទ្ធាក្តី អាហារជាសំរាប់ ដែលគប្បីឲ្យ ដល់បុគ្គលដទៃក្តី ទេយ្យធម៌ គឺវត្ថុក្រៅពីនោះក្តី របស់បុគ្គលណា បុគ្គលនោះ គួរឲ្យទាន ចំពោះព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ អ្នកបានវិជ្ជា៣ដែរឬទេ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ចុះពួកព្រាហ្មណ៍ បញ្ញត្តព្រាហ្មណ៍អ្នកមានវិជ្ជា៣ ដោយប្រការយ៉ាងណា។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ ជាឧភតោសុជាត (មានជាតិល្អទាំងពីរខាង) គឺខាងមាតា និងខាងបិតា កើតអំពីគភ៌ ដ៏បរិសុទ្ធ មិនមានបុគ្គលរង្កៀស មិនមានគេតិះដៀល ដោយពោលអំពីជាតិកំណើតបាន ដរាបអំពីជួរ នៃជីតា គំរប់៧ ស្វាធ្យាយ ទ្រទ្រង់នូវមន្ត ដល់ត្រើយ នៃត្រៃវេទ ព្រមទាំងគម្ពីរនិឃណ្ឌុ និងកេដុភៈ ព្រមទាំងអក្ខរប្បភេទ គឺសិក្ខា និងនិរុត្តិ ដែលមានគម្ពីរឈ្មោះ ឥតិហាសៈ ជាគំរប់៥ ជាអ្នកចេះបទ និងវេយ្យាករណ៍ ជាអ្នកស្ទាត់ជំនាញ ក្នុងលោកាយតសាស្ត្រ និងមហាបុរិសលក្ខណៈ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពួកព្រាហ្មណ៍ បញ្ញត្តព្រាហ្មណ៍អ្នកបានវិជ្ជា៣ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពួកព្រាហ្មណ៍ បញ្ញត្តព្រាហ្មណ៍ អ្នកបានវិជ្ជា៣ ដោយឡែក ឯវិជ្ជា៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈ ដោយឡែក។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចុះវិជ្ជា៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈ តើដូចម្តេច វិជ្ជា៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈយ៉ាងណា សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន មេត្តាប្រោសសំដែងធម៌ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងនោះ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ អ្នកចូរប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង។ ជានុស្សោណីព្រាហ្មណ៍ ទទួលស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ។ បេ។ ក៏ចូលចតុត្ថជ្ឈាន។ កាលបើចិត្ត តាំងខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធស្អាត ឥតមានកិលេស

ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង មិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ភិក្ខុនោះ រឭកឃើញ នូវបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ។ បេ។ នេះជាវិជ្ជាទី១ ដែលភិក្ខុនោះ បានសំរេចហើយ អវិជ្ជាបាត់ទៅ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ងងឹតបាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើង (ជាផល) សមគួរដល់ភិក្ខុអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន។ កាលបើចិត្ត តាំងខ្ជាប់ បរិសុទ្ធស្អាត ឥតមានកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង មិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បី សត្តានំ ចុតូបបាតញ្ញាណ ភិក្ខុនោះ មានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា ឃើញពួកសត្វ។ បេ។ នេះ ជាវិជ្ជាទី២ ដែលភិក្ខុនោះ បានសម្រេចហើយ អវិជ្ជាបាត់ទៅ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ងងឹតបាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើង (ជាផល) សមគួរដល់ភិក្ខុអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន។ កាលបើចិត្ត តាំងខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធស្អាត ឥតមានកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង មិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ។ បេ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទានាំឲ្យដល់សេចក្តីរលត់ទុក្ខ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា ទាំងអស់នេះ ជាអាសវៈ។ បេ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទា នាំឲ្យបានដល់សេចក្តីរលត់អាសវៈ។ កាលភិក្ខុនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏រួចស្រឡះ ចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏រួចស្រឡះ ចាកភវាសវៈផង ចិត្តក៏រួចស្រឡះ ចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលចិត្តរួចស្រឡះហើយ ញាណកើតឡើងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តស្រេចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញ បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ នេះជាវិជ្ជាទី៣ ដែលភិក្ខុនោះ បានសម្រេចហើយ អវិជ្ជាបាត់ទៅ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ងងឹតបាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើង (ជាផល) សមគួរដល់ភិក្ខុអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន។

> បុគ្គលណា បរិបូណ៌ដោយសីល និងវ័ត មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន មានចិត្តដំកល់មាំ ចិត្តរបស់បុគ្គលណា ស្ទាត់ ប្រសើរឯកខ្ជាប់ខ្ជួនប្រពៃ បុគ្គលណា ដឹងនូវបុព្វេនិវាសផង ឃើញនូវសួគ៌ និងអបាយផង មួយទៀត ដល់នូវការអស់ទៅនៃជាតិ បានដឹងច្បាស់ហើយ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយទីបំផុតនៃកិច្ច ជាខីណាសវមុនិ អ្នកបានវិជ្ជា៣ ដោយវិជ្ជា៣នុ៎ះ តថាគត ហៅបុគ្គល អ្នកបានវិជ្ជា៣នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ មិនហៅបុគ្គលដទៃ តាមពាក្យ ដែលគេធ្លាប់ពោលឡើយ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ វិជ្ជា៣ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈ យ៉ាងនេះឯង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន វិជ្ជា៣ របស់ពួកព្រាហ្មណ៍ ដោយឡែក ឯវិជ្ជា៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈ ដោយឡែក បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន វិជ្ជា៣ របស់ពួកព្រាហ្មណ៍ មិនដល់នូវចំណែក ទី១៦ៗដង នៃវិជ្ជា ៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈនេះទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់។ បេ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសក ដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយជីវិត តាំងពីថ្ងៃនេះ ជាដើមទៅ។

(សង្គារវសូត្រ ទី១០)

CS sut.an.03.061 | book_041

(១០. សង្គារវសុត្តំ)

[៦២] គ្រានោះឯង សង្គារវព្រាហ្មណ៍ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយ និងពាក្យគួររឭកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះសង្គារវព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន យើងទាំងឡាយ ឈ្មោះថាជាព្រាហ្មណ៍ បូជានូវយញ្ញខ្លួនឯងខ្លះ ប្រើគេឲ្យបូជាខ្លះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ក្នុងដំណើរនោះ ព្រាហ្មណ៍ណា បូជាយញ្ញ ដោយខ្លួនឯងផង ព្រាហ្មណ៍ណា ប្រើគេឲ្យបូជាផង ព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថា ប្រតិបត្តិ នូវសេចក្តីប្រតិប័ទ ជាហេតុឲ្យកើតបុណ្យ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងសរីរៈដ៏ច្រើន ព្រោះហេតុតែការបូជានេះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចំណែកខាងបុគ្គលណា ចេញចាកត្រកូលណាក្តី ចេញចាកផ្ទះណាក្តី ហើយបួសក្នុងសំណាក់បុគ្គលមិនមានផ្ទះ ក៏ទូន្មានចំពោះខ្លួនមួយៗ រម្ងាប់ចំពោះខ្លួនមួយៗ រំលត់ទុក្ខ ចំពោះខ្លួនមួយៗ បុញ្ញប្បដិបទានេះ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសរីរៈតែមួយ រមែងមានដល់បុគ្គលនោះ យ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុតែបព្វជ្ជានេះ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ តថាគត នឹងត្រឡប់សួរដំណើរនោះ ចំពោះអ្នកវិញ អ្នកគាប់ចិត្តយ៉ាងណា គប្បីដោះស្រាយប្រស្នានោះ យ៉ាងនោះចុះ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ព្រះតថាគត កើតឡើង ក្នុងលោកនេះ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ មានដំណើរល្អ ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក មិនមានបុគ្គលដទៃ ប្រសើរជាង ជាសារថី ទូន្មាននូវបុរស ដែលគួរទូន្មានបាន ជាគ្រូនៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ច ទាំង៤ លែងវិលមកកាន់ភពថ្មីទៀត ព្រះតថាគតនោះ ពោលយ៉ាងនេះថា នេះជាផ្លូវ នេះជាបដិបទា ក្នុងដំណើរនោះ ដូចតថាគតប្រតិបត្តិ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវការចុះស៊ប់ កាន់ព្រហ្មចរិយៈដ៏ប្រសើរ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង ទើបប្រកាសប្រាប់ (សត្វដទៃ) ថា អើ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមក អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រតិបត្តិ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវការចុះស៊ប់ កាន់ព្រហ្មចរិយៈដ៏ប្រសើរ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង សម្រេចសម្រាន្តនៅ យ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះចុះ។ ព្រះសាស្តានេះ តែងសំដែងធម៌ផង ពួកជនដទៃ ប្រតិបត្តិតាមបែបនោះផង ដោយប្រការដូច្នេះ។ ការប្រមាណនៃសត្វទាំងឡាយនោះ មានរយដ៏ច្រើនផង មានពាន់ដ៏ច្រើនផង មានសែនដ៏ច្រើនផង ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច កាលបើហេតុមានយ៉ាងនេះ បុញ្ញប្បដិបទានេះ ឈ្មោះថា ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងសរីរៈតែមួយ ឬប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងសរីរៈដ៏ច្រើន ព្រោះហេតុតែបព្វជ្ជា ដោយប្រការដូច្នេះ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាលបើហេតុមានយ៉ាងនេះ បុញ្ញប្បដិបទានេះ ឈ្មោះថា ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងសរីរៈដ៏ច្រើន ព្រោះហេតុតែបព្វជ្ជានេះ ដូច្នេះ។ កាលបើព្រាហ្មណ៍និយាយ យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បាននិយាយនឹងសង្គារវព្រាហ្មណ៍ ដូច្នេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បណ្តាបដិបទា ទាំង២នេះ អ្នកគាប់ចិត្តបដិបទាណា ថាមានសេចក្តីត្រូវការតិចផង មានការរៀបចំតិចផង មានផលច្រើនផង មានអានិសង្សច្រើនផង។ កាលបើព្រះអានន្ទ និយាយយ៉ាងនេះហើយ សង្គារវព្រាហ្មណ៍ បាននិយាយនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា បុគ្គលដូចជាព្រះគោតមដ៏ចំរើន និងព្រះអានន្ទដ៏ចំរើនទាំងនេះ ខ្ញុំត្រូវបូជា ខ្ញុំត្រូវសរសើរ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បាននិយាយនឹងសង្គារវព្រាហ្មណ៍ ជាគំរប់២ដង ដូច្នេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អាត្មាមិនសួរអ្នកថា ពួកបុគ្គល

ដូចម្តេច ដែលអ្នកត្រូវបូជា ឬ ពួកបុគ្គលដូចម្តេច ដែលអ្នកត្រូវសរសើរ យ៉ាងនេះទេ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អាត្មាសួរអ្នក យ៉ាងនេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បណ្តាបដិបទាទាំងពីរនេះ អ្នកគាប់ចិត្តបដិបទាណាថា មានសេចក្តីត្រូវការតិចផង មានការរៀបចំតិចផង មានផលច្រើនផង មានអានិសង្សច្រើនផង ដូច្នេះទេតើ។ សង្គារវព្រាហ្មណ៍ បាននិយាយនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់២ដង ដូច្នេះថា បុគ្គលដូចជាព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន និងព្រះអានន្ទដ៏ចំរើននេះ ខ្ញុំត្រូវបូជា ខ្ញុំត្រូវសរសើរ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បាននិយាយនឹងសង្គារវព្រាហ្មណ៍ ជាគំរប់៣ ដង ដូច្នេះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អាត្មាមិនសួរអ្នកថា ពួកបុគ្គលដូចម្តេច ដែលអ្នកត្រូវបូជា ឬពួកបុគ្គលដូចម្តេច ដែលអ្នកត្រូវសរសើរទេ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អាត្មាសួរអ្នក យ៉ាងនេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បណ្តាបដិបទា ទាំងពីរនេះ អ្នកកាន់បដិបទាណា ថា មានសេចក្តីត្រូវការតិចផង មានការរៀបចំតិចផង មានផលច្រើនផង មានអានិសង្សច្រើនផង ដូច្នេះទេតើ។ សង្គារវព្រាហ្មណ៍ បាននិយាយនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់៣ដង ដូច្នេះថា បុគ្គលដូចជាព្រះគោតមដ៏ចំរើន និងព្រះអានន្ទដ៏ចំរើននេះ ខ្ញុំត្រូវបូជា ខ្ញុំត្រូវសរសើរ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សង្គារវព្រាហ្មណ៍ ត្រូវអានន្ទសួរប្រស្នា ប្រកបដោយហេតុ ដរាប៣ដងហើយ បន្លប់មិនដោះស្រាយបើដូច្នោះ មានតែតថាគតដោះស្រាយ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រាស់នឹងសង្គារវព្រាហ្មណ៍ ដូច្នេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ថ្ងៃនេះ អន្តរាកថា (ពាក្យពោលក្នុងចន្លោះ ឬរវាង) ដូចម្តេច កើតឡើង ដល់ពួកជន ដែលអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងរាជបរិសទ្យ ក្នុងខាងក្នុងរាជបុរី។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ថ្ងៃនេះ ខាងក្នុងរាជបុរី អន្តរាកថានេះឯង កើតឡើងដល់ពួកជន ដែលអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងរាជបរិសទ្យថាបានឮថា កាលពីដើម ពួកភិក្ខុមានប្រមាណតិច តែភិក្ខុអ្នកមានឧត្តរិមនុស្សធម៌ សំដែងឥទ្ធិប្បាដិហារ្យបាន មានច្រើន ឥឡូវនេះ ពួកភិក្ខុមានច្រើនមែន តែភិក្ខុអ្នកមានឧត្តរិមនុស្សធម៌ សំដែងឥទ្ធិប្បាដិហារ្យបាន មានប្រមាណតិចវិញ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ថ្ងៃនេះ ខាងក្នុងរាជបុរី អន្តរាកថានេះ កើតឡើង ដល់ពួកជន ដែលអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងរាជបរិសទ្យ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បាដិហារ្យនេះ មាន៣។ បាដិហារ្យ៣ ដូចម្តេច។ គឺឥទ្ធិប្បាដិហារ្យ១ អាទេសនាបាដិហារ្យ ១ អនុសាសនីបាដិហារ្យ១។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ឥទ្ធិប្បាដិហារ្យ តើដូចម្តេច។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានសម្រេចឫទ្ធិច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់វិញ ក៏បាន ដើរទៅមិនជាប់ចំពាក់នឹងទីវាល ទីខាងក្រៅ ទីខាងក្រៅជញ្ជាំង ទីខាងក្រៅកំពែង ទីខាងក្រៅភ្នំ ហាក់ដូចជាដើរទៅ ក្នុងអាកាស ក៏បាន ធ្វើនូវការងើបឡើង ឬមុជចុះក្នុងផែនដី ហាក់ដូចជាងើបឡើង ឬមុជចុះ ក្នុងទឹកក៏បាន ដើរលើទឹកមិនបែកធ្លាយ ហាក់ដូចជា ដើរលើផែនដីក៏បាន ទៅឯអាកាសទាំងភ្នែន ហាក់ដូចសត្វស្លាប ក៏បាន យកដៃទៅស្ទាបអង្អែល ចាប់ពាល់ព្រះចន្ទ ព្រះអាទិត្យនេះ ដែលមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ក៏បាន ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះហៅថា ឥទ្ធិប្បាដិហារ្យ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អាទេសនាបាដិហារ្យ តើដូចម្តេច។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទាយ (ចិត្ត) តាមនិមិត្តថា មនោរបស់អ្នក យ៉ាងនេះខ្លះ មនោរបស់អ្នក ដោយប្រការដូច្នេះខ្លះ ចិត្តអ្នក ដូច្នេះខ្លះ។ បុគ្គលនោះ ទោះបីទាយច្រើន ហេតុដែលទាយដូច្នោះនោះ ក៏មិនភ្លាត់។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនបាច់ទាយចិត្ត តាមនិមិត្តទេ គ្រាន់តែឮសំឡេងពួកមនុស្ស ពួកអមនុស្ស និងពួកទេវតាហើយ ក៏ទាយបានថា មនោរបស់អ្នក យ៉ាងនេះខ្លះ មនោរបស់អ្នក ដោយប្រការដូច្នេះខ្លះ ចិត្តអ្នកដូច្នេះខ្លះ។ បុគ្គលនោះ ទោះបីទាយច្រើន ហេតុដែលទាយដូច្នោះនោះ ក៏មិនភ្លាត់។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនបាច់ទាយចិត្ត តាមនិមិត្តទេ មិនបាច់ឮសំឡេងពួកមនុស្ស ពួកអមនុស្ស និងពួកទេវតា ហើយទាយទេ គ្រាន់តែឮសូរវិតក្កៈ វិចារៈ របស់បុគ្គល ដែលត្រិះរិះពិចារណា ក៏ទាយបានថា មនោរបស់អ្នកយ៉ាងនេះខ្លះ មនោរបស់អ្នក ដោយប្រការដូច្នេះខ្លះ គំនិត អ្នកដូច្នេះខ្លះ។ បុគ្គលនោះ ទោះបីទាយច្រើន ហេតុដែលទាយដូច្នោះនោះ ក៏មិនភ្លាត់។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនបាច់ទាយចិត្ត តាមនិមិត្តទេ ទាំងមិនបាច់ស្តាប់សំឡេងពួកមនុស្ស ពួកអមនុស្ស ពួកទេវតា ហើយទាយទេ ទាំងមិនបាច់ស្តាប់សូរវិតក្កៈ វិចារៈ របស់មនុស្សដែលត្រិះរិះ ដែលពិចារណា ហើយទាយទេ ប៉ុន្តែថា កំណត់ដឹងចិត្ត ដោយចិត្តនៃបុគ្គល ដែលចូលសមាធិ មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈថា មនោសង្ខារទាំងឡាយ របស់បុគ្គលដ៏ចំរើននេះ តាំងទុកហើយយ៉ាងណា បុគ្គលដ៏ចំរើន នឹងត្រិះរិះនូវវិតក្កៈ ឈ្មោះឯណោះ អំពីលំដាប់នៃចិត្តនេះ។ បុគ្គលនោះ ទោះបីទាយច្រើន ហេតុដែលទាយដូច្នោះនោះ ក៏មិនភ្លាត់។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះហៅថា អាទេសនាបាដិហារ្យ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ចុះអនុសាសនីបាដិហារ្យ តើដូចម្តេច។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវត្រិះរិះយ៉ាងនេះ កុំត្រិះរិះយ៉ាងនេះឡើយ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត យ៉ាងនេះ កុំធ្វើទុកក្នុងចិត្ត យ៉ាងនេះឡើយ ចូរលះបង់ នូវអំពើនេះចេញ ចូរឧបក្រសោប នូវអំពើនេះចុះ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះហៅថា អនុសាសនីបាដិហារ្យ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បាដិហារ្យ មាន៣ប្រការនេះឯង។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បណ្តាបាដិហារ្យ ទាំង៣នេះ អ្នកគាប់ចិត្តបាដិហារ្យណា ថា ល្អផង ឧត្តមផង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បណ្តាបាដិហារ្យទាំងនោះ បាដិហារ្យ ដែលបុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានសម្រេចឫទ្ធិច្រើនប្រការ។ បេ។ ធ្វើអំណោច ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោក បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បាដិហារ្យនេះ បុគ្គលណា ធ្វើបាដិហារ្យនោះ បុគ្គលនោះឯង រមែងបានបាដិហារ្យនោះ បុគ្គលណា ធ្វើបាដិហារ្យនោះ បាដិហារ្យនោះ តែងមានដល់បុគ្គលនោះឯង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បាដិហារ្យនេះ ប្រាកដដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ បីដូចរូបភាព ប្រកបដោយកលមាយា។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បាដិហារ្យណា ដែលបុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទាយចិត្តតាមនិមិត្តបាន ថា មនោរបស់អ្នកយ៉ាងនេះខ្លះ មនោរបស់អ្នក ដោយប្រការដូច្នេះខ្លះ ចិត្តរបស់អ្នក ដូច្នេះខ្លះ។ បុគ្គលនោះ ទោះបីទាយច្រើន ហេតុដែលទាយដូច្នោះនោះ ក៏មិនភ្លាត់។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនបាច់ទាយចិត្ត តាមនិមិត្តទេ គ្រាន់តែឮសំឡេងពួកមនុស្ស ពួកអមនុស្ស ឬពួកទេវតា ហើយទាយបាន មិនបាច់ឮសំឡេងពួកមនុស្ស ពួកអមនុស្ស ឬពួកទេវតា ហើយទាយ គ្រាន់តែឮសូរវិតក្កៈ វិចារៈ របស់បុគ្គលកំពុងត្រិះរិះ កំពុងពិចារណា ហើយទាយត្រូវ មិនបាច់ឮសូរវិតក្កៈ វិចារៈ របស់បុគ្គលកំពុងត្រិះរិះ កំពុងពិចារណា ហើយទាយទេ គ្រាន់តែកំណត់ដឹងចិត្ត ដោយចិត្ត របស់អ្នកបានសមាធិ មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈថា មនោសង្ខារទាំងឡាយ របស់បុគ្គលដ៏ចំរើននេះ តាំងទុកយ៉ាងណា បុគ្គលដ៏ចំរើន នឹងត្រិះរិះនូវវិតក្កៈ ឈ្មោះឯណោះ តាមលំដាប់នៃចិត្តនេះ។ បុគ្គលនោះ ទោះបីទាយច្រើន ហេតុដែលទាយដូច្នោះនោះ ក៏មិនភ្លាត់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បាដិហារ្យនេះ បុគ្គលណា បានធ្វើបាដិហារ្យនោះ បុគ្គលនោះឯង បាននូវបាដិហារ្យនោះ បុគ្គលណា ធ្វើបាដិហារ្យនោះ បាដិហារ្យនោះ រមែងមានដល់បុគ្គលនោះឯង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បាដិហារ្យនេះ ប្រាកដដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ បីដូចរូបភាព ប្រកបដោយកលមាយា។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បាដិហារ្យណា ដែលបុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រៀនប្រដៅ យ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រិះរិះយ៉ាងនេះ កុំត្រិះរិះយ៉ាងនេះឡើយ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត យ៉ាងនេះ កុំធ្វើទុកក្នុងចិត្ត យ៉ាងនេះឡើយ ចូរលះបង់អំពើនេះចេញ ចូរប្រកបអំពើនេះវិញ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បណ្តាបាដិហារ្យ ទាំង៣នេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ គាប់ចិត្តបាដិហារ្យនេះ ល្អផង ឧត្តមផង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ ពាក្យដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់សំដែងហើយនេះ ថាជាសុភាសិត យើងខ្ញុំចាំទុកនូវព្រះគោតមដ៏ចំរើន ដែលប្រកបដោយបាដិហារ្យ ទាំង៣នេះ ព្រោះព្រះគោតមដ៏ចំរើន បានសម្រេចឫទ្ធិច្រើនប្រការ។ បេ។ ប្រើអំណាច ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោក ព្រោះព្រះគោតមដ៏ចំរើន កំណត់ដឹង នូវចិត្តដោយ

ចិត្ត របស់បុគ្គល អ្នកបានសមាធិ ឥតមានវិតក្កៈ ឥតមានវិចារៈថា មនោសង្ខារទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដ៏ចំរើននេះ ដំកល់ទុក បុគ្គលដ៏ចំរើននេះ នឹងត្រិះរិះ នូវវិតក្កៈឈ្មោះឯណោះ ក្នុងលំដាប់នៃចិត្តនេះ ដ្បិតព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រៀនប្រដៅ យ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រិះរិះយ៉ាងនេះ កុំត្រិះរិះយ៉ាងនេះឡើយ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត យ៉ាងនេះ កុំធ្វើទុកក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះឡើយ ចូរលះបង់អំពើនេះចេញ ចូរប្រកបអំពើនេះចុះ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ វាចាអែបនែប ដែលអ្នកពោលហើយ ប៉ះត្រូវតថាគតដោយពិត មានតែតថាគត នឹងសំដែងដល់អ្នក ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះតថាគត បានសម្រេចឫទ្ធិច្រើនប្រការ។ បេ។ ប្រើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោក ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះតថាគត កំណត់ដឹង នូវចិត្តដោយចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកបានសមាធិ ឥតមានវិតក្កៈ ឥតមានវិចារៈថា មនោសង្ខារទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដ៏ចំរើននេះ បានដំកល់ទុក បុគ្គលដ៏ចំរើននេះ នឹងត្រិះរិះ នូវវិតក្កៈឈ្មោះឯណោះ ក្នុងលំដាប់នៃចិត្តនេះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះតថាគត ប្រៀនប្រដៅ យ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រិះរិះយ៉ាងនេះ កុំត្រិះរិះយ៉ាងនេះឡើយ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត យ៉ាងនេះ កុំធ្វើទុកក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះឡើយ ចូរលះបង់អំពើនេះចេញ ចូរប្រកបអំពើនេះវិញ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចុះភិក្ខុអង្គណាមួយដទៃទៀត ដែលប្រកបដោយបាដិហារ្យ ទាំង៣ នេះ លើកលែងតែព្រះគោតមដ៏ចំរើនចេញ មានដែលឬ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មិនមានត្រឹមមួយរយ មិនមានត្រឹម២រយ មិនមានត្រឹម៣រយ មិនមានត្រឹម៤រយ មិនមានត្រឹមតែ៥រយទេ ដែលពិតនោះ ពួកភិក្ខុ ដែលប្រកបដោយបាដិហារ្យ ទាំង៣នេះ មានច្រើនណាស់។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចុះឥឡូវនេះ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ នៅក្នុងទីណា។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នៅក្នុងពួកភិក្ខុនេះឯង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ដូចជាគេផ្ងារ របស់ដែលផ្កាប់ ឬបើកបង្ហាញ របស់បិទបាំង ឬក៏ប្រាប់ផ្លូវ ដល់អ្នកវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះ ដូចគេទ្រោលប្រទីប ក្នុងទីងងឹត ឲ្យមនុស្សមានចក្ខុ មើលឃើញរូបទាំងឡាយបាន យ៉ាងណា ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រកាសហើយ ដោយអនេកបរិយាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គនុ៎ះ សូមដល់ព្រះគោតមដ៏ចំរើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីរឭក សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក អ្នកដល់សរណគមន៍ ជាទីពឹង ស្មើដោយជីវិត តាំងពីថ្ងៃនេះ ជាដើមទៅ។

ចប់ ព្រាហ្មណវគ្គ ទី១។

ឧទ្ទាននៃព្រាហ្មណវគ្គនោះគឺ

ពោលអំពីជន ២ លើក អំពីព្រាហ្មណ៍ ១ អំពីបរិព្វាជក ១ អំពីសេចក្ដីរលត់១ អំពីសត្វលោក ដែលជាប់ជំពាក់ ដោយអធម្មរាគៈ ជាដើម ១ អំពីសេចក្ដីប្រាថ្នាដ៏ក្រៃលែង ១ អំពីព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះតិកណ្ណៈ ១ អំពីព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះ ជាណុស្សោណិ ១ អំពីព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះ សង្គារវៈ ១។

មហាវគ្គ ទី២ (៧)

CS sut.an.03.v07 | book_041

((៧) ២. មហាវគ្គោ)

(តិត្ថាយតនាទិសូត្រ ទី១)

CS sut.an.03.062 | book_041

(១. តិត្ថាយតនាទិសុត្តំ)

[៦៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លទ្ធិនៃតិរ្ថិយ មាន៣ យ៉ាងដែលពួកបណ្ឌិតសាកសួររឿយៗ ដេញដោលរឿយៗ ប្រដៅរឿយៗ ប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវបរម្បរាចារ្យ ហើយតាំងនៅក្នុងអកិរិយមតិ។ លទ្ធិនៃតិរ្ថិយ ៣យ៉ាង តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខ ឬជាទុក្ខ ឬមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ (ដែលបុគ្គលបានទទួលហើយ) ព្រោះហេតុតែអំពើដែលគេបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិ យ៉ាងនេះ ថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខ ឬជាទុក្ខ ឬមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ (ដែលបុគ្គលទទួលហើយ) ព្រោះហេតុតែព្រះឥស្សរ បានតាក់តែងមក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខ ឬជាទុក្ខ ឬមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ (ដែលបុគ្គលបានទទួលហើយ) ព្រោះមិនមានហេតុ មិនមានបច្ច័យ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ដាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណព្រាហ្មណ៍ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខ ឬជាទុក្ខឬមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ (ដែលបុគ្គលបានទទួលហើយ) ព្រោះហេតុតែអំពើ ដែលគេបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន តថាគតបានចូលទៅរកពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ហើយពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ឮថា អ្នកទាំងឡាយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខ ឬ ជាទុក្ខ ឬ មិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ (ដែលបុគ្គលបានទទួលហើយ) ព្រោះហេតុតែអំពើ ដែលគេបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន ពិតមែនឬ។ បើសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដែលតថាគតសួរយ៉ាងនេះហើយ ក៏ប្ដេជ្ញាថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ តថាគត ក៏និយាយទៅនឹងពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ យ៉ាងនេះវិញថា បើដូច្នោះ អ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ នឹងប្រព្រឹត្តបាណាតិបាត ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន នឹងប្រព្រឹត្តអទិន្នាទាន ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន នឹងប្រព្រឹត្តអព្រហ្មចារ្យ ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន នឹងប្រព្រឹត្តមុសាវាទ ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន នឹងប្រព្រឹត្តបិសុណាវាចា ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន នឹងប្រព្រឹត្តផរុសវាចា ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន នឹងប្រព្រឹត្តសម្ផប្បលាបៈ ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន នឹងជាអ្នកច្រើនដោយអភិជ្ឈា ព្រោះហេតុតែអំពើ ដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន នឹងមានចិត្តព្យាបាទ ព្រោះហេតុតែអំពើ ដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន នឹងជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ព្រោះហេតុតែអំពើ ដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្ដីប្រាថ្នា ឬសេចក្ដីព្យាយាមថា កិច្ចនេះ គួរធ្វើក្ដី កិច្ចនេះ មិនគួរធ្វើក្ដី មិនសម្រេចដល់ពួកបុគ្គល ដែលប្រកាន់នូវអំពើ ដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុនថា មានសារៈទេ។ កាលបើកិច្ច ដែលគួរធ្វើ និងមិនគួរធ្វើ មិនប្រាកដដោយពិត ដោយមាំមួនហើយ សមណវាទ ដែលប្រកបដោយហេតុ ចំពោះខ្លួន ក៏មិនសម្រេច ដល់ពួកបុគ្គល

ដែលភាន់ភាំងសតិ និងមិនមានការរក្សាឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ជាវាទៈ របស់តថាគត ប្រកបដោយហេតុទី១ ជាធម៌សង្កត់សង្កិន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដែលមានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះ រមែងទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខ ឬជាទុក្ខ ឬមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ (ដែលបុគ្គលបានទទួលហើយ) ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរ បានតាក់តែងមក តថាគត ចូលទៅរកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះហើយ ពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ឮថាអ្នកទាំងឡាយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខ ឬជាទុក្ខ ឬមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ (ដែលបុគ្គលបានទទួលហើយ) ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរ បានតាក់តែងមកពិតឬ។ បើតថាគត សួរយ៉ាងនេះហើយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏ប្តេជ្ញាថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ តថាគត ក៏ពោលទៅនឹងសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ យ៉ាងនេះវិញថា បើដូច្នោះ អ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ នឹងប្រព្រឹត្តបាណាតិបាត ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរបានតាក់តែងមក។ បេ។ នឹងមានគំនិតយល់ខុស ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរ បានតាក់តែងមក។ សេចក្តីប្រាថ្នា ឬសេចក្តីព្យាយាមថា កិច្ចនេះ គួរធ្វើក្តី កិច្ចនេះ មិនគួរធ្វើក្តី មិនសម្រេច ដល់ពួកបុគ្គល ដែលប្រកាន់នូវសេចក្តីយល់ថា ព្រះឥសូរ អ្នកតាក់តែងមកថា មានសារៈទេ។ កាលបើកិច្ចគួរធ្វើ និងមិនគួរធ្វើ មិនប្រាកដដោយពិត ដោយមាំមួនទេ សមណវាទ ដែលប្រកបដោយហេតុចំពោះខ្លួន ក៏មិនសម្រេច ដល់បុគ្គល ដែលភ្លេចសតិ និងមិនមានការរក្សាឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ជាវាទៈ របស់តថាគត ប្រកបដោយហេតុទី២ ជាធម៌សង្កត់សង្កិនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដែលមានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកព្រាហ្មណ៍ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខ ឬមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ (ដែលបុគ្គលបានទទួលហើយ) ព្រោះមិនមានហេតុ មិនមានបច្ច័យ តថាគត ក៏បានចូលទៅរកពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ហើយពោលលយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ឮថា អ្នកទាំងឡាយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខ ឬជាទុក្ខ ឬ មិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ (ដែលបុគ្គលបានទទួលហើយ) ព្រោះមិនមានហេតុ មិនមានបច្ច័យ ពិតឬ។ បើតថាគតសួរ យ៉ាងនេះហើយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ប្តេជ្ញាព្រមថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ តថាគតពោលទៅនឹងសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ យ៉ាងនេះវិញថា បើដូច្នោះ អ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ នឹងប្រព្រឹត្តបាណាតិបាត ព្រោះមិនមានហេតុ មិនមានបច្ច័យ។ បេ។ នឹងគំនិតយល់ខុស ព្រោះមិនមានហេតុ មិនមានបច្ច័យ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រាថ្នា ឬសេចក្តីព្យាយាមថា កិច្ចនេះ គួរធ្វើក្តី កិច្ចនេះ មិនគួរធ្វើក្តី មិនសម្រេចដល់ពួកបុគ្គល ដែលប្រកាន់នូវអំពើ ដែលមិនមានហេតុ ថាជាសារៈឡើយ។ កាលបើកិច្ចដែលគួរធ្វើ និងមិនគួរធ្វើ មិនប្រាកដដោយពិត ដោយមាំមួនទេ សមណវាទដែលប្រកបដោយហេតុចំពោះខ្លួន ក៏មិនសម្រេច ដល់ពួកបុគ្គល ដែលភ្លេចស្មារតីនិងមិនមានការរក្សាឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ជាវាទៈរបស់តថាគតប្រកបដោយហេតុទី ៣ ជាធម៌សង្កត់សង្កិនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដែលមានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លទ្ធិនៃតិរ្ថិយ ទាំង៣ យ៉ាងនេះឯងហើយ ដែលបណ្ឌិតសាកសួររឿយ ៗ ដេញដោលរឿយៗ ប្រដៅរឿយៗ ប្រព្រឹត្តតាមបរម្បរាចារ្យ តាំងនៅដោយអកិរិយមតិ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងមកហើយនេះ ពួកសមណព្រហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបានឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងមកហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងហើយថា នេះធាតុ៦ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងហើយថា នេះ ផស្សាយតនៈ៦ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំង ឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងហើយថា នេះ មនោបវិចារ ១៨ ពួកសមណ ព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងហើយថា នេះអរិយសច្ច ៤ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំង ឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងហើយថា នេះធាតុ៦ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ពាក្យនុ៎ះ តថាគតបានពោលដូច្នេះឯង។ ពាក្យដែលតថាគត បានពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ព្រោះអាស្រ័យ) នូវធាតុ ៦ នេះ គឺបឋវីធាតុ១ អាបោធាតុ១ តេជោធាតុ១ វាយោធាតុ១ អាកាសធាតុ១ វិញ្ញាណធាតុ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងហើយថា នេះធាតុ៦ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ពាក្យណា ដែលតថាគត បានពោលដូច្នេះហើយ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងហើយថា នេះផស្សាយតនៈ ៦ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ពាក្យនោះ តថាគតបានពោលហើយដូច្នេះឯង។ ពាក្យដែលតថាគត បានពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យ នូវហេតុអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ព្រោះអាស្រ័យ) នូវផស្សាយតនៈ ៦នេះ គឺ ផស្សាយតនៈគឺចក្ខុ១ ផស្សាយតនៈគឺសោតៈ ១ ផស្សាយតនៈគឺឃានៈ១ ផស្សាយតនៈគឺជិវ្ហា១ ផស្សាយតនៈគឺកាយៈ១ ផស្សាយតនៈគឺមនោ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងហើយថា នេះ ផស្សាយតនៈ ៦ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ពាក្យណា ដែលតថាគត បានពោលហើយដូច្នេះ ពាក្យដែលតថាគត បានពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគតបានសំដែងហើយថា នេះ មនោបវិចារ ១៨ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ពាក្យនុ៎ះតថាគត បានពោលហើយដូច្នេះឯង។ ពាក្យដែលតថាគត បានពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុអ្វី។ ព្រោះឃើញ នូវរូបដោយចក្ខុ ហើយពិចារណានូវរូប ដែលជាទីតាំង នៃសោមនស្ស ពិចារណា នូវរូបដែលជាទីតាំង នៃទោមនស្ស ពិចារណានូវរូប ដែលជាទីតាំង នៃឧបេក្ខា ឮសំឡេងដោយត្រចៀក... ហិតក្លិនដោយច្រមុះ... ជញ្ជក់នូវរស ដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវនូវផោដ្ឋព្វដោយកាយ... ដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត ពិចារណា នូវធម្មារម្មណ៍ ដែលជាទីតាំង នៃសោមនស្ស ពិចារណា នូវធម្មារម្មណ៍ ដែលជាទីតាំងនៃទោមនស្ស ពិចារណា នូវធម្មារម្មណ៍ដែលជាទីតាំង នៃឧបេក្ខា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងហើយថា នេះមនោបវិចារ ១៨ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ពាក្យណា ដែលតថាគត បានពោលហើយដូច្នេះ ពាក្យដែលតថាគត បានពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យ នូវហេតុនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងហើយថា នេះអរិយសច្ច ៤ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើម

មិនបាន ពាក្យនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ ដូច្នេះឯង។ ពាក្យដែលតថាគត បានពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការចុះកាន់គភ៌ ព្រោះអាស្រ័យនូវធាតុ កាលបើចុះកាន់គភ៌មាន នាមរូបក៏មាន កាលបើនាមរូបជាបច្ច័យមាន សឡាយតនៈក៏មាន កាលបើសឡាយតនៈជាបច្ច័យមាន ផស្សៈក៏មាន កាលបើផស្សៈជាបច្ច័យមាន វេទនាក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុគ្គលដឹង នូវអារម្មណ៍ (ទាំងនោះ) ទើបតថាគតបញ្ញត្តថា នេះជាទុក្ខ បញ្ញត្តថា នេះជាទុក្ខសមុទ័យ បញ្ញត្តថា នេះជាទុក្ខនិរោធ បញ្ញត្តថា នេះជាទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខអរិយសច្ច តើដូចម្តេច។ គឺជាតិទុក្ខ ជរាទុក្ខ មរណទុក្ខ សោកទុក្ខ បរិទេវទុក្ខ ទុក្ខទុក្ខ ទោមនស្សទុក្ខ ឧបាយាសទុក្ខ អប្បិយេហិសម្បយោគទុក្ខ បិយេហិ វិប្បយោគទុក្ខ យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិទុក្ខសង្ខិត្តេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធទុក្ខ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខអរិយសច្ច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច តើដូចម្តេច។ គឺ សង្ខារកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ផស្សកើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះឧទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ ជរា និងមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខទោមនស្ស តានតឹង ក៏កើតមានព្រម។ សេចក្តីកើតឡើង នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច តើដូចម្តេច។ សេចក្តីរលត់សង្ខារ ព្រោះវិនាស រលត់ មិនមានសេសសល់នៃអវិជ្ជា សេចក្តីរលត់វិញ្ញាណ ព្រោះរលត់សង្ខារ សេចក្តីរលត់នាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ សេចក្តីរលត់សឡាយតនៈ ព្រោះរលត់នាមរូប សេចក្តីរលត់ផស្សៈ ព្រោះរលត់សឡាយតនៈ សេចក្តីរលត់វេទនា ព្រោះរលត់ផស្សៈ សេចក្តីរលត់តណ្ហា ព្រោះរលត់វេទនា សេចក្តីរលត់ឧបាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហា សេចក្តីរលត់ភព ព្រោះរលត់ឧបាទាន សេចក្តីរលត់ជាតិ ព្រោះរលត់ភព សេចក្តីចាស់ ស្លាប់ រលត់ ព្រោះរលត់ជាតិ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត និងការចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទាំងឡាយ ក៏រលត់ទៅ។ សេចក្តីរលត់ នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច តើដូចម្តេច។ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង គឺសម្មាទិដ្ឋិ១ សម្មាសង្កប្បៈ១ សម្មាវាចា១ សម្មាកម្មន្តៈ១ សម្មាអាជីវៈ១ សម្មាវាយាម ១ សម្មាសតិ១ សម្មាសមាធិ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងហើយថា នេះអរិយសច្ច ៤ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយ ដូច្នេះ ពាក្យនេះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនុ៎ះ។

(ភយសូត្រ ទី២)

CS sut.an.03.063 | book_041

(២. ភយសុត្តំ)

[៦៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនមិនចេះដឹង រមែងពោលថា អមាតាបុត្តិកភ័យ (ភ័យដែលមាតាមិនបានឃើញបុត្រ បុត្រមិនបានឃើញមាតា) នេះ មាន៣យ៉ាង។ ភ័យ៣យ៉ាង ដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យដែលមានកំដៅភ្លើងធំតាំងឡើង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកំដៅភ្លើងធំ តាំងឡើងហើយ អ្នកស្រុកក៏ក្តៅ អ្នកនិគមក៏ក្តៅ អ្នកនគរក៏ក្តៅ ដោយភ្លើងនោះ កាលបើអ្នកស្រុកក្តៅ អ្នកនិគមក្តៅ អ្នកនគរក្តៅ មាតាក៏មិនបានឃើញកូន ទាំងកូន ក៏មិនបានឃើញមាតា ក្នុងកាលដែលអគ្គិភ័យ កើតឡើងនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនអ្នកមិនចេះដឹង តែងពោលថា នេះជា អមាតាបុត្តិកភ័យ ទី១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សម័យដែលមហាមេឃតាំងឡើង គឺបង្អុរភ្លៀង ឲ្យធ្លាក់ចុះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមហាមេឃ បង្អុរភ្លៀងធ្លាក់ចុះ អន្លង់ទឹកធំ រមែងកើតព្រម កាលបើជំនន់ធំ កើតព្រមហើយ អ្នកស្រុករមែងរសាត់ទៅ អ្នកនិគម រមែងរសាត់ទៅ អ្នកនគរ រមែងរសាត់ទៅ ដោយទឹកនោះ កាលបើអ្នកស្រុករសាត់ទៅ អ្នកនិគមរសាត់ទៅ អ្នកនគររសាត់ទៅ មាតាក៏មិនបានឃើញកូន ទាំងកូន ក៏មិនបានឃើញមាតា ក្នុងពេលដែលឧទកភ័យ កើតឡើងនុ៎ះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន អ្នកមិនចេះដឹង រមែងពោលថា នេះជា អមាតាបុត្តិកភ័យ ទី២។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត សម័យដែលមាន អដវីសង្កោបភ័យ (គឺសេចក្តីកម្រើក ចោរក្នុងដងព្រៃ) [ពួកចោរ ដែលនៅក្នុងដងព្រៃ លបចាំប្លន់អ្នកស្រុក (អដ្ឋកថា)។] នោះ ពួកអ្នកជនបទ ក៏នាំគ្នាឡើងកាន់ចក្កយានបរទៅ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ អដវីសង្កោបភ័យ មានហើយ ពួកអ្នកជនបទ នាំគ្នាឡើងកាន់ចក្កយាន បរទៅ មាតាក៏មិនបានឃើញបុត្រ ទាំងបុត្រ ក៏មិនបានឃើញមាតា ក្នុងកាលដែល អដវីសង្កោបភ័យ កើតឡើងនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន អ្នកមិនចេះដឹង តែងពោលថា នេះជា អមាតាបុត្តិកភ័យ ទី៣។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនអ្នកមិនចេះដឹង តែងពោលថា អមាតាបុត្តិកភ័យ មាន៣ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន អ្នកមិនចេះដឹង រមែងពោល នូវសមាតាបុត្តិកភ័យ (ភ័យដែលមាតា និងបុត្រនៅឃើញគ្នាបាន) ថាជា អមាតាបុត្តិកភ័យ (ភ័យដែលមាតា និងបុត្រមិនបានឃើញគ្នា) នេះ មាន៣យ៉ាង។ ភ័យ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យដែលមានកំដៅភ្លើងធំ តាំងឡើង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកំដៅភ្លើងធំ តាំងឡើងហើយ អ្នកស្រុកក៏ក្តៅ អ្នកនិគមក៏ក្តៅ អ្នកនគរក៏ក្តៅ ដោយភ្លើងនោះ កាលបើអ្នកស្រុកក្តៅ អ្នកនិគមក្តៅ អ្នកនគរក្តៅ សម័យនោះ ជួនកាលមាតាបានឃើញបុត្រ បុត្រក៏បានឃើញមាតាខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន អ្នកមិនចេះដឹង រមែងពោលនូវសមាតាបុត្តិកភ័យ នេះថាជា អមាតាបុត្តិកភ័យ ទី១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀតសម័យដែលមានមហាមេឃបង្អុរភ្លៀង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមហាមេឃ បង្អុរភ្លៀងហើយ ជំនន់ធំ ក៏កើតឡើង កាលបើជំនន់ទឹកធំ កើតហើយ ពួកអ្នកស្រុក ក៏រសាត់ទៅ អ្នកនិគម ក៏រសាត់ទៅ អ្នកនគរ ក៏រសាត់ទៅ ដោយទឹកនោះ កាលបើអ្នកស្រុករសាត់ទៅ អ្នកនិគមរសាត់ទៅ អ្នកនគរក៏រសាត់ទៅ សម័យនោះ ជួនកាលមាតា ក៏បានឃើញបុត្រ បុត្រក៏បានឃើញមាតាខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន អ្នកមិនចេះដឹង តែងពោលនូវសមាតាបុត្តិកភ័យ នេះថាជា អមាតាបុត្តិកភ័យ ទី២។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សម័យដែលមាន អដវីសង្កោបភ័យ ពួកអ្នកជនបទ ក៏នាំគ្នាឡើងកាន់ចក្កយាន បរទៅ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត កាលបើអដវីសង្កោបភ័យមានហើយ ពួកអ្នកជនបទ ក៏នាំគ្នាឡើងកាន់ចក្កយាន បរទៅ សម័យនោះ ជួនកាល មាតាបានឃើញបុត្រ បុត្រក៏បានឃើញមាតាខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន អ្នកមិនចេះដឹង តែងពោលនូវសមាតាបុត្តិកភ័យនេះ ថាជាអមាតាបុត្តិកភ័យ ទី៣។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន អ្នកមិនចេះដឹង រមែងពោលនូវសមាតាបុត្តិកភ័យ ៣ យ៉ាងនេះឯងថា ជាអមាតាបុត្តិកភ័យ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អមាតាបុត្តិកភ័យនេះ មាន៣ យ៉ាង។ អមាតាបុត្តិកភ័យ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺជរាភ័យ ភ័យព្រោះជរា១ ព្យាធិភ័យ ភ័យព្រោះព្យាធិ១ មរណភ័យ ភ័យព្រោះមរណៈ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាតាមិនបានឃើញបុត្រ ដែលកំពុងជរា យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញចាស់ សូមកុំឲ្យ

បុត្រអាត្មាអញចាស់ឡើយ ចំណែកខាងបុត្រ ក៏មិនបានឃើញមាតា ដែលកំពុងចាស់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ សូមកុំឲ្យមាតារបស់អញ ចាស់ឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាតាមិនបានឃើញបុត្រដែលកំពុងមានព្យាធិ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មានព្យាធិ សូមកុំឲ្យបុត្ររបស់អាត្មាអញ មានព្យាធិឡើយ ចំណែកខាងបុត្រ មិនបានឃើញមាតា ដែលកំពុងមានព្យាធិ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មានព្យាធិ សូមកុំឲ្យមាតារបស់អាត្មាអញ មានព្យាធិឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាតាមិនបានឃើញបុត្រ ដែលស្លាប់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ រមែងស្លាប់ សូមកុំឲ្យបុត្ររបស់អញ ស្លាប់ឡើយ ចំណែកខាងបុត្រ ក៏មិនបានឃើញមាតា ដែលស្លាប់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ រមែងតែស្លាប់ សូមកុំឲ្យមាតារបស់អាត្មាអញ ស្លាប់ឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អមាតាបុត្តិកភ័យ មាន៣ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មគ្គ និងបដិបទា រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីកន្លងបង់ នូវសមាតាបុត្តិកភ័យ ទាំង៣ យ៉ាងនេះផង នូវអមាតាបុត្តិកភ័យ ទាំង៣ យ៉ាងនេះផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មគ្គ តើដូចម្តេច បដិបទា តើដូចម្តេច រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីលះបង់ កន្លងបង់ នូវសមាតាបុត្តិកភ័យ ទាំង៣យ៉ាងនេះបានផង នូវអមាតាបុត្តិកភ័យ ទាំង៣ នេះបានផង។ មគ្គ ដែលប្រកបដោយអង្គ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង គឺសម្មាទិដ្ឋិ១ សម្មាសង្កប្បៈ១ សម្មាវាចា១ សម្មាកម្មន្តៈ១ សម្មាអាជីវៈ ១ សម្មាវាយាមៈ១ សម្មាសតិ១ សម្មាសមាធិ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហៅថា មគ្គ នេះហៅថា បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីកន្លងបង់ នូវសមាតាបុត្តិកភ័យ ទាំង៣ យ៉ាងនេះផង នូវអមាតាបុត្តិកភ័យ ទាំង៣យ៉ាងនេះផង។

(វេនាគបុរសូត្រ ទី៣)

CS sut.an.03.064 | book_041

(៣. វេនាគបុរសុត្តំ)

[៦៥] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិក ក្នុងកោសលជនបទ មួយអន្លើដោយភិក្ខុសង្ឃជាច្រើនអង្គ ទ្រង់បានចូលទៅដល់ព្រាហ្មណគ្រាម ឈ្មោះវេនាគបុរី នៃកោសលជនបទ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតី អ្នកនៅក្នុងវេនាគបុរី បានឮច្បាស់ នូវដំណឹងនោះហើយ ទើបប្រកាសសេចក្តីថា ម្នាលគ្នាយើង ឮថាព្រះសមណគោតម ជាសក្យបុត្ត ចេញចាកសក្យត្រកូល ទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ហើយស្តេចបានមកដល់វេនាគបុរី។ កិត្តិស័ព្ទសរសើរព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ ពីរោះ ឮខ្ចរខ្ចាយ សុះសាយ យ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ ទ្រង់ព្រះនាមថា អរហំ ថា សម្មាសម្ពុទ្ធោ ថា វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ ថា សុគតោ ថា លោកវិទូ ថាអនុត្តរោ ថា បុរិសទម្មសារថិ ថា សត្ថាទេវមនុស្សានំ ថា ពុទ្ធោ ថា ភគវា ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹង បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវព្រះនិព្វាន ចំពោះព្រះអង្គ ហើយញុំាងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ញុំាពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្ស ជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ឲ្យបានត្រាស់ដឹងផង ព្រះអង្គសំដែងធម៌ ពីរោះបទដើម ពីរោះបទកណ្តាល និងពីរោះបទខាងចុង ទ្រង់ប្រកាស នូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថ និងព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ក៏ដំណើរ ដែលបានឃើញ បានជួបនឹងព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងហ្នឹង ជាការប្រពៃពេក។ លំដាប់នោះឯង ព្រាហ្មណ៍ និងគហបតី អ្នកនៅក្នុងវេនាគបុរី ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ពួកខ្លះក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ពួកខ្លះក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយ និងពាក្យ ដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ពួកខ្លះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរប្រណម្យអញ្ជលី ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ពួកខ្លះ ញុំាងនាម និងគោត្រ ឲ្យឮឡើង អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ពួកខ្លះអង្គុយស្ងៀម ក្នុងទីសមគួរ។ ព្រាហ្មណ៍ ជាវច្ឆគោត្រ អ្នកនៅក្នុងវេនាគបុរី អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន សេចក្តីអស្ចារ្យមិនធ្លាប់កើត ក៏កើតមាន បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ឥន្ទ្រិយរបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ជ្រះថ្លា ទាំងសម្បុរស្បែក ក៏បរិសុទ្ធ ផូរផង់ ដោយពិត បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រៀបដូចជាផ្លែពុទ្រាទុំ ក្នុងសារទកាល បរិសុទ្ធ ផូរផង់ យ៉ាងណាមិញ ឥន្ទ្រិយរបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ជ្រះថ្លា ទាំងសម្បុរស្បែក ក៏បរិសុទ្ធ ផូរផង់ យ៉ាងនោះដែរ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មួយទៀត ប្រៀបដូចជាផ្លែត្នោតទុំ បរិសុទ្ធល្អ ជ្រុះចាកទង យ៉ាងណាមិញ ឥន្ទ្រិយរបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ជ្រះថ្លា ទាំងសម្បុរស្បែក ក៏បរិសុទ្ធ ផូរផង់ យ៉ាងនោះដែរ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មួយទៀត ដូចដុំមាសជម្ពោនទៈ ដែលកម្មារបុត្រ អ្នកឈ្លាស ធ្វើបរិកម្មល្អ ទាំងរំលាយល្អហើយដំកល់ទុក លើសំពត់កម្ពល មានពណ៌លឿងទុំ រមែងភ្លឺផង ច្បាស់ផង រុងរឿងផង យ៉ាងណាមិញ ឥន្ទ្រិយរបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ជ្រះថ្លា ទាំងសម្បុរស្បែក ក៏បរិសុទ្ធ ផូរផង់ យ៉ាងនោះដែរ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ឧច្ចាសយនៈ និងមហាសយនៈទាំងនោះ មានដោយពិត គឺអាសន្ទិ (អាសនៈ ដែលខ្ពស់ហួសប្រមាណ) ១ បល្លង្ក (គ្រែដែលមានជើងវិចិត្រដោយរូបសត្វសាហាវ)១ គោណកៈ (ព្រំដែលមានរោមវែងជាង ៤ ធ្នាប់)១ ចិត្តិកា (កម្រាល ដែលគេធ្វើដោយរោមសត្វវិចិត្រដោយរតនៈ) ១ បដិកា (កម្រាលដែលមានពណ៌ស ធ្វើដោយរោមសត្វ) ១បដលិកា (កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វជាផ្កាចង្កោម)១ តូលិកា (កម្រាលដែលញាត់ដោយសំឡី)១ វិកតិកា (កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វ វិចិត្រដោយរូបសត្វមានសីហៈ និងខ្លាធំ ជាដើម)១ ឧទ្ទលោមី (កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វមានជាយទាំងពីរខាង) ១ ឯកន្តលោមី (កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វ មានជាយតែម្ខាង) ១ កដ្ឋិស្សៈ (កម្រាលដែលធ្វើដោយអំបោះ លាយសូត្រ ដោតក្រងដោយរតនៈ) ១ កោសេយ្យៈ (កម្រាលដែលធ្វើដោយសូត្រ ដោតក្រងដោយរតនៈ) ១ កុត្តកៈ (កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វ ល្មមពួកស្រីរបាំ១០ នាក់ ឈររាំបាន)១ ហត្ថត្ថរៈ (កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងដំរី) ១ អស្សត្ថរៈ (កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងសេះ ១ រថត្ថរៈ(កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើរថ)១ អជិនប្បវេណិ (កម្រាលដែលគេធ្វើដោយស្បែកខ្លាឃ្មុំ) ១ កាទលិមិគប្បវរប្បច្ចត្ថរណៈ (កម្រាលដ៏ឧត្តម ដែលធ្វើដោយស្បែកសត្វឈ្លូស)១ សឧត្តរច្ឆទៈ (ទីដេក ដែលមានពិតានក្រហម)១ ឧភតោលោហិតកុបធានៈ (ខ្នើយមានពណ៌ក្រហមទាំងពីរខាង)១ ព្រះគោតមទ្រង់បានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ទ្រង់បានដោយងាយ ទ្រង់បានដោយមិនលំបាក នូវឧច្ចាសយនៈ និងមហាសយនៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ដោយពិត។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ឧច្ចាសយនៈ និងមហាសយនៈ ទាំងនោះគឺ អាសន្ទិ ១... ឧភតោលោហិតកុបធានៈ ១ ពួកបព្វជិតបានដោយលំបាក ប្រសិនបើបព្វជិតបានហើយ ក៏មិនគួរប្រើប្រាស់បានទេ។ ម្នាលព្រហ្មណ៍ ឥឡូវនេះ តថាគតជាអ្នកបានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវឧច្ចាសយនៈ និងមហាសយនៈ ៣ យ៉ាងនេះឯង។ ឧច្ចាសយនៈ និងមហាសយនៈ ៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺឧច្ចាសយនៈ និងមហាសយនៈជាទិព្វ ១ ឧច្ចាសយនៈ និងមហាសយនៈ ជារបស់ព្រហ្ម១ ឧច្ចាសយនៈ និងមហាសយនៈ ជារបស់អរិយៈ១។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ឥឡូវនេះ តថាគត បានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវឧច្ចាសយនៈ និងមហាសយនៈ ៣ យ៉ាងនេះឯង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ឥឡូវព្រះគោតមដ៏ចំរើន បានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវឧច្ចាសយនៈ និងមហាសយនៈជាទិព្វនោះ តើដូចម្តេច។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្នុងទីឯណោះ តថាគត បានចូលទៅអាស្រ័យ នូវស្រុក ឬនិគម ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ តថាគតស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ចូលទៅកាន់ស្រុក និងនិគមនោះ

ឯង ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ កាលតថាគត ត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាត្រក្នុងបច្ឆាភត្ត ក៏ចូលទៅកាន់ព្រៃ តថាគតឯង ក៏ប្រមូលយកស្មៅ ឬស្លឹកឈើទាំងនោះ ដែលមានក្នុងព្រៃនោះ ឲ្យនៅតែមួយកន្លែង ហើយអង្គុយពែនភ្នែន ដំកល់កាយឲ្យត្រង់ តាំងសតិ ឆ្ពោះទៅកាន់កម្មដ្ឋាន តថាគតនោះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងវិចារៈ មានបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈ វិចារ ក៏ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតកើតមាន ក្នុងសន្តាននៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្ដីជ្រះថ្លា គឺសទ្ធា មានសភាព ជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ គឺបឋមជ្ឈាន ក៏សម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះនឿយណាយ ចាកបីតិផង ជាអ្នកប្រកបដោយឧបេក្ខាផង មានសតិ និងសម្បជញ្ញៈផង ទទួលនូវសុខ ដោយនាមកាយផង ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែងសរសើរ នូវបុគ្គល ដែលបាននូវតតិយជ្ឈាននោះថា ប្រកបដោយឧបេក្ខា មានស្មារតី មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ដូច្នេះ ព្រោះបានដល់ នូវតតិយជ្ឈាននោះ ទើបសម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះលះបង់ នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង ព្រោះអស់ទៅ នៃសោមនស្ស និងទោមនស្ស ក្នុងកាលមុនផង ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ជាធម្មជាត មានអារម្មណ៍មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ មានសតិដ៏បរិសុទ្ធ ដោយឧបេក្ខា ក៏សម្រេចសម្រាន្តនៅ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើតថាគតនោះ ចង្រ្កមមានសភាពយ៉ាងនេះ ទីចង្រ្កមជាទិព្វនោះ រមែងមានដល់តថាគត ក្នុងសម័យនោះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើតថាគតនោះ ឈរ មានសភាពយ៉ាងនេះ ទីឈរជាទិព្វនោះ រមែងមានដល់តថាគត ក្នុងសម័យនោះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើតថាគតនោះ អង្គុយមានសភាពយ៉ាងនេះ ទីអង្គុយជាទិព្វនោះ រមែងមានដល់តថាគត ក្នុងសម័យនោះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើតថាគតនោះ សម្រេចនូវសំណឹង មានសភាពយ៉ាងនេះ សំណឹងដ៏ខ្ពស់ និងអង្គុយ ដ៏ប្រសើរជាទិព្វនោះ រមែងមានដល់តថាគត ក្នុងសម័យនោះ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ឥឡូវតថាគត ជាអ្នកបានតាមសេចក្ដីប្រាថ្នា ជាអ្នកបានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវសំណឹងដ៏ខ្ពស់ និងទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ជាទិព្វនោះឯង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ មានបុគ្គលណាដទៃ អាចនឹងបានតាមសេចក្ដីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវទីដេកដ៏ខ្ពស់និងទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ជាទិព្វ មានសភាពយ៉ាងនេះបានឡើយ លើកលែងតែព្រះគោតមដ៏ចំរើនចេញ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ឥឡូវព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់បានតាមសេចក្ដីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវទីដេកដ៏ខ្ពស់ និងទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ជារបស់ព្រហ្មនោះ តើដូចម្ដេច។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្នុងទីឯណោះ តថាគត ចូលទៅអាស្រ័យស្រុក ឬនិគមណា តថាគតស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់ដោយបាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ស្រុក និងនិគមនោះឯង ដើម្បីបិណ្ឌបាត កាលតថាគតនោះត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាត ក្នុងបច្ឆាភត្តហើយចូលទៅក្នុងដងព្រៃ តថាគតនោះ បានប្រមូលនូវស្មៅ ឬស្លឹកឈើទាំងនោះ ដែលមានក្នុងដងព្រៃនោះ ឲ្យដំកល់នៅមួយកន្លែង ហើយអង្គុយពែនភ្នែន ដំកល់កាយឲ្យត្រង់ ប្រុងសតិ ឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅកាន់កម្មដ្ឋាន តថាគតនោះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ទៅកាន់ទិសទី១ ទិសទី២ ទិសទី៣ និងទិសទី៤ ក៏ដូចគ្នាផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម ទិសទទឹង គឺទិសតូចៗ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវសភាវៈធំ មិនមានប្រមាណ មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង មានចិត្តប្រកបដោយករុណា... មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ ទិសទី២ ទិសទី៣ និងទិសទី៤ ក៏ដូចគ្នា ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម ទិសទទឹង គឺទិសតូចៗ មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវសភាវៈធំ មិនមានប្រមាណ មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើតថាគតនោះ ចង្រ្កមយ៉ាងនេះ ជាទីចង្រ្កមដ៏ប្រសើរ រមែងមានដល់តថាគត ក្នុងសម័យនោះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើតថាគតនោះ ឈរយ៉ាងនេះ... អង្គុយ... សម្រេចនូវសំណឹង សំណឹងដ៏ខ្ពស់ និងទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ជារបស់ព្រហ្មនោះ រមែងមានដល់តថាគត ក្នុងសម័យនោះ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគត ជាអ្នកបានតាមសេចក្ដីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវសំណឹងដ៏ខ្ពស់ និងអង្គុយទីដ៏ប្រសើរ ជារបស់ព្រហ្មនេះឯង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ តើមានបុគ្គលដទៃឯណា នឹងបានតាមសេចក្ដីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវសំណឹងដ៏ខ្ពស់ និងទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ជារបស់ព្រហ្ម មានសភាពយ៉ាងនេះ លើកលែងតែព្រះគោតមដ៏ចំរើនចេញ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ឥឡូវ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន បានតាមសេចក្ដីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវសំណឹងដ៏ខ្ពស់ និងទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ជារបស់អរិយៈដូចម្ដេច។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្នុងទីឯណោះ តថាគតនោះ ចូលទៅអាស្រ័យ នូវស្រុក ឬនិគមណា តថាគតនោះ ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់ដោយបាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅកាន់ស្រុក ឬនិគមនោះឯង ដើម្បីបិណ្ឌបាត កាលតថាគតនោះ ត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាត ក្នុងបច្ឆាភត្ត ចូលទៅកាន់ដងព្រៃ តថាគតនោះ ប្រមូលនូវស្មៅ ឬស្លឹកឈើទាំងនោះ ក្នុងដងព្រៃនោះ ឲ្យតាំងនៅក្នុងទី១ ហើយអង្គុយពែនភ្នែន ដំកល់កាយឲ្យត្រង់ ប្រុងស្មារតី ឆ្ពោះទៅកាន់កម្មដ្ឋាន តថាគតនោះ ដឹងយ៉ាងនេះថា រាគៈតថាគត បានលះបង់ហើយ បានផ្ដាច់ផ្ដិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅ ដូចជាទីនៅ នៃដើមត្នោត ជាសភាវៈ ដល់នូវការសាបសូន្យ មានសភាពមិនកើតឡើងតទៅឡើយ ទោសៈតថាគត បានលះបង់ហើយ បានផ្ដាច់ផ្ដិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅ ដូចជាទីនៅ នៃដើមត្នោត ជាសភាវៈ ដល់នូវការសាបសូន្យ មានសភាពមិនកើតឡើងតទៅ មោហៈ តថាគត បានលះបង់ហើយ បានផ្ដាច់ផ្ដិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅ ដូចជាទីនៅ នៃដើមត្នោត ជាសភាវៈ ដល់នូវការសាបសូន្យ មានសភាពមិនកើតឡើងតទៅឡើយ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើតថាគតនោះ ចង្រ្កមមានសភាពយ៉ាងនេះ ទីចង្រ្កមជារបស់អរិយៈនុ៎ះ រមែងមានដល់តថាគត ក្នុងសម័យនោះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើតថាគតនោះឈរ មានសភាពយ៉ាងនេះ... អង្គុយ... សម្រេចនូវសំណឹង សំណឹងដ៏ខ្ពស់ និងទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ជារបស់អរិយៈនុ៎ះ រមែងមានដល់តថាគតក្នុងសម័យនោះ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគត ជាអ្នកបានតាមសេចក្ដីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវសំណឹងដ៏ខ្ពស់ និងទីអង្គុយដ៏ប្រសើរជារបស់អរិយៈនេះឯង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ តើមានបុគ្គលដទៃឯណា នឹងបានតាមសេចក្ដីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវសំណឹងដ៏ខ្ពស់ និងទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ជារបស់អរិយៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ លើកលែងតែព្រះគោតមដ៏ចំរើនចេញ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ច្បាស់ពេកណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ច្បាស់ពេកណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ដូចជាបុគ្គលផ្ងាររបស់ ដែលគេផ្កាប់ ឬបើករបស់ ដែលគេបិទបាំង ពុំនោះ ក៏ដូចគេប្រាប់ផ្លូវ ដល់បុគ្គលអ្នកវង្វេងទិស ពុំនោះសោត ដូចគេទ្រោលបំភ្លឺប្រទីបប្រេង ក្នុងទីងងឹត ឲ្យបុគ្គលអ្នកមានចក្ខុឃើញនូវរូបទាំងឡាយបាន យ៉ាងណាមិញ ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើន សំដែងដោយអនេកបរិយាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ យើងខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់នូវព្រះគោតមដ៏ចំរើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹង សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់ចាំទុកនូវយើងខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក ដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយជីវិត តាំងអំពីថ្ងៃនេះ ជាដើមទៅ។

(សរភសូត្រ ទី៤)

(៤. សរភសុត្តំ)

[៦៦] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ គង់លើភ្នំគិជ្ឈកូដ ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ។ សម័យនោះឯង សរភបរិព្វាជក (បួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា) ទើបតែនឹង (សឹក) ចាកធម្មវិន័យនេះ បរិព្វាជកនោះ ដ៏ពោលពាក្យយ៉ាងនេះ ក្នុងបរិសទ្យ ក្នុងរាជគ្រឹះថា ធម៌របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ អញបានដឹងច្បាស់ហើយ លុះអាត្មាអញ បានដឹងច្បាស់ នូវធម៌របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ហើយ ទើបអាត្មាអញ សឹកចាកធម្មវិន័យនោះ យ៉ាងនេះ។ លំដាប់នោះឯង ភិក្ខុច្រើនរូប ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានស្តាប់នូវវាចា ដែលសរភបរិព្វាជក ពោលក្នុងបរិសទ្យ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ យ៉ាងនេះថា ធម៌របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ អញបានដឹងច្បាស់ហើយ លុះអាត្មាអញ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ របស់សមណសក្យបុត្តិយ៍ហើយ ទើបអាត្មាអញ សឹកចាកធម្មវិន័យនេះ។ លំដាប់នោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះ ត្រេចទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ កាលត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាត ក្នុងបច្ឆាភត្ត ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សរភបរិព្វាជក ទើបនឹងសឹកចាកធម្មវិន័យនេះ គាត់ក៏ពោលនូវពាក្យ ក្នុងបរិសទ្យ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ យ៉ាងនេះថា ធម៌របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ អញបានដឹងច្បាស់ហើយ លុះអាត្មាអញ បានដឹងច្បាស់ ធម៌របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ហើយ ទើបអាត្មាអញ សឹកចាកធម្មវិន័យនោះ យ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ ចូលទៅជួបនឹងសរភបរិព្វាជក ក្នុងបរិព្វាជការាម ក្បែរឆ្នេរស្ទឹងឈ្មោះ សប្បិនី ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅជួបនឹងសរភបរិព្វាជក ក្នុងបរិព្វាជការាម ក្បែរឆ្នេរស្ទឹងឈ្មោះសប្បិនី លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ គង់ហើយ បានត្រាស់ទៅនឹងសរភបរិព្វាជក ដូច្នេះថា ម្នាលសរភៈ ឮថា អ្នកនិយាយយ៉ាងនេះថា ធម៌របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ អាត្មាអញ បានដឹងច្បាស់ហើយ លុះអាត្មាអញ បានដឹងច្បាស់ធម៌ របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ហើយ ទើបអាត្មាអញសឹកចាកធម្មវិន័យនោះ យ៉ាងនេះ ពិតមែនឬ។ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ សរភបរិព្វាជក ក៏នៅស្ងៀម។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងសរភបរិព្វាជក អស់វារ ២ ដងថា ម្នាលសរភៈ អ្នកចូរនិយាយទៅមើលថា ដូចម្តេច ធម៌របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ អ្នកបានដឹងហើយ ប្រសិនបើមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ដល់អ្នកទេ តថាគតនឹងបំពេញឲ្យ តែបើគ្រប់គ្រាន់ដល់អ្នកហើយ តថាគតនឹងអនុមោទនា។ សរភបរិព្វាជកក៏ស្ងៀម អស់វារៈ ២ ដង។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងសរភបរិព្វាជកអស់វារៈ៣ ដងទៀតថា ម្នាលសរភៈ ធម៌របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ មានតែតថាគត ទើបឲ្យប្រាកដបានថា ម្នាលសរភៈ អ្នកចូរនិយាយទៅមើល ថាដូចម្តេច ធម៌របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ ដែលអ្នកបានដឹងហើយ ប្រសិនបើមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ដល់អ្នកទេ តថាគត នឹងបំពេញឲ្យ តែបើគ្រប់គ្រាន់ដល់អ្នកហើយ តថាគតនឹងអនុមោទនា។ សរភបរិព្វាជក ក៏ស្ងៀមអស់វារៈ៣ដង។ លំដាប់នោះ បរិព្វាជកទាំងនោះ បាននិយាយទៅនឹងសរភបរិព្វាជក ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោសរភៈ អ្នកគប្បីសូមនូវវត្ថុណា ចំពោះព្រះសមណគោតម ឯព្រះសមណគោតមទ្រង់បវារណាវត្ថុនោះឯងដល់អ្នក ម្នាលអាវុសោសរភៈ អ្នកចូរនិយាយទៅមើលថា ដូចម្តេច ធម៌របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ អ្នកបានដឹងហើយ ប្រសិនបើមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ដល់អ្នកទេ ព្រះសមណគោតម នឹងបំពេញឲ្យ តែបើគ្រប់គ្រាន់ដល់អ្នកហើយ ព្រះសមណគោតម នឹងទទួលអនុមោទនា។ កាលបរិព្វាជកទាំងនោះនិយាយយ៉ាងនេះហើយ សរភបរិព្វាជក ក៏នៅស្ងៀម មានមុខសំយុងចុះ មានកឱនចុះ មានមុខជ្រប់ចុះ ស្រពោនមុខ រកនិយាយតបត មកវិញមិនរួចឡើយ ក៏អង្គុយទៅ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបថា សរភបរិព្វាជក នៅស្ងៀម មានមុខសំយុងចុះ មានកឱនចុះ មានមុខជ្រប់ចុះ ស្រពោន មិននិយាយតបហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងបរិព្វាជកទាំងនោះ ដូច្នេះថា ម្នាលបរិព្វាជកទាំងឡាយ បុគ្គលណា ពោលចំពោះតថាគត យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះ ដែលព្រះអង្គជាសម្មាសម្ពុទ្ធ គ្រាន់តែប្តេជ្ញា មិនទាន់បានត្រាស់ដឹងទេ តថាគត គប្បីសាកសួរ ដេញដោល ឈ្លេចឈ្លីមែនទែន ចំពោះបុគ្គលនោះ ក្នុងពាក្យដែលតថាគត បានសំដែងហើយនោះ បុគ្គលនោះឯង កាលបើត្រូវតថាគត សាកសួរ ដេញដោល ឈ្លេចឈ្លីមែនទែន ក៏ឥតមានហេតុ ឥតមានឱកាល គួរនឹងឲ្យបុគ្គលនោះ មិនដល់នូវឋានៈ ៣ ឋានៈណាមួយ គឺបំបិទពាក្យដទៃ ដោយពាក្យដទៃ ឬនាំពាក្យពីខាងក្រៅចេញ១ បញ្ចេញនូវសេចក្តីក្រោធផង នូវទោសៈផង នូវអាការមិនត្រេកអរផង ១ មានសភាពស្ងៀម មានមុខសំយុងចុះ មានកឱនចុះ មានមុខជ្រប់ចុះ ស្រពោន រកនិយាយតបត មកវិញមិនរួច នឹងអង្គុយនៅ១ ដូចជាសរភបរិព្វាជក។ ម្នាលបរិព្វាជកទាំងឡាយ បុគ្គលណា គប្បីពោល ចំពោះតថាគត យ៉ាងនេះថា អាសវៈទាំងនេះ ដែលព្រះអង្គ ជាខីណាសវៈ គ្រាន់តែប្តេជ្ញា មិនទាន់បានអស់រលីងទេ តថាគត គប្បីសាកសួរ ដេញដោល ឈ្លេចឈ្លីមែនទែន ចំពោះបុគ្គលនោះ ក្នុងពាក្យដែលតថាគត សំដែងហើយនោះ បុគ្គលនោះឯង កាលបើត្រូវតថាគតសាកសួរ ដេញដោល ឈ្លេចឈ្លីមែនទែន ក៏ឥតមានហេតុ ឥតមានឱកាស គួរនឹងឲ្យបុគ្គលនោះ មិនដល់នូវឋានៈ ៣ ឋានៈណាមួយ គឺបំបិទពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ ឬនាំពាក្យខាងក្រៅចេញ ១ បញ្ចេញនូវសេចក្តីក្រោធផង នូវទោសៈផង នូវអាការមិនត្រេកអរផង ១ មានសភាពស្ងៀម មានមុខសំយុងចុះ មានកឱនចុះ មានមុខជ្រប់ចុះ ស្រពោន រកនិយាយតបត មកវិញមិនរួច និងអង្គុយនៅ១ ដូចជាសរភបរិព្វាជក។ ម្នាលបរិព្វាជកទាំងឡាយ បុគ្គលណា គប្បីពោលចំពោះតថាគត យ៉ាងនេះថា ធម៌ គឺសច្ចៈ ៤ ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់មគ្គ និងផលណា ធម៌នោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខ ដោយប្រពៃ ដល់បុគ្គលអ្នកធ្វើ ដើម្បីមគ្គផលនោះទេ តថាគត គប្បីសាកសួរ ដេញដោល ឈ្លេចឈ្លីមែនទែន ចំពោះបុគ្គលនោះ ក្នុងធម៌ដែលតថាគតសំដែងហើយ បុគ្គលនោះឯង កាលបើត្រូវតថាគតសាកសួរ ដេញដោល ឈ្លេចឈ្លីមែនទែន ក៏ឥតមានហេតុ ឥតមានឱកាស គួរនឹងឲ្យបុគ្គលនោះ មិនដល់នូវឋានៈ ៣ ឋានៈណាមួយ គឺបំបិទពាក្យដទៃ ដោយពាក្យដទៃ ឬនាំពាក្យខាងក្រៅចេញ១ បញ្ចេញនូវសេចក្តីក្រោធផង នូវទោសៈផង នូវអាការមិនត្រេកអរផង១មានសភាពស្ងៀម មានមុខសំយុងចុះ មានកឱនចុះ មានមុខជ្រប់ចុះ ស្រពោន រកនិយាយតបត មកវិញមិនរួច និងអង្គុយនៅ ១ ដូចជាសរភបរិព្វាជក។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ បន្លឺនូវសីហនាទ អស់វារៈ ៣ដង ក្នុងបរិព្វាជការាម ជិតឆ្នេរស្ទឹងសប្បិនី ហើយហោះទៅកាន់វេហាស៍។ កាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់និមន្តមិនយូរប៉ុន្មាន បរិព្វាជកទាំងនោះ ក៏និយាយចាក់ដោត ទៅនឹងសរភបរិព្វាជក ដោយជន្លួញ គឺសំដី ដោយជុំវិញថា ម្នាលអាវុសោ សរភៈ ប្រៀបដូចជាចចកចាស់ ក្នុងព្រៃធំ គិតថា អញនឹងបន្លឺ នូវសីហនាទ ហើយក៏បន្លឺនូវសំឡេង ជាសំឡេងចចកដដែល បន្លឺនូវសំឡេង ក៏នៅជាសំឡេងស្អាដដែល យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអាវុសោ សរភៈ អ្នករៀរចាកព្រះសមណគោតមចេញ គិតថា អញនឹងបន្លឺ នូវសីហនាទ ហើយក៏បន្លឺដូចជាសំឡេងរបស់ចចក ដែលបន្លឺនូវសំឡេង ក៏នៅជាសំឡេងស្អាដដែល យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលអាវុសោ សរភៈ ប្រៀបដូចជាមាន់ញី គិតថា អញនឹងរងាវ ឲ្យដូចជាមាន់ឈ្មោល ហើយក៏រងាវជាសំឡេងមាន់ញីដដែល យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអាវុសោសរភៈ អ្នករៀរចាកព្រះសមណគោតមចេញ គិតថា អញនឹងរងាវ ឲ្យដូចជាមាន់ឈ្មោល ហើយរងាវជាសំឡេងមាន់ញីដដែល យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលអាវុសោសរភៈ ប្រៀបដូចគោបា សំគាល់នូវសំឡេង ដែលខ្លួនគប្បីបន្លឺឡើងដ៏ខ្លាំង ក្នុង

រោងគោ ដែលមិនមានគោបា យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអាវុសោសរភៈ អ្នកវៀរចាកព្រះសមណគោតមចេញហើយ សំគាល់នូវសំឡេង ដែលខ្លួនគប្បី
បន្លឺឡើងខ្លាំង ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ លំដាប់នោះបរិព្វាជកទាំងនោះ ពោលពាក្យចាក់ដោត ចំពោះសរភបរិព្វាជក ដោយជន្លួញ គឺ ពាក្យដោយជុំវិញ។

(កេសមុត្តិសូត្រ ទី៥)

CS sut.an.03.066 | book_041

(៥. កេសមុត្តិសុត្តំ)

[៦៧] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិក ក្នុងកោសលជនបទ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃច្រើន ក៏បានទៅដល់និគមឈ្មោះ
កេសបុត្រ របស់ពួកក្សត្រិយ៍ឈ្មោះ កាលាមៈ។ ពួកកាលាមក្សត្រិយ៍ នៅក្នុងកេសបុត្តនិគម បានឮដំណឹងហើយ ប្រកាសប្រាប់គ្នាថា ម្នាលគ្នា
យើងដ៏ចំរើន បានឮថា ព្រះសមណគោតមជាសក្យបុត្រ ចេញពីសក្យត្រកូល បួសហើយ បានមកដល់កេសបុត្តនិគម កិត្តិស័ព្ទសរសើរព្រះ
គោតមដ៏ចំរើននោះឯង ពីរោះ ល្បីខ្ចរខ្ចាយយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ អង្គនោះ ជាព្រះអរហន្ត ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវធម៌ទាំងពួង ដោយព្រះ
អង្គឯង ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ទ្រង់មានដំណើរល្អ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវលោក ទ្រង់ប្រសើរជាងសត្វលោក ទ្រង់ទូន្មាននូវបុរស ដែល
គួរទូន្មាន ជាសាស្តាចារ្យ នៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់ត្រាស់ដឹង នូវចតុរារិយសច្ច ទ្រង់លែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត ព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគ អង្គនោះ ទ្រង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយព្រះអង្គឯង នូវលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក នូវពពួកសត្វ
ព្រមទាំងពួកសមណព្រាហ្មណ៍ និងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ហើយអាចប្រកាសបាន ព្រះអង្គ ទ្រង់សំដែងធម៌ ពីរោះបទដើម ពី
រោះបទកណ្តាល ពីរោះបទចុង ព្រះអង្គ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថ និងព្យញ្ជនៈ ដ៏ពេញបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ក៏ដំណើរដែល
បានឃើញ បានជួបនឹងព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសភាពដូច្នោះ ជាការប្រពៃពេកណាស់។ លំដាប់នោះ ពួកកាលាមក្សត្រិយ៍ នៅក្នុងកេសបុត្ត
និគម បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ពួកខ្លះ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ពួកខ្លះ ក៏ធ្វើ
សេចក្តីរីករាយ ជាមួយព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ពួកខ្លះ ប្រណម្យ
អញ្ជលី ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ពួកខ្លះ ប្រកាសនាម និងគោត្ត អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ពួកខ្លះ អង្គុយស្ងៀម ក្នុងទីសមគួរ។ លុះ
ពួកកាលាមក្សត្រ ក្នុងកេសបុត្តនិគម អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏ព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មាន
សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មកកាន់កេសបុត្តនិគម សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សំដែងប្រកាស នូវវាទៈគឺ លទ្ធិរបស់ខ្លួនឯង បៀតបៀន មើល
ងាយ បង្អាប់បង្អោន លើកទំលាក់នូវវាទៈរបស់បុគ្គលដទៃ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មានសមណព្រាហ្មណ៍ដទៃ មួយពួកទៀត មកកាន់កេសបុត្ត
និគម សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏សំដែងប្រកាស នូវវាទៈរបស់ខ្លួនឯង បៀតបៀន មើលងាយ បង្អាប់បង្អោន លើកទំលាក់ នូវវាទៈរបស់បុគ្គល
ដទៃដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំទាំងនោះ មានសេចក្តីងឿងឆ្ងល់សង្ស័យពេកណាស់ ចុះបណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនេះ អ្នកណា
និយាយពិត អ្នកណានិយាយកុហក។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ គួរអ្នកទាំងឡាយ ងឿងឆ្ងល់ដែរ គួរសង្ស័យដែរ ព្រោះការងឿងឆ្ងល់ និងការសង្ស័យ
កើតឡើងដល់អ្នកទាំងឡាយ ក្នុងទីនេះហើយ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ទាំងឡាយ អ្នកចូរមក អ្នកកុំប្រកាន់ ដោយគ្រាន់តែឮតាមគ្នា កុំប្រកាន់តាម
ពាក្យបរម្បរា កុំប្រកាន់ដោយបានឮថាដូច្នេះ កុំប្រកាន់ដោយអាងក្បួនតម្រា កុំប្រកាន់តាមហេតុ ដែលត្រិះរិះ កុំប្រកាន់ដោយកាត់ជំរួយផ្សែផ្សំ កុំ
ប្រកាន់ដោយគ្រាន់តែត្រិះរិះ នូវអាការ កុំប្រកាន់ដោយសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការពិនិត្យសមនឹងសេចក្តីយល់ឃើញ កុំប្រកាន់ដោយយល់ថា មាន
សភាពគួរ (ជឿ) កុំប្រកាន់ដោយគិតថា សមណៈ (នេះ) ជាគ្រូរបស់យើង ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ កាលណាបើអ្នកទាំងឡាយ ដឹងដោយខ្លួនឯងថា
ធម៌ទាំងនេះ ជាអកុសល ធម៌ទាំងនេះ ប្រកបដោយទោស ធម៌ទាំងនេះ អ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល ធម៌ទាំងនេះ បុគ្គល បានសមាទាន ពេញលេញហើយ
រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ទាំងឡាយ ក្នុងកាលនោះ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវលះបង់ចោល
ចេញ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកសំគាល់ នូវហេតុនោះ ដូចម្តេច លោភៈ កាលកើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងសន្តាន របស់បុរស ដើម្បីជាប្រយោជន៍
ឬ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ទេ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ ចុះបុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកលោភៈ ត្រូវ
សេចក្តីលោភគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវសេចក្តីលោភរួបរឹត រមែងសម្លាប់នូវសត្វមានជីវិតខ្លះ កាន់យកនូវទ្រព្យ ដែលបុគ្គលដទៃមិនបានឲ្យខ្លះ គប់
រកនូវភរិយាអ្នកដទៃខ្លះ និយាយកុហកខ្លះ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃដើម្បីហេតុនោះខ្លះ ហេតុនេះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីទុក្ខអស់កាលដ៏
អង្វែង ដល់បុគ្គលនោះឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យ៉ាងហ្នឹងហើយ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច ទោសៈ កាលកើត
ឡើង ក៏កើតឡើង ក្នុងសន្តាននៃបុរស ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ឬ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ទេ។ ម្នាល
កាលាមក្សត្រិយ៍ ចុះបុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកប្រទុស្ត ត្រូវទោសៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវទោសៈរួបរឹត រមែងសម្លាប់នូវសត្វមានជីវិតខ្លះ រមែងកាន់
យកទ្រព្យ របស់បុគ្គលដទៃ ដែលគេមិនបានឲ្យខ្លះ គប់រកនូវភរិយាអ្នកដទៃខ្លះ និយាយកុហកខ្លះ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃដើម្បីហេតុនោះខ្លះ ហេតុនេះ
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខអស់កាលជាអង្វែង ដល់បុគ្គលនោះឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យ៉ាងហ្នឹងហើយ។ ម្នាល
កាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច មោហៈ កាលកើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងសន្តាន នៃបុរស ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ឬ ដើម្បីមិនជា
ប្រយោជន៍ទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ទេ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ ចុះបុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកវង្វេង ត្រូវមោហៈគ្របសង្កត់
មានចិត្តត្រូវមោហៈរួបរឹត រមែងសម្លាប់សត្វមានជីវិតខ្លះ កាន់យកទ្រព្យ របស់បុគ្គលដទៃ ដែលគេមិនបានឲ្យខ្លះ គប់រកនូវភរិយាអ្នកដទៃខ្លះ
និយាយកុហកខ្លះ បបួលបុគ្គលដទៃ ដើម្បីហេតុនោះខ្លះ ហេតុនេះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាអង្វែង ដល់
បុគ្គលនោះឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យ៉ាងហ្នឹងហើយ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច ធម៌នេះជាកុសល ឬជា
អកុសល។ ជាអកុសល ព្រះអង្គ។ ជាធម៌ប្រកបដោយទោស ឬមិនប្រកបដោយទោសទេ។ ជាធម៌ប្រកបដោយទោស ព្រះអង្គ។ ជាធម៌ដែលអ្នក
ប្រាជ្ញតិះដៀល ឬអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ។ ជាធម៌ ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល ព្រះអង្គ។ ធម៌ទាំងនេះ ដែលបុគ្គលសមាទានពេញលេញហើយ រមែង
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ឬ មិនប្រព្រឹត្តទៅទេ ឬក៏ក្នុងដំណើរនុ៎ះ ដូចម្តេចទៅវិញ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ទាំងនេះ
ដែលបុគ្គលសមាទាន បរិបូណ៌ហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ យើងខ្ញុំក៏យល់ក្នុងដំណើរនុ៎ះ ដូច្នោះដែរ។ ម្នាល
កាលាមក្សត្រិយ៍ តថាគតបានសំដែង នូវហេតុនោះ ដូច្នេះហើយថា ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកចូរមក អ្នកកុំប្រកាន់ ដោយគ្រាន់តែឮតាមគ្នា កុំ
ប្រកាន់តាមពាក្យបរម្បរា កុំប្រកាន់ដោយបានឮថាដូច្នេះ កុំប្រកាន់ ដោយអាងក្បួនតម្រា កុំប្រកាន់តាមហេតុ ដែលត្រិះរិះ កុំប្រកាន់ដោយកាត់
ជំរួយផ្សែផ្សំ កុំប្រកាន់ដោយគ្រាន់តែត្រិះរិះ នូវអាការ កុំប្រកាន់ដោយសេចក្តីពេញចិត្តតាមការពិនិត្យថាសមនឹងសេចក្តីយល់ឃើញ កុំប្រកាន់

ដោយយល់ថា មានសភាពគួរ (ជឿ) កុំប្រកាន់ដោយគិតថា សមណៈ (នេះ) ជាគ្រូរបស់យើង ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ កាលណាបើអ្នកដឹង ដោយខ្លួនឯងថា ធម៌ទាំងនេះ ជាអកុសល ធម៌ទាំងនេះ ប្រកបដោយទោស ធម៌ទាំងនេះ ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល ធម៌ទាំងនេះ ដែលបុគ្គលសមាទានពេញលេញហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ទាំងឡាយ ក្នុងកាលនោះ អ្នកត្រូវលះបង់ចោលចេញ ពាក្យណា ដែលតថាគតសំដែងហើយ ពាក្យនោះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យ នូវហេតុនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកចូរមក អ្នកកុំប្រកាន់ ដោយគ្រាន់តែឮតាមគ្នា កុំប្រកាន់តាមពាក្យបរម្បរា កុំប្រកាន់ដោយបានឮថាដូច្នេះ កុំប្រកាន់ដោយអាងក្បួនតម្រា កុំប្រកាន់តាមហេតុដែលត្រិះរិះ កុំប្រកាន់ដោយកាត់ដំរួយផ្សេផ្សំ កុំប្រកាន់ដោយគ្រាន់តែត្រិះរិះ នូវអាការ កុំប្រកាន់ដោយសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការពិនិត្យថាសមនឹងសេចក្តីយល់ឃើញ កុំប្រកាន់ដោយយល់ថា មានសភាពគួរ (ជឿ) កុំប្រកាន់ដោយគិតថា សមណៈ (នេះ) ជាគ្រូរបស់យើង ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ កាលណាបើអ្នកដឹង ដោយខ្លួនឯងថា ធម៌ទាំងនេះ ជាកុសល ធម៌ទាំងនេះ មិនមានទោស ធម៌ទាំងនេះ ដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ធម៌ទាំងនេះ ដែលបុគ្គលសមាទានពេញលេញហើយ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ ក្នុងកាលនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរដល់នូវធម៌ទាំងនោះ ហើយនៅ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច អលោភៈ កាលកើតឡើង ក៏កើតក្នុងសន្តាន របស់បុរស ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ឬមិនជាប្រយោជន៍ទេ។ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ព្រះអង្គ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ ចុះបុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកមិនល្មោភ មិនត្រូវសេចក្តីលោភគ្របសង្កត់ មានចិត្តមិនត្រូវសេចក្តីលោភរួបរឹត មិនសម្លាប់សត្វ មិនកាន់យកនូវទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ មិនគប់រកភរិយាអ្នកដទៃ មិននិយាយកុហក ទាំងមិនបានដឹកនាំអ្នកដទៃ ដើម្បីហេតុនោះ តើហេតុនេះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលជាអង្វែង ដល់បុគ្គលនោះដែរឬ។ យ៉ាងហ្នឹងហើយ ព្រះអង្គ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច អទោសៈ កាលកើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងសន្តាន របស់បុរស ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ឬដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ទេ។ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ព្រះអង្គ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ ចុះបុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត មិនត្រូវទោសៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តមិនត្រូវទោសៈរួបរឹត មិនសម្លាប់សត្វ មិនកាន់យកនូវទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ មិនគប់រកភរិយាអ្នកដទៃ មិននិយាយកុហក ទាំងមិនបានដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ដើម្បីហេតុនោះ តើហេតុនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលជាអង្វែង ដល់បុគ្គលនោះដែរឬ។ យ៉ាងហ្នឹងហើយ ព្រះអង្គ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច អមោហៈ កាលកើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងសន្តាន របស់បុរស ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ឬដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ទេ។ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ព្រះអង្គ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ ចុះបុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកមិនវង្វេង មិនត្រូវមោហៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តមិនត្រូវមោហៈរួបរឹត មិនសម្លាប់សត្វ មិនកាន់យកនូវទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ មិនគប់រកភរិយាអ្នកដទៃ មិននិយាយកុហក ទាំងមិនដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ដើម្បីហេតុនោះ តើហេតុនេះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលអង្វែង ដល់បុគ្គលនោះដែរឬ។ យ៉ាងហ្នឹងហើយ ព្រះអង្គ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច ធម៌នេះ ជាកុសល ឬអកុសល។ ជាកុសល ព្រះអង្គ។ ប្រកបដោយទោស ឬមិនប្រកបដោយទោសទេ។ មិនប្រកបដោយទោសទេ ព្រះអង្គ។ ជាធម៌ ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល ឬ អ្នកប្រាជ្ញសរសើរ។ ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ព្រះអង្គ។ ធម៌ដែលបុគ្គលសមាទានពេញលេញហើយ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ឬមិនប្រព្រឹត្តទៅទេ ឬក៏ក្នុងដំណើរនុ៎ះដូចម្តេចទៅវិញ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ដែលបុគ្គលសមាទានពេញលេញហើយ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ យើងខ្ញុំក៏យល់ក្នុងដំណើរនុ៎ះដូច្នោះដែរ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ តថាគត បានសំដែងនូវហេតុនោះ ដូច្នេះហើយថា ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកចូរមក អ្នកកុំប្រកាន់ ដោយគ្រាន់តែឮតាមគ្នា អ្នកកុំប្រកាន់តាមពាក្យបរម្បរា អ្នកកុំប្រកាន់ ដោយបានឮថាដូច្នេះ កុំប្រកាន់ដោយអាងក្បួនតម្រា កុំប្រកាន់តាមហេតុ ដែលត្រិះរិះ កុំប្រកាន់ដោយកាត់ដម្រួយផ្សេផ្សំ កុំប្រកាន់ដោយត្រិះរិះ តាមអាការ កុំប្រកាន់ដោយសេចក្តីពេញចិត្តតាមការពិនិត្យថា សមនឹងសេចក្តីយល់ឃើញ កុំប្រកាន់ដោយយល់ថា មានសភាពគួរ (ជឿ) កុំប្រកាន់ដោយគិតថា សមណៈ (នេះ) ជាគ្រូរបស់យើង ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ កាលណាបើដឹងដោយខ្លួនឯងថា ធម៌នេះ ជាកុសល ធម៌នេះ មិនប្រកបដោយទោស ធម៌នេះ ដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ធម៌នេះ ដែលបុគ្គលសមាទានពេញលេញហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ ក្នុងកាលនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរដល់នូវធម៌ទាំងនោះ ហើយនៅ ហេតុនោះ តថាគតបានពោលហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អរិយសាវកនោះឯង មិនមានអភិជ្ឈា មិនមានព្យាបាទ មិនវង្វេង មានសម្បជញ្ញៈ មានសតិយ៉ាងនេះឯង មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ ទិសទី២ ទិសទី៣ ទិសទី៤ ក៏ដូចគ្នា ផ្សាយទៅទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម ទិសទទឹង គឺទិសតូចៗ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវសភាវៈធំ មិនមានប្រមាណ មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង មានចិត្តប្រកបដោយករុណា... មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ ទិសទី២ ទិសទី៣ និងទិសទី៤ ក៏ដូចគ្នា ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម ទិសទទឹង គឺទិសតូចៗ មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវសភាវៈធំ មិនមានប្រមាណ មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អរិយសាវកនោះឯង មិនមានចិត្តចងពៀរយ៉ាងនេះ មិនមានចិត្តព្យាបាទយ៉ាងនេះ មិនមានចិត្តសៅហ្មងយ៉ាងនេះ មានចិត្តស្អាត យ៉ាងនេះហើយ ជាអ្នកបាននូវអានិសង្ស ៤ យ៉ាង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បើបរលោកមាន ផល និងវិបាក នៃអំពើទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលធ្វើល្អ និងអាក្រក់ក៏មាន លុះអាត្មាអញ ទំលាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ នឹងទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក ដោយហេតុណា ហេតុនោះ ជាឋានៈ នេះជាអានិសង្ស ទី១ ដែលអរិយសាវកនោះ បានហើយ។ បើបរលោកមិនមាន ផលនិងវិបាក នៃអំពើដែលបុគ្គលធ្វើល្អ និងធ្វើអាក្រក់ ក៏មិនមាន អាត្មាអញរក្សានូវខ្លួន ឲ្យជាបុគ្គលមិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ មិនមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង នេះជាអានិសង្ស ទី ២ ដែលអរិយសាវកនោះបានហើយ។ បើអំពើអាក្រក់ ដែលបុគ្គលធ្វើហើយ ឈ្មោះថា បានធ្វើហើយ អញមិនដែលគិតនូវអំពើអាក្រក់ របស់បុគ្គលណាមួយ សេចក្តីទុក្ខ នឹងពាល់ត្រូវនូវអាត្មាអញ ដែលមិនបានធ្វើ នូវអំពើអាក្រក់អំពីទីណាបាន នេះជាអានិសង្ស ទី៣ ដែលអរិយសាវកនោះ បានហើយ។ បើអំពើអាក្រក់ ដែលបុគ្គលធ្វើហើយ ឈ្មោះថា មិនបានធ្វើ អាត្មាអញ នឹងពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវខ្លួនដ៏បរិសុទ្ធ ដោយហេតុទាំងពីរ ក្នុងលោកនេះ នេះជាអានិសង្ស ទី៤ ដែលអរិយសាវកនោះ បានហើយ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អរិយសាវកនោះឯង មិនមានចិត្តប្រកបដោយពៀរ យ៉ាងនេះ មិនមានចិត្តព្យាបាទ យ៉ាងនេះ មិនមានចិត្តសៅហ្មង យ៉ាងនេះ មានចិត្តបរិសុទ្ធ យ៉ាងនេះ នេះជាអានិសង្ស ៤យ៉ាង ដែលអរិយសាវកនោះ បានក្នុងបច្ចុប្បន្ន។ បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហេតុនុ៎ះ យ៉ាងនេះឯង បពិត្រព្រះសុគត ហេតុនុ៎ះ យ៉ាងនេះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អរិយសាវកនោះឯង មិនមានចិត្តប្រកបដោយពៀរយ៉ាងនេះ មិនមានចិត្តព្យាបាទយ៉ាងនេះ មិនមានចិត្តសៅហ្មងយ៉ាងនេះ មានចិត្តបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ទើបអរិយសាវកនោះ បាននូវអានិសង្ស៤យ៉ាង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បើបរលោកមាន ផលនិងវិបាកនៃអំពើ ដែលបុគ្គលធ្វើល្អ និងធ្វើអាក្រក់ក៏មាន លុះអាត្មាអញ ទំលាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ នឹងទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក ដោយហេតុណា ហេតុនោះ

ជាឋានៈ នេះជាអានិសង្ស ទី១ ដែលអរិយសាវកនោះ បានហើយ។ បើបរលោកមិនមាន ផលនិងវិបាកនៃអំពើដែលបុគ្គលធ្វើល្អ និងអាក្រក់ក៏មិន អាត្មាអញ នឹងរក្សាខ្លួន ឲ្យជាបុគ្គលមិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ មិនមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង នេះ ជាអានិសង្ស ទី២ ដែលអរិយសាវកនោះ បានហើយ។ បើអំពើអាក្រក់ ដែលបុគ្គលធ្វើហើយ ឈ្មោះថាបានធ្វើ អាត្មាអញ មិនដែលគិត នូវអំពើអាក្រក់ របស់បុគ្គលណាមួយឡើយ សេចក្តីទុក្ខ នឹងពាល់ត្រូវ នូវអាត្មាអញ ដែលមិនធ្វើអំពើអាក្រក់អំពីទីណាបាន នេះជាអានិសង្ស ទី៣ ដែលអរិសាវកនោះ បានហើយ។ បើអំពើអាក្រក់ ដែលបុគ្គលធ្វើហើយ ឈ្មោះថា មិនបានធ្វើ អាត្មាអញ នឹងពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវខ្លួនដ៏បរិសុទ្ធ ដោយហេតុ ទាំង២ ក្នុងលោកនេះ នេះជាអានិសង្ស ទី៤ ដែលអរិយសាវកនោះ បានហើយ។ បពិត្រព្រអង្គដ៏ចំរើន អរិយសាវកនោះឯង មិនមានចិត្តប្រកបដោយពៀរយ៉ាងនេះ មិនមានចិត្តព្យាបាទយ៉ាងនេះ មិនមានចិត្តសៅហ្មងយ៉ាងនេះ មានចិត្តបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ នេះ ជាអានិសង្ស៤យ៉ាង ដែលអរិយសាវកនោះ បានក្នុងបច្ចុប្បន្ន។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ច្បាស់ពេកណាស់។ បេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនេះ សូមដល់នូវព្រះដ៏មានព្រះភាគផង នូវព្រះធម៌ផង នូវព្រះសង្ឃផង ថាជាទីពឹង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ ចាំទុកនូវយើងខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក ដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយជីវិត តាំងអំពីថ្ងៃនេះជាដើមតទៅ។

(សាឡ្ហសូត្រ ទី៦)

CS sut.an.03.067 | book_041

(៦. សាឡ្ហសុត្តំ)

[៦៨] សម័យមួយ ព្រះនន្ទកៈ ដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងប្រាសាទរបស់មិគារមាតា ក្នុងវត្តបុព្វារាម ទៀបក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះ សាឡ្ហៈ ជាចៅរបស់មិគារសេដ្ឋីនិងរោហនៈ ជាចៅរបស់បេខុណិយសេដ្ឋី នាំគ្នាចូលទៅរកព្រះនន្ទកៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះនន្ទកៈដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះសាឡ្ហៈ ជាចៅរបស់មិគារសេដ្ឋី អង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ ព្រះនន្ទកៈដ៏មានអាយុ បានពោលដូច្នេះថា ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អ្នកទាំងឡាយ ចូលមក អ្នកទាំងឡាយ កុំប្រកាន់ដោយការឮតៗគ្នា កុំប្រកាន់តាមពាក្យបរម្បរា កុំប្រកាន់ដោយឮថាដូច្នេះ កុំប្រកាន់ដោយការអាងក្បួនតម្រា កុំប្រកាន់តាមហេតុដែលត្រិះរិះ កុំប្រកាន់ដោយកាត់ដម្រួយផ្សែផ្សំ កុំប្រកាន់ដោយត្រិះរិះ តាមអាការ កុំប្រកាន់ដោយសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការពិនិត្យថា សមនឹងសេចក្តីយល់ឃើញ កុំប្រកាន់ដោយយល់ថា មានសភាពគួរជឿ កុំប្រកាន់ដោយគិតថា សមណៈ (នេះ) ជាគ្រូរបស់យើងឡើយ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ កាលណាអ្នកទាំងឡាយ ដឹងដោយខ្លួនឯងថា ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាអកុសល ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ប្រកបដោយទោស ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ដែលបុគ្គលបានសមាទាន ឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ កាលណោះ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវលះចោលចេញ។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច លោភៈមានដែរឬ។ សាឡ្ហៈ និងរោហនៈឆ្លើយថា មានដែរលោកម្ចាស់។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អាត្មាពោលសេចក្តីនុ៎ះថា លោភៈ ជាអភិជ្ឈា។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ បុគ្គលអ្នកល្មោភច្រើន ដោយអភិជ្ឈានេះ រមែងសម្លាប់សត្វខ្លះ កាន់យករបស់ ដែលគេមិនបានឲ្យខ្លះ ប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងភរិយារបស់អ្នកដទៃខ្លះពោលពាក្យកុហកខ្លះ ដឹកនាំអ្នកដទៃ ដើម្បីអំពើដូច្នោះខ្លះ ដែលជាហេតុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ និងសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាយូរអង្វែង ដល់បុគ្គលនោះមែនឬ។ មែន លោកម្ចាស់។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ទោសៈមានដែរឬ។ មានដែរ លោកម្ចាស់។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អាត្មាពោលសេចក្តីនុ៎ះថា ទោសៈ ជាព្យាបាទ។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ បុគ្គលអ្នកប្រទូស្ត មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទនេះ តែងសម្លាប់សត្វខ្លះ កាន់យករបស់ ដែលគេមិនបានឲ្យខ្លះ គប់រកនូវភរិយា របស់អ្នកដទៃខ្លះ ពោលពាក្យកុហកខ្លះ ដឹកនាំអ្នកដទៃ ដើម្បីអំពើដូច្នោះខ្លះ ដែលជាហេតុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ និងសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាយូរអង្វែង ដល់បុគ្គលនេះមែនឬ។ មែន លោកម្ចាស់។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច មោហៈ មានដែរឬទេ។ មានដែរ លោកម្ចាស់។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អាត្មាពោលសេចក្តីនុ៎ះថា មោហៈ ជាអវិជ្ជា។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ បុគ្គលអ្នកវង្វេង ប្រកបទៅដោយអវិជ្ជានេះ រមែងសម្លាប់សត្វខ្លះ កាន់យករបស់ ដែលគេមិនបានឲ្យខ្លះ គប់រកនូវភរិយារបស់អ្នកដទៃខ្លះ ពោលពាក្យកុហកខ្លះ ដឹកនាំអ្នកដទៃ ដើម្បីអំពើដូច្នោះខ្លះ ដែលជាហេតុ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអំពើមិនជាប្រយោជន៍ និងសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាយូរអង្វែង ដល់បុគ្គលនោះមែនឬ។ មែន លោកម្ចាស់។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាកុសល ឬជាអកុសល។ ជាអកុសល លោកម្ចាស់។ ប្រកបដោយទោស ឬមិនប្រកបដោយទោស។ ប្រកបដោយទោសលោកម្ចាស់។ ជាធម៌ ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល ឬជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ។ ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល លោកម្ចាស់។ ជាធម៌ ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ឬមិនមែនទេ ឬ មួយក្នុងដំណើរនុ៎ះ មានប្រការដូចម្តេចទៅវិញ។ បពិត្រព្រះករុណា ដ៏ចំរើន អកុសលធម៌ ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ និងសេចក្តីទុក្ខមែន យើងខ្ញុំយល់យ៉ាងនេះដែរ ក្នុងដំណើរនុ៎ះ។ ព្រះនន្ទកៈពោលថា ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ យើងបានពោលនូវពាក្យណា ដូច្នេះយ៉ាងនេះថា ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមក អ្នកទាំងឡាយ កុំប្រកាន់ដោយការឮតៗគ្នា កុំប្រកាន់តាមពាក្យបរម្បរា កុំប្រកាន់ដោយបានឮថាដូច្នេះ កុំប្រកាន់ដោយការអាងក្បួនតម្រា កុំប្រកាន់តាមហេតុ ដែលត្រិះរិះ កុំប្រកាន់ដោយកាត់ដម្រួយផ្សែផ្សំ កុំប្រកាន់ដោយត្រិះរិះតាមអាការ កុំប្រកាន់ដោយសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការពិនិត្យថា សមនឹងសេចក្តីយល់ឃើញ កុំប្រកាន់ដោយយល់ថា មានសភាពគួរជឿ កុំប្រកាន់ដោយគិតថា សមណៈ (នេះ) ជាគ្រូរបស់យើង ដូច្នេះឡើយ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ កាលណាអ្នកទាំងឡាយ ដឹងដោយខ្លួនឯងថា ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាអកុសលធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ប្រកបដោយទោស ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ និងសេចក្តីទុក្ខ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ កាលណោះ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវលះចោលចេញ ពាក្យណា ដែលយើងពោលហើយ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមក អ្នកទាំងឡាយ កុំប្រកាន់ ដោយការឮតៗគ្នា កុំប្រកាន់តាមពាក្យបរម្បរា កុំប្រកាន់ដោយបានឮថាដូច្នេះ កុំប្រកាន់ដោយការអាងក្បួនតម្រា កុំប្រកាន់តាមហេតុ ដែលត្រិះរិះ កុំប្រកាន់ដោយកាត់ដម្រួយផ្សែផ្សំ កុំប្រកាន់ដោយត្រិះរិះតាមអាការ កុំប្រកាន់ដោយសេចក្តីពេញចិត្តតាមការពិនិត្យថា សមនឹងសេចក្តីយល់ឃើញ កុំប្រកាន់ដោយយល់ថា មានសភាពគួរជឿ កុំប្រកាន់ដោយគិតថា សមណៈ (នេះ) ជាគ្រូរបស់យើងឡើយ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ កាលណាអ្នកទាំងឡាយ ដឹងដោយខ្លួនឯងថា ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាកុសល ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ មិនប្រកបដោយទោស ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីជាប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ កាលណោះ អ្នកទាំងឡាយ គួរចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅចុះ។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច អលោភៈ មានដែរឬ។ មានដែរ លោកម្ចាស់។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អាត្មាពោលសេចក្តីនុ៎ះថា អលោភៈ ជាអនភិជ្ឈា (សេចក្តីមិនលោភ) ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ បុគ្គលអ្នកមិនល្មោភ មិនមានអភិជ្ឈានេះ រមែងមិនសម្លាប់សត្វ មិនកាន់យកនូវវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ មិនគប់រក នូវភរិយារបស់អ្នកដទៃ មិនពោលពាក្យកុហក ដឹកនាំអ្នកដទៃ ដើម្បីអំពើដូច្នោះ ដែលជាហេតុប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ អស់កាលជាយូរអង្វែង ដល់បុគ្គលនោះមែនឬ។ មែនហើយ លោកម្ចាស់។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច អទោសៈ មានដែរឬ។ មានដែរ លោកម្ចាស់។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អាត្មាពោលសេចក្តីនុ៎ះថា អទោសៈ ជាអព្យាបាទ (សេចក្តីមិនប្រទូស្ត)។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ បុគ្គលអ្នកមិនប្រទូស្ត មានចិត្តមិនព្យាបាទនេះ រមែងមិនសម្លាប់សត្វ មិនកាន់យកនូវវត្ថុ ដែលគេមិនបានឲ្យ មិនគប់រកនូវភរិយា របស់អ្នកដទៃ មិនពោលពាក្យកុហក ដឹកនាំអ្នកដទៃ ដើម្បីអំពើដូច្នោះ ដែលជាហេតុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ អស់កាលជាយូរអង្វែង ដល់បុគ្គលនោះមែនឬ។ មែនហើយ លោកម្ចាស់។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច អមោហៈ មានដែរឬ។ មានដែរ លោកម្ចាស់។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អាត្មាពោលសេចក្តីនោះថា អមោហៈ ជាវិជ្ជា។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ បុគ្គលអ្នកមិនវង្វេង ប្រកបដោយវិជ្ជានេះ រមែងមិនសម្លាប់សត្វ មិនកាន់យក នូវវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ មិនគប់រក នូវភរិយារបស់អ្នកដទៃ មិនពោលពាក្យកុហកដឹកនាំអ្នកដទៃ ដើម្បីអំពើដូច្នោះ ដែលជាហេតុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ អស់កាលជាយូរអង្វែង ដល់បុគ្គលនោះមែនឬ។ មែនហើយ លោកម្ចាស់។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាកុសល ឬជាអកុសល។ ជាកុសល លោកម្ចាស់។ ប្រកបដោយទោស ឬមិនប្រកបដោយទោស។ មិនប្រកបដោយទោសទេ លោកម្ចាស់។ ជាធម៌ ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល ឬជាធម៌ ដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ។ ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ លោកម្ចាស់។ ជាធម៌ ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ ឬមិនមែនទេ ឬមួយក្នុងដំណើរនុ៎ះ មានប្រការដូចម្តេចទៅវិញ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចំរើន ធម៌ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ យើងខ្ញុំក៏យល់យ៉ាងនេះដែរ ក្នុងដំណើរនុ៎ះ។ ព្រះនន្ទកៈពោលថា ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ យើងបានពោល នូវពាក្យណាដូច្នេះថា ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អ្នកទាំងឡាយ ចូលមក អ្នកទាំងឡាយ កុំប្រកាន់ដោយការឮតៗគ្នា កុំប្រកាន់តាមពាក្យបរម្បរា កុំប្រកាន់ដោយបានឮថាដូច្នេះ កុំប្រកាន់ដោយការអាងក្បួនតម្រា កុំប្រកាន់តាមហេតុដែលត្រិះរិះ កុំប្រកាន់ដោយកាត់ដម្រួយផ្សែផ្សំ កុំប្រកាន់ដោយត្រិះរិះតាមអាការ កុំប្រកាន់ដោយសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការ ពិនិត្យថា សមនឹងសេចក្តីយល់ឃើញ កុំប្រកាន់ដោយយល់ថា មានសភាពគួរជឿ កុំប្រកាន់ដោយគិតថា សមណៈ (នេះ) ជាគ្រូរបស់យើង ដូច្នេះឡើយ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ កាលណាអ្នកទាំងឡាយ ដឹងដោយខ្លួនឯងថា ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាកុសល ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ប្រកបដោយទោស ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ កាលណោះ អ្នកទាំងឡាយ គួរចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅចុះ ពាក្យណាដែលអាត្មាបានពោលហើយ ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ អាត្មាបានពោលទុកហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះឯង។ ម្នាលសាឡ្ហៈ និងរោហនៈ អរិយសាវកនោះ ប្រាសចាកអភិជ្ឈា ប្រាសចាកព្យាបាទ ជាអ្នកមិនវង្វេង មានសម្បជញ្ញៈ មានសតិដំកល់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះហើយ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ ទោះទិសទី២ ទី៣ ទី៤ ក៏ដូចគ្នា ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ខាងក្រោម និងទិសទទឹង ផ្សាយទៅកាន់លោកទាំងអស់ ដោយប្រការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង... មានចិត្តប្រកបដោយករុណា។បេ។ មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា។បេ។ មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ ទោះទិសទី២ ទី៣ ទី៤ ក៏ដូចគ្នា មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តធំទូលាយ ដល់នូវសភាពជាធំ រកប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទទឹង ផ្សាយទៅកាន់លោកទាំងអស់ ដោយប្រការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង។ ព្រះអរិយសាវកនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ទុក្ខសច្ចៈ ក៏មាន សមុទយសច្ចក៏មាន មគ្គសច្ច ក៏មាន និរោធសច្ច ជាគ្រឿងរលាស់ចេញ ដ៏ក្រៃលែង នូវសញ្ញាក៏មាន។ កាលព្រះអរិយសាវកនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តរមែងរួចចាកកាមាសវៈផង ចិត្តរមែងរួចចាកភវាសវៈផង ចិត្តរមែងរួចចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងច្បាស់ ក៏កើតឡើងថា ចិត្តរួចផុតស្រឡះហើយ ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញ បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ។ ព្រះអរិយសាវកនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា លោភៈ កើតមានដល់អាត្មាអញ ក្នុងកាលមុន ធម្មជាតនោះ ជាអកុសល ឥឡូវនេះ លោភៈនោះ មិនមានឡើយ ធម្មជាតនោះ ឈ្មោះថា ជាកុសល ទោសៈ កើតមានដល់អាត្មាអញ ក្នុងកាលមុន... មោហៈ កើតមានដល់អាត្មាអញ ក្នុងកាលមុន ធម្មជាតនោះ ជាអកុសល ឥឡូវនេះ មោហៈនោះ មិនមានឡើយ ធម្មជាតនោះ ឈ្មោះថា ជាកុសលដូច្នេះ។ ព្រះអរិយសាវកនោះ អស់សេចក្តីស្រេកឃ្លាន ជាអ្នករលត់កិលេស មានសេចក្តីត្រជាក់ ជាប្រក្រតី ទទួលនូវសេចក្តីសុខ មានខ្លួនដ៏ប្រសើរ នៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន។

(កថាវត្ថុសូត្រ ទី៧)

CS sut.an.03.068 | book_041

(៧. កថាវត្ថុសុត្តំ)

[៦៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កថាវត្ថុនេះ មាន៣យ៉ាង។ កថាវត្ថុ ៣យ៉ាងដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺបុគ្គលពោលពាក្យប្រារព្ធហេតុ ជាអតីតកាលថា ហេតុជាអតីតកាល មានមកហើយយ៉ាងនេះ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពោលពាក្យប្រារព្ធហេតុ ជាអនាគតកាលថា ហេតុជាអនាគតកាល នឹងមានយ៉ាងនេះ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពោលពាក្យប្រារព្ធហេតុ ជាបច្ចុប្បន្នកាល ក្នុងកាលឥឡូវនេះថា ហេតុជាបច្ចុប្បន្នកាល ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យ៉ាងនេះ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីដឹង ស្គាល់បុគ្គល ដោយការចូលប្រទះ ដោយពាក្យសំដីថា នេះជាបុគ្គល ដែលគួរសាកច្ឆា ឬមិនគួរសាកច្ឆា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលនេះ កាលដែលត្រូវគេសួរប្រស្នាហើយ មិនព្យាករប្រស្នា ដែលគេសួរព្យាករតែមួយចំណែក (តែម្តង) មិនព្យាករ ដោយការចែករលែក នូវប្រស្នាដែលគួរព្យាករ ដោយការចែករលែក មិនព្យាករដោយការសួរតបទៅវិញ នូវប្រស្នាដែលគួរព្យាករ ដោយការសួរតបទៅវិញ មិនបញ្ឈប់ នូវប្រស្នាដែលគួរបញ្ឈប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះឈ្មោះថា ជាបុគ្គល មិនគួរសាកច្ឆា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើបុគ្គលនេះ កាលដែលត្រូវគេសួរប្រស្នា ក៏ព្យាករប្រស្នា ដែលគួរព្យាករ ដោយចំណែកមួយ តែមួយចំណែក (ប៉ុណ្ណោះ) ព្យាករដោយការចែករលែក នូវប្រស្នាដែលគួរព្យាករ ដោយការចែករលែក ព្យាករដោយការសួរតបទៅ

វិញ នូវប្រស្នាដែលគួរព្យាករដោយការសួរតបទៅវិញ បញ្ឈប់នូវប្រស្នា ដែលគួរបញ្ឈប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលគួរសាកច្ឆា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីដឹង ស្គាល់បុគ្គល ដោយការចួបប្រទៈ ដោយពាក្យសំដីថា នេះជាបុគ្គល ដែលគួរសាកច្ឆា ឬមិនគួរសាកច្ឆា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលនេះ ដែលត្រូវគេសួរប្រស្នាហើយ មិនតាំងនៅក្នុងឋានៈ (ហេតុដែលកើតមាន) និងអដ្ឋានៈ (ហេតុដែលមិនកើតមាន) មិនតាំងនៅ ក្នុងបរិកប្បៈ (ការកំណត់សួរ និងឆ្លើយ) មិនតាំងនៅ ក្នុងវាទៈដែលខ្លួនចេះ មិនតាំងនៅ ក្នុងបដិបទា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គល មិនគួរសាកច្ឆា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើបុគ្គលនេះ កាលដែលត្រូវគេសួរប្រស្នាហើយ ក៏តាំងនៅក្នុងឋានៈ និងអដ្ឋានៈ តាំងនៅក្នុងបរិកប្បៈ តាំងនៅក្នុងវាទៈ ដែលខ្លួនចេះដឹង តាំងនៅក្នុងបដិបទា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គល គួរសាកច្ឆា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីដឹង ស្គាល់បុគ្គល ដោយការចួបប្រទះ ដោយពាក្យសំដីថា នេះជាបុគ្គលគួរសាកច្ឆា ឬ មិនគួរសាកច្ឆា ដូច្នេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលនេះ កាលដែលត្រូវគេសួរប្រស្នាហើយ ក៏ពោលពាក្យបន្លែបន្លប់ ផ្តេសផ្តាស នាំយកសំដីខាងក្រៅ មកដំណាល ធ្វើសេចក្តីក្រោធខឹង និងសេចក្តីតូចចិត្តឲ្យប្រាកដឡើង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលមិនគួរសាកច្ឆា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើបុគ្គលនេះ កាលដែលត្រូវគេសួរប្រស្នាហើយ មិនពោលពាក្យបន្លែបន្លប់ ផ្តេសផ្តាស មិននាំយកសំដីខាងក្រៅ មកដំណាល មិនធ្វើសេចក្តីក្រោធខឹង និងសេចក្តីតូចចិត្ត ឲ្យប្រាកដឡើង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គល គួរសាកច្ឆា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីដឹង ស្គាល់បុគ្គល ដោយការចួបប្រទះ ដោយពាក្យសំដីថា នេះជាបុគ្គល ដែលគួរសាកច្ឆា ឬមិនគួរសាកច្ឆា ដូច្នេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើបុគ្គលនេះ កាលដែលត្រូវគេសួរប្រស្នាហើយ និយាយប៉ប៉ាច់ប៉ប៉ោច និយាយសង្កត់សង្កិន និយាយសើចលេង ប្រុងចាប់ថ្នាក់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលមិនគួរសាកច្ឆា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើបុគ្គលនេះ កាលដែលត្រូវគេសួរប្រស្នាហើយ មិននិយាយប៉ប៉ាច់ប៉ប៉ោច មិននិយាយសង្កត់សង្កិន មិននិយាយសើចលេង មិនប្រុងចាប់ថ្នាក់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលគួរសាកច្ឆា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីដឹង ស្គាល់បុគ្គល ដោយការចួបប្រទះ ដោយពាក្យសំដីថា នេះជាបុគ្គលមានឧបនិស្ស័យ ឬមិនមានឧបនិស្ស័យ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលមិនផ្ទៀងត្រចៀកស្តាប់ ជាបុគ្គលមិនមានឧបនិស្ស័យ បុគ្គលដែលផ្ទៀងត្រចៀកស្តាប់ ជាបុគ្គលមានឧបនិស្ស័យ។ បុគ្គលដែលមានឧបនិស្ស័យនោះ រមែងដឹងច្បាស់ នូវធម៌មួយ រមែងកំណត់ដឹង នូវធម៌មួយ រមែងលះបង់ នូវធម៌មួយ រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌មួយ។ កាលបុគ្គលនោះ ដឹងច្បាស់នូវធម៌មួយ កំណត់ដឹង នូវធម៌មួយ លះបង់នូវធម៌មួយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌មួយ រមែងពាល់ត្រូវនូវវិមុត្តិ ដោយប្រពៃបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការនិយាយ ការប្រឹក្សាគ្នា ឧបនិស្ស័យ និងការផ្ទៀងត្រចៀកស្តាប់ សុទ្ធតែមានការរួចផុតនៃចិត្ត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ នុ៎ះជាប្រយោជន៍។

> ជនទាំងឡាយណា និយាយ (ទាំងកំហឹង) ជាអ្នកប្រកាន់ខ្ជាប់ ជាអ្នកលើកដំកើងខ្លួន ពោលទាក់ទង ដល់អនរិយគុណ ជាអ្នកស្វែងរកកំហុសគ្នា ទៅវិញទៅមក តែងត្រេកអរ ចំពោះពាក្យទុព្ភាសិត សេចក្តីភ្លាំងភ្លាត់ ភាន់ច្រឡំនឹងការផ្ចាញ់សំដីនៃគ្នានឹងគ្នា ឯអរិយជន មិនប្រព្រឹត្តការនិយាយដូច្នោះឡើយ។ បើអរិយជន មិនប្រាថ្នានឹងនិយាយ ក៏ជាអ្នកឈ្លាស ស្គាល់កាល និយាយតែពាក្យសំដីដែលប្រកបដោយធម៌ ជាសំដី ដែលអរិយជន ធ្លាប់ប្រព្រឹត្តមកហើយ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា មិនក្រោធ មិនលើកខ្លួន មានចិត្តឥតមានមានះគ្របសង្កត់ ជាអ្នកមិនលើកកំពស់ ជាអ្នកមិនរួសរាន់ លោកជាអ្នកមិនមានឫស្យា និងសេចក្តីប្រកាន់ខ្លួន ដឹងពិតហើយ ទើបនិយាយសំដី ដែលគេនិយាយត្រូវ ក៏អនុមោទនា កាលបើគេនិយាយខុស ក៏មិនដេញដោល មិនប្រុងប្រណាំងប្រជែង មិនអាងហេតុចាប់ខុសគេ មិននិយាយប៉ប៉ាច់ប៉ប៉ោច មិននិយាយសង្កត់សង្កិនគេ មិននិយាយបាតដៃជាខ្នងដៃ។ ការប្រឹក្សាគ្នា របស់សប្បុរសទាំងឡាយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីសេចក្តីជ្រះថ្លា អរិយជនទាំងឡាយ តែងប្រឹក្សាគ្នា យ៉ាងនេះ នេះជាការប្រឹក្សា នៃអរិយជនទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញា កាលបើដឹងសេចក្តីនុ៎ះច្បាស់ហើយ មិនគួរនិយាយប្រឹក្សា លើកដំកើងតែខ្លួនឯងឡើយ។

(អញ្ញតិត្ថិយសូត្រ ទី៨)

CS sut.an.03.069 | book_041

(៨. អញ្ញតិត្ថិយសុត្តំ)

[៧០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ គប្បីសួរ (អ្នកទាំងឡាយ) យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយអម្បាលនេះ មាន៣ យ៉ាង។ ធម៌ទាំង ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺរាគៈ១ ទោសៈ១ មោហៈ១។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌ មាន៣ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌ទាំង៣ យ៉ាងនេះ ប្លែកគ្នា ដូចម្តេច មានអធិប្បាយដូចម្តេច មានសេចក្តីផ្សេងគ្នាដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កាលត្រូវគេសួរ យ៉ាងនេះហើយ គប្បីព្យាករ ដូចម្តេច ដល់ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយទាំងអម្បាលនោះ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ទាំងឡាយ របស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាទីតាំង មានព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអ្នកណែនាំ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាទីពឹង។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះរាជទានឱកាស សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ បំភ្លឺសេចក្តី នៃភាសិតនុ៎ះ ឲ្យទាន ភិក្ខុទាំងឡាយ បានស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ នឹងចងចាំទុក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹង សំដែង។ ភិក្ខុទាំងអម្បាលនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ គប្បីសួរយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ មាន៣ យ៉ាង។ ធម៌៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺរាគៈ១ ទោសៈ១ មោហៈ១។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌មាន៣យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌ទាំង៣យ៉ាងនេះ ប្លែកគ្នាដូចម្តេច មានអធិប្បាយដូចម្តេច មានសេចក្តីផ្សេងគ្នា ដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលអ្នកទាំងឡាយ ត្រូវគេសួរយ៉ាងនេះហើយ គប្បីដោះស្រាយ ដល់ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយអម្បាលនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ រាគៈ មានទោសតិច ប៉ុន្តែក្រសាបរលាប ទោសៈមានទោសច្រើន ប៉ុន្តែឆាប់សាបរលាប មោហៈ មានទោសច្រើនផង ក្រសាបរលាបផង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះអ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យរាគៈ ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើងក្តី រាគៈ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរឹងរឹតតែចំរើនច្រើនឡើងក្តី។ គួរដោះស្រាយថា សុភនិមិត្ត

(អារម្មណ៍ដែលល្អ)។ កាលបុគ្គលនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុភនិមិត្ត ដោយមិនជាឧបាយ នៃបញ្ញា រាគៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ក៏កើតឡើងផង រាគៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏រឹងរឹតតែចំរើនច្រើនឡើងផង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យរាគៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងផង រាគៈដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរឹងរឹតតែចំរើនច្រើនឡើងផង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះអ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យទោសៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបានក្តី ទោសៈដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរឹងរឹតតែចំរើនច្រើនឡើងក្តី។ គួរដោះស្រាយថា បដិឃនិមិត្ត (អារម្មណ៍ដែលទាស់ចិត្ត)។ កាលបុគ្គលនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបដិឃនិមិត្ត ដោយមិនជាឧបាយនៃបញ្ញា ទោសៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ក៏កើតឡើងផង ទោសៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏រឹងរឹតតែចំរើនច្រើនឡើងផង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យទោសៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងផង ទោសៈ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរឹងរឹតតែចំរើនឡើងផង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះអ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យមោហៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងក្តី មោហៈដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរឹងរឹតតែចំរើនច្រើនឡើងក្តី។ គួរដោះស្រាយថា អយោនិសោមនសិការៈ (ការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា)។ កាលបុគ្គលនោះ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយជាឧបាយនៃបញ្ញា មោហៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ក៏កើតឡើងផង មោហៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏រឹងរឹតតែចំរើនច្រើនឡើងផង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យមោហៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងផង មោហៈ ដែលកើតឡើងហើយ ក៏រឹងរឹតតែចំរើនច្រើនឡើងផង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះអ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យរាគៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបានក្តី រាគៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានក្តី។ គួរដោះស្រាយថា អសុភនិមិត្ត (អារម្មណ៍ដែលមិនល្អ)។ កាលបុគ្គលនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអសុភនិមិត្ត ដោយឧបាយនៃបញ្ញា រាគៈដែលមិនទាន់កើតឡើង ក៏មិនកើតឡើងផង រាគៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានផង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យរាគៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបានផង រាគៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានផង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះអ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យទោសៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងក្តី ទោសៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានក្តី។ គួរដោះស្រាយថា មេត្តាចេតោវិមុត្តិ (គ្រឿងរួចផុតនៃចិត្ត ដោយអំណាចមេត្តា)។ កាលបុគ្គលនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវមេត្តាចេតោវិមុត្តិ ដោយឧបាយនៃបញ្ញា ទោសៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ក៏មិនកើតឡើងផង ទោសៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានផង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យទោសៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងផង ទោសៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានផង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យមោហៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងក្តី មោហៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានក្តី។ គួរដោះស្រាយថា យោនិសោមនសិការៈ (ការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា) កាលបុគ្គលនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា មោហៈដែលមិនទាន់កើតឡើង ក៏មិនកើតឡើងផង មោហៈ ដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានផង។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យមោហៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងផង មោហៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានផង។

(អកុសលមូលសូត្រ ទី៩)

CS sut.an.03.070 | book_041

(៩. អកុសលមូលសុត្តំ)

[៧១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលមូល (ឫសគល់ នៃអកុសល) នេះ មាន ៣ យ៉ាង។ អកុសលមូល ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺលោភៈ ជាអកុសលមូល ១ ទោសៈ ជាអកុសលមូល ១ មោហៈ ជាអកុសលមូល ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវៈណា ជាតួលោភៈ សភាវៈនោះ ជាអកុសល បុគ្គលអ្នកល្មោភ តែងសន្សំនូវកម្មណា ដោយកាយ វាចា ចិត្ត កម្មនោះ ក៏ជាអកុសលដែរ បុគ្គលអ្នកល្មោភ ត្រូវលោភៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវលោភៈរួបរឹត តែងរករឿង បង្កទុក្ខដែលមិនមានពិត ដល់អ្នកដទៃ ដោយការសម្លាប់ខ្លះ ដោយការចាប់ចងខ្លះ ដោយការបំផ្លាញខ្លះ ដោយការតិះដៀលខ្លះ ដោយការបំបរបង់ខ្លះ ដោយអាងកំឡាំងថា អាត្មាអញជាអ្នកមានកំឡាំងខ្លះ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ ហៅថា ជាអកុសល។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមកជាច្រើន កើតអំពីលោភៈ មានលោភៈជាដើមហេតុ មានលោភៈជាប្រភព មានលោភៈជាបច្ច័យ ទាំងអម្បាលនេះ រមែងប្រជុំកើតព្រមដោយប្រការដូច្នេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវៈណា ជាតួទោសៈ សភាវៈនោះ ក៏ជាអកុសល បុគ្គលអ្នកប្រទូស្ត តែងសន្សំនូវកម្មណា ដោយកាយ វាចា ចិត្ត កម្មនោះ ក៏ជាអកុសលដែរ បុគ្គលអ្នកប្រទូស្ត ត្រូវទោសៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវទោសៈរួបរឹត តែងរករឿង បង្កទុក្ខដែលមិនពិត ដល់អ្នកដទៃ ដោយការសម្លាប់ខ្លះ ដោយការចាប់ចងខ្លះ ដោយការបំផ្លាញខ្លះ ដោយការតិះដៀលខ្លះ ដោយការបំបរបង់ខ្លះ ដោយអាងកំឡាំងថា អាត្មាអញ ជាអ្នកមានកំឡាំងខ្លះ ដោយហេតុណា ហេតុនោះហៅថា ជាអកុសល។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមកជាច្រើន ដែលកើតអំពីទោសៈ មានទោសៈជាដើមហេតុ មានទោសៈជាប្រភព (ជាដែន កើត) មានទោសៈជាបច្ច័យ ទាំងអម្បាលនេះ រមែងប្រជុំកើតព្រមដោយប្រការដូច្នេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវៈណា ជាតួមោហៈ សភាវៈនោះ ជាអកុសល បុគ្គលអ្នកវង្វេង តែងសន្សំនូវកម្មណា ដោយកាយ វាចា ចិត្ត កម្មនោះ ហៅថាជាអកុសល បុគ្គលអ្នកវង្វេង ត្រូវមោហៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវមោហៈរួបរឹត តែងរករឿង បង្កទុក្ខដែលមិនមានពិត ដល់អ្នកដទៃ ដោយការសម្លាប់ខ្លះ ដោយការចាប់ចងខ្លះ ដោយការបំផ្លាញខ្លះ ដោយការតិះដៀលខ្លះ ដោយការបំបរបង់ចេញខ្លះ ដោយអាងកំឡាំងថា អាត្មាអញ ជាអ្នកមានកំឡាំងខ្លះ ដោយហេតុណា ហេតុនោះហៅថា ជាអកុសល។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមកជាច្រើន ដែលកើតអំពីមោហៈ មានមោហៈជាដើមហេតុ មានមោហៈជាប្រភព មានមោហៈជាបច្ច័យ ទាំងអម្បាលនេះ រមែងប្រជុំកើតព្រម ដោយប្រការដូច្នេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពដូច្នេះនេះ ហៅថា អកាលវាទី (និយាយក្នុងកាលមិនគួរ) ខ្លះ អភូតវាទី (និយាយពាក្យមិនពិត) ខ្លះ អនត្ថវាទី (និយាយពាក្យ ដែលមិនមានប្រយោជន៍) ខ្លះ អធម្មវាទី (និយាយមិនត្រូវតាមធម៌) ខ្លះ អវិនយវាទី (និយាយមិនត្រូវតាមវិន័យ)ខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុដូចម្តេច បានជាបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ហៅថា អកាលវាទីខ្លះ អភូតវាទីខ្លះ អនត្ថវាទីខ្លះ អធម្មវាទីខ្លះ អវិនយវាទីខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពិតណាស់ ព្រោះថា បុគ្គលនេះ តែងបង្កទុក្ខ ដល់អ្នកដទៃ ដោយការសម្លាប់ខ្លះ ដោយការចាប់ចងខ្លះ ដោយការបំផ្លាញខ្លះ ដោយការតិះដៀលខ្លះ ដោយការបំបរបង់ខ្លះ ដោយអាងកំឡាំងថា អាត្មាអញជាអ្នកមានកំឡាំងខ្លះ តែកាលបើអ្នកដទៃ ហ៊ាននិយាយដោយសេចក្តីពិត ក៏បដិសេធ មិនព្រមទទួលដឹង កាលបើគេនិយាយ ដោយសេចក្តីមិនពិត ក៏មិនធ្វើព្យាយាម ដើម្បីដឹង នូវសេចក្តីមិនពិតនោះថា ពាក្យនោះ មិនមែនទេ ដូច្នេះក្តី ពាក្យនុ៎ះ មិនពិតទេ ដូច្នេះក្តី ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ហៅថា អកាលវាទីខ្លះ អភូតវាទីខ្លះ អនត្ថវាទីខ្លះ អធម្មវាទីខ្លះ អវិនយវាទីខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ត្រូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក កើតអំពីលោភ គ្រប

សង្កត់ មានចិត្តត្រូវអកុសលធម៌រួបរឹត តែងនៅជាទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សេចក្តីតានតឹង និងសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ មានទុគ្គតិជាទីប្រាកដ។ កើតអំពីទោសៈ។បេ។ ត្រូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក កើតអំពីមោហៈ គ្រប សង្កត់មានចិត្តត្រូវអកុសលធម៌រួបរឹត តែងនៅជាទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សេចក្តីតានតឹង និងសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ មានទុគ្គតិជាទីប្រាកដ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចដើមសាលព្រឹក្ស ដើមធ្នឹក ឬដើមពង្រ ត្រូវពួរជ្រៃ ៣ដើម រួបរឹត ពីខាងលើ ព័ទ្ធព័ន្ធដោយជុំវិញ រមែងដល់នូវសេចក្តីមិនចំរើន ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ដល់នូវខូចខាត និងសេចក្តីហិនហោច យ៉ាងណាមិញ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ត្រូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក តែងកើតអំពីលោភៈ គ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវអកុសលធម៌រួបរឹត តែងនៅជាទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សេចក្តីតានតឹង និងសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ មាន ទុគ្គតិជាទីប្រាកដ។ កើតអំពីទោសៈ។ បេ។ ត្រូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមកតែងកើតអំពីមោហៈ គ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវអកុសលធម៌រួបរឹត តែងនៅជាទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សេចក្តីតានតឹង និងសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ មាន ទុគ្គតិជាទីប្រាកដ ក៏យ៉ាងនោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលមូល មាន៣ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុសលមូល (ឫសគល់នៃ កុសល) នេះ មាន ៣យ៉ាង។ កុសលមូល ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺអលោភៈ ជាកុសលមូល១ អទោសៈ ជាកុសលមូល១ អមោហៈ ជាកុសល មូល១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតណា ជាអលោភៈ ធម្មជាតនោះ ជាកុសល បុគ្គលអ្នកមិនល្មោភ តែងសន្សំនូវកម្មណា ដោយកាយ វាចាចិត្ត កម្មនោះ ក៏ជាកុសល បុគ្គលអ្នកមិនល្មោភ ត្រូវលោភៈមិនគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវលោភៈមិនរួបរឹត មិនរករឿងបង្កទុក្ខ ដែលមិនមានពិត ដល់អ្នក ដទៃ ដោយការសម្លាប់ខ្លះ ដោយការចាប់ចងខ្លះ ដោយការបំផ្លាញខ្លះ ដោយការតិះដៀលខ្លះ ដោយការបំបរបង់ខ្លះ ដោយអាងកំឡាំងថា អាត្មា អញ ជាអ្នកមានកំឡាំងខ្លះដោយហេតុណា ហេតុនោះ ហៅថា ជាកុសល។ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ច្រើនប្រការ ដែលកើតអំពី អលោភៈ មាន អលោភៈ ជាដើមហេតុ មានអលោភៈជាប្រភព មានអលោភៈជាបច្ច័យ ទាំងអម្បាលនេះ រមែងកើតព្រម ដល់បុគ្គលនោះដោយប្រការដូច្នេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតណា ជាអទោសៈ ធម្មជាតនោះជាកុសល បុគ្គលអ្នកមិនប្រទូស្ត តែងសន្សំនូវកម្មណា ដោយកាយ វាចា ចិត្ត កម្ម នោះ ក៏ជាកុសល បុគ្គលអ្នកមិនប្រទូស្ត ត្រូវទោសៈ មិនគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវទោសៈមិនរួបរឹត មិនរករឿងបង្កទុក្ខ ដែលមិនមានពិត ដល់អ្នក ដទៃ ដោយការសម្លាប់ខ្លះ ដោយការចាប់ចងខ្លះ ដោយការបំផ្លាញខ្លះ ដោយការតិះដៀលខ្លះ ដោយការបំបរបង់ខ្លះ ដោយអាងកំឡាំងថា អាត្មា អញ ជាអ្នកមានកំឡាំខ្លះ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ ក៏ជាអកុសល។ កុសលធម៌ទាំងឡាយជាច្រើន ដែលកើតអំពីអទោសៈ មានអទោសៈជាដើម ហេតុ មានអទោសៈ ជាប្រភព មានអទោសៈជាបច្ច័យ ទាំងអម្បាលនេះ រមែងកើតព្រម ដល់បុគ្គលនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតណា ជាអមោហៈ ធម្មជាតនោះ ជាកុសល បុគ្គលអ្នកមិនវង្វេង តែងសន្សំនូវកម្មណា ដោយកាយ វាចា ចិត្ត កម្មនោះ ក៏ជាកុសល បុគ្គល អ្នកមិនវង្វេង ត្រូវមោហៈមិនគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវមោហៈមិនរួបរឹត មិនបានរករឿងបង្កទុក្ខ ដែលមិនមានពិត ដល់អ្នកដទៃ ដោយការសម្លាប់ ខ្លះ ដោយការចាប់ចងខ្លះ ដោយការបំផ្លាញខ្លះ ដោយការតិះដៀលខ្លះ ដោយការបំបរបង់ខ្លះ ដោយអាងកំឡាំងថា អាត្មាអញ ជាអ្នកមានកំឡាំង ខ្លះ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ ក៏ជាកុសល។ កុសលធម៌ទាំងឡាយច្រើន កើតអំពីអមោហៈ មានអមោហៈ ជាដើមហេតុ មានអមោហៈជាប្រភព មានអមោហៈជាបច្ច័យ ទាំងអម្បាលនេះ រមែងកើតព្រម ដល់បុគ្គលនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ហៅថា កាលវាទី (និយាយក្នុងកាលដែលគួរ)ខ្លះ ភូតវាទី (និយាយពាក្យពិត)ខ្លះ អត្ថវាទី (និយាយពាក្យដែលជាប្រយោជន៍)ខ្លះ ធម្មវាទី (និយាយ ត្រូវតាមធម៌)ខ្លះ វិនយវាទី (និយាយត្រូវតាមវិន័យ)ខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុដូចម្តេច បុគ្គលដែលមានសភាពដូច្នេះ ហៅថា កាលវាទី ខ្លះ ភូតវាទីខ្លះ អត្ថវាទីខ្លះ ធម្មវាទីខ្លះ វិនយវាទីខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពិតណាស់ ព្រោះថា បុគ្គលនេះ មិនបង្កទុក្ខ ដែលមិនមានពិត ដល់អ្នក ដទៃ ដោយការសម្លាប់ខ្លះ ដោយការចាប់ចងខ្លះ ដោយការបំផ្លាញខ្លះ ដោយការតិះដៀលខ្លះ ដោយការបំបរបង់ខ្លះ ដោយអាងកំឡាំងថា អាត្មា អញ ជាអ្នកមានកំឡាំងខ្លះ តែកាលបើអ្នកដទៃ និយាយដោយសេចក្តីពិត ក៏ទទួលរ៉ាប់រង មិនបដិសេធ កាលបើគេនិយាយ ដោយសេចក្តីមិនពិត ក៏ធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដឹងនូវសេចក្តីមិនពិតនោះថា ពាក្យនុ៎ះ មិនមែនទេ ដូច្នេះក្តី ពាក្យនោះ មិនពិតទេដូច្នេះក្តី ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមាន សភាពយ៉ាងនេះ ហៅថា កាលវាទីខ្លះ ភូតវាទីខ្លះ អត្ថវាទីខ្លះ ធម្មវាទីខ្លះ វិនយវាទីខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ដែលកើតអំពីលោភៈ ដែលបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ លះបង់បានហើយ គាស់រំលើងឫសគល់អស់ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមត្នោតកំបុតក ធ្វើមិន ឲ្យមានបែបភាព មានកិរិយាមិនកើតតទៅទៀត ជាធម្មតា (បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ) តែងនៅជាសុខ ឥតមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ឥតមាន សេចក្តីតានតឹង ឥតមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន រមែងបរិនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្ន។ ដែលកើតអំពីទោសៈ។បេ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏ លាមក ដែលកើតអំពីមោហៈ បុគ្គលនោះ លះបានហើយ គាស់រំលើងឫសគល់អស់ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមត្នោតកំបុតក ធ្វើមិនឲ្យមានបែបភាព មានកិរិយាមិនកើតតទៅទៀត ជាធម្មតា បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ តែងនៅជាសុខ ឥតមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ឥតមានសេចក្តីតានតឹង ឥត មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន រមែងបរិនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្ន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចដើមសាលព្រឹក្ស ដើមធ្នឹក ឬដើមពង្រត្រូវពួរជ្រៃ៣ ដើម រួបរឹតព័ទ្ធព័ន្ធ ដោយជុំវិញ។ កាលណោះ មានបុរសកាន់ចប និងកញ្ជើ ដើរមក បុរសនោះ ក៏កាប់ពួរជ្រៃ ត្រង់គល់ លុះកាប់គល់រួចហើយ ជីកគាស់ លុះជីកគាស់ហើយ ក៏ភើចយកឫសទាំងឡាយ ដោយហោចទៅ សូម្បីប៉ុនលំពង់ស្បូវភ្លាំង (ក៏មិនឲ្យសល់) បុរសនោះ ក៏កាត់ពួរជ្រៃនោះ ឲ្យជាកំណាត់តូចកំណាត់ធំ លុះកាត់ឲ្យជាកំណាត់តូច កំណាត់ធំរួចហើយ ក៏ពុះ លុះពុះរួចហើយ ក៏ធ្វើឲ្យជាចម្រៀកៗ លុះធ្វើឲ្យជាចម្រៀកៗរួច ហើយ ក៏ហាលខ្យល់ និងកំដៅថ្ងៃឲ្យស្ងួត លុះហាលខ្យល់ និងកំដៅថ្ងៃរួចហើយ ក៏ដុតដោយភ្លើង លុះដុតដោយភ្លើងរួចហើយ ក៏ធ្វើឲ្យជាធ្យូង លុះធ្វើឲ្យជាធ្យូងរួចហើយ ក៏បាចសាចទៅតាមខ្យល់ដ៏ខ្លាំង ឬបណ្តែតទៅតាមខ្សែទឹកស្ទឹង ដែលហូរខ្លាំង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួរជ្រៃទាំងអម្បាល នោះ ដែលបុគ្គលនោះ គាស់រំលើងឫសគល់អស់ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមត្នោតកំបុតក ធ្វើមិនឲ្យមានបែបភាព មានកិរិយាមិនកើតតទៅទៀត ជា ធម្មតាយ៉ាងនេះ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ដែលកើតអំពីលោភៈ ដែលបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ លះបានហើយ បានគាស់រំលើងឫសគល់អស់ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមត្នោតកំបុតក ធ្វើមិនឲ្យមានបែបភាព មានកិរិយាមិនកើតតទៅទៀត ជា ធម្មតា បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ តែងនៅជាសុខ មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីតានតឹង មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុង បច្ចុប្បន្ន រមែងបរិនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្ន។ កើតអំពីទោសៈ។ បេ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ដែលកើតអំពីមោហៈ បុគ្គលនោះ លះបាន ហើយ គាស់រំលើងឫសគល់អស់ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមត្នោតកំបុតក ធ្វើមិនឲ្យមានបែបភាព មានកិរិយាមិនកើតតទៅទៀត ជាធម្មតា បុគ្គល មានសភាពយ៉ាងនេះ តែងនៅជាសុខ មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីតានតឹង មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន រមែង បរិនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក៏យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុសលមូល មាន៣ យ៉ាងនេះឯង។

(ឧបោសថសូត្រ ទី១០)

(១០. ឧបោសថសុត្តំ)

[៧២] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រាសាទ របស់មិគារមាតា ក្នុងវត្តបុព្វារាម ទៀបក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះ ថ្ងៃនោះ ជាថ្ងៃឧបោសថសីល នាងវិសាខាមិគារមាតា ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះនាងវិសាខាមិគារមាតា អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលនាងវិសាខា ចុះនាងមកពីណាទាំងថ្ងៃម្ល៉េះ។ នាងវិសាខា ក្រាបបង្គំទូលថា ថ្ងៃនេះខ្ញុំម្ចាស់រក្សាឧបោសថៈព្រះអង្គ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រាស់ថា ម្នាលនាងវិសាខា ឧបោសថៈនេះមាន៣ យ៉ាង។ ឧបោសថៈ ៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺ គោបាលកុបោសថៈ (ឧបោសថៈរបស់គង្វាលគោ) ១ និគណ្ឋុបោសថៈ (ឧបោសថៈរបស់និគ្រណ្ឋ) ១ អរិយុបោសថៈ (ឧបោសថៈ របស់ព្រះអរិយៈ) ១។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះ គោបាលកុបោសថៈ តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា ដូចគង្វាលគោ ប្រគល់គោទាំងឡាយ ដល់អ្នកម្ចាស់គោ ក្នុងវេលាល្ងាច រួចហើយគិតរំពឹង ដូច្នេះថា ថ្ងៃនេះ គោទាំងឡាយ ត្រាច់រកស៊ី ក្នុងទីឯណោះៗ ផឹកទឹកក្នុងទីឯណោះ ៗ ស្អែកនេះ គោទាំងឡាយ នឹងត្រាច់ទៅរកស៊ី ក្នុងទីឯណោះ ៗ នឹងផឹកទឹកក្នុងទីឯណោះៗ យ៉ាងណាមិញ។ ម្នាលនាងវិសាខា បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករក្សាឧបោសថសីលហើយ គិតជញ្ជឹង ដូច្នេះថា ក្នុងថ្ងៃនេះ អាត្មាអញបានទំពាស៊ី នូវខាទនីយៈនេះផង ៗ អាត្មាអញ បានបរិភោគ នូវភោជនីយៈនេះផង ៗ ស្អែកនេះ អាត្មាអញ នឹងទំពាស៊ី នូវខាទនីយៈនេះផង ៗ នឹងបរិភោគ នូវខាទនីយៈនេះផង ៗ បុគ្គលនោះ មានចិត្តប្រកបដោយអភិជ្ឈា តែងញុំាងថ្ងៃ ឲ្យប្រព្រឹត្តកន្លងទៅ ដោយលោភៈនោះ ក៏យ៉ាងនោះឯង។ ម្នាលនាងវិសាខា យ៉ាងនេះឯងឈ្មោះថា គោបាលកុបោសថៈ។ ម្នាលនាងវិសាខា គោបាលកុបោសថៈ ដែលបុគ្គលរក្សាយ៉ាងនេះ ជាឧបោសថៈ មិនមានផលច្រើន មិនមានអានិសង្សច្រើន មិនមានសេចក្តីរុងរឿងច្រើន មិនផ្សាយផលច្រើនទេ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះ និគណ្ឋុបោសថៈ តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា មានពួកសមណៈ ហៅថានិគណ្ឋៈ សមណៈអម្បាលនោះ តែងដឹកនាំសាវក យ៉ាងនេះថា នែបុរសដ៏ចំរើន អ្នកចូរមកអាយ សត្វទាំងឡាយណា មាននៅក្នុងទិសខាងកើត ខាងនាយ ពី១០០យោជន៍ទៅ អ្នកចូរដាក់អាជ្ញា (សម្លាប់) សត្វអម្បាលនោះចុះ សត្វទាំងឡាយណា មាននៅក្នុងទិសខាងលិច ខាងនាយពី១០០យោជន៍ទៅ អ្នកចូរដាក់អាជ្ញា ក្នុងសត្វអម្បាលនោះចុះ សត្វទាំងឡាយណា មាននៅក្នុងទិសខាងជើង ខាងនាយពី ១០០ យោជន៍ទៅ អ្នកចូរដាក់អាជ្ញា ក្នុងសត្វអម្បាលនោះចុះ សត្វទាំងឡាយណា មាននៅក្នុងទិសខាងត្បូង ខាងនាយពី ១០០យោជន៍ទៅ អ្នកចូរដាក់អាជ្ញា ក្នុងសត្វអម្បាលនោះចុះ។ ពួកនិគ្រណ្ឋ តែងដឹកនាំសាវក ឲ្យអាណិត អនុគ្រោះចំពោះពួកសត្វខ្លះ តែងដឹកនាំសាវក មិនឲ្យអាណិត មិនឲ្យអនុគ្រោះ ចំពោះពួកសត្វខ្លះ។ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថៈនោះ គេតែងដឹកនាំសាវក យ៉ាងនេះថា នែបុរសដ៏ចំរើន អ្នកចូរមកអាយ អ្នកចូរស្រាតសំពត់ឲ្យអស់ ហើយពោលយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនទាក់ទាមនឹងនរណាៗ ក្នុងទីណា ៗ នឹងមានកង្វល់ក្នុងរបស់អ្វីៗ ក្នុងទីណាៗ ក៏មិនមានដល់អាត្មាអញឡើយ តែមាតាបិតារបស់គេ ក៏ដឹងថា នេះបុត្ររបស់អញទាំងខ្លួនគេ ក៏ដឹងថា នេះមាតាបិតារបស់អញ បុត្រភរិយារបស់គេ ក៏ដឹងថា នេះជាស្វាមីរបស់អញ ទាំងខ្លួនគេ ក៏ដឹងថា នេះជាបុត្រភរិយា របស់អញ ពួកបុរសជាទាសកម្មកររបស់គេ ក៏ដឹងថា នេះជាម្ចាស់របស់អញ ទាំងខ្លួនគេ ក៏ដឹងថា នេះជាពួកបុរស ដែលជាទាសកម្មកររបស់អញ (សាវកទាំងនោះ) ត្រូវគេដឹកនាំក្នុងសច្ចៈដូច្នេះ ក្នុងសម័យណា (អ្នកដឹកនាំ) ឈ្មោះថា ដឹកនាំក្នុងមុសាវាទ ក្នុងសម័យនោះ។ តថាគតពោលថា ពាក្យដឹកនាំនេះ ជាពាក្យមុសាវាទរបស់គេ។ លុះកន្លងរាត្រីនោះហើយ គេបរិភោគភោគៈទាំងអម្បាលនោះ ដែលម្ចាស់គេមិនបានឲ្យ។ តថាគតពោលថា ការបរិភោគនេះ ជាអទិន្នាទានរបស់គេ។ ម្នាលនាងវិសាខា យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា និគណ្ឋុបោសថៈ។ ម្នាលនាងវិសាខា និគណ្ឋុបោសថៈ ដែលគេរក្សាយ៉ាងនេះ ជាឧបោសថៈមិនមានផលច្រើន មិនមានអានិសង្សច្រើន មិនមានសេចក្តីរុងរឿងច្រើន មិនផ្សាយផលច្រើនទេ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះអរិយុបោសថៈ តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ តែងរឭករឿយៗ នូវព្រះតថាគតថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹង នូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃ ចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់ នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសិលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាសារថី អ្នកទូន្មាននូវបុរស ដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹង នូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត។ កាលអរិយសាវកនោះ កំពុងរឭក នូវព្រះតថាគត ចិត្តរមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ រមែងកើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណា របស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំងនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន ម្នាលនាងវិសាខា ដូចការជម្រះក្បាល ដែលមិនស្អាត ឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការជម្រះក្បាល ដែលមិនស្អាត ឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា ការអាស្រ័យកាក (កន្ទួតព្រៃ) ផង អាស្រ័យដីផង អាស្រ័យទឹកផង អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាម ដ៏សមគួរ ដល់កិច្ចនោះ របស់បុរសផង ទើបធ្វើក្បាលដែលមិនស្អាត ឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាមយ៉ាងនេះ យ៉ាងណាមិញ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់ ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ តែងរឭករឿយៗ នូវព្រះតថាគតថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ។ បេ។ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹង នូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត។ កាលអរិយសាវកនោះ កំពុងរឭករឿយៗ នូវព្រះតថាគត ចិត្តរមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ រមែងកើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណា របស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវកនេះ ហៅថារក្សា ព្រហ្មបោសថៈ (ឧបោសថៈរបស់ព្រហ្ម) នៅរួមនឹងព្រហ្ម ចិត្តរបស់គេប្រារព្ធចំពោះព្រហ្ម រមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ រមែងកើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណា របស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម យ៉ាងនេះ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង រមែងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ តែងរឭករឿយៗ នូវព្រះធម៌ថា ព្រះធម៌ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ ប្រពៃហើយ ជាធម៌ដែលបុគ្គលប្រតិបត្តិ គប្បីឃើញចំពោះខ្លួន ជាធម៌ឲ្យផល មិនរង់ចាំកាល ជាធម៌គួរហៅអ្នកដទៃ ឲ្យចូលមកមើលបាន ជាធម៌គួរបង្អោនចូលមកក្នុងខ្លួន ជាធម៌ដែលវិញ្ញូជនគប្បីដឹងចំពោះខ្លួន។ កាលអរិយសាវកនោះ កំពុងរឭកនូវព្រះធម៌ ចិត្តរមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ រមែងកើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណា របស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន។ ម្នាលនាងវិសាខា ដូចការជម្រះកាយ ដែលមិនស្អាត រមែងឲ្យស្អាត

បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការជម្រះកាយ ដែលមិនស្អាត រមែងឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា ការអាស្រ័យដុំលំអិត សម្រាប់ជម្រះកាយផង អាស្រ័យលំអិត សម្រាប់ងូតផង អាស្រ័យទឹកផង អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាម ដ៏សមគួរដល់កិច្ចនោះ របស់បុរសផង ទើបធ្វើការជម្រះកាយ ដែលមិនស្អាត ឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម យ៉ាងនេះ យ៉ាងណាមិញ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ តែងរឭករឿយៗ នូវព្រះធម៌ថា ព្រះធម៌ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រាស់ទុកប្រពៃហើយ។ បេ។ ជាធម៌ដែលវិញ្ញូជនទាំងឡាយ គប្បីដឹងចំពោះខ្លួន។ កាលអរិយសាវកនោះ កំពុងរឭកនូវព្រះធម៌ ចិត្តរមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ រមែងកើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណា របស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវកនេះ ហៅថា រក្សាធម្មុបោសថៈ នៅរួមដោយធម៌ ចិត្តរបស់អរិយសាវកនោះ ប្រារព្ធចំពោះព្រះធម៌ រមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ ក៏រមែងកើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណា របស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មង រមែងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម យ៉ាងនេះ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង រមែងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង រមែងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ តែងរឭករឿងៗ នូវព្រះសង្ឃថា ពួកសាវកនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ពួកសាវកនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិត្រង់ហើយ ពួកសាវក នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិសមគួរហើយ គឺប្រតិបត្តិគួរដល់សីល សមាធិ បញ្ញា ពួកសាវកណា បើរាប់ជាគូ នៃបុរសបាន៤ គូ បើរាប់រៀងជាបុរសបុគ្គល មាន៨ពួក សាវកនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគនុ៎ះ គួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលបុគ្គលនាំមក អំពីចម្ងាយ ហើយបូជា គួរទទួលនូវអាគន្តុកទាន គួរទទួលនូវទក្ខិណាទាន គួរដល់អញ្ជលីកម្ម ជាបុញ្ញក្ខេត្ត នៃសត្វលោក រកខេត្តដទៃក្រៃលែងជាងគ្មាន។ កាលអរិយសាវកនោះ កំពុងរឭករឿងៗ នូវព្រះសង្ឃ ចិត្តរមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ រមែងកើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណា របស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយ សាវកនោះ ក៏លះបង់បាន។ ម្នាលនាងវិសាខា ដូចការធ្វើសំពត់ ដែលមិនស្អាត ឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើសំពត់ ដែលមិនស្អាត ឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា ព្រោះអាស្រ័យចំហាយផង អាស្រ័យទឹកក្បុងផង អាស្រ័យអាចម៍គោផង អាស្រ័យទឹកផង អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាម ដ៏សមគួរ ដល់កិច្ចនោះ របស់បុរសផង ទើបធ្វើសំពត់ ដែលមិនស្អាត ឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម យ៉ាងនេះ យ៉ាងណាមិញ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម ក៏យ៉ាងនោះឯង។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង រមែងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ រមែងរឭករឿយៗ នូវព្រះសង្ឃថា ពួកសាវក នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ... ជាបុញ្ញក្ខេត្តនៃសត្វលោក រកខេត្តដទៃក្រៃលែងជាងគ្មាន។ កាលព្រះអរិយសាវកនោះ កំពុងរឭករឿយៗ នូវព្រះសង្ឃ ចិត្តក៏ជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ រមែងកើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណា របស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវកនេះ ហៅថា រក្សាសង្ឃុបោសថៈ នៅរួមជាមួយនឹងព្រះសង្ឃ ចិត្តរបស់អរិយសាវកនោះ ប្រារព្ធចំពោះព្រះសង្ឃ រមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ រមែងកើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណា របស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង រមែងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាមយ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ រឭករឿយៗ នូវសីលរបស់ខ្លួន ជាសីលមិនដាច់ មិនធ្លុះធ្លាយ មិនពព្រុស មិនពពាល ជាសីលអ្នកជា ជាសីល ដែលវិញ្ញូជនសរសើរហើយ ជាសីលមិនប៉ះពាល់ដោយតណ្ហា និងទិដ្ឋិ ជាសីលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសមាធិ។ កាលអរិយសាវកនោះ កំពុងរឭករឿយៗ នូវសីល ចិត្តក៏ជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ រមែងកើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណា របស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន។ ម្នាលនាងវិសាខា ដូចការដុសខាត់កញ្ចក់ ដែលមិនស្អាត ឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការដុសខាត់កញ្ចក់ ដែលមិនស្អាត ឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា ព្រោះអាស្រ័យប្រេងផង អាស្រ័យផេះផង អាស្រ័យច្រាសផង អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាម ដ៏សមគួរ ដល់កិច្ចនោះ របស់បុរសផង ទើបដុសខាត់កញ្ចក់ ដែលមិនស្អាត ឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម យ៉ាងនេះ យ៉ាងណាមិញ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម ក៏យ៉ាងនោះឯង។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ រឭករឿយៗ នូវសីលរបស់ខ្លួន ដែលជាសីលមិនដាច់ មិនធ្លុះធ្លាយ... ជាសីលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសមាធិ។ កាលអរិយសាវកនោះ កំពុងរឭករឿយៗ នូវសីល ចិត្តក៏រមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ ក៏កើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណា របស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវកនេះ ហៅថា រក្សាសីលុបោសថៈ នៅរួមដោយសីល មួយទៀត ចិត្តរបស់អរិយសាវកនោះ ប្រារព្ធចំពោះសីល ក៏ជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ ក៏រមែងកើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណា របស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ រឭករឿយៗ នូវទេវតាទាំងឡាយថា ពួកទេវតាជាន់ចាតុម្មហា រាជិកៈក៏មាន ពួកទេវតាជាន់តាវត្តឹង្សក៏មាន ពួកទេវតាជាន់យាមៈក៏មាន ពួកទេវតាជាន់តុសិតក៏មាន ពួកទេវតាជាន់និម្មានរតីក៏មាន ពួកទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវត្តីក៏មាន ពួកទេវតា ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងពួកព្រហ្មក៏មាន ពួកទេវតាជាន់ខ្ពស់ឡើងទៅទៀតក៏មាន ទេវតាទាំងអម្បាលនោះ ប្រកបដោយសទ្ធា មានសភាពយ៉ាងណា ច្យុតចាកអត្តភាពនេះហើយ ទើបបានទៅកើត ក្នុងភពនោះ សទ្ធាមានសភាពដូច្នោះ របស់អាត្មាអញ ក៏មាន ទេវតាទាំងអម្បាលនោះ ប្រកបដោយសីល មានសភាពយ៉ាងណា ច្យុតចាកអត្តភាពនេះហើយ ទើបបានទៅកើត ក្នុងភពនោះ សីលមានសភាពដូច្នោះ របស់អាត្មាអញ ក៏មាន ទេវតាទាំងអម្បាលនោះប្រកបដោយសុតៈ មានសភាពយ៉ាងណា ច្យុតចាកអត្តភាពនេះហើយ ទើបបានមកកើតក្នុងភពនោះ សុតៈមានសភាពដូច្នោះ របស់អាត្មាអញក៏មាន ទេវតាទាំងអម្បាលនោះ ប្រកបដោយចាគៈ មានសភាពយ៉ាងណា ច្យុតចាកអត្តភាពនេះហើយ ទើបបានទៅកើត ក្នុងភពនោះ ចាគៈមានសភាពដូច្នោះ របស់អាត្មាអញក៏មាន ទេវតាទាំងអម្បាលនោះ ប្រកបដោយបញ្ញា មានសភាពយ៉ាងណា ច្យុតចាកអត្តភាពនេះហើយ ទើបបានទៅកើតក្នុងភពនោះ បញ្ញាមានសភាពដូច្នោះ របស់អាត្មាអញក៏មាន។ កាលអរិយសាវកនោះ រឭករឿយៗ នូវសទ្ធា សីលៈសុតៈ ចាគៈ បញ្ញារបស់ខ្លួន និងរបស់ទេវតាទាំងអម្បាលនោះ ចិត្តក៏ជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ ក៏កើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណា របស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន។ ម្នាលនាង

វិសាខា ដូចការដុសខាត់មាស ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្ដីព្យាយាម។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការដុសខាត់មាស ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្ដីព្យាយាម តើដូចម្ដេច។ ម្នាលនាងវិសាខា ព្រោះអាស្រ័យបាវមាសផង អាស្រ័យដីប្រៃផង អាស្រ័យរង្គផង អាស្រ័យស្នប់ និងដង្កាប់ផង អាស្រ័យសេចក្ដីព្យាយាមដ៏សមគួរ ដល់កិច្ចនោះ របស់បុរសផង ទើបដុសខាត់មាស ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្ដីព្យាយាម យ៉ាងនេះ យ៉ាងណាមិញ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្ដីព្យាយាម ក៏ដូច្នោះ យ៉ាងនោះឯង។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្ដីព្យាយាម តើដូចម្ដេច។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ តែងរឭករឿយៗ នូវទេវតាថា ពួកទេវតាជាន់ចាតុម្មហារាជិកៈក៏មាន ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្សក៏មាន។បេ។ ពួកទេវតា ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងពួកព្រហ្មក៏មាន ពួកទេវតាជាន់ខ្ពស់ឡើងទៅទៀតក៏មាន ទេវតាទាំងអម្បាលនោះ ប្រកបដោយសទ្ធា មានសភាពយ៉ាងណា ច្យុតចាកអត្តភាពនេះហើយ ទើបបានទៅកើតក្នុងភពនោះសទ្ធាមានសភាពដូច្នោះ របស់អាត្មាអញក៏មាន ទេវតាទាំងអម្បាលនោះ ប្រកបដោយសុតៈ... ដោយចាគៈ... ដោយបញ្ញា... មានសភាពយ៉ាងណា ច្យុតចាកអត្តភាពនេះហើយ ទើបបានទៅកើតក្នុងភពនោះ បញ្ញាមានសភាពដូច្នោះ របស់អាត្មាអញក៏មាន ។ កាលអរិយសាវកនោះ រឭករឿយៗ នូវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាគៈ បញ្ញា របស់ខ្លួន និងរបស់ទេវតាទាំងនោះ ចិត្តក៏ជ្រះថ្លា សេចក្ដីរីករាយ ក៏កើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណា របស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវកនេះ ហៅថា ទេវតូបោសថៈ នៅរួមជាមួយនឹងពួកទេវតា មួយទៀត ចិត្តរបស់អរិយសាវកនោះ ប្រារព្ធទេវតា ក៏ជ្រះថ្លា សេចក្ដីរីករាយ ក៏កើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណា របស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្ដីព្យាយាម យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវកនោះ តែងពិចារណាឃើញ ដូច្នេះថា ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ លះបង់បាណាតិបាត វៀរចាកបាណាតិបាត មានអាជ្ញាដាក់ចុះហើយ មានគ្រឿងសស្ត្រាដាក់ចុះហើយ មានសេចក្ដីខ្មាសបាប ប្រកបដោយសេចក្ដីអាណិត ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ចំពោះសព្វសត្វ ដែលមានជីវិត ដរាបដល់អស់ជីវិត ឯអាត្មាអញ ក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏លះបង់បាណាតិបាត វៀរចាកបាណាតិបាត មានអាជ្ញាដាក់ចុះហើយ មានសស្ត្រាដាក់ចុះហើយ មានសេចក្ដីខ្មាសបាប ប្រកបដោយសេចក្ដីអាណិត ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ចំពោះសព្វសត្វ ដែលមានជីវិត អស់យប់នេះ និងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញ ឈ្មោះថា ធ្វើតាមព្រះអរហន្តទាំងឡាយផង ឧបោសថៈឈ្មោះថាអាត្មាអញ បានរក្សាផង ដោយអង្គនេះឯង។ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ លះបង់អទិន្នាទាន វៀរចាកអទិន្នាទាន កាន់យកតែរបស់ដែលគេឲ្យ ប្រាថ្នាយកតែរបស់ដែលគេឲ្យ មានខ្លួនមិនលួច ស្អាតរហូតអស់១ជីវិត អាត្មាអញ ក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏លះបង់អទិន្នាទាន វៀរចាកអទិន្នាទាន កាន់យកតែរបស់ដែលគេឲ្យ ប្រាថ្នាយកតែរបស់ ដែលគេឲ្យ មានខ្លួនមិនលួច ស្អាតនៅអស់យប់នេះ និងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញឈ្មោះថា ធ្វើតាមព្រះអរហន្តទាំងឡាយផង ឧបោសថៈឈ្មោះថា អាត្មាអញបានរក្សាផង ដោយអង្គនេះឯង។ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ លះបង់អព្រហ្មចរិយៈជាព្រហ្មចារីបុគ្គល ជាអ្នកប្រព្រឹត្តឆ្ងាយចាក (អព្រហ្មចរិយៈ) វៀរចាកមេថុន ដែលជាធម៌ របស់អ្នកស្រុក អាត្មាអញក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏លះបង់អព្រហ្មចរិយៈ ជាព្រហ្មចារីបុគ្គល ជាអ្នកប្រព្រឹត្តឆ្ងាយចាក (អព្រហ្មចរិយៈ) វៀរចាកមេថុន ដែលជាធម៌ របស់អ្នកស្រុក អស់យប់នេះ និងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញឈ្មោះថា ធ្វើតាមព្រះអរហន្តទាំងឡាយផង ឧបោសថៈឈ្មោះថា អាត្មាអញ បានរក្សាផង ដោយអង្គនេះឯង។ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ លះបង់នូវមុសាវាទ វៀរចាកមុសាវាទ និយាយតែពាក្យពិត តភ្ជាប់តែពាក្យពិត មានពាក្យខ្ជាប់ខ្ជួន មានពាក្យគួរជឿ មិនពោលបង្កាច់សត្វលោក រហូតអស់មួយជីវិត អាត្មាអញក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏លះបង់នូវមុសាវាទ វៀរចាកមុសាវាទ និយាយតែពាក្យពិត តភ្ជាប់តែពាក្យពិត មានពាក្យខ្ជាប់ខ្ជួន មានពាក្យគួរជឿ មិនពោលបង្កាច់សត្វលោក អស់យប់នេះ និងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញឈ្មោះថា ធ្វើតាមព្រះអរហន្តទាំងឡាយផង ឧបោសថៈឈ្មោះថា អាត្មាអញ រក្សាផង ដោយអង្គនេះឯង។ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ លះបង់ការក្រេបផឹក នូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្ដីប្រមាទ រហូតអស់មួយជីវិត ឯអាត្មាអញ ក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏លះបង់ការក្រេបផឹក នូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ដែលជាទីតាំង នៃសេចក្ដីប្រមាទ វៀរចាកការក្រេបផឹក នូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ដែលជាទីតាំង នៃសេចក្ដីប្រមាទ អស់យប់នេះ និងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញឈ្មោះថា ធ្វើតាមព្រះអរហន្តទាំងឡាយផង ឧបោសថៈ ឈ្មោះថាអាត្មាអញ បានរក្សាផង ដោយអង្គនេះឯង។ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ បរិភោគភត្តតែម្ដង វៀរចាកការបរិភោគក្នុងរាត្រី វៀរចាកការបរិភោគខុសកាល រហូតអស់មួយជីវិត អាត្មាអញក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏បរិភោគភត្តតែម្ដង វៀរចាកការបរិភោគក្នុងរាត្រី វៀរចាកការបរិភោគខុសកាល អស់យប់នេះ និងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញឈ្មោះថា ធ្វើតាមព្រះអរហន្តទាំងឡាយផង ឧបោសថៈឈ្មោះថាអាត្មាអញ បានរក្សាផង ដោយអង្គនេះឯង។ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ វៀរចាកការមើលនូវរបាំ និងការស្ដាប់នូវចម្រៀង និងភ្លេងប្រគំ ដែលជាសត្រូវ ដល់កុសលធម៌ និងការទ្រទ្រង់ប្រដាប់ ស្អិតស្អាងរាងកាយ ដោយផ្កាកម្រង និងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ អាត្មាអញក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏វៀរចាកការមើលរបាំ និងការស្ដាប់ចម្រៀង និងភ្លេងប្រគំ ដែលជាសត្រូវ ដល់កុសលធម៌ និងការទ្រទ្រង់ប្រដាប់ ស្អិតស្អាងរាងកាយ ដោយផ្កាកម្រង និងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេង ៗ អស់យប់នេះ និងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញឈ្មោះថា ធ្វើតាមព្រះអរហន្តទាំងឡាយផង ឧបោសថៈឈ្មោះថា អាត្មាអញ បានរក្សាផង ដោយអង្គនេះឯង។ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ លះបង់ទីដេក ទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់ និងទីដេក ទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ វៀរស្រឡះចាកទីដេក ទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់ និងទីដេក ទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ សម្រេចទីដេកដ៏ទាប លើគ្រែក្ដី លើកម្រាលស្មៅក្ដី រហូតអស់មួយជីវិត អាត្មាអញក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏លះបង់ទីដេក ទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់ និងទីដេក ទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ វៀរស្រឡះ ចាកទីដេក ទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់ និងទីដេក ទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ សម្រេចទីដេកដ៏ទាប លើគ្រែក្ដី លើកម្រាលស្មៅក្ដី អស់យប់នេះ និងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញឈ្មោះថា ធ្វើតាមព្រះអរហន្តទាំងឡាយផង ឧបោសថៈឈ្មោះថាអាត្មាអញ បានរក្សាផង ដោយអង្គនេះឯង។ ម្នាលនាងវិសាខា យ៉ាងនេះឈ្មោះថា អរិយុបោសថៈ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយុបោសថៈ ដែលបុគ្គលរក្សាយ៉ាងនេះ តែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន មានសេចក្ដីរុងរឿងច្រើន ផ្សាយផលទៅច្រើន។ មានផលច្រើនយ៉ាងណា មានអានិសង្សច្រើនយ៉ាងណា មានសេចក្ដីរុងរឿងច្រើនយ៉ាងណា ផ្សាយផលទៅច្រើនយ៉ាងណា។ ម្នាលនាងវិសាខា ប្រៀបដូចបុគ្គលណាមួយ គប្បីគ្រងរាជសម្បត្តិ ជាឥស្សរិយាធិបតី នៃមហាជនបទ ទាំង១៦នេះ ដែលមានរតនៈ៧ ប្រការដ៏ច្រើន មហាជនបទ ទាំង១៦ គឺ អង្គៈ មគធៈ កាសី កោសលៈ វជ្ជី មល្លៈ ចេតី វង្សៈ កុរុ បញ្ចាលៈ មច្ឆៈ សុរសេនៈ អស្សកៈ អវន្តី គន្ធារៈ កម្ពោជៈ រាជសម្បត្តិរបស់បុគ្គលនុ៎ះ មានដំឡៃមិនស្មើចំណិតទី១៦ៗ លើក នៃឧបោសថៈ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ឡើយ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ម្នាលនាងវិសាខា រាជសម្បត្តិជារបស់មនុស្ស ប្រៀបធៀបនឹងសេចក្ដីសុខទិព្វ (ឃើញ) ស្ដើងស្ដួចណាស់។ ម្នាលនាងវិសាខា ៥០ ឆ្នាំរបស់មនុស្ស ជាមួយយប់ មួយថ្ងៃ របស់ពួកទេវតាជាន់ចាតុម្មហារាជិកៈ រាប់តាមរាត្រីនោះ ៣០រាត្រី ជាមួយខែ រាប់តាមខែនោះ ១២ខែ ជាមួយឆ្នាំ រាប់តាមឆ្នាំនោះ ៥០០ឆ្នាំទិព្វ ជាប្រមាណ នៃអាយុរបស់ពួកទេវតាជាន់ចាតុម្មហារាជិកៈ។ ម្នាលនាងវិសាខា ហេតុនុ៎ះ រមែងមានប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា ស្ត្រី ឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រក្សាឧបោសថៈ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ហើយ លុះដល់វិលាងកាយ ស្លាប់ទៅ ទៅកើតរួមជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់ចាតុម្មហារាជិកៈ។ ម្នាលនាងវិសាខា ដែលថារាជសម្បត្តិជារបស់មនុស្ស ប្រៀបធៀបនឹងសេចក្ដីសុខទិព្វ (ឃើញ) ស្ដើងស្ដួចនេះ តថាគតពោលសំដៅយកត្រង់ហេតុនុ៎ះឯង។ ម្នាលនាងវិសាខា

១០០ឆ្នាំ របស់មនុស្ស ជាមួយយប់មួយថ្ងៃ របស់ទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស រាប់តាមរាត្រីនោះ ៣០រាត្រី ជា១ខែ រាប់តាមខែនោះ ១២ខែជាមួយឆ្នាំ រាប់តាមឆ្នាំនោះ១០០០ឆ្នាំទិព្វ ជាប្រមាណនៃអាយុរបស់ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស។ ម្នាលនាងវិសាខា ហេតុនុ៎ះ រមែងមានប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា ស្ត្រី ឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រក្សាឧបោសថៈ ប្រកបដោយអង្គ ៨ហើយ លុះដល់រំលាងកាយ ស្លាប់ទៅ ទៅកើតរួមជាមួយនឹងពួកទេវតា ជាន់តាវត្តិង្ស។ ម្នាលនាងវិសាខា ដែលថារាជសម្បត្តិ ជារបស់មនុស្ស ប្រៀបធៀបនឹងសេចក្តីសុខទិព្វ (ឃើញ) ស្តើងស្តួចនេះ តថាគតពោលសំដៅយកត្រង់ហេតុនុ៎ះឯង។ ម្នាលនាងវិសាខា ២០០ឆ្នាំរបស់មនុស្ស ជាមួយយប់មួយថ្ងៃ របស់ពួកទេវតាជាន់យាមៈ រាប់តាមរាត្រីនោះ ៣០រាត្រី ជា១ខែ រាប់តាមខែនោះ ១២ខែជា១ឆ្នាំ រាប់តាមឆ្នាំនោះ ២០០០ឆ្នាំទិព្វ ជាប្រមាណនៃអាយុ របស់ពួកទេវតាជាន់យាមៈ។ ម្នាលនាងវិសាខា ហេតុនុ៎ះ រមែងមានប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា ស្ត្រី ឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រក្សានូវឧបោសថៈ ប្រកបដោយអង្គ៨ហើយ លុះដល់រំលាងកាយ ស្លាប់ទៅ ទៅកើតរួមជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់យាមៈ។ ម្នាលនាងវិសាខា ដែលថារាជសម្បត្តិជារបស់មនុស្ស ប្រៀបធៀបនឹងសេចក្តីសុខទិព្វ (ឃើញ)ស្តើងស្តួចនេះ តថាគតពោលសំដៅយកត្រង់ហេតុនុ៎ះឯង។ ម្នាលនាងវិសាខា ៤០០ឆ្នាំ របស់មនុស្ស ជាមួយយប់មួយថ្ងៃ របស់ពួកទេវតាជាន់តុសិត រាប់តាមរាត្រីនោះ ៣០រាត្រី ជា១ខែ រាប់តាមខែនោះ ១២ ខែ ជា១ឆ្នាំ រាប់តាមឆ្នាំនោះ៤០០០ឆ្នាំទិព្វ ជាប្រមាណនៃអាយុ របស់ពួកទេវតាជាន់តុសិត។ ម្នាលនាងវិសាខា ហេតុនុ៎ះ រមែងមានប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា ស្ត្រី ឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រក្សានូវឧបោសថៈ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ហើយ លុះដល់រំលាងកាយ ស្លាប់ទៅ ទៅកើតរួមជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់តុសិត។ ម្នាលនាងវិសាខា ដែលថា រាជសម្បត្តិជារបស់មនុស្ស ប្រៀបធៀបនឹងសេចក្តីសុខទិព្វ (ឃើញ) ស្តើងស្តួចនេះតថាគតពោលសំដៅយកត្រង់ហេតុនុ៎ះឯង។ ម្នាលនាងវិសាខា ៨០០ឆ្នាំ របស់មនុស្ស ជាមួយយប់មួយថ្ងៃ របស់ពួកទេវតាជាន់និម្មានរតី រាប់តាមរាត្រីនោះ ៣០ រាត្រី ជា១ខែ រាប់តាមខែនោះ ១២ខែ ជា១ឆ្នាំ រាប់តាមឆ្នាំនោះ ៨០០ឆ្នាំទិព្វជាប្រមាណ នៃអាយុរបស់ពួកទេវតាជាន់និម្មានរតី។ ម្នាលនាងវិសាខា ហេតុនុ៎ះ រមែងមានប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា ស្ត្រី ឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រក្សានូវឧបោសថៈ ប្រកបដោយអង្គ ៨ហើយ លុះដល់រំលាងកាយ ស្លាប់ទៅ ទៅកើតរួមជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់និម្មានរតី។ ម្នាលនាងវិសាខា ដែលថា រាជសម្បត្តិជារបស់មនុស្ស ប្រៀបធៀបនឹងសេចក្តីសុខ (ឃើញ) ស្តើងស្តួចនេះ តថាគតពោលសំដៅយកត្រង់ហេតុនុ៎ះឯង។ ម្នាលនាងវិសាខា ១.៦០០ ឆ្នាំ របស់មនុស្ស ជាមួយយប់មួយថ្ងៃ របស់ពួកទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវត្តី រាប់តាមរាត្រីនោះ ៣០ រាត្រី ជា១ខែ រាប់តាមខែនោះ ១២ ខែ ជា១ឆ្នាំ រាប់តាមឆ្នាំនោះ ១៦០០ ឆ្នាំទិព្វជាប្រមាណ នៃអាយុរបស់ពួកទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវត្តី។ ម្នាលនាងវិសាខា ហេតុនុ៎ះ រមែងមានប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា ស្ត្រី ឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រក្សានូវឧបោសថៈ ប្រកបដោយអង្គ៨ ហើយ លុះដល់រំលាងកាយ ស្លាប់ទៅ ទៅកើតរួមជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវត្តី។ ម្នាលនាងវិសាខា ដែលថា រាជសម្បត្តិជារបស់មនុស្ស ប្រៀបធៀបនឹងសេចក្តីសុខទិព្វ (ឃើញ) ស្តើងស្តួច នេះតថាគត ពោល សំដៅយកត្រង់ហេតុនុ៎ះឯង។

> បុរស ឬស្ត្រី មិនគប្បីសម្លាប់សត្វ១ មិនគប្បីលួចយកទ្រព្យ ដែលម្ចាស់គេមិនបានឲ្យ ១ មិនគប្បីនិយាយកុហក១ មិនគប្បីក្រេបផឹកនូវទឹកស្រវឹង ១ គប្បីវៀរចាកមេថុន ដែលមិនមែនជាសេចក្តីប្រព្រឹត្តិដ៏ប្រសើរ១ មិនគប្បីបរិភោគភោជន ក្នុងវេលារាត្រី និងភោជនក្នុងវេលាខុសកាល ១ មិនគប្បីទ្រទ្រង់កម្រងផ្កា មិនគប្បីប្រើប្រាស់គ្រឿងក្រអូប ១ គប្បីដេកលើគ្រែ (ដែលត្រូវប្រមាណ) ឬកម្រាល ដែលក្រាលផ្ទាស់នឹងផែនដី ១ (បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលសរសើរ) ឧបោសថៈ ប្រកបដោយអង្គ ៨នុ៎ះ ដែលព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ដល់នូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ទ្រង់ប្រកាសទុកហើយ។ ព្រះចន្ទ្រ និងព្រះអាទិត្យ ទាំងពីរមានរស្មីដ៏រុងរឿង ភ្លឺឆ្លុះផ្សាយចេញទៅ អស់ទីមានកំណត់ត្រឹមណា មួយទៀត ព្រះចន្ទ្រ និងព្រះអាទិត្យ មាននាទីកំចាត់បង់ នូវងងឹត មានដំណើរទៅក្នុងអាកាស ចាំងពន្លឺសព្វទិស តែងបំភ្លឺក្នុងផ្ទៃមេឃ ទ្រព្យណាមួយ ដែលមាននៅក្នុងចន្លោះនុ៎ះ គឺកែវមុក្តា កែវមណី កែវពៃទូរ្យដ៏ល្អ មួយវិញទៀត ដែលហៅថា មាសសិង្គី មាសកាញ្ចនៈ មាសជាតរូប និងមាសហដកៈ ទ្រព្យទាំងអម្បាលនោះ (មានដំឡៃ) មិនដល់នូវចំណិត ទី១៦ ។ លើក នៃឧបោសថៈ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ឡើយ ដូចពួកផ្កាយទាំងអស់(ភ្លឺ) មិនដល់ពន្លឺព្រះចន្ទ្រឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ស្ត្រីបុរស ដែលជាអ្នកមានសីល បានរក្សាឧបោសថៈ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយដែលមានសុខជាកម្រៃ ជាអ្នកមិនត្រូវគេតិះដៀល តែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌។

ចប់ មហាវគ្គ ទី២។

ឧទ្ទាននៃមហាវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីតិត្ថាយតនៈ១ អំពីអមាតាបុត្តិកភ័យ ១ អំពីអ្នកស្រុកវេនាគបុរៈ ១ អំពីសរភបរិព្វាជក ១ អំពីអ្នកនិគមកេសបុត្ត ១ អំពីសាឡ្ហៈ ចៅរបស់មិគារសេដ្ឋី ១ អំពីកថាវត្ថុ ១ អំពីតិរ្ថិយទាំងឡាយ ១ អំពីអកុសលមូល និងកុសលមូល ១ អំពីឧបោសថៈ ១។

អានន្ទវគ្គ ទី៣ (៨)

CS sut.an.03.v08 | book_041

((៨) ៣. អានន្ទវគ្គោ)

(ឆន្នសូត្រ ទី១)

CS sut.an.03.072 | book_041

(១. ឆន្នសុត្តំ)

[៧៣] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះ ឆន្នបរិព្វាជក ចូលទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលរាក់ទាក់ ជាមួយនឹងព្រះ អានន្ទដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររាក់ទាក់ និង

ពាក្យគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះឆន្នបរិព្វាជក អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា នែ អាវុសោអានន្ទ លោកបញ្ញត្តការលះបង់រាគៈ បញ្ញត្តការលះបង់ទោសៈ បញ្ញត្តការលះបង់មោហៈ។ ម្នាលអាវុសោ យើងសោត ក៏បញ្ញត្តការលះបង់រាគៈ បញ្ញត្តការលះបង់ទោសៈ បញ្ញត្តការលះបង់មោហៈដែរ។ ម្នាលអាវុសោ តែថាលោកឃើញទោស ក្នុងរាគៈដូចម្តេច បានជាបញ្ញត្តការលះបង់រាគៈ ឃើញទោស ក្នុងមោហៈដូចម្តេច បានជាបញ្ញត្តការលះបង់ទោសៈ ឃើញទោស ក្នុងមោហៈដូចម្តេច បានជាបញ្ញត្តការលះបង់មោហៈ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអ្នកត្រេកត្រអាល ត្រូវរាគៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវរាគៈរួបរឹត រមែងគិត ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាងខ្លះ រមែងទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តខ្លះ កាលលះបង់រាគៈបានហើយ បុគ្គលរមែងមិនគិត ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃ មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាង មិនទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអ្នកត្រេកត្រអាល ត្រូវរាគៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវរាគៈរួបរឹត រមែងប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត កាលបើលះរាគៈបានហើយ បុគ្គលរមែងមិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ មិនប្រព្រឹតទុច្ចរិតដោយវាចា មិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអ្នកត្រេកត្រអាល ត្រូវរាគៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវរាគៈរួបរឹត រមែងមិនដឹងច្បាស់ នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួន តាមពិតខ្លះ មិនដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ របស់បុគ្គលដទៃ តាមពិតខ្លះ មិនដឹងច្បាស់ នូវប្រយោជន៍ទាំងពីរខាង តាមពិតខ្លះ កាលបើលះបង់រាគៈបានហើយ បុគ្គលរមែងដឹងច្បាស់ នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួន តាមពិតផង ដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ តាមពិតផង ដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ទាំងពីរខាង តាមពិតផង។ ម្នាលអាវុសោ រាគៈជាគ្រឿងធ្វើឲ្យងងឹត ធ្វើឲ្យដូចជាគ្មានចក្ខុ ធ្វើឲ្យគ្មានញាណ ឲ្យរលត់បញ្ញា ជាប៉ែកខាងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វានទេ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអ្នកប្រទូស្ត។ បេ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអ្នកវង្វេង ត្រូវសេចក្តីវង្វេងគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវសេចក្តីវង្វេងរួបរឹត រមែងគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាងខ្លះ តែងទទួលទុក្ខទោមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តខ្លះ កាលបើលះមោហៈបានហើយ បុគ្គលរមែងមិនគិត ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួន មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃ មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាង មិនទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអ្នកវង្វេង ត្រូវមោហៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវមោហៈរួបរឹត រមែងប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត កាលបើលះបង់មោហៈបានហើយ បុគ្គលរមែងមិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ មិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា មិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអ្នកវង្វេង ត្រូវមោហៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវមោហៈរួបរឹត រមែងមិនដឹងច្បាស់ នូវប្រយោជន៍ខ្លួន តាមពិតខ្លះ មិនដឹងច្បាស់ នូវប្រយោជន៍អ្នកដទៃ តាមពិតខ្លះ មិនដឹងច្បាស់ នូវប្រយោជន៍ទាំងពីរខាង តាមពិតខ្លះ កាលបើលះមោហៈបានហើយ បុគ្គលរមែងដឹងច្បាស់ នូវប្រយោជន៍ខ្លួន តាមពិតផង ដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍អ្នកដទៃ តាមពិតផង ដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ទាំងពីរខាង តាមពិតផង។ ម្នាលអាវុសោ មោហៈជាគ្រឿងធ្វើឲ្យងងឹត ធ្វើឲ្យដូចជាគ្មានចក្ខុ ធ្វើឲ្យគ្មានញាណ ឲ្យរលត់បញ្ញា ជាប៉ែកខាងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វានទេ។ ម្នាលអាវុសោ យើងឃើញទោស ក្នុងរាគៈនេះឯងហើយ ទើបបញ្ញត្ត នូវការលះបង់រាគៈ ឃើញទោស ក្នុងទោសៈនេះហើយ ទើបបញ្ញត្តនូវការលះទោសៈ ឃើញទោស ក្នុងមោហៈនេះហើយ ទើបបញ្ញត្ត នូវការលះមោហៈ។ ម្នាលអាវុសោ ចុះផ្លូវប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះរាគៈ ទោសៈ មោហៈ នុ៎ះ មានដែរឬទេ។ ម្នាលអាវុសោ ផ្លូវប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះរាគៈ ទោសៈ មោហៈ នុ៎ះមាន។ ម្នាលអាវុសោ ចុះផ្លូវប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះរាគៈ ទោសៈ មោហៈ នុ៎ះ តើដូចម្តេច។ ផ្លូវប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង គឺ សេចក្តីឃើញត្រូវ ១ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ១ វាចាត្រូវ ១ការងារត្រូវ ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ ការព្យាយាមត្រូវ ១ ការរលឹកត្រូវ ១ ការដំកល់ចិត្តមាំត្រូវ ១។ ម្នាលអាវុសោ នេះឯង ជាផ្លូវប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះរាគៈ ទោសៈ មោហៈ នុ៎ះ។ ម្នាលអាវុសោ ផ្លូវប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះរាគៈ ទោសៈ មោហៈនុ៎ះ ជាផ្លូវប្រសើរល្អហើយ។ ម្នាលអាវុសោអានន្ទ ហេតុនោះ គួរតែកុំធ្វេសប្រហែសឡើយ។

(អាជីវកសូត្រ ទី២)

CS sut.an.03.073 | book_041

(២. អាជីវកសុត្តំ)

[៧៤] សម័យមួយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងឃោសិតារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី។ គ្រានោះ គហបតី ជាសាវករបស់អាជីវកម្នាក់ ចូលទៅរកព្រះអានន្ទ ដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះគហបតី ជាសាវកអាជីវកនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ សួរព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន (យើងទាំងពីរនាក់) អ្នកណាសំដែងធម៌ត្រូវ ពួកអ្នកណា ឈ្មោះថា ប្រតិបត្តិត្រូវ ក្នុងលោក ពួកអ្នកណា ឈ្មោះថា ដើរត្រូវក្នុងលោក។ ម្នាលគហបតី បើដូច្នោះ អាត្មានឹងត្រឡប់សួរទៅអ្នក ក្នុងហេតុនុ៎ះវិញ បើហេតុនោះ គួរដល់អ្នកយ៉ាងណា ត្រូវអ្នកដោះស្រាយហេតុនោះ យ៉ាងនោះចុះ។ ម្នាលគហបតី អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច ពួកបុគ្គលណា សំដែងធម៌ ដើម្បីលះរាគៈ សំដែងធម៌ដើម្បីលះទោសៈ សំដែងធម៌ដើម្បីលះមោហៈ អ្នកទាំងនោះឈ្មោះថា សំដែងធម៌ត្រូវឬទេ ឬថាអ្នកមានសេចក្តីយល់ដូចម្តេច ក្នុងដំណើរនុ៎ះ។ បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន ពួកបុគ្គលណា សំដែងធម៌ដើម្បីលះរាគៈ សំដែងធម៌ដើម្បីលះទោសៈ សំដែងធម៌ដើម្បីលះមោហៈ បុគ្គលទាំងនោះ ឈ្មោះថាសំដែងធម៌ត្រូវហើយ ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់ ក្នុងដំណើរនុ៎ះ យ៉ាងនេះដែរ។ ម្នាលគហបតី អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច ពួកបុគ្គលណា ប្រតិបត្តិដើម្បីលះរាគៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីលះទោសៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីលះមោហៈ ពួកបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ប្រតិបត្តិត្រូវក្នុងលោកឬទេ ឬថាអ្នកមានសេចក្តីយល់ ក្នុងដំណើរនុ៎ះ ដូចម្តេច។ បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន ពួកបុគ្គលណា ប្រតិបត្តិដើម្បីលះរាគៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីលះទោសៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីលះមោហៈ ពួកបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ប្រតិបត្តិត្រូវក្នុងលោក ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះ ក្នុងដំណើរនុ៎ះ។ ម្នាលគហបតី អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច ពួកបុគ្គលណា បានលះរាគៈហើយ បានរំលើងឫសគល់ចោលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះទៀតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យកើតឡើងតទៅទៀតជាធម្មតា ពួកបុគ្គលណា លះទោសៈហើយ។ បេ។ ពួកបុគ្គលណា លះមោហៈហើយ បានរំលើងឫសគល់ចោលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះទៀតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យកើតឡើងតទៅទៀត ជាធម្មតា ពួកបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដើរត្រូវហើយ ក្នុងលោកឬទេ ឬក៏អ្នកមានសេចក្តីយល់ ដូចម្តេច ក្នុងដំណើរនុ៎ះ។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ពួកបុគ្គលណា លះរាគៈហើយ បានរំលើងឫសគល់ចោលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះទៀតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យកើតឡើងតទៅទៀត ជាធម្មតា ពួកបុគ្គលណា លះទោសៈ ហើយ។ បេ។ ពួកបុគ្គលណាលះមោហៈហើយ បានរំលើងឫសគល់ចោលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះទៀតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យកើតឡើងតទៅទៀត ជាធម្មតា ពួកបុគ្គលនោះឈ្មោះថា ដើរត្រូវ ក្នុងលោកហើយ ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះ ក្នុងដំណើរនុ៎ះ។ ម្នាលគហបតី អ្នកបានដោះស្រាយហើយ យ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ពួកបុគ្គលណា សំដែងធម៌ ដើម្បីលះរាគៈ សំដែងធម៌ដើម្បីលះទោសៈ សំដែងធម៌ដើម្បីលះមោហៈ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា

សំដែងត្រូវហើយ។ អ្នកបានដោះស្រាយហើយ យ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ពួកបុគ្គលណា បានប្រតិបត្តិដើម្បីលះរាគៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីលះទោសៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីលះមោហៈ បុគ្គលទាំងនោះឈ្មោះថា ប្រតិបត្តិត្រូវក្នុងលោក។ អ្នកបានដោះស្រាយហើយ យ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ពួកបុគ្គលណា បានលះរាគៈហើយ បានរំលើងឫសគល់ចោលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះទៀតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតតទៅទៀត ជាធម្មតា ពួកបុគ្គលណា បានលះទោសៈហើយ។ បេ។ ពួកបុគ្គលណា បានលះមោហៈហើយ បានរំលើងឫសគល់ចោលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះទៀតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យកើតតទៅទៀត ជាធម្មតា ពួកបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដើរត្រូវក្នុងលោក។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ ឈ្មោះថា មិនមានការលើកដំកើងតែធម៌ខ្លួនផង មិនមានការបន្តុះបង្អាប់ធម៌បុគ្គលដទៃផង សំដែងធម៌ត្រង់ តាមតែហេតុ និយាយចំពោះតែសេចក្តី ទាំងមិនទាញមករកតែប៉ែកខាងខ្លួនផង។ បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន លោក (ហ្នឹងហើយ) សំដែងធម៌ដើម្បីលះរាគៈ សំដែងធម៌ដើម្បីលះទោសៈ សំដែងធម៌ដើម្បីលះមោហៈ លោកសំដែងធម៌ត្រូវហើយ បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន លោកប្រតិបត្តិដើម្បីលះរាគៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីលះទោសៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីលះមោហៈ ប្រតិបត្តិត្រូវហើយ ក្នុងលោក បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន លោកបានលះរាគៈហើយ បានរំលើងឫសគល់ចោលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះទៀតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតតទៅទៀត ជាធម្មតា លោកបានលះទោសៈហើយ។បេ។ លោកបានលះមោហៈហើយ បានរំលើងឫសគល់ចោលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះទៀតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតតទៅទៀត ជាធម្មតា លោកឈ្មោះថា ដើរត្រូវក្នុងលោក។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ដូចគេផ្ងារ របស់ដែលផ្កាប់ ឬបើកបង្ហាញ របស់ដែលកំបាំង ពុំនោះ ដូចគេប្រាប់ផ្លូវ ដល់មនុស្សអ្នកវង្វេង ពុំនោះសោត ដូចគេទ្រោលប្រទីបប្រេង ក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សអ្នកមានភ្នែក រមែងមើលឃើញរូបទាំងឡាយ យ៉ាងណាមិញ ធម៌ដែលលោកម្ចាស់អានន្ទ បានសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ យ៉ាងនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន ខ្ញុំនោះ ដល់នូវព្រះដ៏មានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីរលឹក សូមលោកម្ចាស់អានន្ទ ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះករុណា ជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមពីថ្ងៃនេះតទៅ។

(មហានាមសក្កសូត្រ ទី៣)

CS sut.an.03.074 | book_041

(៣. មហានាមសក្កសុត្តំ)

[៧៥] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងនិគ្រោធារាម ជិតក្រុងកបិលព័ស្តុ ក្នុងដែនសក្កៈ។ សម័យនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បើយអំពីជម្ងឺ ទើបតែនឹងស្បើយអំពីជម្ងឺ មិនទាន់យូរប៉ុន្មាន។ គ្រានោះ មហានាមសក្កៈ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ។ លុះមហានាមសក្កៈ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំ ទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងអស់កាលជាយូរហើយ យ៉ាងនេះថា ញាណមានដល់បុគ្គល ដែលមានចិត្តដំកល់ខ្ជាប់ មិនមានដល់បុគ្គល ដែលមានចិត្តមិនដំកល់ខ្ជាប់ទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សមាធិ កើតមុន ញាណកើតក្រោយ ឬក៏ញាណកើតមុន សមាធិកើតក្រោយ។ លំដាប់ នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បើយអំពីជម្ងឺ ទើបតែនឹងស្បើយអំពីជម្ងឺ មិនទាន់យូរប៉ុន្មាន ស្រាប់តែមហានាមសក្កៈនេះ សួរប្រស្នា ដ៏ជ្រៅក្រៃពេក ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ នាំមហានាមសក្កៈ ទៅក្នុងទីសមគួរ ហើយសំដែងធម៌។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ចាប់ព្រះពាហានៃមហានាមសក្កៈ នាំទៅក្នុងទីសមគួរ ហើយនិយាយនឹងមហានាមសក្កៈ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះមហានាម សេក្ខសីល ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ អសេក្ខសីល ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ សេក្ខសមាធិ ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ អសេក្ខសមាធិ ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ សេក្ខប្បញ្ញា ក៏ព្រះដ៏មានព្រះ ភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ អសេក្ខប្បញ្ញា ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយដែរ។ បពិត្រមហានាម ចុះសេក្ខសីល តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហានាម ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល។ បេ។ សមាទាន សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ។ បពិត្រមហានាម នេះហៅថា សេក្ខសីល។ បពិត្រមហានាម ចុះសេក្ខសមាធិ តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហានាម ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ។ បេ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្តនៅ។ បពិត្រមហានាម នេះហៅថា សេក្ខសមាធិ។ បពិត្រមហានាម ចុះសេក្ខប្បញ្ញា តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហានាម ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ។ បេ។ ដឹងច្បាស់តាមពិត ថា នេះជាបដិបទាដំណើរទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ។ បពិត្រមហានាម នេះហៅថា សេក្ខប្បញ្ញា។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវកនោះ អ្នកបរិបូណ៌ដោយសីលយ៉ាងនេះ បរិបូណ៌ដោយសមាធិយ៉ាងនេះ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញាយ៉ាងនេះ រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ក្រៃលែង ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន។ បពិត្រមហានាម សេក្ខសីល ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ អសេក្ខសីល ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ សេក្ខសមាធិ ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ អសេក្ខសមាធិ ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ សេក្ខប្បញ្ញា ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ អសេក្ខប្បញ្ញា ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ យ៉ាងនេះឯង។

(និគណ្ឋសូត្រ ទី៤)

CS sut.an.03.075 | book_041

(៤. និគណ្ឋសុត្តំ)

[៧៦] សម័យមួយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងកូដាគារសាលា នាព្រៃមហាវន ជិតក្រុងវេសាលី។ គ្រានោះ ស្តេចលិច្ឆវិ នាមអភ័យ និងស្តេចលិច្ឆវិ នាមបណ្ឌិតកុមារកៈ ចូលទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ។ លុះស្តេចលិច្ឆវិ នាមអភ័យ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏សួរព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន និគណ្ឋនាដបុត្រ ជាសព្វញ្ញូ ឃើញសព្វ តែងប្តេជ្ញានូវញាណទស្សនៈ (សព្វញ្ញុតញ្ញាណ) មិនមានសេសសល់ថា អាត្មាអញ ទោះដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី ញាណទស្សនៈតាំងឡើង ឥតចន្លោះរាល់ពេល។ និគណ្ឋនាដបុត្រនោះ តែងបញ្ញត្តនូវកិច្ច ធ្វើឲ្យអស់ទៅ នៃកម្មចាស់ទាំងឡាយ ដោយតបធម៌ បញ្ញត្តនូវការសំឡាប់បច្ច័យ ព្រោះមិនធ្វើកម្មថ្មីទាំងឡាយ ការអស់ទុក្ខ ព្រោះអស់កម្ម ការអស់វេទនា ព្រោះអស់ទុក្ខ ទុក្ខទាំងពួង នឹងសាបរលាប

ទៅ ព្រោះអស់វេទនា ដោយប្រការដូច្នេះឯង ការកន្លងនូវ (វដ្តទុក្ខ) ដោយវិសុទ្ធិ ដែលត្រូវឃើញចំពោះខ្លួន ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យកិលេសសាបរលាបនុ៎ះ យ៉ាងនេះ។ បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដូចម្តេច ក្នុងសាសនានេះ។ ម្នាលអភ័យ និជ្ជរាវិសុទ្ធិ (វិសុទ្ធិ ជាគ្រឿងធ្វើកិលេសឲ្យសាបរលាប) ទាំង៣នេះ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដោយប្រពៃ ដើម្បីសេចក្តីស្អាត នៃសត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្លង នូវសោក និងខ្សឹកខ្សួលទាំងឡាយ ដើម្បីរលត់ទៅ នៃទុក្ខ និងទោមនស្សទាំងឡាយ ដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវមគ្គដែលប្រកបដោយវិបស្សនា ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវព្រះនិព្វាន។ និជ្ជរាវិសុទ្ធិ ទាំង៣ តើដូចម្តេច។ ម្នាលអភ័យ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល។ បេ។ សមាទាន សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ មិនធ្វើកម្មថ្មីផង[21] បានពាល់ត្រូវរឿយៗ នូវកម្មចាស់[22] ហើយ ធ្វើឲ្យអស់ទៅផង ព្រោះវិសុទ្ធិ ជាធម្មជាតិ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយខ្លួនឯង ជាគ្រឿងធ្វើកិលេស ឲ្យសាបរលាប ឲ្យនូវផល មិនរង់ចាំកាល គួរដើម្បីបង្ហាញឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុកក្នុងខ្លួនបាន ជាធម្មជាតិ ដែលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ គប្បីដឹងច្បាស់ ចំពោះខ្លួន។ ម្នាលអភ័យ ភិក្ខុនោះ បរិបូណ៌ដោយសីល យ៉ាងនេះ ក៏ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ។ បេ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្តនៅ។ ភិក្ខុនោះ មិនធ្វើកម្មថ្មីផង ពាល់ត្រូវរឿយៗ នូវកម្មចាស់ហើយ ធ្វើឲ្យអស់ទៅផង ព្រោះវិសុទ្ធិ ជាធម្មជាតិ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយខ្លួនឯង ជាគ្រឿងធ្វើកិលេស ឲ្យសាបរលាប ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល គួរដើម្បីបង្ហាញ ឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុកក្នុងខ្លួនបាន ជាធម្មជាតិ ដែលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ គប្បីដឹងច្បាស់ ចំពោះខ្លួន។ ម្នាលអភ័យ ភិក្ខុនោះ បរិបូណ៌ដោយសីលយ៉ាងនេះ បរិបូណ៌ដោយសមាធិយ៉ាងនេះ រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ក្រៃលែង ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន។ ភិក្ខុនោះ មិនធ្វើកម្មថ្មីផង ពាល់ត្រូវរឿយ ៗ នូវកម្មចាស់ហើយ ធ្វើឲ្យអស់ទៅផង ព្រោះវិសុទ្ធិ ជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយខ្លួនឯង ជាគ្រឿងធ្វើកិលេស ឲ្យសាបរលាប ឲ្យនូវផល មិនរង់ចាំកាល គួរដើម្បីបង្ហាញ ឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុកក្នុងខ្លួនបាន ជាធម្មជាតិ ដែលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ គប្បីដឹងច្បាស់ ចំពោះខ្លួន។ ម្នាលអភ័យ នេះឯង និជ្ជរាវិសុទ្ធិ ទាំង៣ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដោយប្រពៃ ដើម្បីសេចក្តីស្អាត របស់សត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងនូវសោក និងខ្សឹកខ្សួលទាំងឡាយ ដើម្បីរលត់ទុក្ខ និងទោមនស្សទាំងឡាយ ដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវមគ្គប្រកបដោយវិបស្សនា ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវព្រះនិព្វាន។ កាលបើព្រះអានន្ទ ដ៏មានអាយុ សំដែងយ៉ាងនេះហើយ ស្តេចលិច្ឆវិ នាមបណ្ឌិតកុមារកៈ ក៏និយាយនឹងស្តេចលិច្ឆវិ នាមអភ័យ ដូច្នេះថា នែអភ័យ ជាសំឡាញ់ ចុះហេតុអ្វី បានជាអ្នកមិនអនុមោទនាសុភាសិត របស់ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដោយសុភាសិត។ នែសំឡាញ់ ថ្វីក៏ខ្ញុំមិនអនុមោទនាសុភាសិត របស់ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដោយសុភាសិត។ អ្នកណាមិនអនុមោទនា នូវសុភាសិតរបស់ព្រះអនន្ទដ៏មានអាយុ ដោយសុភាសិតទេ ក្បាលរបស់អ្នកនោះ មុខជាធ្លាក់ចុះមិនខាន។

(និវេសកសូត្រ ទី៥)

CS sut.an.03.076 | book_041

(៥. និវេសកសុត្តំ)

[៧៧] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរ ដូច្នេះថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីអនុគ្រោះអ្នកណា ឬថា ពួកជនណា ដែលជាមិត្រក្តី អាមាត្យក្តី ញាតិក្តី សាលោហិតក្តី គប្បីសំគាល់នូវពាក្យ ដែលត្រូវស្តាប់ ម្នាលអានន្ទ ជនទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ គួរណែនាំ គួរឲ្យនៅ គួរឲ្យតាំងនៅ ក្នុងឋានៈ ៣ យ៉ាង។ ឋានៈ៣ យ៉ាងនេះ តើដូចម្តេច។ គឺគួរណែនាំ គួរឲ្យនៅ គួរឲ្យតាំងនៅ ក្នុងសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក ក្នុងព្រះពុទ្ធថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ អង្គនោះ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ជាព្រះសុគត ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ជាសារថី ទូន្មាននូវបុរស ជាគ្រូនៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់ត្រាស់ដឹង នូវអរិយសច្ច ៤ ទ្រង់ខ្ជាក់ចោល នូវត្រៃភព លែងវិលត្រឡប់មកកើតទៀត ១ គួរណែនាំ គួរឲ្យនៅ គួរឲ្យតាំងនៅក្នុងសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើក ក្នុងព្រះធម៌ថា ធម៌ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយប្រពៃ ជាធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ឲ្យនូវផល មិនរង់ចាំកាល គួរនឹង ហៅបុគ្គលដទៃ ឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុកក្នុងខ្លួន អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ គប្បីដឹងច្បាស់ចំពោះខ្លួន ១ គួរណែនាំ គួរឲ្យនៅ គួរឲ្យតាំងនៅ ក្នុងសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើក ក្នុងព្រះសង្ឃថា ព្រះសង្ឃជាសាវក នៃព្រះដ៏មានព្រះ ភាគ ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃជាសាវក នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយត្រង់ ព្រះសង្ឃជាសាវក នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិ ដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវព្រះនិព្វាន ព្រះសង្ឃជាសាវក នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិគួរដល់សាមីចិកម្ម ព្រះសង្ឃជាសាវក នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគនុ៎ះ រាប់ជាគូនៃបុរស មាន៤គូ បើរាប់រៀងជាបុរសបុគ្គល មាន៨ពួក លោកគួរទទួល នូវរបស់ដែលគេរៀបទទួលភ្ញៀវ គួរទទួលនូវរបស់ ដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួលនូវទក្ខិណាទាន គួរដល់អញ្ជលិកម្ម ជាបុញ្ញក្ខេត្ត របស់សត្វលោក ដ៏ប្រសើរបំផុត។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីប្រែប្រួល មានចំពោះតែមហាភូតរូប ៤ គឺបឋវីធាតុ អាបោធាតុ តេជោធាតុ វាយោធាតុ ឯសេចក្តីប្រែប្រួល របស់អរិយសាវក ដែលប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក ក្នុងព្រះពុទ្ធ មិនមានសោះឡើយ។ នេះជាសេចក្តីប្រែប្រួល ក្នុងហេតុនោះ។ ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា អរិយសាវកនោះ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើក ក្នុងព្រះពុទ្ធហើយ មុខជានឹងទៅកើតក្នុងនរកក្តី កំណើតតិរច្ឆានក្តី ប្រេតវិស័យក្តី ដូច្នេះនុ៎ះ មិនមែនជាឋានៈទេ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីប្រែប្រួល មានចំពោះតែមហាភូតរូប ៤ គឺបឋវីធាតុ អាបោធាតុ តេជោធាតុ វាយោធាតុ ឯសេចក្តីប្រែប្រួល។ បេ។ ក្នុងព្រះធម៌ មិនគប្បីមានឡើយ សេចក្តីប្រែប្រួល មិនមានដល់អរិយសាវក ដែលប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើក ក្នុងព្រះសង្ឃសោះទេ។ នេះជាសេចក្តីប្រែប្រួល ក្នុងហេតុនោះ។ ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា អរិយសាវក ដែលប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើក ក្នុងព្រះសង្ឃនោះ មុខជានឹងទៅកើតក្នុងនរកក្តី កំណើតតិរច្ឆានក្តី ប្រេតវិស័យក្តី ដូច្នេះនុ៎ះ មិនមែនជាឋានៈទេ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីអនុគ្រោះអ្នកណា ឬថា អ្នកណាជាមិត្រក្តី អាមាត្យក្តី ញាតិក្តី សាលោហិតក្តី គប្បីសំគាល់នូវពាក្យ ដែលត្រូវស្តាប់ ម្នាលអានន្ទ ជនទាំងនោះ អ្នកទាំងឡាយ គួរណែនាំ គួរឲ្យនៅ គួរឲ្យតាំងនៅ ក្នុងឋានៈ ៣ យ៉ាងនេះ។

(បឋមភវសូត្រ ទី៦)

CS sut.an.03.077 | book_041

(៦. បឋមភវសុត្តំ)

[៧៨] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងថា ភព ភព ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដែលហៅថា ភព តើដោយហេតុដូចម្តេច។ ម្នាលអានន្ទ បើកម្មដែលឲ្យផល (សម្រេច) ក្នុងកាមធាតុ មិនមានហើយ កាមភព គប្បីមានប្រាកដដែរឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះ មិនមានទេ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុថា កម្មជាស្រែ វិញ្ញាណជាពូជ តណ្ហាជាទឹក វិញ្ញាណរបស់ពួកសត្វ ដែលមានអវិជ្ជា ជាទំនប់ មានតណ្ហាជាគ្រឿងព័ន្ធព័ទ្ធ ដំកល់នៅស៊ប់ហើយ ក្នុងធាតុដ៏ថោកទាប គឺកាមធាតុ ការកើតចំពោះក្នុងភពថ្មីតទៅទៀត រមែងមានយ៉ាងនេះ។ ម្នាលអានន្ទ បើកម្មដែលឲ្យផល ក្នុងរូបធាតុ មិនមានហើយ រូបភព គប្បីមានប្រាកដដែរឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះ មិនមានទេ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុថា កម្មជាស្រែ វិញ្ញាណជាពូជ តណ្ហាជាទឹក អភិសង្ខារវិញ្ញាណ របស់ពួកសត្វ ដែលមានអវិជ្ជាជាទំនប់ មានតណ្ហាជាគ្រឿងព័ន្ធព័ទ្ធ រមែងដំកល់នៅស៊ប់ ក្នុងធាតុជាន់កណ្តាល គឺរូបធាតុ ការកើតចំពោះក្នុងភពថ្មីតទៅទៀត រមែងមានយ៉ាងនេះ។ ម្នាលអានន្ទ បើកម្ម ដែលឲ្យផល ក្នុងអរូបធាតុ មិនមានហើយ អរូបភព គប្បីមានប្រាកដដែរឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះ មិនមានទេ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុថា កម្មជាស្រែ វិញ្ញាណ ជាពូជ តណ្ហាជាទឹក ទើបអភិសង្ខារវិញ្ញាណ របស់ពួកសត្វ ដែលមានអវិជ្ជា ជាទំនប់ មានតណ្ហា ជាគ្រឿងព័ន្ធព័ទ្ធ រមែងដំកល់នៅ ក្នុងធាតុជាន់ខ្ពស់ គឺអរូបធាតុ ការកើតចំពោះក្នុងភពថ្មីតទៅទៀត រមែងមានយ៉ាងនេះ។ ម្នាលអានន្ទ ភព រមែងមាន យ៉ាងនេះឯង។

(ទុតិយភវសូត្រ ទី៧)

CS sut.an.03.078 | book_041

(៧. ទុតិយភវសុត្តំ)

[៧៩] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ភព ភព ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដែលហៅថា ភព តើដោយហេតុដូចម្តេច។ ម្នាលអានន្ទ បើកម្មដែលឲ្យផល ក្នុងកាមធាតុ មិនមានហើយ កាមភពគប្បីមានប្រាកដដែរឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះ មិនមានទេ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុថា កម្មជាស្រែ វិញ្ញាណជាពូជ តណ្ហាជាទឹក ចេតនា និងសេចក្តីប្រាថ្នា របស់ពួកសត្វ ដែលមានអវិជ្ជាជាទំនប់ មានតណ្ហា ជាគ្រឿងព័ន្ធព័ទ្ធ រមែងដំកល់នៅស៊ប់ ក្នុងធាតុដ៏ថោកទាប គឺកាមធាតុ ការកើតចំពោះក្នុងភពថ្មីតទៅទៀត រមែងមាន យ៉ាងនេះ។ ម្នាលអានន្ទ បើកម្មដែលឲ្យផល ក្នុងរូបធាតុ មិនមានហើយ រូបភព គប្បីមានប្រាកដដែរឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះ មិនមានទេ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុថា កម្មជាស្រែ វិញ្ញាណជាពូជ តណ្ហាជាទឹក ចេតនា និងសេចក្តីប្រាថ្នា របស់ពួកសត្វ ដែលមានអវិជ្ជាជាទំនប់ មានតណ្ហា ជាគ្រឿងព័ន្ធព័ទ្ធ រមែងដំកល់នៅស៊ប់ ក្នុងធាតុជាន់កណ្តាល គឺរូបធាតុ ការកើតចំពោះក្នុងភពថ្មីតទៅទៀត រមែងមានយ៉ាងនេះ។ ម្នាលអានន្ទ បើកម្មដែលឲ្យផល ក្នុងអរូបធាតុ មិនមានហើយ អរូបភព គប្បីមានប្រាកដដែរឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គចំរើន ហេតុនុ៎ះ មិនមានទេ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុថា កម្ម ជាស្រែ វិញ្ញាណ ជាពូជ តណ្ហា ជាទឹក ចេតនា និងសេចក្តីប្រាថ្នា របស់ពួកសត្វ ដែលមានអវិជ្ជា ជាទំនប់ មានតណ្ហា ជាគ្រឿងព័ន្ធព័ទ្ធ រមែងដំកល់នៅស៊ប់ ក្នុងធាតុជាន់ខ្ពស់ គឺអរូបធាតុ ការកើតចំពោះក្នុងភពថ្មីតទៅទៀត រមែងមានយ៉ាងនេះ ម្នាលអានន្ទ ភព រមែងមាន យ៉ាងនេះឯង។

(សីលព្វតសូត្រ ទី៨)

CS sut.an.03.079 | book_041

(៨. សីលព្ពតសុត្តំ)

[៨០] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សួរ ដូច្នេះថា ម្នាលអានន្ទ សីល និងវ័តជីវិត[23] ព្រហ្មចារ្យ និងការចំរើន ដោយយល់ថា មានខ្លឹម ទាំងអស់ សុទ្ធតែមានផលឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងសេចក្តីនុ៎ះមិនគួរព្យាករ ដោយចំណែកតែម្យ៉ាងទេ។ ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកចែកសេចក្តីទៅមើល។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុគ្គលសេពនូវសីលវ័ត ជីវិត ព្រហ្មចារ្យ និងការចំរើន ដោយយល់ថា មានខ្លឹមណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចំរើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ វិនាសទៅ សីល វ័ត ជីវិត ព្រហ្មចារ្យ និងការបំរើ ដោយយល់ថា មានខ្លឹម មានសភាពយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ឥតផលទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុគ្គលសេពនូវសីលវ័ត ជីវិត ព្រហ្មចារ្យ និងការបំរើ ដោយយល់ថា មានខ្លឹមណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ វិនាសទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ចំរើនឡើង សីលវ័ត ជីវិត ព្រហ្មចារ្យ និងការបំរើ ដោយយល់ថា មានខ្លឹម មានសភាពយ៉ាងនេះ ទើបឈ្មោះថា មានផល។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រាបទូលពាក្យនេះហើយ ព្រះសាស្តា ក៏ទ្រង់គាប់ព្រះទ័យ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដឹងថា ព្រះសាស្តារបស់អាត្មាអញ គាប់ព្រះទ័យហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ រួចហើយចេញទៅ។ កាលដែលព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានន្ទ ជាសេក្ខបុគ្គល ប៉ុន្តែបុគ្គលដែលត្រឹមស្មើដោយបញ្ញា របស់អានន្ទនុ៎ះ មិនងាយនឹងរកបានទេ។

(គន្ធជាតសូត្រ ទី៩)

CS sut.an.03.080 | book_041

(៩. គន្ធជាតសុត្តំ)

[៨១] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្លិននៃ

គន្ធជាត ដែលផ្សាយទៅកាន់ទីបណ្តោយខ្យល់បាន ទៅច្រាសខ្យល់មិនបាន នេះ មាន៣ យ៉ាង។ គន្ធជាត ៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺក្លិនឫស ១ ក្លិនខ្លឹម ១ ក្លិនផ្កា ១។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្លិនគន្ធជាត ទាំង៣ នេះឯង ផ្សាយទៅបានតែទីបណ្តោយខ្យល់ ទៅច្រាសខ្យល់មិនបានទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្រែងមានក្លិនគន្ធជាតអ្វី ដែលផ្សាយទៅបណ្តោយខ្យល់ក៏បាន ផ្សាយទៅច្រាសខ្យល់ក៏បាន ផ្សាយទៅទាំងបណ្តោយខ្យល់ និងច្រាសខ្យល់ក៏បាន មានដែរឬទេ។ ម្នាលអានន្ទ ក្លិនគន្ធជាត ដែលផ្សាយទៅបណ្តោយខ្យល់ក៏បាន ទៅច្រាសខ្យល់ក៏បាន ទៅបណ្តោយខ្យល់ និងច្រាសខ្យល់ក៏បាន មានដែរ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះគន្ធជាត ដែលផ្សាយទៅបណ្តោយខ្យល់ក៏បាន ច្រាសខ្យល់ក៏បាន ទាំងបណ្តោយខ្យល់ និងច្រាសខ្យល់ក៏បាន តើដូចម្តេច។ ម្នាលអានន្ទ ក្នុងលោកនេះ ស្ត្រីក្តី បុរសក្តី ក្នុងស្រុក ឬនិគមណា បានដល់ព្រះពុទ្ធ ជាទីរលឹក បានដល់ព្រះធម៌ ជាទីរលឹក បានដល់ព្រះសង្ឃ ជាទីរលឹក វៀរចាកការសំឡាប់សត្វ វៀរចាកការលួចលាក់យកវត្ថុ ដែលគេមិនបានឲ្យ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាម វៀរចាកការនិយាយកុហក វៀរចាកហេតុជាទីតាំង នៃសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ មានចិត្តប្រាសចាកសេចក្តីកំណាញ់ជាមន្ទិល នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ជាអ្នកមានទានបរិច្ចាគហើយ មានដៃលាងស្អាតហើយ ជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងការលះ ជាអ្នកគួរគេសូមបាន ត្រេកអរក្នុងការឲ្យ និងការចែករលែក សមណព្រាហ្មណ៍ ក្នុងទិសទាំងឡាយ រមែងសរសើរបុគ្គលនោះថា ស្ត្រីក្តី បុរសក្តី ក្នុងស្រុក ឬនិគមឈ្មោះឯណោះ ដល់ព្រះពុទ្ធ ជាទីរលឹក ដល់ព្រះធម៌ ជាទីរលឹក ដល់ព្រះសង្ឃ ជាទីរលឹក វៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចយកវត្ថុ ដែលគេមិនបានឲ្យ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ វៀរចាកការនិយាយកុហក វៀរចាកហេតុ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ មានចិត្តប្រាសចាកសេចក្តីកំណាញ់ជាមន្ទិល នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មានទានបរិច្ចាគហើយ មានដៃលាងស្អាតហើយ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងការលះ គួរគេសូមបាន ត្រេកអរក្នុងការចែករលែកទាន។ សូម្បីពួកទេវតា ក៏តែងសរសើរបុគ្គលនោះថា ស្ត្រីក្តី បុរសក្តី ក្នុងស្រុក ឬនិគមឈ្មោះឯណោះ ជាអ្នកដល់ព្រះពុទ្ធ ជាទីរលឹក។ បេ។ គួរគេសូមបាន ត្រេកអរក្នុងការចែករលែកទាន។ ម្នាលអានន្ទ ក្លិននៃគន្ធជាតនេះឯង ទើបផ្សាយទៅបណ្តោយខ្យល់ក៏បាន ច្រាសខ្យល់ក៏បាន ទាំងបណ្តោយខ្យល់ ទាំងច្រាសខ្យល់ក៏បាន។

> ក្លិនផ្កាផ្សាយទៅច្រាសខ្យល់ មិនបានទេ ទោះ (ក្លិន) ខ្លឹមចន្ទន៍ ក្រឹស្នា និងម្លិះលា ក៏ផ្សាយទៅច្រាសខ្យល់មិនបានដែរ មានតែក្លិនរបស់សប្បុរសទាំងឡាយ ទើបផ្សាយទៅច្រាសខ្យល់បាន សប្បុរស រមែងផ្សព្វផ្សាយទៅកាន់ទិសទាំងពួង។

(ចូឡនិកាសូត្រ ទី១០)

CS sut.an.03.081 | book_041

(១០. ចូឡនិកាសុត្តំ)

[៨២] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានទទួលចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុឈ្មោះ អភិភូ ជាសាវករបស់ព្រះពុទ្ធសិខី ស្ថិតនៅឯព្រហ្មលោក បានញុំាងលោកធាតុ ទាំង១០០០ ឲ្យដឹងច្បាស់ ដោយសំឡេងបាន។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ អាចញុំាងលោកធាតុ មានប្រមាណត្រឹមណា ឲ្យដឹងច្បាស់ ដោយសំឡេងបាន ម្នាលអានន្ទអភិភូនោះ ជាសាវក ឯព្រះតថាគតទាំងឡាយ មានអានុភាព ប្រមាណមិនបាន ទេ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាគំរប់២ដងដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុឈ្មោះ អភិភូ ជាសាវករបស់ព្រះពុទ្ធសិខី ស្ថិតនៅឯព្រហ្មលោក ញុំាងលោកធាតុ ១០០០ ឲ្យដឹងច្បាស់ ដោយសំឡេងបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ អាចញុំាងលោកធាតុ មានប្រមាណត្រឹមណា ឲ្យដឹងច្បាស់ ដោយសំឡេងបាន។ ម្នាលអានន្ទ អភិភូនោះ ជាសាវក ឯព្រះតថាគតទាំងឡាយ មានអានុភាព ប្រមាណមិនបានទេ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាគំរប់៣ដង ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះមានព្រះភាគ បានទទួលចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុឈ្មោះ អភិភូ ជាសាវករបស់ព្រះពុទ្ធសិខី ស្ថិតនៅឯព្រហ្មលោក ញុំាងលោកធាតុ ១០០០ ឲ្យដឹងច្បាស់ ដោយសំឡេងបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ អាចញុំាងលោកធាតុ មានប្រមាណត្រឹមណា ឲ្យដឹងច្បាស់ ដោយសំឡេងបាន។ ម្នាលអានន្ទ លោកធាតុតូច១០០០ អ្នកបានស្តាប់ហើយ។ បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាកាលគួរនឹងសំដែងរឿងនុ៎ះហើយ។ បពិត្រព្រះសុគត ជាកាលគួរនឹងសំដែងរឿងនុ៎ះហើយ ព្រោះថាព្រះដ៏មានព្រះភាគ សំដែងធម៌ណា ភិក្ខុទាំងឡាយ បានស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ នឹងចាំទុកនូវធម៌នោះ។ ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះ អ្នកចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែងប្រាប់។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បានទទួលស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលអានន្ទ ព្រះចន្ទ្រ និងព្រះអាទិត្យ ដ៏រុងរឿង គោចរទៅ បំភ្លឺទិសទាំងឡាយ បានត្រឹមណា ត្រឹមណោះ ជាលោកមួយ (ត្រូវកំណត់យកលោកនោះ)១០០០ ក្នុងលោកដែលកំណត់ ១០០០ដងនោះ មានព្រះចន្ទ្រ ១០០០ព្រះអាទិត្យ ១០០០ ស្តេចភ្នំសិនេរុ ១០០០ ជម្ពូទ្វីប ១០០០ អបរគោយានទ្វីប ១០០០ឧត្តរកុរុទ្វីប ១០០០ បុព្វវិទេហទ្វីប ១០០០ មហាសមុទ្រ ៤០០០ មហារាជ (លោកបាល) ៤០០០ ស្ថានចាតុម្មហារាជិកៈ ១០០០ ស្ថានតាវត្តិង្ស ១០០០ស្ថានយាមៈ ១០០០ ស្ថានតុសិត ១០០០ ស្ថាននិម្មានរតី ១០០០ ស្ថានបរនិម្មិតវសវត្តី ១០០០ ព្រហ្មលោក ១០០០។ ម្នាលអានន្ទ នេះហៅថា សហស្សីចូឡនិកាលោកធាតុ[24] (លោកធាតុតូច)។ ម្នាលអានន្ទ សហស្សីចូឡនិកាលោកធាតុកំណត់ត្រឹមណា ត្រឹមណោះ ទុកជាលោកមួយ (លោកនោះកំណត់) ១០០០ដង ម្នាលអានន្ទ នេះហៅថា ទ្វិសហស្សីមជ្ឈិមិកាលោកធាតុ។[25] ម្នាលអានន្ទ ទ្វិសហស្សីមជ្ឈិមិកាលោកធាតុត្រឹមណា ត្រឹមណោះ ជាលោកមួយ (លោកនោះកំណត់) ១០០០ដង ម្នាលអានន្ទ នេះហៅថា តិសហស្សីមហាសហស្សីលោកធាតុ [កំណត់យកទ្វិសហស្សីមជ្ឈិមិកាលោកធាតុនោះ មួយពាន់ដង ហៅថា មួយតិសហស្សីមហាសហស្សីលោកធាតុ។ បើព្រះសម្ពុទ្ធ ប្រាថ្នាផ្សាយព្រះសរីរោភា កំចាត់បង់ងងឹត ក្នុងទីមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ព្រះអង្គ អាចផ្សាយបាន ឥតមានទើស។ ទីប៉ុណ្ណេះហើយ ដែលហៅថា អាណាខេត្ត គឺអំណាចអាជានាដិយបរិត្ត ឥសិគិលិបរិត្ត ធជគ្គបរិត្ត ពោជ្ឈង្គបរិត្ត ខន្ធបរិត្ត មោរបរិត្ត មេត្តបរិត្ត និងរតនបរិត្ត ដែលព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សំដែងហើយ អាចផ្សាយដល់ទីប្រមាណប៉ុណ្ណោះ។]។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើតថាគតប្រាថ្នា គប្បីញុំាងតិសហស្សីមហាសហស្សីលោកធាតុ ឲ្យដឹងច្បាស់ ដោយសំឡេងបានឬថា គប្បីប្រាថ្នាដល់ត្រឹមណាក៏បាន[26]

។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ គប្បីញុំាងតិសហស្សីមហាសហស្សីលោកធាតុ ឲ្យដឹងច្បាស់ ដោយសំឡេងបាន ឬថា គប្បីប្រាថ្នាដល់ត្រឹមណាក៏បាន តើដូចម្តេច។ ម្នាលអានន្ទ ក្នុងលោកនេះ តថាគត ផ្សាយរស្មីទៅកាន់តិសហស្សីមហាសហស្សីលោកធាតុ កាលណា ពួកសត្វទាំងនោះ ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺនោះបាន ក្នុងកាលនោះ តថាគតគប្បីធ្វើនូវសំឡេងឲ្យគឹកកង ញុំាងសំឡេងឲ្យលាន់ឮ ម្នាលអានន្ទ តថាគតគប្បីញុំាងតិសហស្សីមហាសហស្សីលោកធាតុ ឲ្យដឹងច្បាស់ ដោយសំឡេងបាន ឬថា គប្បីប្រាថ្នាដល់ណា ក៏បានយ៉ាងនេះឯង។ កាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បានក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា ឱ ជាលាភរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ ឈ្មោះថាបានល្អហើយ ព្រោះថា ព្រះសាស្តារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ មានឫទ្ធិច្រើន យ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើន យ៉ាងនេះ។ កាលបើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុ ក៏និយាយតបនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោអានន្ទ ប្រសិនបើព្រះសាស្តារបស់អ្នក មានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ តើអ្នកនឹងបានអ្វី ក្នុងដំណើរនុ៎ះ។ កាលបើព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះដ៏មាន ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា ម្នាលឧទាយិ អ្នកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ ម្នាលឧទាយិ បើអានន្ទ មិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ យ៉ាងនេះ ហើយគប្បីធ្វើមរណកាល ដោយចិត្តជ្រះថ្លានោះ អានន្ទគប្បីសោយទេវរជ្ជសម្បត្តិ ក្នុងទេវលោក ៧ដង សោយមហារជ្ជសម្បត្តិ ក្នុងជម្ពូទ្វីបនេះ ៧ ដង ម្នាលឧទាយិ តែថា អានន្ទនឹងបរិនិព្វាន ក្នុងអត្តភាពជាបច្ចុប្បន្ននេះ។

ចប់ អានន្ទវគ្គ ទី៣។

ឧទ្ទាននៃអានន្ទវគ្គនោះ គឺ

រឿងឆន្នបរិព្វាជក ១សូត្រ អាជីវកសាវក ១សូត្រ មហានាមសក្កៈ ១សូត្រ និគណ្ឋនាដបុត្រ ១សូត្រ ការដឹកនាំឲ្យល្អ ១សូត្រ កម្មថ្មី ១សូត្រ រឿងភព មានដូចគ្នានោះ ១សូត្រ សីលវ័ត ១សូត្រ ក្លិន ១សូត្រ ចូឡនិកាលោកធាតុ ១សូត្រ។

សមណវគ្គ ទី៤ (៩)

CS sut.an.03.v09 | book_041

((៩) ៤. សមណវគ្គោ)

(សមណសូត្រ ទី១)

CS sut.an.03.082 | book_041

(១. សមណសុត្តំ)

[៨៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណកិច្ចរបស់សមណៈនេះ មាន៣យ៉ាង។ កិច្ច ៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺការសមាទាន នូវអធិសីលសិក្ខា ១ ការសមាទាន នូវអធិចិត្តសិក្ខា ១ ការសមាទាន នូវអធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ជាសមណកិច្ច របស់សមណៈ ៣ យ៉ាង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា យើងនឹងមានសេចក្តីប៉ុនប៉ងឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទាន នូវអធិសីលសិក្ខា យើងនឹងមានសេចក្តីប៉ុនប៉ងឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទាន នូវអធិចិត្តសិក្ខា យើងនឹងមានសេចក្តីប៉ុនប៉ងឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទាន នូវអធិប្បញ្ញាសិក្ខា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ។

(គទ្រភសូត្រ ទី២)

CS sut.an.03.083 | book_041

(២. គទ្រភសុត្តំ)

[៨៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចលា ជាប់តាមហ្វូងគោ អំពីក្រោយៗថា អញជាគោដែរ អញជាគោដែរ។ តែសម្បុរលានោះ មិនមែនដូចជាសម្បុររបស់ពួកគោទេ សម្រែកបែបលានោះ ក៏មិនដូចពួកគោទេ ស្នាមជើងបែបលានោះ ក៏មិនដូចពួកគោទេ។ លានោះ ជាប់តាមហ្វូងគោ អំពីក្រោយៗថា អញជាគោដែរ អញជាគោដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ជាប់តាមភិក្ខុសង្ឃ អំពីក្រោយៗថា អាត្មាអញ ជាភិក្ខុដែរ អាត្មាអញ ជាភិក្ខុដែរ។ តែសេចក្តីប៉ុនប៉ងបែបនោះ របស់ភិក្ខុនោះ មិនមានក្នុងការសមាទាន នូវអធិសីលសិក្ខា ដូចជាពួកភិក្ខុដទៃទេ សេចក្តីប៉ុនប៉ងបែបនោះ មិនមានក្នុងការសមាទាន នូវអធិចិត្តសិក្ខា ដូចជាពួកភិក្ខុដទៃទេ សេចក្តីប៉ុនប៉ងបែបនោះ មិនមានក្នុងការសមាទាន នូវអធិប្បញ្ញាសិក្ខា ដូចជាពួកភិក្ខុដទៃទេ។ ភិក្ខុនោះ គ្រាន់តែជាប់តាមភិក្ខុសង្ឃ អំពីក្រោយៗ ថា អាត្មាអញ ជាភិក្ខុដែរ អាត្មាអញ ជាភិក្ខុដែរប៉ុណ្ណោះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះថា យើងនឹងមានសេចក្តីប៉ុនប៉ងឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទាន នូវអធិសីលសិក្ខា យើងនឹងមានសេចក្តីប៉ុនប៉ងឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទាន នូវអធិចិត្តសិក្ខា យើងនឹងមានសេចក្តីប៉ុនប៉ងឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទាន នូវអធិប្បញ្ញាសិក្ខា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។

(ខេត្តសូត្រ ទី៣)

CS sut.an.03.084 | book_041

(៣. ខេត្តសុត្តំ)

[៨៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើមុន របស់គហបតី អ្នកភ្ជួរនេះមាន ៣ យ៉ាង។ កិច្ច ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គហបតីអ្នកភ្ជួរ ក្នុងលោកនេះ មុនដម្បូង ត្រូវភ្ជួររាស់ស្រែឲ្យល្អ លុះភ្ជួររាស់ស្រែ ឲ្យល្អដំបូងហើយ ក៏សាបព្រោះពូជ តាមកាលដ៏គួរ លុះសាបព្រោះពូជ ក្នុងកាលដ៏គួរហើយ ក៏បញ្ចូលទឹកខ្លះ បញ្ចេញទឹកខ្លះ តាមសម័យដ៏គួរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាកិច្ចដែលត្រូវធ្វើមុន របស់គហបតី

អ្នកក្ទួរ៣យ៉ាង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុព្វកិច្ចរបស់ភិក្ខុនេះ ក៏មាន៣យ៉ាង ដូច្នោះដែរ។ កិច្ច៣យ៉ាង តើដូចម្ដេច។ គឺការសមាទាននូវអធិសីលសិក្ខា ១ ការសមាទាន នូវអធិចិត្តសិក្ខា ១ ការសមាទាននូវអធិប្បញ្ញាសិក្ខា១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាបុព្វកិច្ច៣ យ៉ាង របស់ភិក្ខុ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា យើងនឹងមានសេចក្ដីប៉ុនប៉ងឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទាននូវអធិសីលសិក្ខា យើងនឹងមានសេចក្ដីប៉ុនប៉ងឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទាន នូវអធិចិត្តសិក្ខា យើងនឹងមានសេចក្ដីប៉ុនប៉ងឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទាន នូវអធិប្បញ្ញាសិក្ខា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ។

(វជ្ជិបុត្តសូត្រ ទី៤)

CS sut.an.03.085 | book_041

(៤. វជ្ជិបុត្តសុត្តំ)

[៨៦] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកូដាគារសាលា នាព្រៃមហាវន ជិតក្រុងវេសាលី។ គ្រានោះ វជ្ជិបុត្តកភិក្ខុ មួយរូប ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះវជ្ជិបុត្តកភិក្ខុនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សិក្ខាបទ ១៥០ ដែលសម្រេចហើយនេះ មកកាន់ឧទ្ទេសរាល់កន្លះខែ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចនឹងសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងនុ៎ះបានទេ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះអ្នកអាចសិក្សាក្នុងសិក្ខា៣ គឺអធិសីលសិក្ខា ១ អធិចិត្តសិក្ខា ១ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១ បានឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គអាចនឹងសិក្សា ក្នុងសិក្ខា៣ គឺអធិសីលសិក្ខា ១ អធិចិត្តសិក្ខា ១ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១។ ម្នាលភិក្ខុ បើដូច្នោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកចូរសិក្សា ក្នុងសិក្ខា៣ គឺអធិសីលសិក្ខា ១ អធិចិត្តសិក្ខា ១ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១ ចុះ ម្នាលភិក្ខុ កាលណាបើអ្នក នឹងសិក្សានូវអធិសីលផង សិក្សានូវអធិចិត្តផង សិក្សានូវអធិប្បញ្ញាផង កាលបើអ្នកកំពុងសិក្សា នូវអធិសីលផង សិក្សានូវអធិចិត្តផង សិក្សានូវអធិប្បញ្ញាផង អ្នកគង់នឹងបានលះបង់រាគៈ លះបង់ទោសៈ លះបង់មោហៈ (មិនខាន) ព្រោះតែការលះបង់រាគៈ លះបង់ទោសៈ លះបង់មោហៈ អ្នកនោះ នឹងមិនធ្វើអំពើ ដែលជាអកុសល ទាំងមិនសេព នូវអំពើដែលលាមក។ លុះសម័យតមក ភិក្ខុនោះ ក៏សិក្សាអធិសីលផង សិក្សាអធិចិត្តផង សិក្សាអធិប្បញ្ញាផង។ កាលភិក្ខុនោះ កំពុងសិក្សាអធិសីលផង សិក្សាអធិចិត្តផង សិក្សាអធិប្បញ្ញាផង ភិក្ខុនោះ ក៏បានលះបង់រាគៈ លះបង់ទោសៈ លះបង់មោហៈ ព្រោះតែការលះបង់រាគៈ លះបង់ទោសៈ លះបង់មោហៈ ភិក្ខុនោះ មិនបានធ្វើអំពើដែលជាអកុសល ទាំងមិនបានសេពនូវអំពើដែលលាមកឡើយ។

(សេក្ខសូត្រ ទី៥)

CS sut.an.03.086 | book_041

(៥. សេក្ខសុត្តំ)

[៨៧] គ្រានោះ ភិក្ខុមួយរូប ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះភិក្ខុនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងថា ភិក្ខុជាសេក្ខៈសេក្ខៈ ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភិក្ខុជាសេក្ខៈ តើដោយហេតុដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះតែភិក្ខុនៅសិក្សា ហេតុនោះ បានជាតថាគតហៅថា សេក្ខៈ។ នៅសិក្សាអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុ នៅសិក្សាអធិសីលផង នៅសិក្សាអធិចិត្តផង នៅសិក្សាអធិប្បញ្ញាផង ហេតុនោះបានជាតថាគតហៅថា សេក្ខៈ។

> មគ្គញ្ញាណជាបឋម ក្នុងការអស់ទៅ នៃកិលេស រមែងកើតឡើង ដល់សេក្ខបុគ្គល នៅកំពុងសិក្សា ជាអ្នកប្រតិបត្តិនូវផ្លូវដ៏ត្រង់ អរហត្តផល តែងកើតឡើងជាលំដាប់ អំពីមគ្គញ្ញាណទី៤នោះ តពីនោះទៅ បច្ចវេក្ខណញ្ញាណ ក្នុងការអស់ទៅ នៃសំយោជនៈក្នុងភព រមែងមានដល់បុគ្គល ដែលមានចិត្តរួចស្រឡះហើយ ដោយអរហត្តផល វិមុត្តិ ជាតាទិបុគ្គល (អ្នកមិនញាប់ញ័រ ដោយលោកធម៌) ថា ការរួចស្រឡះ របស់អាត្មាអញ មិនបានកំរើកឡើយ។

(បឋមសិក្ខាសូត្រ ទី៦)

CS sut.an.03.087 | book_041

(៦. បឋមសិក្ខាសុត្តំ)

[៨៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខាបទ ១៥០ ដែលសម្រេចហើយនេះ តែងមកកាន់ឧទ្ទេស រាល់កន្លះខែ ដែលជាទីសិក្សារបស់ពួកកុលបុត្រ អ្នកប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខានេះមាន៣ ដែលជាទីប្រជុំចុះ របស់សិក្ខាបទ១៥០ ទាំងអស់នុ៎ះ។ សិក្ខា៣ តើដូចម្ដេច។ គឺអធិសីលសិក្ខា១ អធិចិត្តសិក្ខា ១ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងសិក្ខា៣ ដែលជាទីប្រជុំចុះ របស់សិក្ខាបទទាំងអស់នុ៎ះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ ក្នុងសីលទាំងឡាយ ធ្វើល្មមប្រមាណ ក្នុងសមាធិ ធ្វើល្មមប្រមាណក្នុងបញ្ញា ភិក្ខុនោះ នៅត្រូវសិក្ខាបទតូច និងតូចបន្ទាប់[27] ទាំងនោះខ្លះ នៅចេញចាក (អាបត្តិ) ខ្លះ។ ហេតុនោះ នឹងទៅជាអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនៅតែមិនឲ្យឈ្មោះថា ជាអភព្វ ក្នុងការត្រូវអាបត្តិហើយចេញចាកអាបត្តិនុ៎ះទេ។ ពួកសិក្ខាបទណា ជាខាងដើម នៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ សមគួរដល់មគ្គព្រហ្មចារ្យទី៤ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមានសីលជាប់មិនដាច់ផង មានសីលតាំងនៅផង សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងនោះ។ ភិក្ខុនោះ នៅតែបានសោតៈ ព្រោះការអស់សំយោជនៈ ៣ មានសភាពជាអ្នកមិនបានធ្លាក់ចុះ ក្នុងបាយ ជាអ្នកទៀង មានការត្រាស់ដឹង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីល ធ្វើល្មមប្រមាណក្នុងសមាធិ ធ្វើល្មមប្រមាណក្នុងបញ្ញា ភិក្ខុនោះ នៅតែត្រូវសិក្ខាបទតូច និងតូចដោយលំដាប់ខ្លះ ចេញចាកខ្លះ។ ហេតុនោះ តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនៅតែមិនឲ្យឈ្មោះថា ជាអភព្វ ក្នុងការត្រូវ និងការ

ចេញនុ៎ះទេ។ ពួកសិក្ខាបទណា ជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ សមគួរដល់មគ្គព្រហ្មចារ្យ ឲ្យតែភិក្ខុនោះ មានសីលខ្ជាប់ខ្ជួនផង មានសីលស្ថិតស្ថេរផង សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងនោះ។ ភិក្ខុនោះ នៅតែបានជាសកទាគាមី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ៣ ព្រោះតែស្រាលស្តើងរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មកកាន់លោកនេះម្តងទៀត ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីល ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសមាធិ ធ្វើល្មមប្រមាណ ក្នុងបញ្ញា ភិក្ខុនោះ នៅតែត្រូវសិក្ខាបទតូច និងតូចបន្ទាប់នោះខ្លះ ចេញចាកខ្លះ។ ហេតុនោះ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនៅតែមិនឲ្យឈ្មោះថា ជា អភព្វ ព្រោះការត្រូវ និងការចេញចាកនុ៎ះទេ។ ពួកសិក្ខាបទណា ជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ សមគួរដល់មគ្គព្រហ្មចារ្យ ភិក្ខុនោះ មានសីលខ្ជាប់ខ្ជួនផង មានសីលស្ថិតស្ថេរផង សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងនោះ។ ភិក្ខុនោះ ជាឱបបាតិកៈ ព្រោះអស់សំយោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ បរិនិព្វាន ក្នុងស្ថានសុទ្ធាវាសនោះ ទៀងតែមិនត្រឡប់មកពីលោកនោះវិញ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីល ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ ក្នុងសមាធិ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងបញ្ញា ភិក្ខុនោះ នៅតែត្រូវសិក្ខាបទតូច និងតូចបន្ទាប់នោះខ្លះ ចេញចាកខ្លះ។ ហេតុនោះ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនៅតែមិនទាន់ឲ្យឈ្មោះថា ជា អភព្វ ព្រោះការត្រូវ និងការចេញចាកនុ៎ះទេ។ ពួកសិក្ខាបទណា ជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ សមគួរដល់មគ្គព្រហ្មចារ្យ ភិក្ខុនោះ មានសីលខ្ជាប់ខ្ជួនផង មានសីលស្ថិតស្ថេរផង សមាទាន សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងនោះ។ ភិក្ខុនោះ នៅតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាអ្នកធ្វើបានដោយអន្លើ រមែងសម្រេចមគ្គផល ដោយអន្លើ[28] បុគ្គលជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ រមែងសម្រេចមគ្គផលបរិបូណ៌[29] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនៅតែសំដែងថា សិក្ខាបទទាំងឡាយ មិនមែនឥតអំពើឡើយ។

(ទុតិយសិក្ខាសូត្រ ទី៧)

CS sut.an.03.088 | book_041

(៧. ទុតិយសិក្ខាសុត្តំ)

[៨៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខាបទ ១៥០ ដែលសម្រេចហើយនេះ តែងមកកាន់ឧទ្ទេស រាល់កន្លះខែ ដែលជាទីសិក្សា របស់ពួកកុលបុត្រ អ្នកប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខានេះ មាន៣ ដែលជាទីប្រជុំចុះ របស់សិក្ខាបទទាំងអស់នុ៎ះ។ សិក្ខា៣ តើអ្វីខ្លះ។ គឺអធិសីលសិក្ខា ១ អធិចិត្តសិក្ខា ១ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងសិក្ខា៣ ដែលជាទីប្រជុំចុះ នៃសិក្ខាបទទាំងអស់នុ៎ះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីល ធ្វើល្មមប្រមាណក្នុងសមាធិ ភិក្ខុនោះ នៅតែត្រូវសិក្ខាបទតូច និងតូចបន្ទាប់នោះខ្លះ ចេញចាកខ្លះ។ ហេតុនោះ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនទាន់ឲ្យឈ្មោះថា ជា អភព្វក្នុងហេតុនុ៎ះទេ។ ពួកសិក្ខាបទណា ជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ សមគួរដល់មគ្គព្រហ្មចារ្យ ឲ្យតែភិក្ខុនោះ មានសីលទៀងទាត់ ស្ថិតស្ថេរ សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងនេះ។ ភិក្ខុនោះ គង់បានជាសត្តក្ខត្តុបរមៈ ព្រោះការអស់រលីង នៃសញ្ញោជនៈ៣ ត្រេចរង្គាត់ អន្ទោលទៅក្នុងទេវលោក និងមនុស្សលោក យ៉ាងច្រើនត្រឹម ៧ ជាតិ ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន។ ភិក្ខុនោះ ជា កោលង្កោលៈ ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ៣ ត្រេចរង្គាត់ អន្ទោលទៅកាន់ត្រកូល២ ឬ[30] ៣ ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន។ ភិក្ខុនោះ ជាឯកពីជី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ៣ កើតក្នុងភពជារបស់មនុស្សតែម្តងប៉ុណ្ណោះ ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន។ ភិក្ខុនោះ ជាសកទាគាមី ព្រោះអស់សំយោជនៈ៣ ព្រោះស្រាលស្តើងរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មកកាន់លោកនេះ តែម្តងទៀត ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីល ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសមាធិ ធ្វើល្មមប្រមាណ ក្នុងសញ្ញា ភិក្ខុនោះ នៅត្រូវបរិក្ខាបទតូច និងតូចបន្ទាប់ខ្លះ ចេញចាកខ្លះ។ ហេតុនោះ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនទាន់ឲ្យឈ្មោះថា ជា អភព្វ ក្នុងហេតុនុ៎ះទេ។ ពួកសិក្ខាបទណា ជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ សមគួរដល់មគ្គព្រហ្មចារ្យ ភិក្ខុនោះ មានសីលទៀងទាត់ ស្ថិតស្ថេរ សមាទាន សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងនោះ។ ភិក្ខុនោះ ជាឧទ្ធំសោតអកនិដ្ឋគាមី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥។ ភិក្ខុនោះ ជាសសង្ខារបរិនិព្វាយី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥។ ភិក្ខុនោះ ជាអសង្ខារបរិនិព្វាយី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥។ ភិក្ខុនោះ ជាឧបហច្ចបរិនិព្វាយី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម៥។ ភិក្ខុនោះ ជាអន្តរាបរិនិព្វាយី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីល ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសមាធិ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងបញ្ញា ភិក្ខុនោះ នៅត្រូវសិក្ខាបទតូច និងតូចបន្ទាប់ទាំងនោះខ្លះ ចេញចាកខ្លះ។ ហេតុនោះ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនទាន់ឲ្យឈ្មោះថា ជា អភព្វ ក្នុងហេតុនុ៎ះទេ។ ពួកសិក្ខាបទណា ជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ សមគួរដល់មគ្គព្រហ្មចារ្យ ឲ្យតែភិក្ខុនោះមានសីលខ្ជាប់ខ្ជួន មានសីលស្ថិតស្ថេរ សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងនោះ។ ភិក្ខុនោះ គង់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ក្រៃលែងខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកធ្វើបានដោយអន្លើ រមែងញុំាងមគ្គផលដោយអន្លើ ឲ្យសម្រេច បុគ្គលអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ រមែងញុំាងមគ្គផល ឲ្យសម្រេចបានបរិបូណ៌ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនៅតែសំដែងថា សិក្ខាបទ ទាំងឡាយ មិនមែនឥតអំពើទេ។

(តតិយសិក្ខាសូត្រ ទី៨)

CS sut.an.03.089 | book_041

(៨. តតិយសិក្ខាសុត្តំ)

[៩០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខាបទ ១៥០ ដែលសម្រេចហើយនេះ មកកាន់ឧទ្ទេស រាល់កន្លះខែ ដែលជាទីសិក្សា របស់កុលបុត្រ អ្នកប្រាថ្នាប្រយោជន៍។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខានេះ មាន៣ ដែលជាទីប្រជុំ របស់សិក្ខាបទទាំងអស់នុ៎ះ។ សិក្ខា៣ តើដូចម្តេចខ្លះ។ គឺអធិសីលសិក្ខា ១ អធិចិត្តសិក្ខា ១ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងសិក្ខា៣ ដែលជាទីប្រជុំ នៃសិក្ខាបទទាំងអស់នុ៎ះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីល ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសមាធិ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងបញ្ញា ភិក្ខុនោះ នៅតែត្រូវសិក្ខាបទតូច និងតូចបន្ទាប់ទាំងនោះខ្លះ ចេញចាកខ្លះ។ ហេតុនោះ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនទាន់ឲ្យឈ្មោះថា ជាអភព្វ ក្នុងហេតុនុ៎ះទេ។ ពួកសិក្ខាបទណា ជាខាងដើម នៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ សមគួរដល់មគ្គព្រហ្មចារ្យ ឲ្យតែភិក្ខុមានសីលខ្ជាប់ខ្ជួន មានសីលស្ថិតស្ថេរ សមាទាន សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងនោះ។

ភិក្ខុនោះ គង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន។ ទោះបីមិនទាន់សម្រេច មិនទាន់ចាក់ធ្លុះ នូវអរហត្តផលនោះទេ គង់បានសម្រេចភាពជាអន្តរាបរិនិព្វាយី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥។ បើទុកជាមិនទាន់សម្រេច មិនទាន់ចាក់ធ្លុះ នូវអន្តរាបរិនិព្វាយីនោះទេ គង់បានសម្រេចភាពជាឧបហច្ចបរិនិព្វាយី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥។ ឬថា បើ មិនទាន់សម្រេច មិនទាន់ចាក់ធ្លុះ នូវឧបហច្ចបរិនិព្វាយីនោះទេ គង់បានសម្រេចភាពជាអសង្ខារបរិនិព្វាយី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥។ ពុំនោះសោត បើមិនទាន់សម្រេច មិនទាន់ចាក់ធ្លុះ នូវអសង្ខារបរិនិព្វាយីនោះទេ គង់បានសម្រេច ភាពជាសសង្ខារបរិនិព្វាយី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម៥។ ទោះបីមិនទាន់សម្រេច មិនទាន់ចាក់ធ្លុះ នូវសសង្ខារបរិនិព្វាយីនោះទេ គង់បានសម្រេច ភាពជាឧទ្ធំសោតអកនិដ្ឋគាមី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម៥។ កាលបើមិនទាន់សម្រេច មិនទាន់ចាក់ធ្លុះ នូវឧទ្ធំសោតអកនិដ្ឋគាមីនោះទេ គង់តែបានសម្រេចភាពជាសកទាគាមី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ៣ ព្រោះស្រាលស្តើងរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មកកាន់លោកនេះ ត្រឹមតែម្តង ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន។ កាលបើមិនទាន់សម្រេច មិនទាន់ចាក់ធ្លុះ នូវសកទាគាមិផលនោះទេ ដោយហោចទៅ គង់បានសម្រេចភាពជាឯកពីជីសោតៈ ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ៣ កើតក្នុងភព ជារបស់មនុស្សតែម្តងប៉ុណ្ណោះ ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន។ ឬក៏មិនទាន់សម្រេច មិនទាន់ចាក់ធ្លុះ នូវឯកពីជីនោះទេ គង់បានសម្រេចភាពជាកោលង្កោលៈ ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ៣ ត្រេចរង្គាត់អន្ទោលទៅកាន់ត្រកូល២ ឬ៣ ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន។ ពុំនោះសោត កាលបើមិនទាន់សម្រេច មិនទាន់ចាក់ធ្លុះ នូវកោលង្កោលៈនោះទេ គង់បានសម្រេចភាពជាសត្តក្ខត្តុបរមៈ ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ៣ ត្រេចរង្គាត់ អន្ទោលទៅ ក្នុងទេវលោក និងមនុស្សលោកយ៉ាងច្រើន ត្រឹម៧ជាតិ ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ រមែងសម្រេចមគ្គផលបរិបូណ៌ បុគ្គលអ្នកធ្វើបានដោយអន្លើ រមែងសម្រេចមគ្គផលដោយអន្លើ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនៅតែសំដែងថា សិក្ខាបទទាំងឡាយ មិនមែនឥតអំពើទេ។

(បឋមសិក្ខត្តយសូត្រ ទី៩)

CS sut.an.03.090 | book_041

(៩. បឋមសិក្ខត្តយសុត្តំ)

[៩១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខានេះ មាន៣។ សិក្ខា៣ តើដូចម្តេច។ គឺអធិសីលសិក្ខា ១ អធិចិត្តសិក្ខា ១ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អធិសីលសិក្ខា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល។ បេ។ សមាទាន សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អធិសីលសិក្ខា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អធិចិត្តសិក្ខា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាម។ បេ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្តនៅ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អធិចិត្តសិក្ខា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ។ បេ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អធិប្បញ្ញាសិក្ខា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងសិក្ខា៣។

(ទុតិយសិក្ខត្តយសូត្រ ទី១០)

CS sut.an.03.091 | book_041

(១០. ទុតិយសិក្ខត្តយសុត្តំ)

[៩២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខានេះ មាន៣។ សិក្ខា៣ តើដូចម្តេច។ គឺ អធិសីលសិក្ខា ១ អធិចិត្តសិក្ខា ១ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អធិសីលសិក្ខា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល។ បេ។ សមាទាន សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អធិសីលសិក្ខា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អធិចិត្តសិក្ខា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ។ បេ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្តនៅ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អធិចិត្តសិក្ខា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯងដ៏ក្រៃលែង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អធិប្បញ្ញាសិក្ខា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងសិក្ខា ៣។

> បុគ្គលមានព្យាយាម មានកំឡាំង មានប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងទ្រទ្រង់ មានឈាន មានស្មារតី មានឥន្ទ្រិយគ្រប់គ្រង គួរប្រព្រឹត្តនូវអធិសីលផង អធិចិត្តផង អធិប្បញ្ញាផង បុគ្គល (សិក្សាក្នុងសិក្ខា ៣) ក្នុងកាលមុន យ៉ាងណា ក្នុងកាលក្រោយ ក៏យ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាងនោះ (ឃើញ) កាយខាងក្រោម (ដោយអំណាចនៃអសុភ) យ៉ាងណា ឃើញកាយខាងលើ ក៏យ៉ាងនោះ កាយខាងលើ យ៉ាងណា ខាងក្រោមក៏យ៉ាងនោះ (សិក្សាក្នុងសិក្ខា៣) ក្នុងវេលាថ្ងៃយ៉ាងណា ក្នុងវេលាយប់ ក៏យ៉ាងនោះ ក្នុងវេលាយប់យ៉ាងណា ក្នុងវេលាថ្ងៃ ក៏យ៉ាងនោះដែរ គប្បីគ្របសង្កត់ (នូវអារម្មណ៍ទាំងឡាយ) គ្រប់ទិស ដោយអប្បមាណសមាធិ គឺសមាធិប្រកបដោយអរហត្តមគ្គ។ ពួកព្រះអរិយៈ តែងសរសើរបុគ្គលជាសេក្ខៈ អ្នកប្រតិបត្តិ ថាជាអ្នកមានសេចក្តីប្រព្រឹត្តិដ៏បរិសុទ្ធ សរសើរបុគ្គលអ្នកត្រាស់ដឹងអរិយសច្ច ៤ ក្នុងលោកនេះ ថាជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ដល់នូវទីបំផុត នៃសេចក្តីប្រតិបត្តិ។ ការរួចស្រឡះ នៃចិត្តរបស់បុគ្គល ដែលមានសេចក្តីរួចស្រឡះព្រោះអស់តណ្ហា ដោយសេចក្តីរលត់វិញ្ញាណ ដូចជាការរលត់ទៅ នៃប្រទីបជាគ្រឿងបំភ្លឺ។

(សង្កវាសូត្រ ទី១១)

CS sut.an.03.092 | book_041

(១១. សង្កវាសុត្តំ)

[៩៣] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនកោសល ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប បានដល់និគមឈ្មោះ បង្កធារបស់ដែនកោសល។ បានឮថា សម័យនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងបង្កធានិគម របស់ដែនកោសល។ សម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះកស្សបគោត្រ ជាចៅអាវាស ក្នុងបង្កធានិគម។ បានឮថា ក្នុងទីនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់តាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ដ៏ប្រកបដោយសិក្ខាបទ។ គ្រាកាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់តាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ដ៏ប្រកបដោយសិក្ខាបទហើយ ភិក្ខុកស្សបគោត្រ មានសេចក្តីមិនអត់ទ្រាំ មិនត្រេកអរថា សមណៈនេះ ដូចជាដុសខាត់ជ្រុលពេក។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងបង្កធានិគម តាមសមគួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យហើយ ក៏ទ្រង់ត្រេចចារិកទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ កាលទ្រង់ត្រេចចារិក ដោយលំដាប់ ក៏បានដល់ក្រុងរាជគ្រឹះនោះ។ បានឮថា ក្នុងទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅលើភ្នំគិជ្ឈកូដ ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ។ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ភិក្ខុកស្សបគោត្រ មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ស្តាយក្រោយថា មិនជាលាភរបស់អាត្មាអញ អាត្មាអញឈ្មោះថា ឥតលាភ អាត្មាអញ ឈ្មោះថាបានទាស់ហើយ អាត្មាអញ មិនមែនបានស្រួលទេ ព្រោះថា កាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់តាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ដ៏ប្រកបដោយសិក្ខាបទហើយ អាត្មាអញ មានសេចក្តីមិនអត់ទ្រាំ មិនត្រេកអរថា សមណៈនេះ ដូចជាដុសខាត់ជ្រុលពេក បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ត្រូវសំដែងទោស តាម ទោស ក្នុងសំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុកស្សបគោត្រ រៀបទុកដាក់សេនាសនៈហើយ ក៏ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ រួចចេញទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ឯភ្នំគិជ្ឈកូដ ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះនោះ ដោយលំដាប់ លុះចូលទៅហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះភិក្ខុកស្សបគោត្រ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងបង្កធានិគម របស់ដែនកោសល។ ក្នុងទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់តាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ដ៏ប្រកបដោយសិក្ខាបទ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់តាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ដ៏ប្រកបដោយសិក្ខាបទ ខ្ញុំព្រះអង្គអ្នកមានសេចក្តីមិនអត់ទ្រាំ មិនត្រេកអរថា សមណៈនេះ ដូចជាដុសខាត់ជ្រុលពេក គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងបង្កធានិគម តាមសមគួរ ដល់ពុទ្ធអាធ្យាស្រ័យហើយ ទ្រង់ត្រេចចារិក មកកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចេញមក មិនយូរប៉ុន្មាន ខ្ញុំព្រះអង្គ កើតសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ស្តាយក្រោយថា មិនជាលាភរបស់អាត្មាអញហើយ អាត្មាអញឈ្មោះថា ឥតលាភ អាត្មាអញ បានទាស់ហើយ អាត្មាអញ មិនមែនបានល្អទេ ព្រោះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់តាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ដ៏ប្រកបដោយសិក្ខាបទហើយ អាត្មាអញ មានសេចក្តីមិនអត់ទ្រាំ មិនត្រេកអរថា សមណៈនេះ ដូចជាដុសខាត់ជ្រុលពេក បើដូច្នោះ គួរអាត្មាអញ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ត្រូវសំដែងទោស តាមទោសក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទោសបានប្រព្រឹត្តកន្លងហើយ នូវខ្ញុំព្រះអង្គ ជាមនុស្សពាល យ៉ាងណា វង្វេងយ៉ាងណា មិនឈ្លាសវៃយ៉ាងណា ព្រោះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់តាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ដ៏ប្រកបដោយសិក្ខាបទហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្តីមិនអត់ទ្រាំ មិនត្រេកអរថា សមណៈនេះ ដូចជាដុសខាត់ជ្រុលពេក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលអត់ទោស តាមទោស ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ដើម្បីសេចក្តីសង្រួមតទៅ។ អើកស្សបៈ ទោសប្រព្រឹត្តកន្លងហើយនូវអ្នក ដែលជាមនុស្សពាលយ៉ាងណា វង្វេងយ៉ាងណា មិនឈ្លាសវៃយ៉ាងណា អ្នកមិនមានសេចក្តីអត់ទ្រាំ មិនមានសេចក្តីត្រេកអរនឹងតថាគត កាលដែលពន្យល់ពួកភិក្ខុ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់តាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ដ៏ប្រកបដោយសិក្ខាបទថា សមណៈនេះ ដូចជាដុសខាត់ជ្រុលពេក ម្នាលកស្សបៈ កាលបើអ្នកឃើញទោស តាមទោស ហើយត្រឡប់ធ្វើសមគួរតាមធម៌ តថាគត ទទួលអត់ទោសនោះដល់អ្នក ម្នាលកស្សបៈ បុគ្គលណាឃើញទោសតាមទោស ហើយត្រឡប់ធ្វើសមគួរតាមធម៌ ដល់នូវសេចក្តីសង្រួមតទៅ នេះជាសេចក្តីចំរើន ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈ។ ម្នាលកស្សបៈ បើទុកជាថេរៈ មិនចូលចិត្តនឹងការសិក្សា មិនសរសើរគុណ នៃកិរិយាសមាទាន នូវការសិក្សាមិនបបួលពួកភិក្ខុដទៃ ដែលមិនចូលចិត្តនឹងការសិក្សានោះ ឲ្យសិក្សា មិនសរសើរគុណពួកភិក្ខុដទៃ ដែលចូលចិត្តនឹងការសិក្សានោះ ឲ្យពិតមែនតាមកាល ម្នាលកស្សបៈ តថាគត មិនសរសើរភិក្ខុជាថេរៈ មានសភាពដូច្នេះទេ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ព្រោះក្រែងពួកភិក្ខុដទៃសេពគប់ ភិក្ខុជាថេរនោះ ដោយចូលចិត្តថា ព្រះជាគ្រូ ទ្រង់សរសើរភិក្ខុជាថេរៈនោះ ពួកភិក្ខុជាអ្នកសេពគប់នឹងភិក្ខុជាថេរៈនោះ រមែងប្រព្រឹត្តតាមទិដ្ឋិ របស់ភិក្ខុជាថេរៈនោះ អំពើនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលដ៏វែង ដល់ពួកភិក្ខុ ដែលប្រព្រឹត្តតាមទិដ្ឋិនោះ ម្នាលកស្សបៈ ព្រោះហេតុនោះហើយ បានជាតថាគតមិនសរសើរភិក្ខុជាថេរៈ មានសភាពដូច្នេះ។ ម្នាលកស្សបៈ បើទុកជាភិក្ខុជាកណ្តាល។ បេ។ ម្នាលកស្សបៈ បើទុកជាភិក្ខុខ្ចី តែមិនចូលចិត្តនឹងការសិក្សា មិនសរសើរគុណ នៃកិរិយាសមាទាន នូវការសិក្សា មិនបបួលពួកភិក្ខុដទៃ ដែលមិនចូលចិត្តនឹងការសិក្សានោះ ឲ្យសិក្សា មិនសរសើរគុណ របស់ពួកភិក្ខុដទៃ ដែលចូលចិត្តនឹងការសិក្សា ឲ្យទៀងពិត តាមកាលគួរ ម្នាលកស្សបៈ តថាគតមិនសរសើរភិក្ខុខ្ចីបែបនោះទេ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ព្រោះថា ពួកភិក្ខុដទៃសេពគប់ពួកភិក្ខុខ្ចីនោះ ដោយគិតថា ព្រះជាគ្រូ ទ្រង់សរសើរគុណភិក្ខុនោះ ពួកភិក្ខុអ្នកសេពគប់ភិក្ខុខ្ចីនោះ ប្រព្រឹត្តទៅតាមទិដ្ឋិភិក្ខុនោះ អំពើនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលដ៏វែង ដល់ពួកភិក្ខុ ដែលប្រព្រឹត្តតាមទិដ្ឋិនោះ ម្នាលកស្សបៈ ព្រោះហេតុនោះ បានជាតថាគត មិនសរសើរគុណ របស់ភិក្ខុខ្ចី មានសភាពដូច្នេះទេ។ ម្នាលកស្សបៈ បើភិក្ខុជាថេរៈ អ្នកមានប្រាថ្នា នូវការសិក្សា សរសើរគុណ នៃកិរិយាសមាទាន នូវការសិក្សា តែងបបួលពួកភិក្ខុដទៃ ដែលមិនប្រាថ្នានូវការសិក្សានោះ ឲ្យសិក្សា សរសើរគុណរបស់ពួកភិក្ខុដទៃ ដែលប្រាថ្នានូវការសិក្សា ពិតមែនតាមកាល ម្នាលកស្សបៈ តថាគត សរសើរគុណភិក្ខុជាថេរៈមានសភាពដូច្នេះ។ ហេតុនោះ តើដូចម្តេច។ ព្រោះពួកភិក្ខុដទៃ សេពគប់នូវភិក្ខុជាថេរៈនោះ ដោយគិតថា ព្រះជាគ្រូ ទ្រង់សរសើរគុណភិក្ខុនោះ ពួកភិក្ខុនោះ តែងប្រព្រឹត្តតាមទិដ្ឋិ របស់ភិក្ខុជាថេរៈ ដែលខ្លួនសេពគប់នោះ អំពើរបស់ពួកភិក្ខុ ដែលប្រព្រឹត្តតាមទិដ្ឋិ របស់ភិក្ខុជាថេរៈនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលដ៏វែង ម្នាលកស្សបៈ ព្រោះហេតុនោះ តថាគត សរសើរគុណរបស់ភិក្ខុជាថេរៈ មានសភាពដូច្នេះ។ ម្នាលកស្សបៈ បើភិក្ខុជាកណ្តាល។ បេ។ ម្នាលកស្សបៈ បើភិក្ខុខ្ចី ជាអ្នកមានប្រាថ្នានូវការសិក្សា ជាអ្នកសរសើរគុណ នៃកិរិយាសមាទាន នូវការសិក្សា បបួលពួកភិក្ខុដទៃ ដែលមិនមានប្រាថ្នា នូវការសិក្សានោះ ឲ្យសិក្សាផង សរសើរគុណរបស់ភិក្ខុដទៃ ដែលប្រាថ្នាការសិក្សាពិតមែន តាមកាលដ៏គួរផង ម្នាលកស្សបៈ តថាគតសរសើរគុណ របស់ភិក្ខុខ្ចី មានសភាពដូច្នេះ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ព្រោះពួកភិក្ខុដទៃ សេពគប់នឹងភិក្ខុខ្ចីនោះ ដោយគិតថា ព្រះជាគ្រូ ទ្រង់សរសើរគុណ របស់ភិក្ខុនោះ ពួកភិក្ខុនោះ រមែងប្រព្រឹត្តតាមទិដ្ឋិរបស់ភិក្ខុដែលខ្លួនសេពគប់នោះ អំពើរបស់ពួកភិក្ខុ ដែលប្រព្រឹត្តតាមទិដ្ឋិ របស់ពួកភិក្ខុខ្ចីនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលដ៏វែង ម្នាលកស្សបៈ ព្រោះហេតុនោះ ទើបតថាគត សរសើរគុណ របស់ភិក្ខុខ្ចី មានសភាពដូច្នេះ។

ចប់ សមណវគ្គ ទី៤។

ឧទ្ទាននៃសមណវគ្គនោះគឺ

សមណកិច្ច ១សូត្រ សត្វលា ១សូត្រ ស្រែ ១សូត្រ វជ្ជិបុត្តកៈ ១សូត្រ សេក្ខបុគ្គល១សូត្រ ភិក្ខុបំពេញសិក្សា ៣សូត្រ សិក្ខា ២សូត្រ រឿងបង្កធានិគម ១ សូត្រ។

លោណផលវគ្គ ទី៥ (១០)

CS sut.an.03.v10 | book_041

((១០) ៥. លោណកបល្លវគ្គោ)

(អច្ចាយិកសូត្រ ទី១)

CS sut.an.03.093 | book_041

(១. អច្ចាយិកសុត្តំ)

[៩៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ករណីយកិច្ច ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងរួសរាន់ របស់កស្សកគហបតី (គហបតីអ្នកភ្ជួររាស់) នេះ មាន ៣យ៉ាង។ ករណីយកិច្ច ៣ យ៉ាងតើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កស្សកគហបតី ក្នុងលោកនេះ ភ្ជួររាស់ស្រែឲ្យរាបឺ ឲ្យល្អិតល្អ យ៉ាងប្រញាប់ ១ លុះភ្ជួររាស់ស្រែ រាបល្អិតល្អ យ៉ាងប្រញាប់ហើយ ក៏ព្រោះពូជយ៉ាងប្រញាប់ ១ លុះព្រោះពូជ យ៉ាងប្រញាប់ហើយ ក៏បញ្ចូលទឹកខ្លះ បញ្ចេញទឹកខ្លះ យ៉ាងប្រញាប់ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ករណីយកិច្ច យ៉ាងរួសរាន់ របស់កស្សកគហបតី មាន៣ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កស្សកគហបតីនោះ មិនមានឫទ្ធិ មិនមានអានុភាព (បង្គាប់បញ្ជា) ស្រូវនោះថា សូមឲ្យស្រូវទាំងឡាយ របស់អាត្មាអញ លូតលាស់ក្នុងថ្ងៃនេះ មានបង្ហើមក្នុងថ្ងៃស្អែក ទុំក្នុងថ្ងៃខានស្អែក ដូច្នេះបានឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែដល់វេលា ទើបស្រូវទាំងនោះ របស់កស្សកគហបតីនោះ ផ្លាស់រដូវហើយ ក៏លូតលាស់មានបង្ហើមទុំបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ករណីយកិច្ច ប្រព្រឹត្តទៅ យ៉ាងរួសរាន់ របស់ភិក្ខុនេះ ក៏មាន ៣ យ៉ាង យ៉ាងនោះដែរ។ ករណីយកិច្ច ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺសមាទាន នូវអធិសីលសិក្ខា ១ សមាទាន នូវអធិចិត្តសិក្ខា១ សមាទាន នូវអធិប្បញ្ញាសិក្ខា១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ករណីយកិច្ច ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងរួសរាន់ របស់ភិក្ខុ មាន៣យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ មិនមានឫទ្ធិ មិនមានអានុភាព (បង្គាប់បញ្ជា) ចិត្តនោះថា សូមឲ្យចិត្តរបស់អាត្មាអញ ផុតស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ក្នុងថ្ងៃនេះ ឬថ្ងៃស្អែក ឬក៏ថ្ងៃខានស្អែក ដូច្នេះបានឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែដល់វេលាហើយ ទើបចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ដែលសិក្សា នូវអធិសីលផង សិក្សានូវអធិចិត្តផង សិក្សានូវអធិប្បញ្ញាផង ផុតស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា ពួកយើងនឹងជាបុគ្គលមានឆន្ទៈ យ៉ាងក្លៀវក្លា ក្នុងការសមាទាន នូវអធិសីលសិក្ខា ពួកយើងនឹងជាបុគ្គលមានឆន្ទៈ យ៉ាងក្លៀវក្លា ក្នុងការសមាទាន នូវអធិចិត្តសិក្ខា ពួកយើងនឹងជាបុគ្គលមានឆន្ទៈ យ៉ាងក្លៀវក្លា ក្នុងការសមាទាន នូវអធិប្បញ្ញាសិក្ខា ដូច្នេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ។

(បវិវេកសូត្រ ទី២)

CS sut.an.03.094 | book_041

(២. បវិវេកសុត្តំ)

[៩៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ រមែងបញ្ញត្តនូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ៣យ៉ាងនេះ។ សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺ សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ចាកកិលេស ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចីវរ ១ សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ចាកកិលេស ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបិណ្ឌបាត ១ សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ចាកកិលេស ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេនាសនៈ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ តែងបញ្ញត្តនូវហេតុនេះ ក្នុងសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ចាកកិលេស ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចីវរនោះ គឺ ទ្រទ្រង់សំពត់សម្បកធ្មៃខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ ដែលត្បាញលាយគ្នាខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ ដែលបកចេញអំពីសាកសពខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់បំសុកូលខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ ដែលធ្វើដោយសម្បកឈើខ្លះ ទ្រទ្រង់ស្បែកខ្លាឃ្មុំខ្លះ ទ្រទ្រង់ស្បែកខ្លាទាំងក្រចកខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ ដែលក្រងដោយស្បូវខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ ដែលក្រងដោយសម្បកក្រចៅខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ដែលក្រងដោយចំរៀកក្តារខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់កម្ពល ដែលត្បាញដោយសក់មនុស្សខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់កម្ពល ដែលត្បាញដោយរោមកន្ទុយសេះខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ ដែលក្រងដោយស្លាបមៀមខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង ឡាយ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយតែងបញ្ញាត្តនូវហេតុនេះឯង ក្នុងសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ចាកកិលេស ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យចីវរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ តែងបញ្ញត្តនូវហេតុនេះឯង ក្នុងសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ចាកកិលេស ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបិណ្ឌបាតនោះ គឺជាអ្នកមានបន្លែស្រស់ ជាអាហារខ្លះ មានអង្ករស្រងែជាអាហារខ្លះ មានស្គួយជាអាហារខ្លះ មានកំទេច (ចម្បៀរ) ស្បែក ជាអាហារខ្លះ មានស្លែ ឬសារាយជាអាហារខ្លះ មានកន្ទក់ ជាអាហារខ្លះ មានបាយក្តាំង ជាអាហារខ្លះ មានម្សៅជាអាហារខ្លះ មានស្មៅ ជាអាហារខ្លះ មានអាចម៍គោ ជាអាហារខ្លះ មានមើមឈើ និងផ្លែឈើព្រៃ ជាអាហារខ្លះ បរិភោគតែផ្លែឈើ ដែលជ្រុះស្រាប់ចំអែតអាត្មា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ តែងបញ្ញាត្តនូវហេតុនេះឯង ក្នុងសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ចាកកិលេស ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបិណ្ឌបាត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ តែងបញ្ញត្តនូវហេតុនេះ ក្នុងសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ចាកកិលេស ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេនាសនៈនោះ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ព្រៃស្មសាន ព្រៃធំ ទីវាល គំនរចម្បើង រោងទីលាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ តែងបញ្ញត្តនូវហេតុនេះឯង ក្នុងសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ចាកកិលេស ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេនាសនៈ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ តែងបញ្ញត្តនូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មាន៣ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ របស់ភិក្ខុ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ក៏មាន៣ យ៉ាងនេះដែរ។ សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺ

ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល លះបង់ការទ្រុស្តសីល ស្ងប់ស្ងាត់ ចាកការទ្រុស្តសីល ១ ជាអ្នកឃើញត្រូវ លះបង់ការឃើញខុស ស្ងប់ស្ងាត់ចាកការឃើញខុសនោះ ១ ជាខីណាស្រព លះបង់អាសវៈ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអាសវៈនោះ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុជាអ្នកមានសីល លះបង់ការទ្រុស្តសីល ស្ងប់ស្ងាត់ចាកការទ្រុស្តសីលនោះ ជាអ្នកឃើញត្រូវ លះបង់ការឃើញខុស ស្ងប់ស្ងាត់ចាកការឃើញខុសនោះ ជាខីណាស្រព លះបង់អាសវៈ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអាសវៈហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ភិក្ខុនេះ ជាអ្នកដល់នូវការប្រសើរបំផុត ដល់នូវខ្លឹមសារ បរិសុទ្ធ តាំងនៅស៊ប់ ក្នុងធម៌មានខ្លឹម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាស្រែស្រូវសាលី ដ៏បរិបូណ៌ របស់កស្សកគហបតី។ កស្សកគហបតី ត្រូវព្រោះស្រូវនោះយ៉ាងប្រញាប់ លុះព្រោះរួចយ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវច្រូតយ៉ាងប្រញាប់ លុះច្រូតយ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវជញ្ជូនដាក់លាន យ៉ាងប្រញាប់ លុះជញ្ជូនដាក់លាន យ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវគរជាគំនរយ៉ាងប្រញាប់ លុះគរជាគំនរយ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវបែន ឬបញ្ជាន់យ៉ាងប្រញាប់ លុះបែន ឬបញ្ជាន់យ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវជដុះចម្បើងយ៉ាងប្រញាប់ លុះជដុះចម្បើងយ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវរាស់កំទេច ឬ កំញ៉ម យ៉ាងប្រញាប់ លុះរាស់កំទេច ឬ កំញ៉មយ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវរោយយ៉ាងប្រញាប់ លុះរោយយ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវជញ្ជូនដាក់ជង្រុក យ៉ាងប្រញាប់ លុះជញ្ជូនដាក់ជង្រុក យ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវបុកយ៉ាងប្រញាប់ លុះបុកយ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវអុំយកអង្កាមចេញយ៉ាងប្រញាប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ស្រូវរបស់កស្សកគហបតីនោះ រមែងដល់នូវការប្រសើរបំផុត ដល់នូវខ្លឹមសារ ដ៏បរិសុទ្ធ តាំងនៅស៊ប់ ក្នុងខ្លឹមសារ យ៉ាងណាមិញ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានសីល លះបង់នូវការទ្រុស្តសីល ស្ងប់ស្ងាត់ចាកការទ្រុស្តសីលនោះផង ជាអ្នកឃើញត្រូវ លះបង់នូវការឃើញខុស ស្ងប់ស្ងាត់ចាកការឃើញខុសនោះផង ជាខីណាស្រព លះបង់អាសវៈ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអាសវៈនោះផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ពោលថា ភិក្ខុនេះ ជាអ្នកដល់នូវការប្រសើរបំផុត ដល់នូវខ្លឹមសារ បរិសុទ្ធ តាំងនៅស៊ប់ ក្នុងធម៌មានខ្លឹមសារ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។

(សរទសូត្រ ទី៣)

CS sut.an.03.095 | book_041

(៣. សរទសុត្តំ)

[៩៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាព្រះអាទិត្យស្វាងស្រឡះចាកពពក ឰដ៏អាកាស ដែលមានវលាហកៈប្រាសទៅឆ្ងាយ ក្នុងសរទសម័យ ហើយក៏កំចាត់បង់នូវងងឹត ដែលនៅឯអាកាសទាំងអស់ រមែងភ្លឺត្រចះត្រចែង យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណា ធម្មចក្ខុ ដែលប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិល បានកើតឡើង ដល់អរិយសាវកហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបអរិយសាវក លះបង់នូវសញ្ញោជនៈ ៣ ប្រការ គឺ សក្កាយទិដ្ឋិ ១ វិចិកិច្ឆា ១ សីលព្វតបរាមាសៈ ១ ជាមួយនឹងការកើតឡើង នៃទស្សនៈ លុះកាលជាខាងក្រោយមកទៀត ក៏វើចេញចាកធម៌ ២ យ៉ាង គឺអភិជ្ឈា ១ ព្យាបាទ ១។ អរិយសាវកនោះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងវិចារ មានបីតិ និងសុខៈកើតអំពីសេចក្ដីស្ងាត់ សម្រេចសម្រាន្តនៅ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអរិយសាវក ធ្វើកាលកិរិយា ក្នុងសម័យនោះ អរិយសាវកនោះ រមែងមិនប្រកបដោយសញ្ញោជនៈ ដែលនាំឲ្យមកកាន់លោកនេះទៀតឡើយ។

(បរិសាសូត្រ ទី៤)

CS sut.an.03.096 | book_041

(៤. បរិសាសុត្តំ)

[៩៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិសទ្យនេះ មាន ៣ ពួក។ បរិសទ្យ៣ ពួក តើដូចម្ដេច។ គឺអគ្គវតីបរិសទ្យ (បរិសទ្យ មានគុណប្រសើរបំផុត)១ វគ្គបរិសទ្យ (បរិសទ្យជាពួក)១ សមគ្គបរិសទ្យ (បរិសទ្យ មានសេចក្ដីព្រមព្រៀងគ្នា)១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អគ្គវតីបរិសទ្យ តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មានពួកភិក្ខុជាថេរៈ ក្នុងបរិសទ្យណា មិនល្មោភ (ក្នុងបច្ច័យ) មិនបន្ធូរបន្ថយ (ក្នុងត្រៃសិក្ខា) ដាក់ចុះនូវធុរៈ ក្នុងទីទាប គឺនីវរណៈ ទាំង៥ មានការស្ទុះទៅ ក្នុងសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ជាប្រធាន ប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវធម៌ ដែលមិនទាន់ដល់ ដើម្បីបាននូវធម៌ ដែលមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ដែលមិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ពួកជនជាខាងក្រោយ រមែងដល់នូវទិដ្ឋានុគតិ នៃភិក្ខុជាថេរៈទាំងនោះ ឯពួកបរិសទ្យនោះ ក៏មិនបានល្មោភក្នុងបច្ច័យ មិនបានបន្ធូរបន្ថយ ក្នុងត្រៃសិក្ខា ដាក់ចុះនូវធុរៈ ក្នុងទីទាប មានការស្ទុះទៅ ក្នុងសេចក្ដីស្ងប់ ជាប្រធាន ប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវធម៌ ដែលមិនទាន់ដល់ ដើម្បីបាននូវធម៌ ដែលមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ដែលមិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហៅថា អគ្គវតីបរិសទ្យ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វគ្គបរិសទ្យ តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ ពួកភិក្ខុក្នុងបរិសទ្យណា ជាអ្នកបង្កហេតុ បង្កជម្លោះ ទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នា ទៅវិញទៅមក ដោយលំពែង គឺមាត់។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហៅថា វគ្គបរិសទ្យ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមគ្គបរិសទ្យ តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ ពួកភិក្ខុក្នុងបរិសទ្យណា ព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនវិវាទគ្នា មានសភាពដូចជាទឹកដោះ លាយដោយទឹក មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្ខុជាទីស្រឡាញ់។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហៅថា សមគ្គបរិសទ្យ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងវេលាណា ពួកភិក្ខុមានសេចក្ដីព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនវិវាទគ្នា មានសភាពដូចទឹកដោះ លាយដោយទឹក មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្ខុជាទីស្រឡាញ់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុរមែងបានបុណ្យដ៏ច្រើន ក្នុងវេលានោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុរមែងនៅដោយព្រហ្មវិហារធម៌ ក្នុងវេលានោះ កាលបើភិក្ខុ មានចិត្តរីករាយ ដោយមុទិតាចេតោវិមុត្តិហើយ បីតិក៏កើតឡើង កាលបើភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយបីតិ កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះភិក្ខុមានកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ក៏ទទួលនូវសេចក្ដីសុខ កាលបើភិក្ខុ បានទទួលនូវសុខហើយ ទើបចិត្តតាំងមាំ ក្នុងអារម្មណ៍បាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាភ្លៀង ដែលមានគ្រាប់ដ៏ធំៗ បង្អុរចុះមកលើភ្នំ ទឹកភ្លៀងនោះ រមែងហូរទៅកាន់ទំនាប បំពេញជ្រោះភ្នំ អូរ និងប្រឡាយ លុះជ្រោះភ្នំ អូរ និងប្រឡាយពេញហើយ ក៏បំពេញបឹងតូចៗ លុះបឹងតូចៗ ពេញហើយ ក៏បំពេញបឹងធំៗ លុះបឹងធំៗពេញហើយ ក៏បំពេញស្ទឹងតូចៗ លុះស្ទឹងតូចៗពេញហើយ ក៏បំពេញស្ទឹងធំៗ លុះស្ទឹងធំៗ ពេញហើយ ក៏បំពេញសមុទ្រ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងវេលាណា ពួកភិក្ខុមានសេចក្ដីព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនវិវាទគ្នា មានសភាពដូចជាទឹកដោះ លាយដោយទឹក មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្ខុជាទីស្រឡាញ់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុ រមែងបាននូវបុណ្យដ៏ច្រើន ក្នុងវេលានោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុរមែងនៅដោយព្រហ្មវិហារធម៌ ក្នុងវេលានោះ កាលបើភិក្ខុមានចិត្តរីករាយ ដោយមុទិតាចេតោ

វិមុត្តិហើយ បីតិ ក៏កើតឡើង កាលបើភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះភិក្ខុមានកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ក៏ទទួលនូវសុខ កាលបើភិក្ខុបានទទួលសុខហើយ ចិត្តក៏តាំងមាំបាន ក៏យ៉ាងនោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិសទ្យ មាន៣ ពួកនេះឯង។

(បឋមអាជានីយសូត្រ ទី៥)

CS sut.an.03.097 | book_041

(៥. បឋមអាជានីយសុត្តំ)

[៩៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ របស់ព្រះរាជា ដែលប្រកបដោយអង្គ ៣ ជាសេះគួរដល់ព្រះរាជា ជាសេះព្រះរាជទ្រព្យ ដល់នូវការរាប់ថា ជាអង្គរបស់ព្រះរាជា។ ប្រកបដោយអង្គ ៣ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ របស់ព្រះរាជា ក្នុងលោកនេះ ជាសេះបរិបូណ៌ ដោយសម្បុរ ១ បរិបូណ៌ដោយកម្លាំង ១ បរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ របស់ព្រះរាជា ដែលប្រកបដោយអង្គ ៣ នេះឯង ជាសេះគួរដល់ព្រះរាជា ជាសេះព្រះរាជទ្រព្យ ដល់នូវការរាប់ថា ជាអង្គរបស់ព្រះរាជា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង ជាអ្នកគួរទទួល នូវរបស់ដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួលនូវរបស់ ដែលគេបម្រុងទទួលភ្ញៀវ គួរទទួលនូវទក្ខិណាទាន គួរដល់អញ្ជលិកម្ម ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរបំផុត របស់សត្វលោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ប្រកបដោយធម៌ ៣យ៉ាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ១ បរិបូណ៌ដោយកម្លាំង១ បរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុដែលបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំវរៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈ និងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញនូវភ័យ ក្នុងទោសសូម្បីយាងតូច សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយកម្លាំង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីលះពួកធម៌ ជាអកុសល ដើម្បីញុំាងពួកធម៌ ជាកុសល ឲ្យបរិបូណ៌ ជាអ្នកមានកម្លាំង មានសេចក្តីសង្វាតយ៉ាងមាំ មិនដាក់ចុះ នូវធុរៈ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយកម្លាំង យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ទើបជាអ្នកគួរទទួលនូវរបស់ ដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួលនូវរបស់ ដែលគេបម្រុងទទួលភ្ញៀវ គួរទទួលនូវទក្ខិណាទាន គួរដល់អញ្ជលិកម្ម ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរបំផុត របស់សត្វលោក។

(ទុតិយអាជានីយសូត្រ ទី៦)

CS sut.an.03.098 | book_041

(៦. ទុតិយអាជានីយសុត្តំ)

[៩៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ របស់ព្រះរាជា ដែលប្រកបដោយអង្គ ៣ ជាសេះគួរដល់ព្រះរាជា ជាសេះព្រះរាជទ្រព្យ ដល់នូវការរាប់ថា ជាអង្គនៃព្រះរាជា។ ប្រកបដោយអង្គ ៣ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ របស់ព្រះរាជា ក្នុងលោកនេះ ជាសេះបរិបូណ៌ ដោយសម្បុរ ១ បរិបូណ៌ដោយកម្លាំង ១ បរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ របស់ព្រះរាជា ដែលប្រកបដោយអង្គ ៣ យ៉ាងនេះឯង ទើបជាសេះ គួរដល់ព្រះរាជា ជាសេះព្រះរាជទ្រព្យ ដល់នូវការរាប់ថា ជាអង្គនៃព្រះរាជា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង ជាអ្នកគួរទទួលនូវរបស់ដែលគេនាំមកបូជា។ បេ។ ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរបំផុត របស់សត្វលោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ ១ បរិបូណ៌ដោយកម្លាំង ១ បរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ ដោយសម្បុរ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល។ បេ។ សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយកម្លាំង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម។ បេ។ មិនដាក់ធុរៈ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ ដោយកម្លាំង យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានជាឱបបាតិកៈ (ក្នុងសុទ្ធាវាស) ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ៥ ជាចំណែកខាងក្រោម ហើយបរិនិព្វាន ក្នុងសុទ្ធាវាសនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះវិញឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយសន្ទុះ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ទើបជាអ្នកគួរទទួល នូវរបស់ដែលគេនាំមកបូជា។ បេ។ ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរបំផុត របស់សត្វលោក។

(តតិយអាជានីយសូត្រ ទី៧)

CS sut.an.03.099 | book_041

(៧. តតិយអាជានីយសុត្តំ)

[១០០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ របស់ព្រះរាជា ដែល ប្រកបដោយអង្គ ៣ ជាសេះគួរដល់ព្រះរាជា ជាសេះព្រះរាជទ្រព្យ ដល់នូវការរាប់ថា ជាអង្គរបស់ព្រះរាជា។ ប្រកបដោយអង្គ ៣ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ របស់ព្រះរាជា ក្នុងលោកនេះ ជាសេះបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ១ បរិបូណ៌ដោយកម្លាំង ១ បរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះ អាជានេយ្យដ៏ល្អ របស់ព្រះរាជា ដែលប្រកបដោយអង្គ ៣ នេះឯង ទើបជាសេះ គួរដល់ព្រះរាជា ជាសេះព្រះរាជទ្រព្យ ដល់នូវការរាប់ថា ជាអង្គរបស់ព្រះរាជា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយធម៌ ៣យ៉ាង ជាអ្នកគួរទទួលនូវរបស់ ដែលគេនាំមកបូជា។ បេ។ ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរបំផុត របស់សត្វលោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ ១ បរិបូណ៌ដោយកម្លាំង ១ បរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមាន

សីល។ បេ។ សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយកម្លាំង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម។ បេ។ មិនដាក់ធុរៈ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលបរិបូណ៌ដោយកម្លាំង យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលបរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកគួរទទួលនូវរបស់ដែលគេនាំមកបូជា។ បេ។ ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរបំផុតរបស់សត្វលោក។

(បោត្ថកសូត្រ ទី៨)

CS sut.an.03.100 | book_041

(៨. បោត្ថកសុត្តំ)

[១០១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់ដែលត្បាញដោយសម្បកឈើ ទោះបីថ្មី មានពណ៌អាក្រក់ មានសម្ផស្សអាក្រក់ ទាំងមានតម្លៃក៏តិច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់សម្បកឈើ ទោះបីជំនំ មានពណ៌អាក្រក់ មានសម្ផស្សអាក្រក់ ទាំងមានតម្លៃក៏តិច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់សម្បកឈើ ទោះបីចាស់ មានពណ៌អាក្រក់ មានសម្ផស្សអាក្រក់ ទាំងមានតម្លៃក៏តិច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនរមែងធ្វើនូវសំពត់សម្បកឈើ ដ៏ចាស់នោះឲ្យជាសំពត់សម្រាប់ជូតឆ្នាំង ឬចោលលើគំនរសម្រាម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើភិក្ខុខ្ចីវស្សា ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក ក៏យ៉ាងនោះដែរ បានជាតថាគត ពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះភិក្ខុនោះ មានសម្បុរ គឺគុណអាក្រក់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់សម្បកឈើនោះ មានពណ៌អាក្រក់យ៉ាងណា តថាគត ពោលនូវបុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ បើពួកជនណា សេពគប់ ចូលទៅអង្គុយជិត ក៏ដល់នូវទិដ្ឋានុគតិ គឺ យកបុគ្គលនោះ ជាបែបយ៉ាង ការសេពគប់ ជាដើមនោះ របស់ជនទាំងនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាយូរអង្វែង បានជាតថាគត ពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះភិក្ខុនោះ មានសម្ផស្សអាក្រក់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់សម្បកឈើ មានសម្ផស្សអាក្រក់ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោល នូវបុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ បើបុគ្គលនោះ ទទួលចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ របស់ពួកជនណា ការទទួលនោះ មិនមានផលច្រើន មិនមានអានិសង្សច្រើន ដល់ពួកជននោះឡើយ បានជាតថាគត ពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះ មានតម្លៃតិច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់សម្បកឈើនោះ មានតម្លៃតិចយ៉ាងណា តថាគតពោលនូវបុគ្គលនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើភិក្ខុជាកណ្តាល។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះបីភិក្ខុជាថេរៈ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក (ក៏យ៉ាងនោះដែរ) បានជាតថាគតពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះភិក្ខុនោះ មានសម្បុរ គឺគុណអាក្រក់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់សម្បកឈើនោះ មានពណ៌អាក្រក់យ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ បើពួកជនណា សេពគប់ ចូលទៅអង្គុយជិត ដល់នូវទិដ្ឋានុគតិ គឺយកបុគ្គលនោះ ជាបែបយ៉ាង ការសេពគប់ ជាដើមនោះ របស់បុគ្គលទាំងនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខអស់កាលជាយូរអង្វែង បានជាតថាគត ពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះ មានសម្ផស្សអាក្រក់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់សម្បកឈើនោះ មានសម្ផស្សអាក្រក់ យ៉ាងណាមិញ តថាគត ពោលនូវបុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ បើបុគ្គលនោះ ទទួលចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ របស់ពួកជនណា ការទទួលនោះ មិនមានផលច្រើន មិនមានអានិស្សច្រើន ដល់ពួកជននោះឡើយ បានជាតថាគត ពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះ មានតម្លៃតិច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់សម្បកឈើនោះ មានតម្លៃតិច យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុជាថេរៈនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះ ពោលក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ ពួកភិក្ខុបាននិយាយទៅនឹងភិក្ខុជាថេរៈនោះ យ៉ាងនេះថា ប្រយោជន៍អ្វី ដោយពាក្យដែលលោកភិក្ខុល្ងង់ មិនឈ្លាស និយាយហើយ ទាំងខ្លួនលោក ក៏ចេះបានត្រឹមតែពាក្យ ដែលខ្លួនត្រូវនិយាយ (ប៉ុណ្ណោះទេ)។ ភិក្ខុជាថេរៈនោះ ក៏ក្រោធខឹង អាក់អន់ចិត្តសង្ឃ បោះបង់ខ្លួនចោលដោយវាចាយ៉ាងណា ក៏បញ្ចេញវាចាយ៉ាងនោះ ដូចគេចោលសំពត់សម្បកឈើនោះ លើគំនរសម្រាម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិក ទោះថ្មី មានពណ៌ល្អ មានសម្ផស្សក៏ស្រួល ទាំងមានតម្លៃក៏ច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិក ទោះជំនំ មានពណ៌ល្អ មានសម្ផស្សក៏ស្រួលទាំងមានតម្លៃក៏ច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិក ទោះចាស់ មានពណ៌ល្អ មានសម្ផស្សក៏ស្រួល ទាំងមានតម្លៃក៏ច្រើន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិក បើទុកជាចាស់ ក៏ពួកជន រមែងធ្វើនូវសំពត់នោះ ឲ្យជាសំពត់សម្រាប់រុំកែវ ឬដាក់ចុះក្នុងខ្ចូច សម្រាប់ដាក់គ្រឿងក្រអូបដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុខ្ចីវស្សា បើជាអ្នកមានសីល មានធម៌ដ៏ល្អ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បានជាតថាគត ពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះភិក្ខុនោះ មានសម្បុរ គឺគុណដ៏ល្អ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិកនោះ មានពណ៌ល្អ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះក៏យ៉ាងនោះដែរ។ បើជនពួកណា សេពគប់ ចូលទៅអង្គុយជិត ដល់នូវទិដ្ឋានុគតិ គឺយកបុគ្គលនោះ ជាបែបយ៉ាង ការសេពគប់ ជាដើមនោះ របស់បុគ្គលនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលជាយូរអង្វែង បានជាតថាគត ពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះ មានសម្ផស្សស្រួល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិកនោះ មានសម្ផស្សស្រួល យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ពោលនូវបុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ ទទួលចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ របស់ជនពួកណា ការទទួលនោះ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ដល់ពួកជនទាំងនោះ បានជាតថាគត ពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះ មានតម្លៃច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិកនោះ មានតម្លៃច្រើន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះភិក្ខុជាកណ្តាល។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះភិក្ខុជាថេរៈ ជាអ្នកមានសីល មានកល្យាណធម៌ (ក៏យ៉ាងនោះដែរ) បានជា តថាគតពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះភិក្ខុនោះ មានសម្បុរ គឺគុណដ៏ល្អ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិកនោះ មានពណ៌ល្អ យ៉ាងណាមិញ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ បើជនពួកណា សេពគប់ ចូលទៅអង្គុយជិត ដល់នូវទិដ្ឋានុគតិ គឺយកបុគ្គលនោះ ជាបែបយ៉ាង ការសេពគប់ជាដើមនោះ របស់បុគ្គលនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលជាយូរអង្វែង បានជាតថាគត ពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះ មានសម្ផស្សស្រួល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិកនោះ មានសម្ផស្សស្រួល យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ ទទួលចីវរ បិណ្ឌបាទ សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ របស់ពួកជនណា ការទទួលនោះ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ដល់ពួកជននោះ បានជាតថាគតពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះ មានតម្លៃច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិកនោះ

មានតម្លៃច្រើន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុជាថេរៈនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះ ពោលក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ ពួកភិក្ខុបាននិយាយគ្នា ចំពោះព្រះថេរៈនោះ យ៉ាងនេះថា សូមលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ កុំមាត់ខ្លាំង ភិក្ខុជាថេរៈ កំពុងសំដែងធម៌ និងវិន័យ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះថា ពួកយើងឧបមាដូចជាកាសិកពស្ត្រ មិនមែនឧបមាដូចជាសំពត់សម្បកឈើទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះឯង។

(លោណកបល្លសូត្រ ទី៩)

CS sut.an.03.101 | book_041

ឬ លោណកផលសូត្រ (**៩. លោណកបល្លសុត្តំ**)

[១០២] ម្នាលភិក្ខុទាំង ឡាយ បើបុគ្គលណា និយាយយ៉ាងនេះថា បុរសនេះធ្វើអំពើយ៉ាងណាៗ រមែងទទួលនូវផល នៃអំពើយ៉ាងនោះៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះ មានហើយ ការនៅប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនមានឱកាស ដើម្បីធ្វើឲ្យផុតទុក្ខ ដោយប្រពៃ ក៏មិនប្រាកដ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលណា និយាយយ៉ាងនេះថា បុរសនេះ ធ្វើអំពើដែលគួរទទួលផល យ៉ាងណាៗ រមែងទទួលនូវផល នៃអំពើនោះយ៉ាងនោះៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះ មាន ការនៅប្រពឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ ក៏មាន ឱកាសដើម្បីធ្វើឲ្យផុតទុក្ខ ដោយប្រពៃ ក៏ប្រាកដ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើបាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែបន្តិចបន្តួចហើយ (បាបកម្មនោះ) រមែងនាំបុគ្គលនោះ ទៅកាន់នរក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បាបកម្មត្រឹមតែបន្តិច ប្រហែលគ្នានឹងបាបកម្មមុននោះដែរ ដែលបុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ធ្វើហើយ ជាកម្មត្រូវទទួលផល ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឯកម្មតិចតួចស្តួចស្តើង មិនប្រាកដ គឺថាមិនបានឲ្យផលក្នុងអត្តភាព ជាគំរប់ពីរទេ (លុះណា) តែកម្មច្រើន ទើបប្រាកដ គឺថាឲ្យផល ក្នុងអត្តភាព ជាគំរប់ពីរបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបែបណា ដែលបានធ្វើបាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែបន្តិចហើយ (បាបកម្មនោះ) នាំបុគ្គលនោះ ចូលទៅកាន់នរក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានចំរើនកាយ មិនបានចំរើនសីល មិនបានចំរើនសមាធិចិត្ត មិនបានចំរើនវិបស្សនាបញ្ញា មានគុណដ៏ស្តួចស្តើង មានគុណក្នុងខ្លួនដ៏តិច មានការនៅជាទុក្ខ ព្រោះផលតិច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបែបយ៉ាងនេះ ដែលបានធ្វើបាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែបន្តិចហើយ (បាបកម្មនោះ) នាំបុគ្គលនោះ ចូលទៅកាន់នរកបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបែបណា ដែលបានធ្វើបាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែបន្តិច ប្រហែលគ្នានឹងបានកម្មមុននោះដែរ ហើយទទួលផល ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឯកម្មតិចតួចស្តួចស្តើង មិនប្រាកដ គឺថាមិនបានឲ្យផល ក្នុងអត្តភាព ជាគំរប់ពីរ (លុះណា) តែកម្មច្រើន ទើបប្រាកដ គឺថាឲ្យផលបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបានចំរើនកាយ បានចំរើនសីល បានចំរើនសមាធិចិត្ត បានចំរើនវិបស្សនាបញ្ញា មានគុណដ៏ច្រើន មានគុណក្នុងខ្លួនច្រើន មានការនៅ ដោយមិនមានរាគាទិក្កិលេស ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបែបយ៉ាងនេះ ដែលបានធ្វើបាបកម្មត្រឹមតែបន្តិច ប្រហែលគ្នានឹងបាបកម្មមុននោះហើយ ត្រូវទទួលផល ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឯកម្មតិចតួចស្តួចស្តើង មិនប្រាកដ គឺថាមិនឲ្យផល ក្នុងអត្តភាព ជាគំរប់ពីរ (លុះណា) តែកម្មច្រើន ទើបប្រាកដ គឺថាឲ្យផលបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរស បង់ដុំអំបិលមួយគ្រាប់ ក្នុងផ្តិលទឹកយ៉ាងតូច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ សំគាល់នូវហេតុនោះ ដូចម្តេច ទឹកក្នុងផ្តិល យ៉ាងតូចនោះ គួរជាទឹកប្រៃសព្វ ដោយអំបិលមួយគ្រាប់ ប៉ុណ្ណោះដែរឬ។ យ៉ាងហ្នឹងហើយ ព្រះអង្គ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះទឹកក្នុងផ្តិលនោះ មានប្រមាណតិច ទឹកនោះ ជាទឹកប្រៃសព្វ ដោយអំបិលមួយគ្រាប់ ប៉ុណ្ណោះបាន យ៉ាងណាមិញ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសបង់អំបិលមួយគ្រាប់ ក្នុងទន្លេគង្គា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តើអ្នកទាំងឡាយ សំគាល់នូវហេតុនោះ ដូចម្តេច ទន្លេគង្គានោះ គួរប្រៃសព្វ ដោយអំបិលមួយគ្រាប់ ប៉ុណ្ណោះដែរឬ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះក្នុងទន្លេគង្គាឯណោះ មានគំនរទឹកច្រើន គំនរទឹកយ៉ាងធំនោះ មិនគួរប្រៃសព្វ ដោយអំបិលមួយគ្រាប់ប៉ុណ្ណោះបាន យ៉ាងណាមិញ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើបាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែបន្តិចបន្តួចហើយ (បាបកម្មនោះ) នាំបុគ្គលនោះ ចូលទៅកាន់នរក ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើបាបកម្មត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច ប្រហែលគ្នានឹងបាបកម្មមុននោះដែរ ហើយត្រូវទទួលផល ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឯកម្មមានប្រមាណតិច មិនប្រាកដ (លុះណា) តែកម្មច្រើន ទើបប្រាកដ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបែបណា ដែលបានធ្វើបាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែបន្តិចបន្តួចហើយ (បាបកម្មនោះ) នាំបុគ្គលនោះ ចូលទៅកាន់នរក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានចំរើនកាយ មិនបានចំរើនសីល មិនបានចំរើនសមាធិចិត្ត មិនបានចំរើនវិបស្សនាបញ្ញា មានគុណស្តួចស្តើង មានគុណក្នុងខ្លួនតិច មានការនៅជាទុក្ខ ព្រោះផលតិច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបែបនេះឯង ដែលបានធ្វើបាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែបន្តិចបន្តួចហើយ (បាបកម្មនោះ) នាំបុគ្គលនោះ ចូលទៅកាន់នរក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបែបណា ដែលបានធ្វើបាបកម្ម ត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច ប្រហែលគ្នានឹងបាបកម្មមុននោះដែរ ហើយត្រូវទទួលផល ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឯកម្មតិចតួច រមែងមិនប្រាកដ (លុះណា) តែកម្មច្រើនទើបប្រាកដ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបានចំរើនកាយ បានចំរើនសីល បានចំរើនសមាធិចិត្ត បានចំរើនវិបស្សនាបញ្ញា មានគុណច្រើន មានគុណក្នុងខ្លួនច្រើន មានការនៅ ដោយមិនមានរាគាទិក្កិលេសទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបែបយ៉ាងនេះឯង បានធ្វើបាបកម្មត្រឹមតែបន្តិចបន្តួចប្រហែលគ្នានឹងបាបកម្មមុននោះដែរ ហើយត្រូវទទួលផល ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឯកម្មតិចតួច រមែងមិនប្រាកដ (លុះណា) តែកម្មច្រើន ទើបប្រាកដ គឺឲ្យផលបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាប់ចំណង ព្រោះកន្លះកហាបណៈ ខ្លះ ជាប់ចំណងព្រោះមួយកហាបណៈខ្លះ ជាប់ចំណង ព្រោះកហាបណៈ១០០ ខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនជាប់ចំណង ព្រោះកន្លះកហាបណៈខ្លះ មិនជាប់ចំណង ព្រោះកហាបណៈមួយខ្លះ មិនជាប់ចំណង ព្រោះកហាបណៈ១០០ ខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងណា រមែងជាប់ចំណង ព្រោះកន្លះកហាបណៈខ្លះ ជាប់ចំណង ព្រោះកហាបណៈមួយខ្លះ ជាប់ចំណងព្រោះកហាបណៈ១០០ខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកក្រីក្រ ឥតទីពំនាក់ មានគ្រឿងប្រើប្រាស់តិច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ រមែងជាប់ចំណង ព្រោះកន្លះកហាបណៈខ្លះ ជាប់ចំណង ព្រោះកហាបណៈមួយខ្លះ ជាប់ចំណងព្រោះកហាបណៈ១០០ខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងណា មិនជាប់ចំណង ព្រោះកន្លះកហាបណៈខ្លះ មិនជាប់ចំណង ព្រោះកហាបណៈមួយខ្លះ មិនជាប់ចំណង ព្រោះកហាបណៈ១០០ខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ រមែងមិនជាប់ចំណង ព្រោះកន្លះកហាបណៈខ្លះ មិនជាប់ចំណង ព្រោះកហាបណៈមួយខ្លះ មិនជាប់ចំណង ព្រោះកហាបណៈ១០០ ខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះបានធ្វើបាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែបន្តិចបន្តួចហើយ (បាបកម្មនោះ) រមែងនាំបុគ្គលនោះ ចូលទៅកាន់នរក ក៏យ៉ាងនោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើបាបកម្ម ត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច ប្រហែលនឹងបាបកម្មមុននោះដែរ ហើយគួរទទួលផល ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឯកម្មតិចតួច មិនប្រាកដទេ (លុះណា) តែកម្មច្រើន ទើបប្រាកដបាន។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាជនពួកខ្លះ ជាអ្នកម្ចាស់ចៀម ឬជាអ្នកសម្លាប់ចៀម ល្មមដើម្បីសម្លាប់ក្តី ចងក្តី ដុតក្តី ធ្វើកិច្ចគួរតាមការក្តី នូវជនអ្នកយកចៀម ដែលខ្លួនមិនបានឲ្យ ជនពួកខ្លះ មិនល្មមដើម្បីសម្លាប់ក្តី ចងក្តី ដុតក្តី ធ្វើកិច្ចគួរតាមការក្តី នូវជនអ្នកយកចៀម ដែលខ្លួនមិនបានឲ្យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនមានសភាពយ៉ាងណា ដែលជាម្ចាស់ចៀមឬជាអ្នកសម្លាប់ចៀម ល្មមដើម្បីសម្លាប់ក្តី ចងក្តី ដុតក្តី ធ្វើកិច្ចគួរតាមការក្តី នូវជនអ្នកយកចៀម ដែលខ្លួនមិនបានឲ្យ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកក្រីក្រ ឥតទីពឹងពំនាក់ មានគ្រឿងប្រើប្រាស់តិច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលម្ចាស់ចៀម ឬអ្នកសម្លាប់ចៀម ល្មមដើម្បីសម្លាប់ក្តី ចងក្តី ដុតក្តី ធ្វើកិច្ចគួរតាមការក្តី នូវជនអ្នកយកចៀម ដែលខ្លួនមិនបានឲ្យ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងណា ដែលជាម្ចាស់ចៀមឬជាអ្នកសម្លាប់ចៀម មិនល្មមដើម្បីសម្លាប់ក្តី ចងក្តី ដុតក្តី ធ្វើកិច្ចគួរ តាមការក្តី នូវជនអ្នកយកចៀម ដែលខ្លួនមិនបានឲ្យ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទោះស្តេចក្តី អមាត្យធំ របស់ស្តេចក្តី ជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលជាម្ចាស់ចៀម ឬជាអ្នកសម្លាប់ចៀម មិនល្មមដើម្បីសម្លាប់ក្តី ចងក្តី ដុតក្តី ធ្វើកិច្ចគួរតាមការក្តី នូវជនអ្នកយកចៀម ដែលខ្លួនមិនបានឲ្យ ដោយពិត អ្នកដែលគេលួចចៀម រមែងសំពះអង្វរអ្នកលួចចៀមនោះថា បពិត្រលោកអ្នកនិរទុក្ខ សូមលោកឲ្យចៀម ឬ តម្លៃចៀមមកខ្ញុំ យ៉ាងណាមិញ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើបាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែបន្តិចបន្តួចហើយ (បាបកម្មនោះ) នាំបុគ្គលនោះ ចូលទៅកាន់នរក ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើបាបកម្ម ត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច ប្រហែលគ្នានឹងបាបកម្មមុននោះដែរហើយ គួរទទួលផល ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឯបានកម្មតិចតួច មិនប្រាកដ (លុះណា) បាបកម្មច្រើន ទើបប្រាកដបាន។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលណា និយាយយ៉ាងនេះថា បុរសនេះ ធ្វើកម្ម យ៉ាងណាៗ រមែងទទួលផលកម្មនោះ យ៉ាងនោះៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមាន ការប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនមានឱកាសដើម្បីធ្វើឲ្យផុតទុក្ខ ដោយប្រពៃ ក៏មិនប្រាកដ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បើបុគ្គលណា និយាយយ៉ាងនេះថា បុរសនេះ ធ្វើកម្មដែលខ្លួនត្រូវដឹងបាន យ៉ាងណាៗ ក៏រមែងទទួលយកនូវផល របស់កម្មនោះ យ៉ាងនោះៗឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើហេតុ យ៉ាងនេះមាន ការប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ មាន ឱកាសដើម្បីធ្វើឲ្យផុតទុក្ខ ដោយប្រពៃ ក៏ប្រាកដ។

(បំសុធោវកសូត្រ ទី១០)

CS sut.an.03.102 | book_041

(១០. បំសុធោវកសុត្តំ)

[១០៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ខ្សាច់លាយដោយអាចម៍ដី ក្បឿងលាយដោយក្រួស ជាឧបក្កិលេស យ៉ាងគ្រោតគ្រាត របស់មាស ក៏មានមេជាងអ្នកលាងអាចម៍ដីក្តី កូនជាងអ្នកលាងអាចម៍ដីក្តី រោយរាយមាសនោះចុះ ក្នុងស្នូកហើយ លាងជម្រះដេញកំចាត់ចេញ (នូវមន្ទិល) ត្រាតែធ្វើមាសនោះ ឲ្យអស់មន្ទិល ឲ្យបាត់មន្ទិលចេញបាន ក្រួសយ៉ាងល្អិតៗ ខ្សាច់យ៉ាងធំៗ ជាឧបក្កិលេស (មន្ទិល)យ៉ាងកណ្តាល របស់មាស មេជាងអ្នកលាងអាចម៍ដីក្តី កូនជាអ្នកលាងអាចម៍ដីក្តី រមែងលាងជម្រះ ដេញកំចាត់ចេញ នូវមន្ទិលនោះ ត្រាតែធ្វើមាសនោះ ឲ្យអស់មន្ទិល ឲ្យបាត់មន្ទិលចេញបាន ដីខ្សាច់យ៉ាងល្អិត ជារបស់មានពណ៌ខ្មៅ ជាឧបក្កិលេស យ៉ាងល្អិត របស់មាស ក៏មាន មេជាងអ្នកលាងអាចម៍ដីក្តី កូនជាងអ្នកលាងអាចម៍ដីក្តី លាងជម្រះ ដេញកំចាត់ចេញ នូវមន្ទិលនោះ ត្រាតែធ្វើមាសនោះ ឲ្យអស់មន្ទិល ឲ្យបាត់មន្ទិលចេញបាន តអំពីនោះ នឹងសល់នៅតែមាសសុទ្ធ ជាងមាសក្តី កូនជាងមាសក្តី ដាក់មាសនោះចុះ ក្នុងបាវហើយ ទើបសប់រំលាយដេញសាច់។ មាសនោះ ដែលមិនបានសប់រំលាយដេញសាច់ មិនបានកំចាត់មន្ទិលចេញ មិនបាននាំមន្ទិលចេញហើយ មិនទៅជាមាសទន់ផង មិនទៅជាមាសគួរដល់ការងារផង មិនទៅជាមាសមានពន្លឺផ្លេកផង ទៅជាមាសស្រួយ មិនគួរដល់ការងារដោយប្រពៃផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យគួរនោះ គឺសម័យដែលជាងមាស ឬកូនជាងមាស សប់រំលាយដេញសាច់ មាសនោះដែលបានសប់រំលាយដេញសាច់ កំចាត់មន្ទិលចេញ នាំមន្ទិលចេញហើយ រមែងទៅជាមាសទន់ផង គួរដល់ការងារផង មានពន្លឺភ្លឺផ្លេកផង មិនទៅជាមាសស្រួយផង គួរដល់ការងារ ដោយប្រពៃផង ជាងប្រាថ្នាគ្រឿងប្រដាប់ប្លែកៗ ឯណាៗ ទោះជាដំបារមាសក្តី កណ្តលក្តី ជាគ្រឿងប្រដាប់កក្តី កម្រងមាសក្តី រមែងសម្រេចតាមត្រូវការនោះ បានទាំងអស់។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយទុច្ចរិត វចីទុច្ចរិត មនោទុច្ចរិត ជាឧបក្កិលេស យ៉ាងគ្រោតគ្រាត របស់ភិក្ខុដែលប្រកបរឿយៗ នូវអធិចិត្ត ក៏មានយ៉ាងនោះដែរ។ ភិក្ខុអ្នកបរិបូណ៌ដោយសមាធិចិត្ត ប្រកបដោយជាតិ ជាអ្នកប្រាជ្ញ រមែងលះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស នូវឧបក្កិលេសនោះចេញ ឲ្យតាំងនៅមិនបាន ត្រាតែធ្វើចិត្តនោះ ឲ្យអស់មន្ទិល ឲ្យបាត់មន្ទិលចេញ។ កាមវិតក្កៈ ព្យាបាទវិតក្កៈ វិហឹសាវិតក្កៈ ជាឧបក្កិលេស យ៉ាងកណ្តាល របស់ភិក្ខុអ្នកប្រកបនូវអធិចិត្ត។ ភិក្ខុអ្នកបរិបូណ៌ ដោយសមាធិចិត្ត ប្រកបដោយជាតិ ជាអ្នកប្រាជ្ញ រមែងលះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស នូវឧបក្កិលេសនោះចេញ ឲ្យតាំងនៅមិនបាន ត្រាតែធ្វើចិត្តនោះ ឲ្យអស់មន្ទិល ឲ្យបាត់មន្ទិលចេញ។ ញាតិវិតក្កៈ (សេចក្តីត្រិះរិះ[31] អំពីញាតិ) ជនបទវិតក្កៈ (សេចក្តីត្រិះរិះ [សេចក្តីត្រិះរិះចំពោះជនបទថា ជនបទឯណោះ ក្សេមក្សាន្ត បរិបូណ៌ដោយភិក្ខាហារ។] អំពីជនបទ) អនវញ្ញត្តិប្បដិសំយុត្តវិតក្កៈ (សេចក្តីត្រិះរិះ[32] ប្រកបដោយការមិនចង់ឲ្យគេមើលងាយ) ជាឧបក្កិលេសយ៉ាងល្អិត របស់ភិក្ខុអ្នកប្រកប នូវអធិចិត្ត។ ភិក្ខុអ្នកបរិបូណ៌ ដោយសមាធិចិត្ត ប្រកបដោយជាតិ ជាអ្នកប្រាជ្ញ រមែងលះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស នូវឧបក្កិលេសនោះចេញ ឲ្យតាំងនៅមិនបាន ត្រាតែធ្វើចិត្តនោះ ឲ្យអស់មន្ទិល ឲ្យបាត់មន្ទិលចេញ។ លំដាប់តពីនោះ នឹងនៅសល់តែធម្មវិតក្កៈ (សេចក្តីត្រិះរិះនូវធម៌) [សំដៅយកវិបស្សនូបក្កិលេស ទាំង១០។ អដ្ឋកថា។] ប៉ុណ្ណោះ។ សមាធិនោះ មិនបានរម្ងាប់ មិនបានខ្ពង់ខ្ពស់ មិនបាននូវការស្ងប់កិលេស មិនបានដល់នូវភាពជាចិត្តប្រសើរឯក មិនបានសង្កត់សង្កិនរារាំង (កិលេសដោយព្យាយាម) ប្រកបដោយសង្ខារ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យនោះ ចិត្តក៏ស្ងប់ស្ងៀម នៅក្នុងសន្តាន មានសភាពជាចិត្តប្រសើរឯក ហើយតាំងនៅមាំ។ សមាធិនោះ ក៏បានរម្ងាប់ខ្ពង់ខ្ពស់ ស្ងប់កិលេស ដល់នូវភាពជាចិត្តប្រសើរឯក សង្កត់សង្កិន រារាំង (កិលេសដោយព្យាយាម) មិនប្រកបដោយសង្ខារ មួយទៀតបុគ្គលបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាណាៗ កាលបើហេតុមាន រមែងគួរដល់ នូវភាពគួរជាបន្ទាល់ ក្នុងធម៌នោះៗ ព្រោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញា។ បុគ្គលនោះ បើប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញ ទទួលនូវការតាក់តែងឫទ្ធិ ច្រើនប្រការ គឺអាត្មាអញតែម្នាក់ឯង ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ គ្នាច្រើននាក់ ឲ្យទៅជាម្នាក់ ធ្វើនូវទីកំបាំង ឲ្យទៅជាទីវាល ធ្វើនូវវាលឲ្យទៅជាទីកំបាំង ដើរទំលុះទៅក្រៅជញ្ជាំង ក្រៅកំពែង ក្រៅភ្នំបាន មិនមានទើសទាល់ ដូចជាដើរទៅក្នុងទីវាល ធ្វើនូវការមុជចុះ និងងើបឡើង ក្នុងផែនដី ដូចជាមុជងើបក្នុងទឹក ដើរទៅលើទឹក មិនបែកធ្លាយទឹក ដូចជាដើរទៅលើផែនដី អណ្តែតទៅឯអាកាសទាំងភ្នែនបាន ដូចជាសត្វស្លាប ចាប់ស្ទាប

អង្អែល ព្រះចន្ទ្រ និងព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ដោយដៃ ញុំាងអំណាច ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោក កាលបើហេតុមាន រមែងដល់នូវភាពគួរជាបន្ទាល់ ក្នុងការតាក់តែងឫទ្ធិនោះៗ។ បើបុគ្គលនោះ ប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញ មានសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងសោតធាតុ របស់មនុស្សធម្មតាហើយ ឮនូវសំឡេងទាំងពីរ គឺសំឡេងទិព្វ១ សំឡេងរបស់មនុស្ស១ ដែលមាននៅក្នុងទីឆ្ងាយ និងទីជិត កាលបើហេតុមាន រមែងដល់នូវភាពគួរជាបន្ទាល់ ក្នុងការឮ នូវសំឡេងនោះៗ។ បើបុគ្គលនោះ ប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញ កំណត់ដឹងច្បាស់ នូវចិត្តសត្វទាំងឡាយដទៃ បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ ដោយចិត្ត (របស់ខ្លួន) បាន ចិត្តប្រកបដោយរាគៈក្តី អាត្មាអញ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាសចាករាគៈហើយក្តី អាត្មាអញ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាករាគៈហើយ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈក្តី អាត្មាអញ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈហើយក្តីអាត្មាអញ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈហើយ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈក្តី អាត្មាក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈហើយក្តី អាត្មាអញ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកមោហៈហើយ ចិត្តដែលរួញថយក្តី អាត្មាអញ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួញថយ ចិត្តដែលរាយមាយក្តី អាត្មាអញ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរាយមាយ ចិត្តដែលជាមហគ្គតៈ (ចិត្តដល់នូវភាពជាធំ) ក្តី អាត្មាអញ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាមហគ្គតៈ ចិត្តដែលជាអមហគ្គតៈ (ចិត្តមិនបានដល់នូវភាពជាធំ) ក្តី អាត្មាអញ ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាអមហគ្គតៈ ចិត្តដែលមានចិត្តដទៃ ក្រៃលែងជាង (កាមាវចរៈ) ក្តី អាត្មាអញ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមានចិត្តដទៃ ក្រៃលែងជាង ចិត្តដែលមិនមានចិត្តដទៃ ក្រៃលែងជាង (រូបាវចរៈ និងអរូបាវចរៈ) ក្តី អាត្មាអញ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនមានចិត្តដទៃ ក្រៃលែងជាង ចិត្តដែលតាំងមាំក្តី អាត្មាអញ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តតាំងមាំ ចិត្តដែលមិនបានតាំងមាំក្តី អាត្មាអញក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនបានតាំងមាំ ចិត្តដែលរួចស្រឡះហើយក្តី អាត្មាអញ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ចិត្តដែលមិនរួចស្រឡះក្តី អាត្មាអញ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនទាន់រួចស្រឡះ កាលបើហេតុមាន រមែងដល់នូវភាពជាបន្ទាល់ ក្នុងការដឹងនោះៗ។ បើបុគ្គលនោះ ប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញ ឃើញនូវបុព្វេនិវាសជាច្រើនប្រការ គឺរឭកបាន១ជាតិខ្លះ ២ជាតិខ្លះ ៣ជាតិខ្លះ ៤ជាតិខ្លះ ៥ជាតិខ្លះ ១០ជាតិខ្លះ ២០ជាតិខ្លះ ៣០ជាតិខ្លះ ៤០ជាតិខ្លះ ៥០ជាតិខ្លះ ១០០ជាតិខ្លះ ១ពាន់ជាតិខ្លះ ១សែនជាតិខ្លះ សំវដ្តកប្ប (កប្បវិនាស)ខ្លះ វិវដ្តកប្ប (កប្បដែលចម្រើន)ខ្លះ សំវដ្តវិវដ្តកប្ប (កប្បវិនាស និងកប្បចម្រើន) ខ្លះ ថា អាត្មាអញ បានកើតក្នុងភពឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខ និងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុ ត្រឹម ប៉ុណ្ណេះ លុះអាត្មាអញ ច្យុតចាកភពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងភព ឯណោះ ដែលអាត្មាអញ បានកើតក្នុងភពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខ និងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញ បានច្យុតចាកភពនោះហើយ ក៏បានមកកើតក្នុងភពនេះ សូមឲ្យអាត្មាអញ រឭកឃើញ នូវបុព្វេនិវាសជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ គឺ សម្បុរ និងអាហារជាដើម ព្រមទាំងឧទ្ទេស គឺឈ្មោះ និងគោត្រកូល ដោយប្រការដូច្នេះឯង កាលបើហេតុមាន រមែងដល់នូវភាពគួរជាបន្ទាល់ ក្នុងការរឭកឃើញនោះៗ។ បើបុគ្គលនោះ ប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញ មានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធស្អាត កន្លងបង់នូវចក្ខុ ជារបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលច្យុត ដែលកើតឡើង ថោកទាប និងឧត្តម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្ម របស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎សត្វពួកនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀល នូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ កាន់យកនូវអំពើជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ សត្វពួកនោះ លុះទំលាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក អើហ្ន៎ ចំណែកឯសត្វពួកនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិនតិះដៀល នូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាសម្មាទិដ្ឋិ កាន់យកនូវអំពើជាសម្មាទិដ្ឋិ សត្វពួកនោះ លុះទំលាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ រមែងចូលទៅកាន់លោក គឺសុគតិសួគ៌ សូមឲ្យអាត្មាអញ មានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ នូវចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា ឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលច្យុត ដែលកើត ជាសត្វថោកថយ និងឧត្តម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នេះ កាលបើហេតុមាន រមែងដល់នូវភាពគួរជាបន្ទាល់ ក្នុងការដឹង និងការឃើញនោះ ៗ។ បើបុគ្គលនោះ ប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ កាលបើហេតុមាន រមែងដល់នូវភាពគួរជាបន្ទាល់ ក្នុងការសម្រេចនោះៗ។

(និមិត្តសូត្រ ទី១១)

CS sut.an.03.103 | book_041

(១១. និមិត្តសុត្តំ)

[១០៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រកបនូវអធិចិត្តហើយ ត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនិមិត្ត ៣ យ៉ាង ក្នុងកាលដ៏គួរ គឺត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសមាធិនិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ១ ត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបគ្គាហនិមិត្ត[33] ក្នុងកាលដ៏គួរ១ ត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវឧបេក្ខានិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវអធិចិត្ត គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសមាធិនិមិត្ត តែមួយចំណែក ហេតុនោះ គប្បីនាំចិត្ត ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីខ្ជិលច្រអូស។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវអធិចិត្ត គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបគ្គាហនិមិត្ត តែមួយចំណែក ហេតុនោះ គប្បីនាំចិត្ត ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីរាយមាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវអធិចិត្ត គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវឧបេក្ខានិមិត្ត តែមួយចំណែក ហេតុនោះ គប្បីនាំចិត្ត មិនឲ្យតាំងមាំ ដោយប្រពៃ ដើម្បីការអស់ទៅ នៃអាសវៈ ទាំងឡាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុអ្នកប្រកប នូវអធិចិត្ត រមែងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសមាធិនិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបគ្គាហនិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវឧបេក្ខានិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ទើបចិត្តនោះ ក៏ទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តភ្លឺផ្លេក មិនរឹង តាំងមាំដោយប្រពៃ ដើម្បីអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាជាងមាសក្តី កូនសិស្សជាងមាសក្តី ចាត់ចែងបាវ លុះចាត់ចែងបាវរួចហើយ ក៏ដុតមាត់បាវ កាលដុតមាត់បាវ ក៏យកដង្កៀបថ្ពៀបមាស ដាក់ក្នុងមាត់បាវ ហើយសប់ក្នុងកាលដ៏គួរ បំព្រំទឹក ក្នុងកាលដ៏គួរ សំឡឹងមើល ក្នុងកាលដ៏គួរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើជាងមាសក្តី កូនសិស្សជាងមាសក្តី គប្បីសប់តែមាសនោះ មួយចំណែក នោះជាហេតុធ្វើឲ្យមាសឆេះរលួយទៅ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើជាងមាសក្តី កូនសិស្សជាងមាសក្តី បំព្រំតែមាសនោះ ដោយទឹកមួយចំណែក នោះជាហេតុធ្វើមាសឲ្យត្រជាក់។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើជាងមាសក្តី កូនសិស្សជាងមានក្តី សំឡឹងមើលតែមាសនោះមួយចំណែក នោះជាហេតុ ធ្វើមិនឲ្យមាសឆ្អិនសព្វសាច់បាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាជាងមាសក្តី កូនសិស្សជាងមាសក្តី សប់មាសនោះ ក្នុងកាលដ៏គួរ បំព្រំដោយទឹក ក្នុងកាលដ៏គួរ សំឡឹងមើល ក្នុងកាលដ៏គួរហើយ ទើបមាសនោះ

ទៅជាមាសទន់ គួរដល់ការងារ ជាមាសមានសម្បុរភ្លឺផ្លេក មិនស្រួយ គួរបង្អោនទៅ ដើម្បីការងារ ដោយប្រពៃផង បើគេប្រាថ្នាគ្រឿងប្រដាប់ប្លែកៗណាៗ ទោះជាដំបារមាសក្តី កណ្ឌលក្តី គ្រឿងប្រដាប់កក្តី កម្រងមាសក្តី រមែងសម្រេចប្រយោជន៍នោះៗបាន (យ៉ាងណាមិញ)។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវអធិចិត្ត ត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនិមិត្ត ៣ យ៉ាង ក្នុងកាលដ៏គួរ គឺត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសមាធិនិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ១ ត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបគ្គាហនិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ១ ត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវឧបេក្ខានិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ១ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកប្រកបនូវអធិចិត្ត គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសមាធិនិមិត្ត តែមួយចំណែក ហេតុនោះ គប្បីនាំចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីខ្ជិលច្រអូស។ ម្នាលភិក្ខុទាំង ឡាយ បើភិក្ខុប្រកបរឿយៗ នូវអធិចិត្ត គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបគ្គាហនិមិត្ត តែមួយចំណែក ហេតុនោះ គប្បីនាំចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីរាយមាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវអធិចិត្ត គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវឧបេក្ខានិមិត្ត តែមួយចំណែក ហេតុនោះ គប្បីនាំចិត្ត មិនឲ្យតាំងមាំ ដោយប្រពៃ ដើម្បីអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះណាតែភិក្ខុអ្នកប្រកមរឿយៗ នូវអធិចិត្ត ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសមាធិនិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបគ្គាហនិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវឧបេក្ខានិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ទើបចិត្តនោះ រមែងទៅជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តភ្លឺផ្លេក មិនរឹង តាំងមាំដោយប្រពៃ ដើម្បីអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយ បុគ្គលបង្អោនទៅ នូវចិត្ត ដើម្បីធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមណា ៗ កាលបើហេតុមាន រមែងដល់នូវភាព គួរជាបន្ទាល់ ក្នុងធម៌នោះៗ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម។ បើបុគ្គលនោះ ប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញ បានចំពោះនូវការតាក់តែងឫទ្ធិ ជាច្រើនប្រការ។ បេ។ សូមឲ្យអាត្មាអញ អស់អាសវៈ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចសម្រាន្តនៅ កាលបើហេតុមាន (បុគ្គលនោះ) រមែងដល់នូវភាពគួរជាបន្ទាល់ ក្នុងគុណនោះៗ មិនខាន។

ចប់ លោណផលវគ្គ ទី៥។

ឧទ្ទាននៃលោណផលវគ្គនោះគឺ

និយាយពីកិច្ចដែលត្រូវធ្វើយ៉ាងរួសរាន់ ១ ការស្ងប់ស្ងាត់ ១ ធម្មចក្ខុកើតឡើង ដូចព្រះអាទិត្យ ក្នុងសរទសម័យ ១ បរិសទ្យ ៣ពួក ១ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ ដូចសេះអាជានេយ្យ មាន៣លើក ១ បាបកម្មដូចជាអំបិល ១ គុណសម្បត្តិដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ របស់ភិក្ខុសង្ឃ ១។

ចប់ បណ្ណាសក ទី២។

តតិយបណ្ណាសក

CS sut.an.03.vv3 | book_041

(៣. តតិយបណ្ណាសកំ)

សម្ពោធិវគ្គ ទី១ (១១)

CS sut.an.03.v11 | book_041

((១១) ១. សម្ពោធវគ្គោ)

(បុព្វេសម្ពោធសូត្រ ទី១)

CS sut.an.03.104 | book_041

(១. បុព្ពេវសម្ពោធសុត្តំ)

[១០៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលមុននឹងត្រាស់ដឹង តថាគតនៅជាពោធិសត្វ មិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា អានិសង្សដូចម្តេច ទោសដូចម្តេច ការរលាស់ខ្លួនចេញ ដូចម្តេច ក្នុងលោក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សភាវៈណា កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីសុខ សោមនស្ស ក្នុងលោក សភាវៈនេះឈ្មោះថា ជាអានិសង្សក្នុងលោក សភាវៈណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ជាធម្មតា សភាវៈនេះឈ្មោះថា ជាទោសក្នុងលោក សភាវៈណា ជាគ្រឿងបន្ទោបង់ នូវឆន្ទរាគ ជាគ្រឿងលះបង់ នូវឆន្ទរាគ ក្នុងលោក សភាវៈនេះឈ្មោះថា ជាការរលាស់ខ្លួនចេញ ក្នុងលោក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត នៅមិនទាន់ត្រាស់ដឹង តាមពិត នូវអានិសង្ស ថាជាអានិសង្សផង នូវទោស ថាជាទោសផង នូវការរលាស់ខ្លួនចេញចាកលោក ថាជាការរលាស់ខ្លួនចេញផង យ៉ាងនេះ ត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ក៏មិនប្តេជ្ញាថា ជាអ្នកត្រាស់ដឹង នូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេសត្រឹមណោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែតថាគតបានត្រាស់ដឹងតាមពិត នូវអានិសង្ស ថាជាអានិសង្សផង នូវទោស ថាជាទោសផង នូវការរលាស់ខ្លួនចេញចាកលោក ថាជាការរលាស់ខ្លួនចេញផង យ៉ាងនេះ ក្នុងកាលណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបតថាគត ប្តេជ្ញាថា ជាអ្នកត្រាស់ដឹង នូវអនុត្តរ សម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ក្នុងកាលណោះ។ ទាំងការដឹង និងការឃើញ ក៏កើតឡើង ដល់តថាគតថា ការរួចស្រឡះរបស់តថាគត មិនកំរើកទេ ជាតិនេះ ជាទីបំផុត ឥឡូវនេះ ភពថ្មីទៀត មិនមានឡើយ។

(បឋមអស្សាទសូត្រ ទី២)

CS sut.an.03.105 | book_041

(២. បឋមអស្សាទសុត្តំ)

[១០៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតត្រាច់ ស្វែងរកអានិសង្សរបស់លោក សភាវៈណា ជាអានិសង្ស ក្នុងលោក តថាគត ក៏បានជួបប្រទះ នូវសភាវៈនោះ អានិសង្សទាំងអម្បាលមាណ ក្នុងលោក អានិសង្សនោះ តថាគតឃើញច្បាស់ហើយ ដោយប្រាជ្ញា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតត្រាច់ ស្វែងរកទោសរបស់លោក សភាវៈឯណា ជាទោសក្នុងលោក តថាគតក៏បានចួបប្រទះនូវសភាវៈនោះ ទោសទាំងអម្បាលមាណ ក្នុងលោក ទោសនោះ តថាគតឃើញច្បាស់ហើយ ដោយប្រាជ្ញា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតត្រាច់ ស្វែងរកនូវការរលាស់ខ្លួន ចេញចាកលោក ធម្មជាតណា ជាការរលាស់ខ្លួនចេញក្នុងលោក តថាគត ក៏បានចួបប្រទះធម្មជាតនោះ ការរលាស់ខ្លួនចេញទាំងអម្បាលមាណ ក្នុងលោក ការរលាស់ខ្លួនចេញនោះ តថាគត ក៏បានឃើញច្បាស់ហើយ ដោយប្រាជ្ញា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មិនទាន់ត្រាស់ដឹងតាមពិត នូវអានិសង្សថាជានិសង្សផង នូវទោសថាជាទោសផង នូវការរលាស់ខ្លួន ចេញចាកលោក ថាជាការរលាស់ខ្លួនចេញផង ដរាបណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ក៏មិនទាន់ប្តេជ្ញាថា ជាអ្នកត្រាស់ដឹង នូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ដរាបនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែតថាគត បានត្រាស់ដឹង តាមពិត នូវអានិសង្ស ថាជាអានិសង្សផង នូវទោសថាជាទោសផង នូវការរលាស់ខ្លួន ចេញចាកលោក ថាជាការរលាស់ខ្លួនចេញផង ក្នុងកាលណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបតថាគតប្តេជ្ញាថា ជាអ្នកត្រាស់ដឹង នូវអនុត្តរ សម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ក្នុងកាលនោះ។ ទាំងការដឹង និងការឃើញ ក៏កើតឡើងដល់តថាគតថា ការរួចស្រឡះ របស់តថាគត មិនកំរើកទេ ជាតិនេះ ជាទីបំផុត ឥឡូវនេះ ភពថ្មីទៀត មិនមានឡើយ។

(ទុតិយអស្សាទសូត្រ ទី៣)

CS sut.an.03.106 | book_041

(៣. ទុតិយអស្សាទសុត្តំ)

[១០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអានិសង្សនុ៎ះ មិនមានក្នុងលោក ពួកសត្វ ក៏មិនគប្បីត្រេកត្រអាលនឹងអានិសង្សនេះ ក្នុងលោកដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែអានិសង្ស មាននៅក្នុងលោក ពួកសត្វទើបត្រេកត្រអាលក្នុងលោក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើទោសក្នុងលោកមិនមានទេ ពួកសត្វ ក៏មិនគប្បីនឿយណាយនឹងទោសនេះ ក្នុងលោកដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែទោសមាននៅក្នុងលោក ទើបពួកសត្វ នឿយណាយក្នុងលោក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើការរលាស់ខ្លួនចេញនុ៎ះ មិនមានក្នុងលោកទេ ពួកសត្វ ក៏មិនគប្បីរលាស់ខ្លួននេះ ចេញចាកលោកបានដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែការរលាស់ខ្លួនចេញ មាននៅក្នុងលោក ទើបពួកសត្វរលាស់ខ្លួន ចេញចាកលោកបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វមិនទាន់ដឹងច្បាស់ តាមពិតនូវអានិសង្សថាជាអានិសង្សផង នូវទោសថាជាទោសផង នូវការរលាស់ខ្លួន ចេញចាកលោកថាជាការរលាស់ខ្លួនចេញផង ដរាបណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វមិនទាន់ប្រាសចេញ មិនទាន់គេចចេញ មិនទាន់រួចផុតស្រឡះ ចាកលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ចាកពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស មានចិត្តមិនទាន់ប្រាសចាកព្រំដែនដរាបនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែពួកសត្វ ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវអានិសង្ស ថាជាអានិសង្សផង នូវទោស ថាជាទោសផង នូវការរលាស់ខ្លួនចេញ ចាកលោកថា ជាការរលាស់ខ្លួនចេញផង ក្នុងកាលណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វទើបប្រាសចេញ គេចចេញ រួចផុតស្រឡះចាកលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ចាកពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស មានចិត្តប្រាសចាកព្រំដែន ក្នុងកាលនោះ។

(សមណព្រាហ្មណសូត្រ ទី៤)

CS sut.an.03.107 | book_041

(៤. សមណព្រាហ្មណសុត្តំ)

[១០៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវអានិសង្ស ថាជាអានិសង្សផង នូវទោស ថាជាទោសផង នូវការរលាស់ខ្លួន ចេញចាកលោក ថាជាការរលាស់ខ្លួនចេញផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ តថាគតមិនសន្មតថាជាសមណៈ ក្នុងពួកសមណៈ មិនសន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ទេ ដ្បិតថា អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ មិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវប្រយោជន៍ ជារបស់សមណៈផង នូវប្រយោជន៍ ជារបស់ព្រាហ្មណ៍ផង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែពួកសមណៈ ឬ ព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដឹងច្បាស់ តាមពិត នូវអានិសង្ស ថាជាអានិសង្សផង នូវទោសថាជាទោសផង នូវការរលាស់ខ្លួន ចេញចាកលោក ថាជាការរលាស់ខ្លួនចេញផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈ ឬ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ តថាគត សន្មតថាជាសមណៈ ក្នុងពួកសមណៈ សន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ ដ្បិតថា អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវប្រយោជន៍ ជារបស់សមណៈផង នូវប្រយោជន៍ ជារបស់ព្រាហ្មណ៍ផង ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ។

(រុណ្ណសូត្រ ទី៥)

CS sut.an.03.108 | book_041

(៥. រុណ្ណសុត្តំ)

[១០៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការច្រៀង ទុកដូចជាការយំ ក្នុងអរិយវិន័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការរាំ ទុកដូចជាការឆ្កួត ក្នុងអរិយវិន័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការសើចក្អាកក្អាយ បញ្ចេញធ្មេញ ឲ្យកន្លងហួសវេលា ទុកដូចជាល្បែងក្មេង ក្នុងអរិយវិន័យ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរបំបាក់ស្ពានក្នុងការច្រៀង ចូរបំបាក់ស្ពាន ក្នុងការរាំចេញ កាលអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីរីករាយ ក្នុងហេតុ (ណាមួយ) គ្រាន់តែសំដែងអាការញញឹមប៉ុណ្ណោះ ល្មមហើយ។

(អតិត្តិសូត្រ ទី៦)

CS sut.an.03.109 | book_041

(៦. អតិត្តិសុត្តំ)

[១១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការសេពចំពោះធម៌ ៣យ៉ាង មិនចេះឆ្អែតឆ្អន់ទេ។ ៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺសេពនូវការដេកលក់ មិនចេះឆ្អែត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការសេពគ្រឿងផឹក គឺសុរា និងមេរ័យ មិនចេះឆ្អែត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការសេពចំពោះការប្រកបដោយមេថុនធម្ម មិនចេះឆ្អែត ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការសេពចំពោះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ មិនចេះឆ្អែតឡើយ។

(អរក្ខិតសូត្រ ទី៧)

CS sut.an.03.110 | book_041

(៧. អរក្ខិតសុត្តំ)

[១១១] គ្រានោះ អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះអនាថបិណ្ឌិកគហបតី អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលគហបតី កាលបើចិត្ត ដែលបុគ្គលមិនបានរក្សាហើយ កាយកម្មក៏ឈ្មោះថា មិនបានរក្សាផង វចីកម្ម ក៏ឈ្មោះថា មិនបានរក្សាផង មនោកម្មក៏ឈ្មោះថា មិនបានរក្សាផងដែរ។ កាលបុគ្គលនោះ មិនរក្សាកាយកម្ម មិនរក្សាវចីកម្ម មិនរក្សាមនោកម្ម កាយកម្ម ឈ្មោះថា ជោក វចីកម្ម ក៏ឈ្មោះថាជោក មនោកម្ម ក៏ឈ្មោះថាជោក (ដោយរាគាទិក្កិលេស)។ កាលបុគ្គលនោះ មានកាយកម្មជោក មានវចីកម្មជោក មានមនោកម្មជោក ដោយរាគាទិក្កិលេសហើយ កាយកម្ម ក៏ឈ្មោះថា ស្អុយផង វចីកម្ម ក៏ឈ្មោះថា ស្អុយផង មនោកម្ម ក៏ឈ្មោះថា ស្អុយផងដែរ។ កាលបុគ្គលនោះ មានកាយកម្មស្អុយ មានវចីកម្មស្អុយ មានមនោកម្មស្អុយ ហើយមរណៈ (បុគ្គលនោះ) មិនល្អទេ កាលកិរិយា ក៏មិនល្អទេ។ ម្នាលគហបតី ដូចជាផ្ទះមានកំពូល ដែលបុគ្គលប្រក់មិនជិត កំពូលក៏រក្សាទុកមិនបាន បង្កង់ ក៏រក្សាទុកមិនបាន ជញ្ជាំង ក៏រក្សាទុកមិនបាន កំពូល ក៏ទទឹកជោក បង្កង់ ក៏ទទឹកជោក ជញ្ជាំង ក៏ទទឹកជោក កំពូលក៏ពុក បង្កង់ក៏ពុក ជញ្ជាំងក៏ពុក យ៉ាងណា ម្នាលគហបតី កាលបើចិត្ត ដែលបុគ្គលមិនរក្សាហើយ។ បេ។ មរណៈ ក៏មិនល្អទេ កាលកិរិយា ក៏មិនល្អទេ យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលគហបតី កាលបើចិត្តដែលបុគ្គលរក្សាហើយ កាយកម្ម ក៏ឈ្មោះថា បានរក្សា វចីកម្ម ក៏ឈ្មោះថា បានរក្សា មនោកម្ម ក៏ឈ្មោះថា បានរក្សាដែរ កាលបុគ្គលនោះ រក្សាកាយកម្ម រក្សាវចីកម្ម រក្សាមនោកម្ម កាយកម្ម ក៏ឈ្មោះថា មិនជោក វចីកម្ម ក៏ឈ្មោះថា មិនជោក មនោកម្ម ក៏ឈ្មោះថា មិនជោក ដោយរាគាទិក្កិលេស។ កាលបុគ្គលនោះ មានកាយកម្មមិនជោក មានវចីកម្មមិនជោក មានមនោកម្មមិនជោក ដោយរាគាទិក្កិលេសហើយ កាយកម្ម (របស់បុគ្គលនោះ) ក៏មិនស្អុយ វចីកម្ម ក៏មិនស្អុយ មនោកម្ម ក៏មិនស្អុយដែរ។ កាលបុគ្គលនោះ មានកាយកម្មមិនស្អុយ មានវចីកម្មមិនស្អុយ មានមនោកម្មមិនស្អុយ មរណៈ (របស់បុគ្គលនោះ) ក៏ល្អ កាលកិរិយាក៏ល្អ។ ម្នាលគហបតី ដូចជាផ្ទះមានកំពូល ដែលបុគ្គលប្រក់ជិតល្អហើយ កំពូលក៏រក្សាទុកបាន បង្កង់ក៏រក្សាទុកបាន ជញ្ជាំងក៏រក្សាទុកបាន កំពូលក៏មិនទទឹកជោក បង្កង់ក៏មិនទទឹកជោក ជញ្ជាំងក៏មិនទទឹកជោក កំពូលក៏មិនពុក បង្កង់ក៏មិនពុក ជញ្ជាំងក៏មិនពុក យ៉ាងណា ម្នាលគហបតី កាលបើចិត្ត ដែលបុគ្គលរក្សាហើយ។ បេ។ មរណៈ ក៏ល្អ កាលកិរិយាក៏ល្អ យ៉ាងនោះដែរ។

(ព្យាបន្នសូត្រ ទី៨)

CS sut.an.03.111 | book_041

(៨. ព្យាបន្នសុត្តំ)

[១១២] គ្រានោះ អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះអនាថបិណ្ឌិកគហបតី អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលគហបតី កាលបើចិត្តព្យាបាទហើយ កាយកម្ម ក៏ព្យាបាទតាមដែរ វចីកម្ម ក៏ព្យាបាទតាមដែរ មនោកម្ម ក៏ព្យាបាទតាមដែរ។ កាលបុគ្គលនោះ មានកាយកម្ម ប្រកបដោយព្យាបាទ មានវចីកម្ម ប្រកបដោយព្យាបាទ មានមនោកម្ម ប្រកបដោយព្យាបាទហើយ មរណៈ (របស់បុគ្គលនោះ) ក៏មិនល្អទេ កាលកិរិយា ក៏មិនល្អទេ។ ម្នាលគហបតី ដូចជាផ្ទះមានកំពូល ដែលបុគ្គលប្រក់មិនជិត កំពូលក៏ខូចផង បង្កង់ក៏ខូចផង ជញ្ជាំងក៏ខូចផង ម្នាលគហបតី កាលបើចិត្តព្យាបាទហើយ។ បេ។ មរណៈ ក៏មិនល្អ កាលកិរិយា ក៏មិនល្អ ដូច្នោះដែរ។ ម្នាលគហបតី កាលបើចិត្តមិនព្យាបាទហើយ កាយកម្មក៏មិនព្យាបាទតាម វចីកម្មក៏មិនព្យាបាទតាម មនោកម្ម ក៏មិនព្យាបាទតាម។ កាលបុគ្គលនោះ មានកាយកម្ម មិនប្រកបដោយព្យាបាទ មានវចីកម្ម មិនប្រកបដោយព្យាបាទ មានមនោកម្ម មិនប្រកបដោយព្យាបាទហើយ មរណៈក៏ល្អ កាលកិរិយាក៏ល្អ។ ម្នាលគហបតី ដូចជាផ្ទះមានកំពូល ដែលបុគ្គលប្រក់ជិត កំពូលក៏មិនខូចផង បង្កង់ក៏មិនខូចផង ជញ្ជាំងក៏មិនខូចផង ម្នាលគហបតី កាលបើចិត្តមិនព្យាបាទហើយ។ បេ។ មរណៈក៏ល្អ កាលកិរិយាក៏ល្អ ដូច្នោះដែរ។

(បឋមនិទានសូត្រ ទី៩)

CS sut.an.03.112 | book_041

(៩. បឋមនិទានសុត្តំ)

[១១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះមាន ៣យ៉ាង នៃការកើតឡើងនៃកម្ម។ ហេតុ៣ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ។ គឺលោភៈ ជាហេតុនៃការកើតឡើងនៃកម្ម ១ ទោសៈ ជាហេតុនៃការកើតឡើងនៃកម្ម ១ មោហៈ ជាហេតុនៃការកើតឡើងនៃកម្ម ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណា សម្រេចមកអំពីលោភៈ កើតមកអំពីលោភៈ មានលោភៈជាហេតុ មានលោភៈជាដែនកើត កម្មនោះ ជាអកុសល កម្មនោះ ប្រកបដោយទោស កម្មនោះ មានទុក្ខជាវិបាក កម្មនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម កម្មនោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់ទៅនៃកម្ម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណា សម្រេចមកអំពីទោសៈ កើតមកអំពីទោសៈ មានទោសៈជាហេតុ មានទោសៈ ជាដែនកើត កម្មនោះជាអកុសល កម្មនោះប្រកបដោយទោស កម្មនោះ មាន

ទុក្ខជាវិបាក កម្មនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម កម្មនោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់ទៅនៃកម្ម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណា សម្រេចមកអំពីមោហៈ កើតមកអំពីមោហៈ មានមោហៈជាហេតុ មានមោហៈជាដែនកើត កម្មនោះ ជាអកុសល កម្មនោះ ប្រកបដោយទោស កម្មនោះ មានទុក្ខជាវិបាក កម្មនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម កម្មនោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់ទៅនៃកម្ម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ៣ យ៉ាងនេះឯង ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ៣យ៉ាងនេះ ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម។ ហេតុ៣ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ។ គឺអលោភៈ ជាហេតុនៃការកើតឡើងនៃកម្ម ១ អទោសៈ ជាហេតុ នៃការកើតឡើងនៃកម្ម ១ អាមោហៈជាហេតុ នៃការកើតឡើងនៃកម្ម ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណា សម្រេចមកអំពីអលោភៈ កើតមកអំពីអលោភៈ មានអលោភៈជាហេតុ មានអលោភៈជាដែនកើត កម្មនោះ ជាកុសល កម្មនោះ ឥតទោស កម្មនោះ មានសុខជាវិបាក កម្មនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់ទៅនៃកម្ម កម្មនោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណា សម្រេចមកអំពីអទោសៈ កើតមកអំពីអទោសៈ មានអទោសៈជាហេតុ មានអទោសៈ ជាដែនកើត កម្មនោះ ជាកុសល កម្មនោះ ឥតទោស កម្មនោះ មានសុខជាវិបាក កម្មនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់ទៅនៃកម្ម កម្មនោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណា សម្រេចមកអំពីអមោហៈ កើតមកអំពីអមោហៈ មានអមោហៈជាហេតុ មានអមោហៈ ជាដែនកើត កម្មនោះជាកុសល កម្មនោះ ឥតទោស កម្មនោះ មានសុខជាវិបាក កម្មនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់ទៅនៃកម្ម កម្មនោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ៣ យ៉ាងនេះឯង ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម។

(ទុតិយនិទានសូត្រ ទី១០)

CS sut.an.03.113 | book_041

(១០. ទុតិយនិទានសុត្តំ)

[១១៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ៣ យ៉ាងនេះ ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម។ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាអតីត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាអនាគត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាបច្ចុប្បន្ន ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីគាប់ចិត្ត កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធ នូវធម៌ជាទីតាំង នៃឆន្ទរាគ ជាអតីត ដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានចិត្តត្រិះរិះរឿយៗ ពិចារណារឿយៗ ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគជាអតីត។ កាលបុគ្គលនោះ មានចិត្តត្រិះរិះរឿយៗ ពិចារណារឿយៗ ប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាអតីត សេចក្តីគាប់ចិត្ត ក៏កើតឡើង បុគ្គលនោះ លុះមានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើងហើយ តែងប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវចិត្ត ដែលប្រកបដោយរាគៈថា ជាសញ្ញោជនៈ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឈ្មោះថា សេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាអតីត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំង នៃឆន្ទរាគ ជាអនាគត ដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានចិត្តត្រិះរិះរឿយៗ ពិចារណារឿយៗ ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាអនាគត។ កាលបុគ្គលនោះ មានចិត្តត្រិះរិះរឿយៗ ពិចារណារឿយៗ ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាអនាគត សេចក្តីគាប់ចិត្ត ក៏កើតឡើង បុគ្គលនោះ លុះមានសេចក្តីគាប់ចិត្ត កើតឡើងហើយ តែងប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវចិត្ត ដែលប្រកបដោយរាគៈថា ជាសញ្ញោជនៈ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឈ្មោះថា សេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាអនាគត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាបច្ចុប្បន្ន ដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុគ្គល មានចិត្តត្រិះរិះរឿយៗ ពិចារណារឿយៗ ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាបច្ចុប្បន្ន។ កាលបុគ្គលនោះ មានចិត្តត្រិះរិះរឿយៗ ពិចារណារឿយៗ ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាបច្ចុប្បន្ន សេចក្តីគាប់ចិត្ត ក៏កើតឡើង បុគ្គលនោះ លុះមានសេចក្តីគាប់ចិត្ត កើតឡើងហើយ តែងប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវចិត្ត ដែលប្រកបដោយរាគៈថា ជាសញ្ញោជនៈ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឈ្មោះថា សេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាបច្ចុប្បន្ន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទាំងនេះ ជាហេតុ ៣យ៉ាង នៃការកើតឡើងនៃកម្ម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ៣ យ៉ាងនេះ ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម។ ៣ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីគាប់ចិត្តមិនកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាអតីត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីគាប់ចិត្ត មិនកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាអនាគត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីគាប់ចិត្ត មិនកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាបច្ចុប្បន្ន ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីគាប់ចិត្ត មិនកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាអតីត ដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដឹងច្បាស់ នូវវិបាកនៃធម៌ទាំងឡាយ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាអតីតតទៅ លុះដឹងនូវវិបាកតទៅហើយ ក៏លះបង់វិបាកនោះ លុះលះបង់វិបាកនោះហើយ ទើបមានចិត្តនឿយណាយ ហើយចាក់ធ្លុះ ឃើញច្បាស់ដោយបញ្ញា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឈ្មោះថា សេចក្តីគាប់ចិត្ត មិនកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាអតីត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីគាប់ចិត្តមិនកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាអនាគត ដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដឹងច្បាស់ នូវវិបាកនៃធម៌ទាំងឡាយ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាអនាគតតទៅ លុះដឹងច្បាស់ នូវវិបាកតទៅហើយ ក៏លះបង់ នូវវិបាកនោះ លុះលះបង់វិបាកនោះហើយ ទើបមានចិត្តនឿយណាយ ហើយចាក់ធ្លុះ ឃើញច្បាស់ដោយបញ្ញា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឈ្មោះថា សេចក្តីគាប់ចិត្តមិនកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាអនាគត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីគាប់ចិត្ត មិនកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគជាបច្ចុប្បន្ន ដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដឹងច្បាស់ នូវវិបាកនៃធម៌ទាំងឡាយ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាបច្ចុប្បន្ន តទៅ លុះដឹងច្បាស់ នូវវិបាកតទៅហើយ ក៏លះបង់ នូវវិបាកនោះ លុះលះបង់វិបាកនោះហើយ ទើបមានចិត្តនឿយណាយ ហើយចាក់ធ្លុះ ឃើញច្បាស់ដោយបញ្ញា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឈ្មោះថា សេចក្តីគាប់ចិត្ត មិនកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធធម៌ ជាទីតាំងនៃឆន្ទរាគ ជាបច្ចុប្បន្ន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុទាំង៣ យ៉ាងនេះឯង ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម។

ចប់ សម្ពោធិវគ្គ ទី១។

ឧទ្ទាននៃសម្ពោធិវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីកាលមុនត្រាស់ដឹង ១ អំពីអានិសង្ស ជាដើម ក្នុងមនុស្ស ១ អំពីសមណព្រាហ្មណ៍ ១ អំពីសេចក្តីយំស្រែក មួយទៀត ជាគំរប់ប្រាំ ១ អំពីការសេពមិនចេះឆ្អែត ១ អំពីផ្ទះមានកំពូល មានពីរលើក ១ អំពីហេតុដទៃទៀត មានពីរលើក ១។

អាបាយិកវគ្គ ទី២ (១២)

CS sut.an.03.v12 | book_041

((១២) ២. អាបាយិកវគ្គោ)

(អាបាយិកសូត្រ ទី១)

CS sut.an.03.114 | book_041

(១. អាបាយិកសុត្តំ)

[១១៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ តែងទៅកាន់អបាយ ទៅកាន់នរក ព្រោះមិនលះបង់អំពើអាក្រក់នេះ។ បុគ្គល ៣ ពួក ដូចម្តេចខ្លះ។ គឺបុគ្គលណា មិនមែនជាព្រហ្មចារ្យ តែប្តេជ្ញាថា ខ្លួនជាព្រហ្មចារ្យ ១ បុគ្គលណា ចោទបុគ្គលជាព្រហ្មចារ្យ បរិសុទ្ធ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដ៏បរិសុទ្ធ ដោយអព្រហ្មចរិយធម៌ មិនមានមូល ១ បុគ្គលណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយ មិនមាន បុគ្គលនោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្រេកឃ្លាន ក្នុងកាមទាំងឡាយ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទាំង៣ ពួកនេះ តែងទៅកាន់អបាយ ទៅកាន់នរក ព្រោះមិនលះបង់អំពើអាក្រក់នេះ។

(ទុល្លភសូត្រ ទី២)

CS sut.an.03.115 | book_041

(២. ទុល្លភសុត្តំ)

[១១៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីកើតប្រាកដ នៃបុគ្គល៣ ពួក រកបានដោយក្រក្នុងលោក។ បុគ្គល៣ ពួក ដូចម្តេចខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីកើតប្រាកដ នៃព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ រកបានដោយក្រក្នុងលោក ១ បុគ្គលអ្នកសំដែងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយ រកបានដោយក្រក្នុងលោក ១ បុគ្គលជាកតញ្ញូកតវេទី រកបានដោយក្រក្នុងលោក ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតប្រាកដនៃបុគ្គល៣ ពួកនេះ រកបានដោយក្រក្នុងលោក។

(អប្បមេយ្យសូត្រ ទី៣)

CS sut.an.03.116 | book_041

(៣. អប្បមេយ្យសុត្តំ)

[១១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល៣ ពួក ដូចម្តេចខ្លះ។ គឺសុប្បមេយ្យបុគ្គល (បុគ្គលដែលគេប្រមាណដោយងាយ) ១ ទុប្បមេយ្យបុគ្គល (បុគ្គលដែលគេប្រមាណដោយក្រ) ១ អប្បមេយ្យបុគ្គល (បុគ្គលដែលគេប្រមាណមិនបាន) ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសុប្បមេយ្យបុគ្គល ដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកលើកកំពស់ ឆ្មើងឆ្មៃ រពើត រពើង មាត់រឹង និយាយប៉ប៉ាច់ប៉ប៉ោច ភ្លេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួន មានចិត្តមិននឹងធឹង មានចិត្តប្រែប្រួល មានឥន្ទ្រិយបើកចំហ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សុប្បមេយ្យបុគ្គល។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទុប្បមេយ្យបុគ្គល ដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនលើកកំពស់ មិនឆ្មើងឆ្មៃ មិនរពើតរពើង មិនមានមាត់រឹង មិននិយាយប៉ប៉ាច់ប៉ប៉ោច ដំកល់ស្មារតី ដឹងខ្លួន មានចិត្តនឹងធឹង មានចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ សង្រួមឥន្ទ្រិយល្អ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុប្បមេយ្យបុគ្គល។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអប្បមេយ្យបុគ្គល ដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺបានដល់ភិក្ខុ ជាអរហំ ខីណាស្រព ក្នុងធម្មវិន័យនេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អប្បមេយ្យបុគ្គល។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះឯង រមែងមាននៅក្នុងលោក។

(អានេញ្ជសូត្រ ទី៤)

CS sut.an.03.117 | book_041

(៤. អានេញ្ជសុត្តំ)

[១១៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល៣ពួក ដូចម្តេចខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ព្រោះកន្លងបង់ នូវរូបសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះរំលត់ នូវបដិឃសញ្ញា ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនានត្តសញ្ញា ចូលកាន់អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា អាកាសមិនមានទីបំផុត ដូច្នេះ។ បុគ្គលនោះ ត្រេកអរនឹងឈាននោះ ប្រាថ្នានូវឈាននោះ ដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរនឹងឈាននោះ ស្ថិតនៅក្នុងឈាននោះ សម្រេកក្នុងឈាននោះ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយច្រើន ក្នុងឈាននោះ មិនសាបសូន្យ (ចាកឈាននោះ) កាលធ្វើមរណកាល ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់អាកាសានញ្ចាយតនៈ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រមាណអាយុ របស់ពួកទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់អាកាសានញ្ចាយតនៈ កំណត់ពីរហ្មឺនកប្ប (២០០០០កប្ប)។ បុថុជ្ជន ដែលឋិតនៅក្នុងភពនោះ ដរាបដល់អស់អាយុ គឺកំណត់អស់អាយុទាំងអស់ ដែលជាប្រមាណអាយុ នៃទេវតាទាំងនោះ ហើយក៏ទៅកើតក្នុងនរកខ្លះ ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆានខ្លះ ទៅកើតក្នុងបិត្តិវិស័យខ្លះ។ ចំណែកខាងសាវក របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដែលឋិតនៅក្នុងភពនោះ ដរាបដល់អស់អាយុ គឺថា កំណត់អស់អាយុទាំងអស់ ដែលជាប្រមាណអាយុ របស់ពួកទេវតាទាំងនោះ ហើយក៏បរិនិព្វាន ក្នុងភពនោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសេចក្តីប្លែក

នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយ នេះជាអំពើផ្សេងៗគ្នា នៃអរិយសាវក អ្នកចេះដឹង និងបុថុជ្ជនអ្នកមិនចេះដឹង កាលបើនៅមានគតិភព និងឧបបត្តិភពនៅឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ កន្លងបង់នូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ចូលកាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ដូច្នេះបុគ្គលនោះ ត្រេកអរនឹងឈាននោះ ប្រាថ្នានូវឈាននោះ ដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ដោយឈាននោះ ឋិតនៅក្នុងឈាននោះ សម្រាកនៅក្នុងឈាននោះ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយច្រើន ក្នុងឈាននោះ មិនសាបសូន្យ (ចាកឈាននោះ) កាលធ្វើមរណកាលទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រមាណអាយុនៃពួកទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់ វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ កំណត់បួនហ្មឺនកប្ប (៤០០០០កប្ប)។ បុថុជ្ជន ដែលឋិតនៅក្នុងភពនោះ ដរាបដល់អស់អាយុ គឺថា កំណត់អស់អាយុទាំងអស់ ដែលជាប្រមាណអាយុ នៃពួកទេវតាទាំងនោះហើយ ទៅកើតក្នុងនរកខ្លះ ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆានខ្លះ ទៅកើតក្នុងបិត្តិវិស័យខ្លះ។ ចំណែកសាវក របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ឋិតនៅក្នុងភពនោះ ដរាបដល់អស់អាយុ គឺកំណត់អស់អាយុទាំងអស់ ដែលជាប្រមាណអាយុ នៃពួកទេវតាទាំងនោះ ហើយក៏បរិនិព្វាន ក្នុងភពនោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសេចក្តីប្លែក នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយ នេះជាអំពើផ្សេងៗ គ្នា នៃអរិយសាវក អ្នកចេះដឹង និងបុថុជ្ជនអ្នកមិនចេះដឹង កាលបើគតិភព និងឧបបត្តិភពមាននៅឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ កន្លងបង់នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា អ្វីតិចតួចមិនមានដូច្នេះ។ បុគ្គលនោះ ត្រេកអរនឹងឈាននោះ ប្រាថ្នាឈាននោះ ដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ដោយឈាននោះ ឋិតនៅក្នុងឈាននោះ សម្រាកនៅក្នុងឈាននោះ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយច្រើន ក្នុងឈាននោះ មិនសាបសូន្យ (ចាកឈាននោះ) កាលធ្វើមរណកាលទៅ រមែងទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រមាណអាយុនៃពួកទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ កំណត់ប្រាំមួយហ្មឺនកប្ប (៦០០០០កប្ប)។ បុថុជ្ជន ឋិតនៅក្នុងភពនោះ ដរាបដល់អស់អាយុ គឺថា កំណត់អស់អាយុទាំងអស់ ដែលប្រមាណអាយុ នៃពួកទេវតាទាំងនោះ ហើយក៏ទៅកើតក្នុងនរកខ្លះ ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆានខ្លះ ទៅកើតក្នុងបិត្តិវិស័យខ្លះ។ ចំណែកខាងសាវក របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគវិញ ឋិតនៅក្នុងភពនោះ ដរាបដល់អស់អាយុ គឺថា កំណត់អស់អាយុទាំងអស់ ដែលជាប្រមាណអាយុ នៃពួកទេវតាទាំងនោះ ហើយក៏បរិនិព្វានក្នុងភពនោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសេចក្តីប្លែក នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយ នេះជាអំពើផ្សេងៗ នៃអរិយសាវក អ្នកចេះដឹង និងបុថុជ្ជន អ្នកមិនចេះដឹង កាលបើគតិភព និងឧបបត្តិភព មាននៅឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទាំង៣ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។

(វិបត្តិសម្បទាសូត្រ ទី៥)

CS sut.an.03.118 | book_041

(៥. វិបត្តិសម្បទាសុត្តំ)

[១១៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិទាំងឡាយនេះ មាន៣យ៉ាង។ វិបត្តិ៣យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ។ គឺ សីលវិបត្តិ ១ ចិត្តវិបត្តិ ១ ទិដ្ឋិវិបត្តិ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសីលវិបត្តិ ដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសំឡាប់សត្វ លួចទ្រព្យគេ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម ពោលពាក្យកុហក ពោលពាក្យញុះញង់ ពោលពាក្យអាក្រក់ ពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សីលវិបត្តិ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តវិបត្តិ ដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ច្រើនដោយអភិជ្ឈា មានចិត្តព្យាបាទ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ចិត្តវិបត្តិ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទិដ្ឋិវិបត្តិ ដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ មានសេចក្តីយល់វិបរិតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មិនមានផល ការបូជាធំ មិនមានផល ការបូជាតូច មិនមានផល ផលវិបាកនៃកម្ម ដែលបុគ្គលធ្វើល្អ និងអាក្រក់មិនមាន លោកនេះមិនមាន លោកខាងមុខមិនមាន មាតាមិនមាន បិតាមិនមាន ពួកសត្វជាឱបបាតិកៈមិនមាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា ប្រតិបត្តិប្រពៃ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសក្នុងលោក ក៏មិនមាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទិដ្ឋិវិបត្តិ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែសីលវិបត្តិ បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែចិត្តវិបត្តិ បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរកក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែទិដ្ឋិវិបត្តិ បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិ មាន៣ យ៉ាងប៉ុណ្ណេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បទានេះ មាន៣យ៉ាង។ សម្បទា ៣ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ។ គឺ សីលសម្បទា ១ ចិត្តសម្បទា ១ ទិដ្ឋិសម្បទា ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសីលសម្បទា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាទាន វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរចាកមុសាវាទ វៀរចាកបិសុណាវាចា វៀរចាកផរុសវាចា វៀរចាកសម្ផប្បលាបៈ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សីលសម្បទា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តសម្បទា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ មិនច្រើនដោយអភិជ្ឈា មានចិត្តមិនព្យាបាទ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ចិត្តសម្បទា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទិដ្ឋិសម្បទា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាសម្មាទិដ្ឋិ មានសេចក្តីយល់មិនវិបរិតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មានផល ការបូជាធំ មានផល ការបូជាតូច មានផល ផលវិបាកនៃកម្ម ដែលសត្វធ្វើល្អ និងអាក្រក់មាន លោកនេះក៏មិន លោកខាងមុខក៏មាន មាតាមាន បិតាមាន ពួកសត្វជាឱបបាតិកៈមាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា ប្រតិបត្តិប្រពៃ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសក្នុងលោកក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទិដ្ឋិសម្បទា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែសីលសម្បទា បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងលោក គឺសុគតិ និងស្ថានសួគ៌ ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែចិត្តសម្បទា បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងលោក គឺសុគតិ និងស្ថានសួគ៌ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែទិដ្ឋិសម្បទា បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងលោក គឺសុគតិ និងស្ថានសួគ៌ក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បទា មាន ៣ យ៉ាងប៉ុណ្ណេះ។

(អបណ្ណកសូត្រ ទី៦)

CS sut.an.03.119 | book_041

(៦. អបណ្ណកសុត្តំ)

[១២០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិនេះ មាន៣យ៉ាង។ វិបត្តិ ៣យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ។ គឺ សីលវិបត្តិ ១ ចិត្តវិបត្តិ ១ ទិដ្ឋិវិបត្តិ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសីលវិបត្តិ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ។ បេ។ ពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សីលវិបត្តិ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តវិបត្តិ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ច្រើនដោយអភិជ្ឈា មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ចិត្តវិបត្តិ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទិដ្ឋិវិបត្តិ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ មានសេចក្តីយល់វិបរិតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មិនមានផល ការបូជាធំ មិនមានផល។ បេ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសក្នុងលោក ក៏មិនមាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទដ្ឋិវិបត្តិ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែសីលវិបត្តិ បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ក៏មាន ព្រោះហេតុតែចិត្តវិបត្តិ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែទិដ្ឋិវិបត្តិ បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចកូនបាសកា មានជ្រុង ៦ ដែលបុគ្គលបោះទៅលើ (ធ្លាក់ចុះមក) តាំងនៅដោយជ្រុងណា ៗ រមែងឋិតនៅនឹង (ដោយជ្រុងនោះៗ) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែសីលវិបត្តិ បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ក៏មាន ព្រោះហេតុតែចិត្តវិបត្តិ ក៏មាន... ព្រោះហេតុតែទិដ្ឋិវិបត្តិ បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ក៏មាន យ៉ាងនោះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិ មាន៣ យ៉ាងប៉ុណ្ណេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បទានេះ មាន៣យ៉ាង។ សម្បទា ៣យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ។ គឺ សីលសម្បទា ១ ចិត្តសម្បទា ១ ទិដ្ឋិសម្បទា ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំង ឡាយ ចុះសីលសម្បទា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ វៀរចាកបាណាតិបាត។ បេ។ វៀរចាកសម្ផប្បលាបៈ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ នេះហៅថា សីលសម្បទា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តសម្បទា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ មិនច្រើនដោយអភិជ្ឈា មានចិត្តមិនព្យាបាទ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ចិត្តសម្បទា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទិដ្ឋិសម្បទា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាសម្មាទិដ្ឋិ មានសេចក្តីយល់ មិនវិបរិតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យ មានផល ការបូជាធំ មានផល។ បេ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដែលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសក្នុងលោក ក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទិដ្ឋិសម្បទា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែសីលសម្បទា បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងលោក គឺសុគតិ និងស្ថានសួគ៌ ក៏មាន ព្រោះហេតុតែចិត្តសម្បទា... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែទិដ្ឋិសម្បទា បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងលោក គឺសុគតិ និងស្ថានសួគ៌ ក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចកូនបាសកា មានជ្រុង ៦ ដែលបុគ្គលបោះទៅលើ (ធ្លាក់ចុះមក) តាំងនៅដោយជ្រុងណាៗ រមែងឋិតនៅនឹង (ដោយជ្រុងនោះៗ) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែសីលសម្បទា បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងលោក គឺសុគតិ និងស្ថានសួគ៌ ក៏មាន ព្រោះហេតុតែចិត្តសម្បទា... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែទិដ្ឋិសម្បទា បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងលោក គឺសុគតិ និងស្ថានសួគ៌ ក៏មាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បទា មាន៣ យ៉ាង ប៉ុណ្ណេះ។

(កម្មន្តសូត្រ ទី៧)

CS sut.an.03.120 | book_041

(៧. កម្មន្តសុត្តំ)

[១២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិនេះ មាន ៣ យ៉ាង។ វិបត្តិ៣យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ។ គឺ កម្មន្តវិបត្តិ ១ អាជីវវិបត្តិ ១ ទិដ្ឋិវិបត្តិ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្មន្តវិបត្តិ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ។ បេ។ ជាអ្នកពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មន្តវិបត្តិ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអាជីវវិបត្តិ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតខុស សម្រេចការរស់នៅ ដោយការចិញ្ចឹមជីវិតខុស។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អាជីវវិបត្តិ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទិដ្ឋិវិបត្តិ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ មានសេចក្តីយល់វិបរិតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មិនមានផល ការបូជាធំ មិនមានផល។ បេ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសក្នុងលោក ក៏មិនមាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទិដ្ឋិវិបត្តិ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិ មាន៣យ៉ាង ប៉ុណ្ណេះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បទានេះ មាន៣ យ៉ាង។ សម្បទា ៣យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ។ គឺ កម្មន្តសម្បទា ១ អាជីវសម្បទា ១ ទិដ្ឋិសម្បទា ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មន្តសម្បទា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ។ បេ។ ជាអ្នកវៀរចាកការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មន្តសម្បទា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអាជីវសម្បទា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ សម្រេចការរស់នៅ ដោយការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អាជីវសម្បទា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទិដ្ឋិសម្បទា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាសម្មាទិដ្ឋិ មានសេចក្តីយល់មិនវិបរិតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មានផល ការបូជាធំ មានផល។ បេ។ ពួកសមណព្រហ្មណ៍ ដែលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសក្នុងលោកនេះ ក៏មាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទិដ្ឋិសម្បទា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បទា មាន ៣ យ៉ាងប៉ុណ្ណេះ។

(បឋមសោចេយ្យសូត្រ ទី៨)

CS sut.an.03.121 | book_041

(៨. បឋមសោចេយ្យសុត្តំ)

[១២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្អាតនេះ មាន៣ យ៉ាង។ ការស្អាត៣យ៉ាង ដូចម្ដេចខ្លះ។ គឺ ស្អាតកាយ ១ ស្អាតវាចា ១ ស្អាតចិត្ត ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការស្អាតកាយ តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការស្អាតកាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការស្អាតវាចា តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ វៀរចាកការពោលពាក្យកុហក វៀរចាកការពោលពាក្យញុះញង់ វៀរចាកការពោលពាក្យអាក្រក់ វៀរចាកការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការស្អាតវាចា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការស្អាតចិត្ត តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនច្រើន ដោយអភិជ្ឈា មិនមានចិត្តព្យាបាទ ជាសម្មាទិដ្ឋិ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការស្អាតចិត្ត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្អាត មាន៣យ៉ាងប៉ុណ្ណេះ។

(ទុតិយសោចេយ្យសូត្រ ទី៩)

CS sut.an.03.122 | book_041

(៩. ទុតិយសោចេយ្យសុត្តំ)

[១២៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្អាតនេះ មាន៣ យ៉ាង។ ការស្អាត មាន៣ យ៉ាង ដូចម្ដេចខ្លះ។ គឺ ការស្អាតកាយ ១ ស្អាតវាចា ១ ស្អាតចិត្ត ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការស្អាតកាយ តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ វៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ វៀរចាកកិរិយាប្រព្រឹត្តមិនប្រសើរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការស្អាតកាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការស្អាតវាចា តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកវៀរចាកការពោលពាក្យកុហក វៀរចាកការពោលពាក្យញុះញង់ វៀរចាកការពោលពាក្យអាក្រក់ វៀរចាកការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការស្អាតវាចា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការស្អាតចិត្ត តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ទោះកាមច្ឆន្ទៈ មាននៅក្នុងខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា កាមច្ឆន្ទៈ មាននៅក្នុងខ្លួនអាត្មាអញ ទោះកាមច្ឆន្ទៈ មិនមាននៅក្នុងខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា កាមច្ឆន្ទៈ មិនមាននៅក្នុងខ្លួនអាត្មាអញ។ មួយទៀត កិរិយាកើតឡើងនៃកាមច្ឆន្ទៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់ នូវហេតុនោះផង ការលះបង់នូវកាមច្ឆន្ទៈដែលកើតឡើងហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់ នូវហេតុនោះផង កិរិយាមិនកើតតទៅទៀត នៃកាមច្ឆន្ទៈ ដែលលះបង់បានហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់ នូវហេតុនោះផង។ ទោះព្យាបាទ មាននៅក្នុងខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា ព្យាបាទ មាននៅក្នុងខ្លួនអាត្មាអញ ទោះព្យាបាទ មិនមាននៅក្នុងខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា ព្យាបាទ មិនមាននៅក្នុងខ្លួនអាត្មាអញ។ មួយទៀត កិរិយាកើតឡើងនៃព្យាបាទ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង ការលះបង់ព្យាបាទ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង កិរិយាមិនកើតតទៅទៀត នៃព្យាបាទ ដែលលះបង់ហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់ នូវហេតុនោះផង។ ទោះថីនមិទ្ធៈ មាននៅក្នុងខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា ថីនមិទ្ធៈ មាននៅក្នុងខ្លួនអាត្មាអញ ទោះថីនមិទ្ធៈ មិនមាននៅក្នុងខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា ថីនមិទ្ធៈ មិនមាននៅក្នុងខ្លួនអាត្មាអញ។ មួយទៀត កិរិយាកើតឡើង នៃថីនមិទ្ធៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់ នូវហេតុនោះផង ការលះបង់នូវថីនមិទ្ធៈ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់ នូវហេតុនោះផង កិរិយាមិនកើតតទៅទៀតនៃថីនមិទ្ធៈ ដែលលះបង់ហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់ នូវហេតុនោះផង។ ទោះឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ មាននៅក្នុងខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ មាននៅក្នុងខ្លួនអាត្មាអញ ទោះឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ មិនមាននៅក្នុងខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ មិនមាននៅក្នុងខ្លួនអាត្មាអញ។ មួយទៀត កិរិយាកើតឡើង នៃឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់ នូវហេតុនោះផង ការលះបង់នូវឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ ដែលកើតឡើង ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់ នូវហេតុនោះផង កិរិយាមិនកើតតទៅទៀត នៃឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ ដែលលះបង់ហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់ នូវហេតុនោះផង។ ទោះវិចិកិច្ឆា មាននៅក្នុងខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា វិចិកិច្ឆា មាននៅក្នុងខ្លួនអាត្មាអញ ទោះវិចិកិច្ឆា មិនមាននៅក្នុងខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា វិចិកិច្ឆា មិនមាននៅក្នុងខ្លួនអាត្មាអញ។ មួយទៀត កិរិយាកើតឡើង នៃវិចិកិច្ឆា ដែលមិនទាន់កើតឡើង ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់ នូវហេតុនោះផង ការលះបង់វិចិកិច្ឆា ដែលកើតឡើងហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់ នូវហេតុនោះផង កិរិយាមិនកើតតទៅទៀត នៃវិចិកិច្ឆា ដែលកើតឡើងហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់ នូវហេតុនោះផង កិរិយាមិនកើតតទៅទៀត នៃវិចិកិច្ឆា ដែលលះបង់ហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់ នូវហេតុនោះផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការស្អាតចិត្ត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្អាត មាន៣ យ៉ាង ប៉ុណ្ណេះ។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ពោលចំពោះបុគ្គល អ្នកស្អាតកាយ ស្អាតវាចា ស្អាតចិត្ត មិនមានអាសវៈ ជាអ្នកស្អាត បរិបូណ៌ដោយការស្អាត ថាជាបុគ្គលមានបាបលាងជ្រះហើយ។

(មោនេយ្យសូត្រ ទី១០)

CS sut.an.03.123 | book_041

(១០. មោនេយ្យសុត្តំ)

[១២៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាពជាអ្នកប្រាជ្ញនេះ មាន ៣យ៉ាង។ ៣យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ។ គឺភាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវកាយ ១ ភាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវវាចា ១ ភាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវចិត្ត ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវកាយ តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ វៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិមិនប្រសើរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ភាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវកាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវវាចា តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ វៀរចាកការពោលពាក្យកុហក វៀរចាកការពោលពាក្យញុះញង់ វៀរចាកការពោលពាក្យអាក្រក់ វៀរចាក ការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ភាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវវាចា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវចិត្ត តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្ដម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ សម្រេចសម្រាន្តនៅ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ភាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវចិត្ត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាពជាអ្នកប្រាជ្ញ មាន៣ យ៉ាងប៉ុណ្ណេះ។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ពោលចំពោះបុគ្គល ដែលជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវកាយ ផ្លូវវាចា ផ្លូវចិត្ត មិនមានអាសវៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញ បរិបូណ៌ដោយភាពជាអ្នកប្រាជ្ញ ថាជាអ្នកមានបាបលះបង់អស់ហើយ។

ចប់ អាបាយិកវគ្គ ទី២។

ឧទ្ទាននៃអាបាយិកវគ្គនោះគឺ

ពោលអំពីបុគ្គលទៅកាន់អបាយ ១ អំពីបុគ្គលរកបានដោយក្រ ១ អំពីអប្បមេយ្យបុគ្គល ជាដើម ១ អំពីបុគ្គលបានអរូបជ្ឈាន មិនញាប់ញ័រ ១ អំពីវិបត្តិ មានសេចក្តីប្រៀបដោយបាសកា មានជ្រុងប្រាំមួយ ១ អំពីកម្មន្តវិបត្តិ ជាដើម ១ អំពីការស្អាត មានពីរលើក ១ អំពីភាពជាអ្នកប្រាជ្ញ ១។

កុសិនារវគ្គ ទី៣ (១៣)

CS sut.an.03.v13 | book_041

((១៣) ៣. កុសិនារវគ្គោ)

(កុសិនារសូត្រ ទី១)

CS sut.an.03.124 | book_041

(១. កុសិនារសុត្តំ)

[១២៥] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងដងព្រៃឈ្មោះពលិហរណៈ[34] ជិតក្រុងកុសិនារា។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលទៅនៅអាស្រ័យនឹងស្រុក ឬនិគមណាមួយ។ ឯគហបតិ ឬគហបតិបុត្រ ចូលទៅរកភិក្ខុនោះ និមន្តដោយភត្ត ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលចង់ឆាន់ ក៏ទទួលនិមន្ត។ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅ ភិក្ខុនោះ ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងវេលាព្រឹក រួចចូលទៅកាន់លំនៅគហបតី ឬគហបតិបុត្រនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ អង្គុយលើអាសនៈ ដែលគេក្រាលបម្រុងទុក។ គហបតី ឬគហបតិបុត្រនោះ ក៏និមន្តភិក្ខុនោះ ឲ្យឆាន់ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយខាទនីយ ភោជនីយាហារ ដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ដោយដៃខ្លួនឯង។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ប្រពៃណាស់ហ្ន៎ គហបតី ឬគហបតិបុត្រនេះ និមន្តអញឲ្យឆាន់ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ ដោយដៃខ្លួនឯង។ ភិក្ខុនោះ ក៏គិតយ៉ាងនេះទៀតថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ នឹងបានគហបតី ឬគហបតិបុត្រនេះ និមន្តអញ ឲ្យឆាន់ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ មានទំនងយ៉ាងនេះ ដោយដៃខ្លួនឯង តទៅទៀតអេះ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តផ្អែកផ្អូល ជ្រុលជ្រប់ ល្មោភ ជាអ្នកមិនឃើញទោស មិនមានបញ្ញាជាគ្រឿងរលាស់ខ្លួនចេញ បរិភោគនូវបិណ្ឌបាតនោះ។ ភិក្ខុនោះ រមែងត្រិះរិះ នូវកាមវិតក្កៈផង ត្រិះរិះនូវព្យាបាទវិតក្កៈផង ត្រិះរិះនូវវិហឹសាវិតក្កៈផង ក្នុងបិណ្ឌបាតនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទានដែលទាយកឲ្យហើយ ដល់ភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ តថាគតមិនហៅថា ជាទានមានផលច្រើនទេ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះភិក្ខុមានសេចក្តីប្រមាទ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលទៅនៅអាស្រ័យនឹងស្រុក ឬនិគមណាមួយ។ ឯគហបតិ ឬគហបតិបុត្រ ចូលទៅរកភិក្ខុនោះ និមន្តដោយភត្ត ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលចង់ឆាន់ ក៏ទទួលនិមន្ត។ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅ ភិក្ខុនោះ ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងវេលាព្រឹក រួចចូលទៅកាន់លំនៅ នៃគហបតី ឬគហបតិបុត្រនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ អង្គុយលើអាសនៈ ដែលគេក្រាលបម្រុងទុក។ គហបតី ឬ គហបតិបុត្រនោះ ក៏និមន្តភិក្ខុនោះ ឲ្យឆាន់ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ ដោយដៃខ្លួនឯង។ ភិក្ខុនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ប្រពៃណាស់ហ្ន៎ គហបតី ឬគហបតិបុត្រនេះ និមន្តអញឲ្យឆាន់ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ ដោយដៃខ្លួនឯង។ ទាំងមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ នឹងបានគហបតី ឬគហបតិបុត្រនេះ និមន្តអញ ឲ្យឆាន់ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ មានទំនងដូច្នេះ ដោយដៃខ្លួនឯង តទៅទៀតឡើយ។ ភិក្ខុនោះ មិនផ្អែកផ្អូល មិនជ្រុលជ្រប់ មិនល្មោភ ជាអ្នកឃើញទោស មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរលាស់ខ្លួនចេញ បរិភោគនូវបិណ្ឌបាតនោះ។ ភិក្ខុនោះ រមែងត្រិះរិះ នូវនេក្ខម្មវិតក្កៈផង ត្រិះរិះនូវអព្យាបាទវិតក្កៈផង ត្រិះរិះនូវអវិហឹសាវិតក្កៈផង ក្នុងបិណ្ឌបាតនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទានដែលទាយកឲ្យហើយ ដល់ភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ ទើបតថាគតហៅថា ជា ទានមានផលច្រើន។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះភិក្ខុមិនមានសេចក្តីប្រមាទ។

(ភណ្ឌនសូត្រ ទី២)

CS sut.an.03.125 | book_041

(២. ភណ្ឌនសុត្តំ)

[១២៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទិសណា ភិក្ខុទាំងឡាយបង្កហេតុ បង្កជម្លោះ ទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នា ទៅវិញទៅមក ដោយលំពែងគឺមាត់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទិសនោះ មិនជាទីសប្បាយដល់តថាគត ដើម្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត មិនបាច់និយាយ ដល់ការដើរទៅឡើយ តថាគតចូលចិត្តក្នុងការណ៍នោះថា អ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយនោះ បានលះបង់ នូវធម៌៣យ៉ាង បានធ្វើរឿយៗ នូវធម៌៣យ៉ាង ដោយពិតប្រាកដ។ ចុះភិក្ខុទាំងនោះ លះបង់នូវធម៌ ៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ គឺនេក្ខម្មវិតក្កៈ ១ អព្យាបាទវិតក្កៈ ១ អវិហឹសាវិតក្កៈ ១។ ភិក្ខុទាំងនោះ លះបង់ធម៌៣ យ៉ាងនេះឯង។ ចុះភិក្ខុទាំងនោះ បានធ្វើរឿយៗ នូវធម៌៣យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ គឺកាមវិតក្កៈ ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ ១ វិហឹសាវិតក្កៈ ១។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានធ្វើរឿយៗ នូវធម៌៣ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទិសណា ភិក្ខុទាំងឡាយបង្កហេតុ បង្កជម្លោះ ទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយលំពែង គឺមាត់

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទិសនេះ មិនជាទីសប្បាយ ដល់តថាគតដើម្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្តទេ មិនចាំបាច់និយាយដល់ការដើរទៅឡើយ តថាគតចូលចិត្តក្នុងការណ៍នោះថា អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ បានលះបង់ នូវធម៌៣យ៉ាងនេះឯង បានធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវធម៌៣ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទិសណា ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយនឹងគ្នា មិនទាស់ទែងគ្នា ដូចទឹកដោះស្រស់ លាយដោយទឹក មើលគ្នាត្រង់ ដោយចក្ខុជាទីស្រឡាញ់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទិសនុ៎ះ ជាទីសប្បាយ ដល់តថាគតដើម្បីដើរទៅ មិនបាច់និយាយ ដល់ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តឡើយ តថាគតចូលចិត្តក្នុងការណ៍នោះថា អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ បានលះបង់ នូវធម៌៣ យ៉ាង បានធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវធម៌៣យ៉ាង ដោយពិតប្រាកដ។ អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ បានលះបង់ធម៌ ៣យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ គឺ កាមវិតក្កៈ ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ ១ វិហឹសាវិតក្កៈ ១។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានលះបង់ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង។ ចុះភិក្ខុទាំងនោះ បានធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវធម៌៣យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ គឺនេក្ខម្មវិតក្កៈ ១ អព្យាបាទវិតក្កៈ ១ អវិហឹសាវិតក្កៈ១។ អ្នកទាំងនោះ បានធ្វើរឿយៗ នូវធម៌៣ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទិសណា ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយនឹងគ្នា មិនទាស់ទែងគ្នា ដូចទឹកដោះស្រស់ លាយដោយទឹក មើលគ្នាត្រង់ ដោយចក្ខុជាទីស្រឡាញ់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទិសនុ៎ះ ជាទីសប្បាយដល់តថាគត ដើម្បីដើរទៅ មិនបាច់និយាយ ដល់ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តឡើយ តថាគតចូលចិត្តក្នុងការណ៍នោះថា អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ បានលះបង់នូវធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង បានធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវធម៌៣ យ៉ាងនេះឯង ដោយពិតប្រាកដ។

(គោតមកចេតិយសូត្រ ទី៣)

CS sut.an.03.126 | book_041

(៣. គោតមកចេតិយសុត្តំ)

[១២៧] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងគោតមក[35] ចេតិយ ជិតក្រុងវេសាលី។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតសំដែងធម៌ ដើម្បីឲ្យចេះដឹង មិនមែនដើម្បីមិនឲ្យចេះដឹងទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតសំដែងធម៌ សមតាមហេតុ មិនមែនមិនសមតាមហេតុទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតសំដែងធម៌ ប្រកបដោយសេចក្តីអស្ចារ្យ មិនមែនមិនប្រកបដោយសេចក្តីអស្ចារ្យទេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ តថាគតនោះ សំដែងធម៌ ដើម្បីឲ្យចេះដឹង មិនមែនដើម្បីមិនឲ្យចេះដឹង សំដែងធម៌ សមតាមហេតុ មិនមែនមិនសមតាមហេតុ សំដែងធម៌ ប្រកបដោយសេចក្តីអស្ចារ្យ មិនមែនមិនប្រកបដោយសេចក្តីអស្ចារ្យ អ្នកទាំងឡាយ គួរធ្វើតាមឱវាទ គួរធ្វើតាមអនុសាសនី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អ្នកទាំងឡាយ គួរត្រេកអរ គួរពេញចិត្ត គួររីករាយ (ចំពោះគុណព្រះរតនត្រ័យ) ថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ។ ក៏កាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ សំដែងនូវវេយ្យាករណ៍នេះចប់ហើយ លោកធាតុ ទាំង១ពាន់ ក៏កក្រើករញ្ជួយ។

(ភរណ្ឌុកាលាមសូត្រ ទី៤)

CS sut.an.03.127 | book_041

(៤. ភរណ្ឌុកាលាមសុត្តំ)

[១២៨] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិកក្នុងកោសលជនបទ ក៏ស្តេចទៅដល់ក្រុងកបិលព័ស្តុ។ មហានាមសក្យរាជ បានជ្រាបថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកដល់ក្រុងកបិលព័ស្តុហើយ។ លំដាប់នោះ មហានាមសក្យរាជ ស្តេចចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរ។ លុះមហានាមសក្យរាជ ប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា បពិត្រមហានាម សូមទ្រង់ស្តេចទៅពិនិត្យមើលលំនៅ ក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ ដែលជាទីគួរតថាគតនៅ អស់មួយយប់ ក្នុងថ្ងៃនេះ។ មហានាមសក្យរាជ ទទួលព្រះតម្រាស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ហើយស្តេចយាងក្រឡឹងមើលក្រុងកបិលព័ស្តុទាំងមូល ក៏មិនបានឃើញលំនៅ ក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ ដែលជាទីគួរព្រះដ៏មានព្រះភាគ គង់នៅអស់មួយយប់បាន។ វេលានោះ មហានាមសក្យរាជ ទ្រង់ស្តេចត្រឡប់ចូលមកគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគវិញ លុះចូលមកដល់ហើយបានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លំនៅក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ ដែលជាទីគួរព្រះអង្គគង់នៅ អស់មួយយប់ ក្នុងថ្ងៃនេះ មិនមានទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តាបសឈ្មោះ ភរណ្ឌុកាលាមៈនេះ ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គលជាន់ចាស់ របស់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គ គង់នៅក្នុងអាស្រម របស់តាបសនោះ អស់មួយយប់ ក្នុងថ្ងៃនេះចុះ។ ព្រះសម្ពុទ្ធត្រាស់ថា បពិត្រមហានាម សូមទ្រង់ស្តេចទៅឲ្យក្រាលកម្រាលចុះ។ មហានាមសក្យរាជ បានទទួលព្រះតម្រាស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ហើយស្តេចចូលទៅឯអាស្រមរបស់ភរណ្ឌុកាលាមតាបស លុះស្តេចចូលទៅដល់ហើយ ក៏ឲ្យក្រាលកម្រាល លើគ្រែតូច ដ៏សមគួរ ហើយឲ្យដំកល់ទឹកទុក ដើម្បីលាងព្រះបាទ រួចស្តេចត្រឡប់ចូលមកគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគវិញ លុះចូលមកដល់ហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កម្រាលក្រាលហើយ ទឹកសម្រាប់លាងព្រះបាទ ដំកល់ទុកហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបនូវកាលដ៏គួរនឹងស្តេច ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ។ គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ស្តេចចូលទៅឯអាស្រម របស់ភរណ្ឌុកាលាមតាបស លុះស្តេចចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលបម្រុងទុក លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ គង់ហើយ ក៏លាងជូតព្រះបាទទាំងគូ។ លំដាប់នោះ មហានាមសក្យរាជ ទ្រង់មានព្រះរាជតម្រិះ ដូច្នេះថា ថ្ងៃនេះ ជាកាលមិនគួរនឹងចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគទេ ព្រោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ កំពុងនឿយព្រះកាយ ឥឡូវអាត្មាអញ ចាំចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្នុងថ្ងៃស្អែកវិញចុះ មហានាមសក្យរាជ ក៏ថ្វាយបង្គំលាព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយស្តេចចេញទៅ។ លំដាប់នោះ មហានាមសក្យរាជ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅ ក៏ស្តេចចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះស្តេចចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរ។ លុះមហានាមសក្យរាជ ប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា បពិត្រមហានាម សាស្តា ៣ ពួកនេះ រមែងមានប្រាកដក្នុងលោក។ សាស្តា៣ពួក ដូចម្តេចខ្លះ។ បពិត្រមហានាម សាស្តាពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ញត្តការកន្លងនូវកាម គឺបឋមជ្ឈាន មិនបញ្ញត្តការកន្លងនូវរូប គឺអរូបាវចរសមាបត្តិ មិនបញ្ញត្តការកន្លងនូវវេទនា គឺនិព្វាន។ បពិត្រមហានាម មួយទៀត សាស្តាពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ញត្តការកន្លងនូវកាមផង បញ្ញត្តការកន្លងនូវរូបផង តែមិនបញ្ញត្ត

ការកន្លងនូវវេទនា។ បពិត្រមហានាម មួយវិញទៀត សាស្ដាពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ញត្តការកន្លង នូវកាមផង បញ្ញត្តការកន្លងនូវរូបផង បញ្ញត្តការកន្លង នូវវេទនាផង។ បពិត្រមហានាម សាស្ដា៣ ពួកនេះឯង រមែងមានប្រាកដក្នុងលោក។ បពិត្រមហានាម ចុះសាស្ដា ៣ ពួកនេះ មានសេចក្ដីយល់ដូចគ្នា ឬមានសេចក្ដីយល់ផ្សេងគ្នា។ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះ ភរណ្ឌុកាលាមតាបស បានបង្គាប់មហានាមសក្យរាជ ដូច្នេះថា បពិត្រមហានាម សូមមហាពិត្រមានព្រះរាជឱង្ការថា មានសេចក្ដីយល់ដូចគ្នា។ កាលភរណ្ឌុកាលាមតាបស និយាយយ៉ាងនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងមហានាមសក្យរាជ ដូច្នេះថា បពិត្រមហានាម សូមទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការថា មានសេចក្ដីយល់ផ្សេងគ្នា ដូច្នេះវិញ។ ភរណ្ឌុកាលាមតាបស បានបង្គាប់មហានាមសក្យរាជ អស់២ដងថា បពិត្រមហានាម សូមមហាបពិត្រ មានព្រះរាជឱង្ការថា មានសេចក្ដីយល់ដូចគ្នា។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងមហានាមសក្យរាជ អស់២ ដងទៀតថា បពិត្រមហានាម សូមទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការថា មានសេចក្ដីយល់ផ្សេងគ្នា ដូច្នេះវិញ។ ភរណ្ឌុកាលាមតាបស បានបង្គាប់មហានាមសក្យរាជ អស់ ៣ដងថា បពិត្រមហានាម សូមមហាបពិត្រ មានព្រះរាជឱង្ការថា មានសេចក្ដីយល់ដូចគ្នា។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានត្រាស់នឹងមហានាមសក្យរាជ អស់៣ ដងទៀតថា បពិត្រមហានាម សូមទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការថា មានសេចក្ដីយល់ផ្សេងគ្នា ដូច្នេះវិញ។ លំដាប់នោះ ភរណ្ឌុកាលាម តាបស មានសេចក្ដីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា មិនសមបើព្រះសមណគោតម មិនជ្រះថ្លានឹងអញ អស់ ៣ដង ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រមហានាមសក្យរាជ ដែលមានសក្តិធំសោះ បើដូច្នោះ អញគួរដើរចេញ អំពីក្រុងកបិលព័ស្តុ។ លំដាប់នោះ ភរណ្ឌុកាលាមតាបស ក៏ចេញអំពីកបិលព័ស្តុ គឺចេញទៅតែម្តង មិនបានត្រឡប់មកក្រោយវិញឡើយ។

(ហត្ថកសូត្រ ទី៥)

CS sut.an.03.128 | book_041

(៥. ហត្ថកសុត្តំ)

[១២៩] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ គ្រាកាលរាត្រីកន្លងបឋមយាម ទេវបុត្រឈ្មោះ ហត្ថកៈ មានសម្បុរល្អ ធ្វើវត្តជេតពនទាំងមូល ឲ្យភ្លឺច្បាស់ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គិតថា អញនឹងឈរ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះ ហើយត្រឡប់អង្គុយស្រពាប អង្គុយរាបវិញ មិនអាចនឹងឈរនៅបានឡើយ។ ទឹកដោះថ្លា ឬប្រេង ដែលគេចាក់ស្រោច ទៅក្នុងដីខ្សាច់ រមែងជ្រួតជ្រាប លិចចុះបាត់ទៅ មិនដក់នៅ យ៉ាងណាមិញ ហត្ថកទេវបុត្រ គិតថា អញនឹងឈរ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះ ហើយត្រឡប់អង្គុយស្រពាប អង្គុយរាបវិញ មិនអាចឈរនៅបាន ក៏យ៉ាងនោះឯង។ វេលានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រាស់បង្គាប់ហត្ថកទេវបុត្រ ដូច្នេះថា ម្នាលហត្ថកៈ អ្នកចូរនិមិត្ត នូវអត្តភាពឲ្យធំសំបើម។ ហត្ថកទេវបុត្រ បានទទួលព្រះតម្រាស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ដូច្នេះហើយ និមិត្តអត្តភាព ឲ្យធំសំបើម ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចឈរក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះហត្ថកទេវបុត្រ ឈរក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្នាលហត្ថកៈ ធម៌ណា ដែលអ្នកកាលកើតជាមនុស្ស ក្នុងភពមុន បានប្រព្រឹត្តហើយ តើធម៌ទាំងនោះ អ្នកបានប្រព្រឹត្ត ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរឬទេ។ ហត្ថកទេវបុត្រ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ណា ដែលខ្ញុំព្រះអង្គកាលកើតជាមនុស្ស ក្នុងភពមុន បានប្រព្រឹត្តហើយ ធម៌ទាំងនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានប្រព្រឹត្ត ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ណា ដែលខ្ញុំព្រះអង្គ កាលកើតជាមនុស្ស ក្នុងភពមុន មិនបានប្រព្រឹត្តទេ ធម៌ទាំងនោះ ក៏ខ្ញុំព្រះអង្គប្រព្រឹត្តក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ច្រឡូកច្រឡំ ដោយភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេច អាមាត្យធំ របស់ស្តេច តិរ្ថិយ និងសាវកនៃតិរ្ថិយទាំងឡាយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏យ៉ាងនោះដែរ តែងនៅច្រឡូកច្រឡំ ដោយទេវបុត្រទាំងឡាយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទេវបុត្រទាំងឡាយ តែងមកអំពីទីឆ្ងាយ ដោយបំណងថា យើងនឹងស្តាប់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ហត្ថកទេវបុត្រ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនឆ្អែត មិនរួញរានឹងធម៌ ទាំង៣ ត្រាតែធ្វើមរណកាល។ ធម៌៣ ដូចម្តេចខ្លះ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនឆ្អែត មិនរួញរានឹងកាលរមិលមើលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រាតែធ្វើមរណកាល ១ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនឆ្អែត មិនរួញរានឹងការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ត្រាតែធ្វើមរណកាល ១ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនឆ្អែត មិនរួញរានឹងការបម្រើសង្ឃ ត្រាតែធ្វើមរណកាល ១ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនឆ្អែត មិនរួញរានឹងធម៌ ទាំង៣ នេះឯង ត្រាតែធ្វើមរណកាល។

> (ការឆ្អែត ៣ យ៉ាង) គឺ ឆ្អែតនឹងការមើលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ១ ឆ្អែតនឹងការបម្រើព្រះសង្ឃ ១ ឆ្អែតនឹងការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ១ មានក្នុងកាលម្តងៗតែប៉ុណ្ណោះ។ ហត្ថកទេវបុត្រ កាលសិក្សានូវអធិសីល ត្រេកអរក្នុងការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម មិនឆ្អែតនឹងធម៌៣ ប្រការ ក៏បានទៅកើត ក្នុងអវិហាព្រហ្មលោក។

(កដុវិយសូត្រ ទី៦)

CS sut.an.03.129 | book_041

(៦. កដុវិយសុត្តំ)

[១៣០] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងឥសិបតនមិគទាយវន ជិតក្រុងពារាណសី។ គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងវេលាបុព្វណ្ហសម័យ ទ្រង់ចូលទៅកាន់ក្រុងពារាណសី ដើម្បីបិណ្ឌបាត។ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងសំណាក់នៃមិលក្ខជន អ្នកលក់គោ ទ្រង់បានឃើញភិក្ខុមួយរូប មានសេចក្ដីត្រេកអរតិច មានសេចក្ដីត្រេកអរខាងក្រៅ ប្រាសចាកសតិ មិនមានប្រាជ្ញា មានចិត្តមិនតាំងមាំ មានចិត្តរវើរវាយ មានឥន្ទ្រិយជាប្រក្រតី (មិនរក្សាឥន្ទ្រិយ) លុះទតឃើញហើយ ទ្រង់មានព្រះវាចានឹងភិក្ខុនោះ ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកកុំធ្វើខ្លួនឲ្យស្អុយឡើយ ម្នាលភិក្ខុ ពួករុយ[36] នឹងមិនចោមហើរតាម នឹងមិនតាមចោមស៊ី នូវខ្លួនដែលធ្វើឲ្យស្អុយ ដែលប្រឡាក់វត្ថុមានក្លិនឆ្អេះឆ្អាបនោះ[37] ហេតុនុ៎ះ មិនមានទេ។ លំដាប់នោះឯង ភិក្ខុនោះ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទូន្មានដោយឱវាទនេះហើយ ក៏ដល់នូវសេចក្ដីសំវេគ (បានជាសោតាបន្នបុគ្គល)។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងពារាណសី លុះស្តេចត្រឡប់មក អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីឯណោះតថាគត បានស្លៀកស្បង់

ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងពារាណសី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគតត្រាច់ទៅ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងសំណាក់នៃមិលក្ខជន អ្នកលក់គោ ក៏បានឃើញភិក្ខុមួយរូប មានសេចក្តីត្រេកអរតិច មានសេចក្តីត្រេកអរខាងក្រៅ ប្រាសចាកសតិ មិនមានប្រាជ្ញា មានចិត្តមិនតាំងមាំ មានចិត្តរវើរវាយ មានឥន្ទ្រិយជាប្រក្រតី លុះបានឃើញហើយ និយាយនឹងភិក្ខុនោះ ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកកុំធ្វើខ្លួនឲ្យស្អុយឡើយ ម្នាលភិក្ខុ ពួករុយនឹងមិនចោមហើរតាម មិនតាមរោមស៊ីនូវខ្លួន ដែលធ្វើឲ្យស្អុយ ដែលប្រឡាក់វត្ថុមានក្លិនឆ្អេះឆ្អាបនោះ ហេតុនុ៎ះ មិនមានទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ភិក្ខុនោះ លុះតថាគតទូន្មានដោយឱវាទនេះហើយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីសំវេគ។ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុមួយរូប បានក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អ្វីហ្ន៎ជារបស់ស្អុយ អ្វីជារបស់មានក្លិនឆ្អេះឆ្អាប អ្វីជារុយ។ ម្នាលភិក្ខុ អភិជ្ឈា ជារបស់ស្អុយ ព្យាបាទជារបស់មានក្លិនឆ្អេះឆ្អាប អកុសលវិតក្កៈ ដ៏លាមក ជាពួករុយ។ ម្នាលភិក្ខុ ពួករុយនឹងមិនចោមហើរតាម នឹងមិនតាមចោមស៊ី នូវខ្លួនដែលធ្វើឲ្យស្អុយ ដែលប្រឡាក់វត្ថុមានក្លិនឆ្អេះឆ្អាបនោះ ហេតុនុ៎ះ មិនមានទេ។

> ពួករុយ គឺសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលអាស្រ័យនូវរាគៈ នឹងតាមរោមនូវបុគ្គលដែលមិនគ្រប់គ្រងក្នុងចក្ខុទ្វារ និងសោតទ្វារ មិនសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយ។ ភិក្ខុដែលធ្វើខ្លួនឲ្យស្អុយ ប្រឡាក់វត្ថុមានក្លិនឆ្អេះឆ្អាប ជាអ្នកឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន មានចំណែកនៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តតែម្យ៉ាង។ បុគ្គលពាល អប្បឥតប្រាជ្ញា ដែលពួករុយ តាមរោម (នោះ) មិនបានប្រព្រឹត្តនូវធម៌ ដ៏ស្មោះស្មើដើម្បីខ្លួន ក្នុងស្រុក ឬក្នុងព្រៃឡើយ។ ចំណែកខាងជនណា បរិបូណ៌ដោយសីល និងបញ្ញា ត្រេកអរក្នុងធម៌ ជាគ្រឿងរម្ងាប់នូវកិលេស ជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ ជននោះ រមែងដេកជាសុខ ទាំងពួករុយ ក៏មិនបានហើរតាមស៊ីជននោះឡើយ។

(បឋមអនុរុទ្ធសូត្រ ទី៧)

CS sut.an.03.130 | book_041

(៧. បឋមអនុរុទ្ធសុត្តំ)

[១៣១] គ្រានោះ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ មានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុ ជារបស់មនុស្សធម្មតា ឃើញមាតុគ្រាម ដែលបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ ច្រើនតែទៅកើត ឯអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មាតុគ្រាមប្រកបដោយធម៌ប៉ុន្មានយ៉ាង លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ ទៅកើតឯអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រាស់តបថា ម្នាលអនុរុទ្ធ មាតុគ្រាមប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាង លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតឯអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក។ ប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ។ ម្នាលអនុរុទ្ធ ក្នុងលោកនេះ មាតុគ្រាម រមែងមានចិត្តត្រូវមន្ទិល គឺសេចក្តីកំណាញ់រួបរឹត នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ១ រមែងមានចិត្តត្រូវឥស្សារួបរឹត នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ក្នុងមជ្ឈន្តិកសម័យ ១ រមែងមានចិត្តត្រូវកាមរាគរួបរឹត នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ១។ ម្នាលអនុរុទ្ធ មាតុគ្រាម ប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាងនេះឯង លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតឯអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក។

(ទុតិយអនុរុទ្ធសូត្រ ទី៨)

CS sut.an.03.131 | book_041

(៨. ទុតិយអនុរុទ្ធសុត្តំ)

[១៣២] គ្រានោះ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យគួររីករាយ និងពាក្យគួររឭកហើយ គង់ក្នុងទីសមគួរ។ លុះព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលទៅនឹងព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ សារីបុត្រ ខ្ញុំតែងឃើញសត្វលោកជាច្រើន ដោយចក្ខុ ដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់នូវចក្ខុ ជារបស់មនុស្សធម្មតា មួយទៀត សេចក្តីព្យាយាម ដែលខ្ញុំប្រារព្ធហើយ មិនបានរួញរាឡើយ សតិដែលខ្ញុំបានតាំងស៊ប់ហើយ ក៏មិនបានវង្វេងភ្លេច កាយរបស់ខ្ញុំ ដែលស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ក៏មិនបានក្រវល់ក្រវាយ ចិត្តដែលខ្ញុំដំកល់ខ្ជាប់ហើយ ក៏ជាចិត្តមានអារម្មណ៍មូលតែមួយ កាលបើដូច្នេះ ចិត្តរបស់ខ្ញុំ ក៏មិនរួចចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ។ ព្រះសារីបុត្រតបថា ម្នាលអាវុសោអនុរុទ្ធ ត្រង់ពាក្យដែលអ្នកនិយាយ យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំតែងឃើញសត្វលោកជាច្រើន ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុ ជារបស់មនុស្សធម្មតា ដូច្នេះ នេះជាមានះរបស់អ្នក ម្នាលអាវុសោអនុរុទ្ធ មួយទៀត ត្រង់ពាក្យដែលអ្នកនិយាយ យ៉ាងនេះថា សេចក្តីព្យាយាម ដែលខ្ញុំប្រារព្ធហើយ មិនបានរួញរាឡើយ សតិដែលខ្ញុំបានតាំងស៊ប់ហើយ ក៏មិនបានវង្វេងភ្លេច កាយរបស់ខ្ញុំ ដែលស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ក៏មិនបានក្រវល់ក្រវាយ ចិត្តដែលខ្ញុំដំកល់ខ្ជាប់ហើយ ក៏ជាចិត្តមានអារម្មណ៍មូលតែមួយ ដូច្នេះ នេះជាឧទ្ធច្ចៈរបស់អ្នកទេ ម្នាលអាវុសោអនុរុទ្ធ មួយទៀត ត្រង់ពាក្យដែលអ្នកនិយាយ យ៉ាងនេះថា កាលបើដូច្នេះ ចិត្តរបស់ខ្ញុំ ក៏មិនរួចចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ នេះជាកុក្កុច្ចៈរបស់អ្នក ខ្ញុំសូមរំលឹក សូមអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ លះបង់ធម៌ទាំង៣នេះចេញ កុំធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវធម៌ទាំង៣នេះ សូមប្រមូលចិត្តមកក្នុងអមតធាតុវិញ។ សម័យតមក ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ បានលះបង់ធម៌ទាំង៣នេះ ហើយមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវធម៌ទាំង៣នេះ ហើយប្រមូលចិត្ត ក្នុងអមតធាតុ។ លំដាប់នោះ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ តែមួយអង្គឯងចៀសចេញចាកពួក មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុលបុត្ត ចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួស ដោយប្រពៃ ដើម្បីអនុត្តរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន លោកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលមានព្រហ្មចរិយៈជាទីបំផុត ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អញបានធ្វើរួចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ ក៏ជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ។

(បដិច្ឆន្នសូត្រ ទី៩)

CS sut.an.03.132 | book_041

(៩. បដិច្ឆន្នសុត្តំ)

[១៣៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្ថុ៣យ៉ាងនេះ បិទបាំង ទើបប្រសើរ[38] បើកផ្សាយ មិនប្រសើរ។ វត្ថុ៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺមាតុគ្រាម បិទបាំងទើបប្រសើរ បើកផ្សាយ មិនប្រសើរ[39] ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មន្តរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ លាក់ទើបប្រសើរ បើកផ្សាយ មិនប្រសើរ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ បិទបាំង ទើបប្រសើរ បើកផ្សាយ មិនប្រសើរ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្ថុ៣យ៉ាងនេះឯង បិទបាំង ទើបប្រសើរ បើកផ្សាយ មិនប្រសើរទេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្ថុ៣ យ៉ាងនេះ បើកទើបរុងរឿង បិទមិនរុងរឿងទេ។ វត្ថុ ៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺមណ្ឌលព្រះចន្ទ្រ បើកទើបរុងរឿង បិទមិនរុងរឿង ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មណ្ឌលព្រះអាទិត្យ បើកទើបរុងរឿង បិទមិនរុងរឿង ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យ ដែលតថាគតសំដែងហើយ បើកទើបរុងរឿង បិទមិនរុងរឿង ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្ថុ៣ យ៉ាងនេះឯង បើកទើបរុងរឿង បិទមិនរុងរឿងទេ។

(លេខសូត្រ ទី១០)

CS sut.an.03.133 | book_041

(១០. លេខសុត្តំ)

[១៣៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៣ ពួកនេះ មានប្រាកដក្នុងលោក។ បុគ្គល ៣ពួក ដូចម្ដេចខ្លះ។ គឺបុគ្គលប្រៀបដូចគំនូសថ្ម ១ បុគ្គលប្រៀបដូចគំនូសផែនដី ១ បុគ្គលប្រៀបដូចគំនូសទឹក ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលប្រៀបដូចគំនូសថ្ម តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រមែងក្រោធរឿយៗ ឯសេចក្ដីក្រោធរបស់គេនោះ រមែងដេកត្រាំនៅ អស់កាលយូរអង្វែង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គំនូសថ្ម រមែងមិនឆាប់រលុបដោយខ្យល់ ឬដោយទឹកទេ ជាគំនូសតាំងនៅ អស់កាលយូរ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រមែងក្រោធរឿយៗ ឯសេចក្ដីក្រោធ របស់គេនោះ រមែងដេកត្រាំនៅ អស់កាលយូរអង្វែង ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលប្រៀបដូចគំនូសថ្ម។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលប្រៀបដូចគំនូសផែនដី តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្វះ ក្នុងលោកនេះ រមែងក្រោធរឿយៗ តែសេចក្ដីក្រោធរបស់គេនោះ មិនបានដេកត្រាំនៅ អស់កាលយូរអង្វែង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គំនូសផែនដី រមែងឆាប់រលុប ដោយខ្យល់ ឬ ដោយទឹក ជាគំនូសមិនតាំងនៅ អស់កាលយូរ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្វះ ក្នុងលោកនេះ រមែងក្រោធរឿយៗ តែសេចក្ដីក្រោធ របស់គេនោះ មិនបានដេកត្រាំនៅ អស់កាលយូរអង្វែង ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលប្រៀបដូចស្នាមគំនូសផែនដី។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលប្រៀបដូចគំនូសទឹក តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្វះ ក្នុងលោកនេះ ដែលគេនិយាយពាក្យរឹងរូសក្ដី និយាយពាក្យអាក្រក់ក្ដី និយាយពាក្យមិនជាទីគាប់ចិត្តក្ដី តែងឆាប់និយាយតបតទៅវិញ ឆ្លើយឆ្លងស្រួលវិញ រីករាយទៅរកវិញ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គំនូសទឹក រមែងរលុបឆាប់ មិនតាំងនៅអស់កាលយូរ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្វះ ក្នុងលោកនេះ ដែលគេនិយាយពាក្យរឹងរូសក្ដី និយាយពាក្យអាក្រក់ក្ដី និយាយពាក្យមិនជាទីគាប់ចិត្តក្ដី រមែងឆាប់និយាយតបតទៅវិញ ឆ្លើយឆ្លងស្រួលវិញ រីករាយទៅរកវិញ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលប្រៀបដូចគំនូសទឹក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះឯង មានប្រាកដក្នុងលោក។

ចប់ កុសិនារវគ្គ ទី៣។

ឧទ្ទាននៃកុសិនារវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគ គង់ជិតក្រុងកុសិនារា ១ អំពីពួកភិក្ខុបង្កហេតុ ទាស់ទែងគ្នា ១ អំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងគោតមកចេតិយ ១ អំពីភរណ្ឌុកាលាមតាបស ១ អំពីហត្ថកទេវបុត្ត ១ អំពីភិក្ខុធ្វើខ្លួនឲ្យស្អុយ ១ អំពីព្រះអនុរុទ្ធ ២ លើក អំពីវត្ថុដែលបិទបាំង ១ អំពីគំនូស ១ រួបរួមត្រូវជា ១០។

យោធាជីវវគ្គ ទី៤ (១៤)

CS sut.an.03.v14 | book_041

((១៤) ៤. យោធាជីវវគ្គោ)

(យោធាជីវសូត្រ ទី១)

CS sut.an.03.134 | book_041

(១. យោធាជីវសុត្តំ)

[១៣៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យោធាជីវៈ (អ្នករស់នៅដោយឋានៈជាទាហាន) ប្រកបដោយអង្គ ៣ ទើបគួរជាយោធាជីវៈ របស់ព្រះរាជា អ្នកបម្រើរបស់ព្រះរាជា ដល់នូវការរាប់ថា ជាអង្គ [ទុកដូចជាអវយវៈ គឺព្រះហស្ថ ទាំង២ ព្រះបាទ ទាំង២ របស់ស្ដេច។] របស់ព្រះរាជា។ ប្រកបដោយអង្គ ៣ តើដូចម្ដេចខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យោធាជីវៈ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបាញ់បានឆ្ងាយ ១ ជាអ្នកបាញ់មិនខុស ១ ជាអ្នកទំលាយគំនរធំៗ[40] បាន ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យោធាជីវៈ ប្រកបដោយអង្គ ៣ នេះឯង ទើបគួរជារបស់ព្រះរាជា ជាអ្នកបម្រើនៃព្រះរាជា ដល់នូវការរាប់ថាជាអង្គរបស់ព្រះរាជា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកភិក្ខុ ប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាង ទើបជាអ្នកគួរទទួលនូវទាន ដែលគេនាំមកបូជា។ បេ។ ជាស្រែ

បុណ្យដ៏ប្រសើរ របស់សត្វលោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកបាញ់បានឆ្ងាយ ១ ជាអ្នកបាញ់មិនខុស ១ ជាអ្នកទំលាយគំនរធំៗបាន១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុ ជាអ្នកបាញ់បានឆ្ងាយ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបណាមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី រូបណា ជិតក្តី ឆ្ងាយក្តី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញ នូវរូបទាំងអស់នុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ។ វេទនាណាមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី វេទនាណា ជិតក្តី ឆ្ងាយក្តី ភិក្ខុពិចារណាឃើញ នូវវេទនាទាំងអស់នុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ។ សញ្ញាណាមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី សញ្ញាណា ជិតក្តី ឆ្ងាយក្តី ភិក្ខុពិចារណាឃើញ នូវសញ្ញាទាំងអស់នុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ។ សង្ខារទាំងឡាយណាមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី សង្ខារទាំងឡាយណា ជិតក្តី ឆ្ងាយក្តី ភិក្ខុពិចារណាឃើញ នូវសង្ខារទាំងអស់នុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ។ វិញ្ញាណណាមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី វិញ្ញាណណា ជិតក្តី ឆ្ងាយក្តី ភិក្ខុពិចារណាឃើញ នូវវិញ្ញាណទាំងអស់នុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបាញ់បានឆ្ងាយ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុ ជាអ្នកបាញ់មិនខុស តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាហេតុ នាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាសេចក្តីប្រតិប័ទ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបាញ់មិនខុស យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុ ជាអ្នកទំលាយគំនរធំៗ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ទំលាយគំនរ នៃអវិជ្ជាដ៏ធំបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកទំលាយគំនរធំៗ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ទើបជាអ្នកគួរទទួលនូវទាន ដែលបុគ្គលនាំមកបូជា។ បេ។ ជាស្រែបុណ្យដ៏ប្រសើរ របស់សត្វលោក។

(បរិសាសូត្រ ទី២)

CS sut.an.03.135 | book_041

(២. បរិសាសុត្តំ)

[១៣៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិសទ្យនេះ មាន ៣ ពួក។ បរិសទ្យ ៣ ពួក គឺអ្វីខ្លះ។ គឺបរិសទ្យ ដែលសិក្សាផ្តេសផ្តាស[41] ១ បរិសទ្យ ដែលសាកសួររួច ទើបសិក្សា ១ បរិសទ្យ ដែលសិក្សាតាមកំណត់[42] ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិសទ្យ មាន ៣ ពួកនេះឯង។

(មិត្តសូត្រ ទី៣)

CS sut.an.03.136 | book_041

(៣. មិត្តសុត្តំ)

[១៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិត្តប្រកបដោយអង្គ ៣ គួរសេពគប់។ ប្រកបដោយអង្គ ៣ គឺអ្វីខ្លះ។ គឺមិត្តឲ្យវត្ថុ ដែលគេឲ្យបានដោយក្រ ១ ធ្វើនូវអំពើ ដែលគេធ្វើបានដោយក្រ ១ អត់ធន់នូវហេតុ ដែលគេអត់ធន់បានដោយក្រ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិត្តប្រកបដោយអង្គ ៣នេះឯង គួរសេពគប់។

(ឧប្បាទាសូត្រ ទី៤)

CS sut.an.03.137 | book_041

(៤. ឧប្បាទាសុត្តំ)

[១៣៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគតទាំងឡាយ កើតឡើងក្តី ព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនទាន់កើតឡើងក្តី ធាតុនោះ ធម្មដ្ឋិតិនោះ ធម្មនិយាមនោះ តែងស្ថិតនៅជាធម្មតា គឺថា សង្ខារទាំងឡាយ ទាំងពួងមិនទៀង។ ព្រះតថាគតត្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់នូវធាតុ ជាដើមនោះ លុះត្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់ហើយ ក៏ប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងផ្តើម បើកបង្ហើប ចែករលែក ធ្វើឲ្យរាក់ថា សង្ខារទាំងពួង មិនទៀង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគតទាំងឡាយ កើតឡើងក្តី ព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនទាន់កើតឡើងក្តី ធាតុនោះ ធម្មដ្ឋិតិនោះ ធម្មនិយាមនោះ តែងស្ថិតនៅជាធម្មតា គឺថា សង្ខារទាំងពួងជាទុក្ខ។ ព្រះតថាគត រមែងត្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់នូវធាតុ ជាដើមនោះ លុះត្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់ហើយ ក៏ប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងផ្តើម បើកបង្ហើប ចែករលែក ធ្វើឲ្យរាក់ថា សង្ខារទាំងពួងជាទុក្ខ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគតទាំងឡាយ កើតឡើងក្តី ព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនទាន់កើតឡើងក្តី ធាតុនោះ ធម្មដ្ឋិតិនោះ ធម្មនិយាមនោះ តែងស្ថិតនៅជាធម្មតា គឺថា ធម៌ទាំងឡាយ ទាំងពួងជាអនត្តា។ ព្រះតថាគត ត្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់នូវធាតុ ជាដើមនោះ លុះត្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់ហើយ ក៏ប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងផ្តើម បើកបង្ហើប ចែករលែក ធ្វើឲ្យរាក់ថា ធម៌ទាំងឡាយ ទាំងពួងជាអនត្តា។

(កេសកម្ពលសូត្រ ទី៥)

CS sut.an.03.138 | book_041

(៥. កេសកម្ពលសុត្តំ)

[១៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់ទាំងឡាយណាមួយ ដែលគេត្បាញដោយតម្បាញ សំពត់កម្ពល ដែលគេត្បាញដោយសក់មនុស្ស ប្រាកដជាអាក្រក់បំផុត ជាងសំពត់ទាំងនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កម្ពល ដែលគេត្បាញដោយសក់មនុស្ស ត្រជាក់ក្នុងពេលត្រជាក់ ក្តៅក្នុងពេលក្តៅ មានសម្បុរអាក្រក់ មានក្លិនអាក្រក់ មានសម្ផស្សអាក្រក់ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វាទៈនៃសមណៈច្រើននាក់ណាមួយ វាទៈនៃគ្រូឈ្មោះ មក្ខលិ ប្រាកដជាអាក្រក់ជាងវាទៈ នៃសមណៈទាំងនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មក្ខលិ ជាមោឃបុរសមានសេចក្តីប្រកាន់យ៉ាងនេះ មានការយល់ឃើញ យ៉ាងនេះថា កម្មមិនមាន អំពើដែលត្រូវធ្វើ មិនមាន សេចក្តីព្យាយាម មិនមាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយណា ក្នុងអតីតកាល ព្រះអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ជាកម្មវាទផង ជាកិរិយវាទផង ជាវីរិយវាទផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មក្ខលិ ជាមោឃបុរស ហាមឃាត់នូវព្រះអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធនោះថា កម្មមិនមាន អំពើដែលត្រូវធ្វើ មិនមាន សេចក្តីព្យាយាម មិនមាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយណា ក្នុងអនាគតកាល ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ជាកម្មវាទផង ជាកិរិយវាទផង ជាវីរិយវាទផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មក្ខលិ ជាមោឃបុរស ឈ្មោះថាហាមឃាត់ នូវព្រះអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធទាំងនោះថា កម្មមិនមាន អំពើដែលត្រូវធ្វើ មិនមាន សេចក្តីព្យាយាម មិនមាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សូម្បីតថាគត ដែលជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងកាលឥឡូវនេះ ជាកម្មវាទ ជាកិរិយវាទ ជាវីរិយវាទដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មក្ខលិ ជាមោឃបុរស ហាមឃាត់នូវតថាគតដែរថា កម្មមិនមាន អំពើដែលត្រូវធ្វើ មិនមាន សេចក្តីព្យាយាម មិនមាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដាក់លប ក្នុងមាត់ស្ទឹង ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ដើម្បីសេចក្តីមិនចំរើន ដើម្បីសេចក្តីវិនាស ដល់ត្រីជាច្រើន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មក្ខលិ ជាមោឃបុរស កើតឡើងក្នុងលោកដូចជាលប សម្រាប់ដាក់មនុស្ស ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ដើម្បីសេចក្តីមិនចំរើន ដើម្បីសេចក្តីវិនាស ដល់សត្វមានប្រមាណច្រើន ក៏យ៉ាងនោះដែរ។

(សម្បទាសូត្រ ទី៦)

CS sut.an.03.139 | book_041

(៦. សម្បទាសុត្តំ)

[១៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បទានេះ មាន ៣ យ៉ាង។ សម្បទា ៣ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ។ គឺសទ្ធាសម្បទា ១ សីលសម្បទា ១ បញ្ញាសម្បទា ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បទា មាន ៣ យ៉ាងនេះឯង។

(វុទ្ធិសូត្រ ទី៧)

CS sut.an.03.140 | book_041

ឬ វុឌ្ឍិសូត្រ
(៧. វុទ្ធិសុត្តំ)

[១៤១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វុឌ្ឍិ (សេចក្តីចំរើន) នេះ មាន ៣ យ៉ាង។ វុឌ្ឍិ ៣ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ។ គឺ សទ្ធាវុឌ្ឍិ ១ សីលវុឌ្ឍិ ១ បញ្ញាវុឌ្ឍិ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វុឌ្ឍិ មាន ៣ យ៉ាងនេះឯង។

(អស្សខលុង្កេសូត្រ ទី៨)

CS sut.an.03.141 | book_041

ឬ អស្សខឡុង្កសូត្រ
(៨. អស្សខឡុង្កសុត្តំ)

[១៤២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែង នូវគោត្រនៃសេះ ៣ យ៉ាង នូវគោត្រនៃបុរស ៣ យ៉ាង ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលព្រះតម្រាស់ នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះគោត្រនៃសេះ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃសេះខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាវាហនៈ បរិបូណ៌ដោយល្បឿន តែមិនបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃសេះខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាវាហនៈ បរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង តែមិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយគោត្រនៃសេះខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាវាហនៈ បរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌផង ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃសេះ មាន ៣ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះគោត្រនៃបុរស ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃបុរសខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿន តែមិនបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃបុរសខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង តែមិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃបុរសខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌផង ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះគោត្រនៃបុរស ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿន តែមិនបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាទុក្ខ។ បេ។ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់ទុក្ខ។ តថាគតហៅថា នេះជាល្បឿន របស់ភិក្ខុនោះ។ តែបើភិក្ខុនោះ ត្រូវគេសាកសួរប្រស្នា ក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិន័យ រមែងស្ទៀមស្ទាត់ ដោះស្រាយមិនរួច។ តថាគតហៅថា នេះមិនមែនជាសម្បុរ របស់ភិក្ខុនោះ។ ទាំងភិក្ខុនោះ ក៏ជាអ្នកឆ្វេងលាភ ចំពោះចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងបរិក្ខារ គឺថ្នាំ ជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ។ តថាគតហៅថា នេះមិនមែនជាកំពស់ និងមាឌ របស់ភិក្ខុនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃបុរស ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿន តែមិនបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះគោត្រនៃបុរស ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង តែមិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាទុក្ខ។ បេ។ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ។ តថា

គតហៅថា នេះជាល្បឿនរបស់ភិក្ខុនោះ។ ភិក្ខុនោះ កាលបើគេសាកសួរប្រស្នា ក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិន័យ រមែងដោះស្រាយរួច មិនស្ទៀមស្ទាត់។ តថាគតហៅថា នេះជាសម្បុរ របស់ភិក្ខុនោះ។ តែភិក្ខុនោះ ជាអ្នកឆ្អែងលាភ ចំពោះចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងបរិក្ខារ គឺថ្នាំ ជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ។ តថាគតហៅថា នេះមិនមែនជាកំពស់ និងមាឌ របស់ភិក្ខុនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃបុរស ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង តែមិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះគោត្រនៃបុរស ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌផង តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្ដីពិតថា នេះជាទុក្ខ។ បេ។ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្ដីពិតថា នេះជាបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ។ តថាគតហៅថា នេះជាល្បឿន របស់ភិក្ខុនោះ។ ភិក្ខុនោះ កាលបើគេសាកសួរប្រស្នា ក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិន័យ រមែងដោះស្រាយរួច មិនស្ទៀមស្ទាត់។ តថាគតហៅថា នេះជាសម្បុររបស់ភិក្ខុនោះ។ ទាំងភិក្ខុនោះ ក៏ជាអ្នកស្ទាក់លាភ ចំពោះចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងបរិក្ខារ គឺថ្នាំ ជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ។ តថាគតហៅថា នេះជាកំពស់ និងមាឌ របស់ភិក្ខុនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃបុរស ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌផង យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃបុរស មាន ៣ យ៉ាងនេះឯង។

(អស្សបរស្សសូត្រ ទី៩)

CS sut.an.03.142 | book_041

(៩. អស្សបរស្សសុត្តំ)

[១៤៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវសេះរាបសា ៣ពួកផង នូវបុរសរាបសា ៣ពួកផង ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្ដាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះតម្រាស់ នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេះរាបសា ៣ពួក តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះរាបសាខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បរិបូណ៌ដោយល្បឿន តែមិនបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះរាបសាខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង តែមិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះរាបសាខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌផង ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះរាបសា មាន ៣ ពួកនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុរសរាបសា ៣ពួក តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសរាបសាខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿន តែមិនបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ មិនបរិបូណ៌ ដោយកំពស់ និងមាឌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសរាបសាខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង តែទាស់មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសរាបសាខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌផង ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុរសរាបសា ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿន តែមិនបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌ តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាឱបបាតិកៈកំណើត (កើតក្នុងសុទ្ធាវាស) បរិនិព្វានក្នុងសុទ្ធាវាសនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះមកវិញឡើយ ព្រោះអស់ទៅ នៃឱរម្ភាគិយសញ្ញោជនៈ ៥ តថាគតហៅថា នេះជាល្បឿន របស់ភិក្ខុនោះ។ តែបើភិក្ខុនោះ ត្រូវគេសាកសួរប្រស្នា ក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិន័យ រមែងស្ទៀមស្ទាត់ ដោះស្រាយមិនរួច។ តថាគតហៅថា នេះមិនមែនជាសម្បុរ របស់ភិក្ខុនោះ។ ទាំងភិក្ខុនោះ ជាអ្នកឆ្អែងលាភ ចំពោះចីវរ បិណ្ឌបាតសេនាសនៈ និងបរិក្ខារ គឺថ្នាំ ជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ។ តថាគតហៅថា នេះមិនមែនកំពស់ និងមាឌ របស់ភិក្ខុនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសរាបសា ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿន តែមិនបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុរសរាបសា ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង តែមិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌ តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាឱបបាតិកៈកំណើត (កើតក្នុងសុទ្ធាវាស) បរិនិព្វានក្នុងសុទ្ធាវាសនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះមកវិញឡើយ ព្រោះអស់ទៅ នៃឱរម្ភាគិយសញ្ញោជនៈ ៥។ តថាគតហៅថា នេះជាល្បឿន របស់ភិក្ខុនោះ។ ភិក្ខុនោះ បើត្រូវគេសាកសួរប្រស្នា ក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិន័យ រមែងដោះស្រាយរួច មិនស្ទៀមស្ទាត់។ តថាគតហៅថា នេះជាសម្បុររបស់ភិក្ខុនោះ។ តែភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកឆ្អែងលាភ ចំពោះចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងបរិក្ខារ គឺថ្នាំ ជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ។ តថាគតហៅថា នេះមិនមែនជាកំពស់ និងមាឌ របស់ភិក្ខុនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសរាបសា ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង តែទាស់មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុរសរាបសា ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌផង តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាឱបបាតិកៈកំណើត (កើតក្នុងសុទ្ធាវាស) បរិនិព្វានក្នុងសុទ្ធាវាសនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ ចាកលោកនោះមកវិញឡើយ ព្រោះអស់ទៅ នៃឱរម្ភាគិយសញ្ញោជនៈ ៥។ តថាគតហៅថា នេះជាល្បឿន របស់ភិក្ខុនោះ។ ភិក្ខុនោះ បើត្រូវគេសាកសួរប្រស្នា ក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិន័យ រមែងដោះស្រាយរួច មិនស្ទៀមស្ទាត់។ តថាគតហៅថា នេះជាគុណ របស់ភិក្ខុនោះ។ ទាំងភិក្ខុនោះ ជាអ្នកស្ទាក់លាភ ចំពោះចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងបរិក្ខារ គឺថ្នាំ ជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ។ តថាគតហៅថា នេះជាកំពស់ និងមាឌ របស់ភិក្ខុនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសរាបសា ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌផង យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសរាបសា មាន ៣ ពួកនេះឯង។

(អស្សាជានីយសូត្រ ទី១០)

CS sut.an.03.143 | book_041

(១០. អស្សាជានីយសុត្តំ)

[១៤៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែង នូវសេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ ៣ ពួកផង នូវបុរសអាជានេយ្យដ៏ល្អ ៣ ពួកផង ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្ដាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះតម្រាស់ នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ចុះសេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ ៣ ពួក តើដូចម្ដេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អខ្លះ ក្នុងលោកនេះ។ បេ។ ជាវាហនៈ បរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌផង ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ មាន ៣ ពួកនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុរសអាជានេយ្យ ៣ ពួក តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសអាជានេយ្យដ៏ល្អខ្លះ ក្នុងលោកនេះ។ បេ។ បរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌផង ១។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុរសអាជានេយ្យដ៏ល្អ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌផង តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅ។ តថាគតហៅថា នេះជាល្បឿន របស់ភិក្ខុនោះ។ ភិក្ខុនោះ បើគេសាកសួរប្រស្នា ក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិន័យ រមែងដោះស្រាយរួច មិនស្ទៀមស្ទាត់។ តថាគតហៅថា នេះជាសម្បុរ របស់ភិក្ខុនោះ។ ទាំងភិក្ខុនោះ ជាអ្នកស្ទាក់លាភចំពោះចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងបរិក្ខារ គឺថ្នាំ ជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ។ តថាគតហៅថា នេះ ជាកំពស់ និងមាឌ របស់ភិក្ខុនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសអាជានេយ្យដ៏ល្អ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងមាឌផង យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសអាជានេយ្យដ៏ល្អមាន ៣ ពួកនេះឯង។

(បឋមមោរនិវាបសូត្រ ទី១១)

CS sut.an.03.144 | book_041

(១១. បឋមមោរនិវាបសុត្តំ)

[១៤៥] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងបរិព្វាជការាម ជាមោរនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះតម្រាស់ នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តដាច់ស្រេច មានសេចក្តីក្សេម ចាកយោគៈដាច់ស្រេច មានព្រហ្មចរិយៈដាច់ស្រេច មានទីបំផុតដាច់ស្រេច ប្រសើរបំផុត ជាងទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ គឺប្រកបដោយអសេក្ខសីលក្ខន្ធ ១ អសេក្ខសមាធិក្ខន្ធ ១ អសេក្ខបញ្ញាខន្ធ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តដាច់ស្រេច មានសេចក្តីក្សេម ចាកយោគៈដាច់ស្រេច មានព្រហ្មចរិយៈដាច់ស្រេច មានទីបំផុតដាច់ស្រេច ជាអ្នកប្រសើរបំផុត ជាងទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ។

(ទុតិយមោរនិវាបសូត្រ ទី១២)

CS sut.an.03.145 | book_041

(១២. ទុតិយមោរនិវាបសុត្តំ)

[១៤៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តដាច់ស្រេច មានសេចក្តីក្សេម ចាកយោគៈដាច់ស្រេច មានព្រហ្មចរិយៈដាច់ស្រេច មានទីបំផុតដាច់ស្រេច ជាអ្នកប្រសើរបំផុត ជាងទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ។ ប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ គឺប្រកបដោយឥទ្ធិប្បាដិហារ្យ ១ អាទេសនាបាដិហារ្យ ១ អនុសាសនីបាដិហារ្យ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តដាច់ស្រេច មានព្រហ្មចរិយៈដាច់ស្រេច មានទីបំផុតដាច់ស្រេច ជាអ្នកប្រសើរបំផុត ជាងទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ។

(តតិយមោរនិវាបសូត្រ ទី១៣)

CS sut.an.03.146 | book_041

(១៣. តតិយមោរនិវាបសុត្តំ)

[១៤៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តដាច់ស្រេច មានសេចក្តីក្សេម ចាកយោគៈដាច់ស្រេច មានព្រហ្មចរិយៈដាច់ស្រេច មានទីបំផុតដាច់ស្រេច ជាអ្នកប្រសើរបំផុត ជាងទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ គឺប្រកបដោយសម្មាទិដ្ឋិ (ការយល់ប្រពៃ) ១ សម្មាញាណ (ការដឹងប្រពៃ) ១ សម្មាវិមុត្តិ (ការរួចចាកកិលេស ដោយប្រពៃ) ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តដាច់ស្រេច មានសេចក្តីក្សេម ចាកយោគៈដាច់ស្រេច មានព្រហ្មចរិយៈដាច់ស្រេច មានទីបំផុតដាច់ស្រេច ជាអ្នកប្រសើរបំផុត ជាងទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ។

ចប់ យោធាជីវវគ្គ ទី៤។

ឧទ្ទាននៃយោធាជីវវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីយោធាជីវៈ ១ អំពីបរិស័ទ្យ ១ អំពីមិត្ត ១ អំពីព្រះតថាគតកើតឡើង ១ អំពីសំពត់កម្ពល ដែលត្បាញដោយសក់មនុស្ស ១ អំពីសម្បទា មានសទ្ធាជាដើម ១ អំពីវុឌ្ឍិ ១ អំពីសេះ មាន៣លើក ១ អំពីព្រះដ៏មានបុណ្យនៅក្នុងបរិព្វាជការាម ជាមោរនិវាបស្ថាន មាន៣លើក ១។

មង្គលវគ្គ ទី៥ (១៥)

CS sut.an.03.v15 | book_041

((១៥) ៥. មង្គលវគ្គោ)

(អកុសលសូត្រ ទី១)

CS sut.an.03.147 | book_041

(១. អកុសលសុត្តំ)

[១៤៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទំលាក់។ ប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ គឺប្រកបដោយកាយកម្ម ជាអកុសល ១ វចីកម្ម ជាអកុសល ១ មនោកម្ម ជាអកុសល១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទំលាក់។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដំកល់ទុក។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ គឺប្រកបដោយកាយកម្ម ជាកុសល ១ វចីកម្ម ជាកុសល ១ មនោកម្ម ជាកុសល ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដំកល់ទុក។

(សាវជ្ជសូត្រ ទី២)

CS sut.an.03.148 | book_041

(២. សាវជ្ជសុត្តំ)

[១៤៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាង។ បេ។ គឺកាយកម្ម ប្រកបដោយទោស ១ វចីកម្ម ប្រកបដោយទោស ១ មនោកម្ម ប្រកបដោយទោស ១។ បេ។ គឺ កាយកម្ម មិនមានទោស ១ វចីកម្ម មិនមានទោស ១ មនោកម្ម មិនមានទោស ១។បេ។

(វិសមសូត្រ ទី៣)

CS sut.an.03.149 | book_041

(៣. វិសមសុត្តំ)

[១៥០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង។ បេ។ គឺកាយកម្ម មិនរាបសា ១ វចីកម្ម មិនរាបសា ១ មនោកម្ម មិនរាបសា ១។ បេ។

(អសុចិសូត្រ ទី៤)

CS sut.an.03.150 | book_041

(៤. អសុចិសុត្តំ)

[១៥១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង។ បេ។ គឺកាយកម្មមិនស្អាត ១ វចីកម្មមិនស្អាត ១ មនោកម្មមិនស្អាត ១។ បេ។ គឺកាយកម្មស្អាត ១ វចីកម្មស្អាត ១ មនោកម្មស្អាត ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាងនេះឯង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដំកល់ទុក។

(បឋមខតសូត្រ ទី៥)

CS sut.an.03.151 | book_041

(៥. បឋមខតសុត្តំ)

[១៥២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល ជាអ្នកមិនឆ្លៀវឆ្លាស ជាអសប្បុរស ប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាង រមែងរក្សាខ្លួន ដែលខ្លួនគាស់រំលើង ផ្តាច់ផ្តិល (នូវគុណ) ជាអ្នកប្រកបដោយទោសផង ប្រកបដោយដំនៀល របស់អ្នកប្រាជ្ញផង រមែងបាននូវបាបជាច្រើនផង។ ប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ គឺប្រកបដោយកាយកម្ម ជាអកុសល ១ វចីកម្ម ជាអកុសល ១ មនោកម្ម ជាអកុសល ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល ជាអ្នកមិនឆ្លៀវឆ្លាស ជាអសប្បុរស ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង រមែងរក្សាខ្លួន ដែលខ្លួនគាស់រំលើង ផ្តាច់ផ្តិល (នូវគុណ) ជាអ្នកប្រកបដោយទោសផង ប្រកបដោយដំនៀល របស់អ្នកប្រាជ្ញផង រមែងបាននូវបាបជាច្រើនផង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតជាអ្នកឆ្លៀវឆ្លាសជាសប្បុរស ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង រមែងរក្សាខ្លួន ដែលមិនគាស់រំលើង មិនផ្តាច់ផ្តិល (នូវគុណ) ជាអ្នកមិនមានទោសផង មិនមានដំនៀល របស់អ្នកប្រាជ្ញផង រមែងបាននូវបុណ្យជាច្រើនផង។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ គឺប្រកបដោយកាយកម្ម ជាកុសល ១ វចីកម្មជាកុសល ១ មនោកម្ម ជាកុសល១។ បេ។

(ទុតិយខតសូត្រ ទី៦)

CS sut.an.03.152 | book_041

(៦. ទុតិយខតសុត្តំ)

[១៥៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលប្រកបដោយធម៌ ៣យ៉ាង។ បេ។ គឺកាយកម្ម ប្រកបដោយទោស ១ វចីកម្ម ប្រកបដោយទោស ១ មនោកម្ម ប្រកបដោយទោស ១។ បេ។ គឺកាយកម្មមិនមានទោស ១ វចីកម្មមិនមានទោស ១ មនោកម្មមិនមានទោស ១។ បេ។

(តតិយខតសូត្រ ទី៧)

CS sut.an.03.153 | book_041

(៧. តតិយខតសុត្តំ)

[១៥៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង។ បេ។ គឺកាយកម្មមិនរាបសា ១ វចីកម្មមិនរាបសា ១ មនោកម្មមិនរាបសា ១។ បេ។ គឺកាយកម្មរាបសា ១ វចីកម្មរាបសា ១ មនោកម្មរាបសា ១។ បេ។

(ចតុត្ថខតសូត្រ ទី៨)

CS sut.an.03.154 | book_041

(៨. ចតុត្ថខតសុត្តំ)

[១៥៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង។ បេ។ គឺកាយកម្មមិនស្អាត ១ វចីកម្មមិនស្អាត ១ មនោកម្មមិនស្អាត ១។ បេ។ គឺកាយកម្មស្អាត ១ វចីកម្មស្អាត ១ មនោកម្មស្អាត ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតជាអ្នកឆ្លៀវឆ្លាស ជាសប្បុរស ប្រកបដោយធម៌ ៣យ៉ាងនេះឯង រមែងរក្សាខ្លួន ដែលមិនបានគាស់រំលើង មិនផ្តាច់ផ្តិល (នូវគុណ) ជាអ្នកមិនមានទោសផង មិនមានដំនៀល របស់អ្នកប្រាជ្ញផង រមែងបាននូវបុណ្យជាច្រើនផង។

(វន្ទនាសូត្រ ទី៩)

CS sut.an.03.155 | book_041

(៩. វន្ទនាសុត្តំ)

[១៥៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការថ្វាយបង្គំនេះ មាន ៣ យ៉ាង។ ការថ្វាយបង្គំ ៣ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ។ គឺថ្វាយបង្គំដោយកាយ ១ ដោយវាចា ១ ដោយចិត្ត ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការថ្វាយបង្គំ មាន ៣ យ៉ាងនេះឯង។

(បុព្វណ្ហសូត្រ ទី១០)

CS sut.an.03.156 | book_041

(១០. បុព្ពណ្ហសុត្តំ)

[១៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយណា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងនេះ ឈ្មោះថា មានបុព្វណ្ហសម័យដ៏ល្អ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយណា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត ក្នុងមជ្ឈន្តិកសម័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងនោះ ឈ្មោះថា មានមជ្ឈន្តិកសម័យដ៏ល្អ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយណា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងនោះ ឈ្មោះថា មានសាយណ្ហសម័យដ៏ល្អ។

> ពេលណាដែលសត្វទាំងឡាយ ប្រព្រឹត្តល្អដោយកាយ វាចា ចិត្ត ពេលនោះឈ្មោះថា នក្ខត្តឫក្សល្អ មង្គលល្អ ពេលភ្លឺស្វាងល្អ ពេលនៃអរុណរះឡើងល្អ ខណៈល្អ យាមល្អ (ទានដែលបុគ្គលបូជា) ដល់ព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ (ក្នុងពេលនោះ) ឈ្មោះថាជាគ្រឿងបូជាល្អ (ក្នុងថ្ងៃនោះ) កាយកម្មឈ្មោះថា នាំឲ្យមានសេចក្តីចំរើន វចីកម្ម ក៏ឈ្មោះថា នាំឲ្យមានសេចក្តីចំរើន មនោកម្ម ក៏ឈ្មោះថា នាំឲ្យមានសេចក្តីចំរើន សេចក្តីប្រាថ្នាទាំងឡាយ របស់អ្នកទាំងនោះ ក៏ឈ្មោះថា នាំឲ្យមានសេចក្តីចំរើន បុគ្គលដែលបានធ្វើនូវកាយកម្ម វចីកម្ម មនោកម្ម គួរដល់សេចក្តីចំរើនហើយ រមែងបាននូវប្រយោជន៍ ដ៏ចំរើនទាំងឡាយ។ អ្នកទាំងឡាយនោះ ចូរបាននូវប្រយោជន៍ បាននូវសេចក្តីសុខ ចូរចំរើនក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ចូរកុំឲ្យមានរោគ ឲ្យបាននូវសេចក្តីសុខ ព្រមទាំងញាតិទាំងឡាយគ្រប់គ្នា។

ចប់ មង្គលវគ្គ ទី៥។

ឧទ្ទាននៃមង្គលវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីបុគ្គលដែលប្រកបដោយកម្មជាអកុសល ១ អំពីកម្មប្រកបដោយទោស ១ ព្រមទាំងកម្មមិនរាបសា ១ កម្មមិនស្អាត ១ អំពីបុគ្គលរក្សាខ្លួន ដែលគាស់រំលើង (គុណ) ៤លើក ១ អំពីការថ្វាយបង្គំ ១ អំពីបុព្វណ្ហសម័យល្អ ១ ត្រូវជា ១០។ ចប់ តតិយបណ្ណាសក។

សូត្រមិនសង្គ្រោះចូលក្នុងបណ្ណាសក

CS sut.an.03.vv4 | book_041

(-)

អចេលកវគ្គ ទី១ (១៦)

CS sut.an.03.v16 | book_041

((១៦) ៦. អចេលកវគ្គោ)

(សូត្រ ទី១-៧)

CS sut.an.03.157-163 | book_041

(១៥៧-១៦៣.)

[១៥៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទានេះ មាន ៣ យ៉ាង។ បដិបទា ៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ គឺ អាគាឡ្ហប្បដិបទា (ប្រតិប័ទគ្រោតគ្រាត) ១ និជ្ឈាមប្បដិបទា (ប្រតិប័ទដុតកំដៅខ្លួនហួសហេតុ) ១ មជ្ឈិមប្បដិបទា (ប្រតិប័ទយ៉ាងកណ្តាល) ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអាគាឡ្ហប្បដិបទា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រកាន់យ៉ាងនេះ មានសេចក្តីយល់ឃើញ យ៉ាងនេះថា ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយមិនមាន ដូច្នេះ បុគ្គលនោះ រមែងដល់នូវសភាពជាអ្នកធ្លាក់ចុះ ក្នុងកាមទាំងឡាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អាគាឡ្ហប្បដិបទា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះនិជ្ឈាមប្បដិបទា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គ្មានសំពត់ (អាក្រាត) លះបង់ មារយាទល្អ ស៊ីលិទ្ធដៃ ឬជំរះឧច្ចារៈ ដោយម្រាមដៃ បើគេអញ្ជើញថា ចូលមក ក៏មិនមក គេឃាត់ថាឈប់ ក៏មិនឈប់ មិនត្រេកអរនឹងភត្ត ដែលគេនាំមកមុន មិនត្រេកអរនឹងភត្ត ដែលគេនាំមកចំពោះខ្លួន មិនត្រេកអរនឹងការនិមន្តន៍ បុគ្គលនោះ មិនទទួលភត្ត អំពីមាត់ឆ្នាំង មិនទទួលភត្ត អំពីមាត់កញ្ជើ មិនទទួលភត្ត ដែលគេនាំមកកន្លងធរណីទ្វារ មិនទទួលភត្ត ដែលគេនាំមកកន្លងកំណាត់ឈើ មិនទទួលភត្ត ដែលគេនាំមកកន្លងអង្រែ មិនទទួលភត្តរបស់មនុស្សពីរនាក់ ដែលកំពុងបរិភោគ មិនទទួលភត្តរបស់ស្ត្រីមានគភ៌ មិនទទួលភត្តរបស់ស្ត្រី ដែលកំពុងបំបៅកូន មិនទទួលភត្តរបស់ស្ត្រី ដែលកំពុងនៅរួមនឹងបុរស មិនទទួលភត្ត ក្នុងទីដែលពួកគ្នាឯងណែនាំ មិនទទួលភត្ត ក្នុងទីដែលមានឆ្កែនៅចាំ មិនទទួលភត្ត ក្នុងទីដែលមានរុយរោម មិនស៊ីត្រី មិនស៊ីសាច់ មិនផឹកសុរា មិនផឹកមេរ័យ មិនផឹកទឹកត្រាំថ្នាំ បុគ្គលនោះ ទទួលភត្តចំពោះតែក្នុងផ្ទះមួយ ញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយដុំបាយមួយពំនូតខ្លះ ទទួលភត្តចំពោះតែក្នុងផ្ទះពីរ ញុំាងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយដុំបាយពីរពំនូតខ្លះ ទទួលភត្តចំពោះតែក្នុងផ្ទះ ៧ ញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយដុំបាយ ៧ ពំនូតខ្លះ ញុំាងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយភត្តក្នុងភាជន៍ ១ ខ្លះ ញុំាងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយភត្តក្នុងភាជន៍ ២ ខ្លះ… ញុំាងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយភត្តក្នុងភាជន៍ ៧ ខ្លះ… ស៊ីអាហាររំលង ១ ថ្ងៃខ្លះ ស៊ីអាហាររំលង ២ ថ្ងៃខ្លះ… ស៊ីអាហាររំលង ៧ ថ្ងៃខ្លះ បុគ្គលនោះ ប្រកបដោយសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងការផ្លាស់ប្តូរ នូវការបរិភោគភត្ត រំលងកន្លះខែ មានសភាព ដូច្នេះឯង។ បុគ្គលនោះ មានបន្លែស្រស់ ជាអាហារខ្លះ មានអង្ករស្រងែ ជាអាហារខ្លះ មានស្កួយ ជាអាហារខ្លះ មានកំទេចស្បែក ជាអាហារខ្លះ មានជ័រជាអាហារខ្លះមានស្លែ ឬសារាយ ជាអាហារខ្លះ មានកន្ទក់ជាអាហារខ្លះ មានបាយក្តាំងជាអាហារខ្លះ មានម្សៅជាអាហារខ្លះ មានស្មៅជាអាហារខ្លះ មានអាចម៍គោ ជាអាហារខ្លះ មានមើមឈើ និងផ្លែឈើក្នុងព្រៃ ជាអាហារខ្លះ បរិភោគតែផ្លែឈើដែលជ្រុះស្រាប់ខ្លះ បុគ្គលនោះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់សម្បកធ្មៃខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់ដែលគេត្បាញលាយគ្នាខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់ ដែលបកចេញអំពីសាកសពខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់បង្សុកូលខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំបកឈើខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់ស្បែកខ្លាខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់ស្បែកខ្លាទាំងក្រចកខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់ស្បូវភ្លាំងខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់ត្បាញដោយសម្បកក្រចៅខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់ចំរៀកក្តារខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កម្ពល ដែលត្បាញដោយសក់មនុស្សខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កម្ពល ដែលត្បាញដោយរោមកន្ទុយសត្វខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់ ដែលត្បាញដោយស្លាបមៀមខ្លះ ទុកសក់ និងពុកមាត់ ប្រព្រឹត្តកាន់វត្ត ក្នុងការព្យាយាមទុកសក់ និងពុកមាត់ខ្លះ ឈរសម្រឹងហាមឃាត់នូវអាសនៈខ្លះ អង្គុយច្រហោង ប្រព្រឹត្តកាន់វត្ត ក្នុងការព្យាយាមអង្គុយច្រហោងខ្លះ ដេកលើបន្លា សម្រេចការដេកលើបន្លាខ្លះ ប្រព្រឹត្តកាន់វត្តចុះត្រាំទឹក ១ ថ្ងៃ ៣ ដង គឺព្រឹក ថ្ងៃត្រង់ ល្ងាចខ្លះ បុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តកាន់វត្ត កំដៅកាយជាច្រើន មានសភាពយ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា និជ្ឈាមប្បដិបទា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះមជ្ឈិមប្បដិបទា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណានូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានប្រាជ្ញាស្មារតី បន្ទោបង់ នូវអភិជ្ឈា និងទោមនស្ស ក្នុងលោក ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ… ក្នុងចិត្ត… ពិចារណានូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានប្រាជ្ញាស្មារតី បន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈា និងទោមនស្សក្នុងលោក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា មជ្ឈិមប្បដិបទា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទាមាន ៣ យ៉ាងនេះឯង។

[១៥៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទានេះ មាន ៣ យ៉ាង។ បដិបទា ៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ គឺអាគាឡ្ហប្បដិបទា ១ និជ្ឈាមប្បដិបទា ១ មជ្ឈិមប្បដិបទា ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអាគាឡ្ហប្បដិបទា ដូចម្តេច។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អាគាឡ្ហប្បដិបទា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះនិជ្ឈាមប្បដិបទា តើដូចម្តេច។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា និជ្ឈាមប្បដិបទា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះមជ្ឈិមប្បដិបទា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បណ្តុះឆន្ទះឲ្យកើត ព្យាយាម ប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ផ្គងដំកល់ចិត្តទុក ដើម្បីញុំាងអកុសលធម៌ ដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើត មិនឲ្យកើតឡើង បណ្តុះឆន្ទះឲ្យកើត ព្យាយាម ប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ផ្គងដំកល់ចិត្តទុក ដើម្បីលះបង់អកុសលធម៌ ដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ បណ្តុះឆន្ទះឲ្យកើត ព្យាយាម ប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ផ្គងដំកល់ចិត្តទុក ដើម្បីញុំាងកុសលធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឲ្យកើតឡើង បណ្តុះឆន្ទះឲ្យកើតឡើង ព្យាយាម ប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ផ្គងកំដល់ចិត្តទុក ដើម្បីឋិតថេរ ដើម្បីមិនវិនាស ដើម្បី លូតលាស់ ដើម្បីធំទូលាយ ដើម្បីចំរើនឡើង ដើម្បីបរិបូណ៌ នៃកុសលធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ… ចំរើនឥទ្ធិបាទ ដែលប្រកបដោយឆន្ទះសមាធិ និងបធានសង្ខារ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ដែលប្រកបដោយវីរិយសមាធិ និងបធានសង្ខារ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ដែលប្រកបដោយចិត្តសមាធិ និងបធានសង្ខារ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ដែលប្រកបដោយវីមំសាសមាធិ និងបធានសង្ខារ… ចំរើនសទ្ធិន្ទ្រិយ ចំរើនវីរិយិន្ទ្រិយ ចំរើនសតិន្ទ្រិយ ចំរើនសមាធិន្ទ្រិយ ចំរើនបញ្ញិន្ទ្រិយ… ចំរើនសទ្ធាពលៈ ចំរើនវីរិយពលៈ ចំរើនសតិពលៈ ចំរើនសមាធិពលៈ ចំរើនបញ្ញាពលៈ… ចំរើនសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ចំរើនធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ចំរើនវីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ចំរើនបីតិសម្ពោជ្ឈង្គ ចំរើនបស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ ចំរើនសមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ ចំរើនឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ… ចំរើនសម្មាទិដ្ឋិ ចំរើនសម្មាសង្កប្បៈ ចំរើនសម្មាវាចា ចំរើនសម្មាកម្មន្តៈ ចំរើនសម្មាអាជីវៈ ចំរើនសម្មាវាយាមៈ ចំរើនសម្មាសតិ ចំរើនសម្មាសមាធិ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា មជ្ឈិមប្បដិបទា។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទា មាន ៣ យ៉ាងនេះឯង។

43)

កម្មបថបេយ្យាល ទី២ (១៧)

CS sut.an.03.v17 | book_041

((១៧) ៧. កម្មបថបេយ្យាលំ)

(សូត្រ ទី១-២០)

CS sut.an.03.164-183 | book_041

(១៦៤-១៨២.)

[១៦០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទំលាក់។ ប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ គឺបុគ្គល ជាអ្នកសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការសម្លាប់សត្វ ១ ពេញចិត្តក្នុងការសម្លាប់សត្វ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទំលាក់។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដំកល់ទុក។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ។ គឺបុគ្គលវៀរចាកការសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ១ ពេញចិត្តក្នុងការវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ១។ បេ។ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ១ ពេញចិត្តក្នុងការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ១ ... ជាអ្នកវៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃក្នុងការវៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ១ ពេញចិត្តក្នុងការវៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ១ ... ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ... ជាអ្នកវៀរចាកការប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការវៀរចាកការប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងការវៀរចាកការប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ... ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការពោលពាក្យកុហក ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការពោលពាក្យកុហក ១ ... ជាអ្នកវៀរចាកការពោលពាក្យកុហក ដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការវៀរចាកការពោលពាក្យកុហក ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការវៀរចាកការពោលពាក្យកុហក ១... ជាអ្នកពោលពាក្យញុះញង់ ដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការពោលពាក្យញុះញង់ ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការពោលពាក្យញុះញង់ ១... ជាអ្នកវៀរចាកការពោលពាក្យញុះញង់ ដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការវៀរចាកការពោលពាក្យញុះញង់ ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការវៀរចាកការពោលពាក្យញុះញង់ ១ ... ជាអ្នកពោលពាក្យអាក្រក់ ដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការពោលពាក្យអាក្រក់ ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការពោលពាក្យអាក្រក់ ១ ... ជាអ្នកវៀរចាកការនិយាយពាក្យអាក្រក់ ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការវៀរចាកការនិយាយពាក្យអាក្រក់ ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការវៀរចាកការនិយាយពាក្យអាក្រក់ ១ ... ជាអ្នកនិយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ ដោយខ្លួនឯង ១ ជាអ្នកដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការនិយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការនិយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ ១ ... ជាអ្នកវៀរចាកការនិយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ ដោយខ្លួងឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលក្នុងដទៃ ក្នុងការវៀរចាកការនិយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការវៀរចាកការនិយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ ១ ... ជាអ្នកសំឡឹងរំពៃ នូវទ្រព្យបុគ្គលដទៃ ដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការសំឡឹងរំពៃ នូវទ្រព្យបុគ្គលដទៃ ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការសំឡឹងរំពៃ នូវទ្រព្យបុគ្គលដទៃ ១ ... ជាអ្នកមិនសំឡឹងរំពៃ នូវទ្រព្យបុគ្គលដទៃដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការមិនសំឡឹងរំពៃទ្រព្យបុគ្គលដទៃ ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការមិនសំឡឹងរំពៃទ្រព្យបុគ្គលដទៃ ១ ... ជាអ្នកមានចិត្តគុំគួនដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការគុំគួន ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការគុំគួន ១... ជាអ្នកមិនមានចិត្តគុំគួនដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការមិនគុំគួន ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការមិនគុំគួន ១... ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ខុស ដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការយល់ខុស ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការយល់ខុស ១... ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ត្រូវ ដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងសេចក្តីយល់ត្រូវ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដំកល់ទុក។

44)

ភាគបេយ្យាល ទី៣ (១៨)

CS sut.an.03.v18 | book_041

((១៨) ៨. ភាគបេយ្យាលំ)

(សូត្រ ទី១)

CS sut.an.03.184 | book_041

(១៨៤.)

[១៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាង បុគ្គលគប្បីចំរើន ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវរាគៈ។ ធម៌ ៣ យ៉ាង ដូចម្តេច។ គឺ សុញ្ញតសមាធិ ១ អនិមិត្តសមាធិ ១ អប្បណិហិតសមាធិ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង បុគ្គលគប្បីចំរើន ដើម្បីដឹងច្បាស់ នូវរាគៈ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ បុគ្គលគប្បីចំរើន ដើម្បីកំណត់ដឹង។ បេ។ ដើម្បីអស់រលីង ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីសូន្យទៅ ដើម្បីវិនាស ដើម្បីរលត់ ដើម្បីផ្តាច់បង់ ដើម្បីរលាស់ចោល នូវរាគៈ។ ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ បុគ្គលគប្បីចំរើន ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់រលីង ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីសូន្យទៅ ដើម្បីវិនាស ដើម្បីរលត់ ដើម្បីផ្តាច់បង់ ដើម្បីរលាស់ចោល នូវទោសៈ មោហៈ កោធៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បឡាសៈ ឥស្សា មច្ឆរិយៈ មាយា សាថេយ្យៈ ថម្ភៈ សារម្ភៈ មានៈ អតិមានៈ មទៈ បមាទៈ។

ចប់ ពួកសូត្រដែលមិនសង្គ្រោះក្នុងបណ្ណាសក។

ឧទ្ទាននៃរាគបេយ្យាលនោះគឺ[45] និយាយអំពីធម៌ដែលអាស្រ័យនៅក្នុងរាគបេយ្យាល ដែលលោកពោលហើយ ថា មាន ១៧ គឺរាគៈ ១ ទោសៈ ១ មោហៈ ១ កោធៈ ១ ឧបនាហៈ ១ ជាគំរប់ ៥ មក្ខៈ ១ បឡាសៈ ១ ឥស្សា ១ មច្ឆរិយៈ ១ មាយា ១ សាថេយ្យៈ ១ ថម្ភៈ ១ សារម្ភៈ ១ មានៈ ១ អតិមានៈ ១ មទៈ បមាទៈ ១។ អំពីសមាធិ ៣ យ៉ាងគឺសុញ្ញតសមាធិ ១ អនិមិត្តសមាធិ ១ អប្បណិហិតសមាធិ ១ ដែលលោកកំណត់ទុក ក្នុងសមាធិមូលកាបេយ្យាល ដោយហេតុជាជំនួយ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីឧបមា ដើម្បីដឹងច្បាស់ ១ ដើម្បីកំណត់ដឹង ១ ដើម្បីអស់រលីង ១ ដើម្បីលះបង់ ១ ដើម្បីអស់ទៅ ១ ដើម្បីសូន្យទៅ ១ ដើម្បីវិនាស ១ ដើម្បីរលត់ ១ ដើម្បីផ្តាច់បង់ ១ ដើម្បីរលាស់ចោល ១ រួមត្រូវជា ១០។

ចប់ តិកនិបាត។

ចប់ ភាគ៤១។

មាតិកា

	លេខ ទំព័រ	លេខសម្គាល់
សុត្តន្តបិដក		sut
អង្គុត្តរនិកាយ	**១**	**sut.an**
តិកនិបាត ទុតិយភាគ	**១**	**sut.an.03**
បឋមបណ្ណាសក		
ពាលវគ្គ	**១**	**sut.an.03.v01**
រថការវគ្គ	**១៣**	**sut.an.03.v02**
បុគ្គលវគ្គ	**៤១**	**sut.an.03.v03**
ទេវទូតវគ្គ	**៧៧**	**sut.an.03.v04**
ចូឡវគ្គ	**១២០**	**sut.an.03.v05**
ទុតិយបណ្ណាសក		
ព្រាហ្មណវគ្គ	**១៣២**	**sut.an.03.v06**
មហាវគ្គ	**១៧៩**	**sut.an.03.v07**
អានន្ទវគ្គ	**២៨៥**	**sut.an.03.v08**
សមណវគ្គ	**៣១៨**	**sut.an.03.v09**
លោណផលវគ្គ	**៣៤៦**	**sut.an.03.v10**
តតិយបណ្ណាសក		
សម្ពោធិវគ្គ	**៣៩០**	**sut.an.03.v11**
អាបាយិកវគ្គ	**៤០៨**	**sut.an.03.v12**
កុសិនារវគ្គ	**៤២៩**	**sut.an.03.v13**
យោធាជីវវគ្គ	**៤៥៣**	**sut.an.03.v14**
មង្គលវគ្គ	**៤៧២**	**sut.an.03.v15**
ពួកសូត្រមិនសង្គ្រោះចូល ក្នុងបណ្ណាសក	៤៧៨	sut.an.03.v16-18

1)

គ្រឿងសំគាល់របស់បុគ្គលពាល។

2)

ហេតុរបស់បុគ្គលពាល។

3)

ចរិតរបស់បុគ្គលពាល។

4)

គ្រឿងសំគាល់ របស់បុគ្គលជាបណ្ឌិត។

5)

ហេតុរបស់បុគ្គលជាបណ្ឌិត។

6)

ចរិតរបស់បុគ្គលជាបណ្ឌិត។

7)

សំដៅយកមនោកម្ម។ (អដ្ឋកថា)។

8)

ប្រកបដោយកុសលកម្មបថ ទាំង១០។

9)

ញុំាងមហាជន ឲ្យត្រេកអរ ដោយកុសលកម្មបថ ១០។

10)

ប្រកបដោយនវលោកុត្តរធម៌។

11)

ព្រះអង្គញុំាងមហាជន ឲ្យរីករាយ ដោយនវលោកុត្តរធម៌។ អដ្ឋកថា។

12)

វេមានិកប្រេត។ (អដ្ឋកថា)។

13)

សំឡេងផ្ទុះប្រែះៗ ព្រួសរងើកចេញ។

14)

អំពើកៀចក្រាញ ឬអំពើកោង។

15)

សំដៅយករបស់ដែលល្អិតល្អប្រសើរបំផុត។ អដ្ឋកថា។

16)

របស់ដែលបច្ច័យប្រជុំតាក់តែងឡើង រមែងមាន៣យ៉ាង។ អដ្ឋកថា។

17)

របស់ដែលបច្ច័យប្រជុំតាក់តែងឡើង រមែងមាន៣យ៉ាង។ អដ្ឋកថា។

18)

សត្វលោកដែលជាតិបញ្ជូនទៅឲ្យជរា ៗបញ្ជូនទៅឲ្យព្យាធិ ៗបញ្ជូនទៅឲ្យមរណៈ ៗបញ្ជូនទៅឲ្យជាតិវិញ។

19)

សំដៅយកត្រើយ ៦ គឺ ត្រើយគឺអភិញ្ញា១ បហានៈ១ ឈាន១ ភាវនា១ សច្ឆិកិរិយា១ សមាបត្តិ១។

20)

សំដៅយកខន្ធ៥ អាយតនៈ១២ ធាតុ១៨។ អដ្ឋកថា។

21)

១.២.អដ្ឋកថា ថា មិនសន្សំ មិនកសាងកម្មថ្មីទេ ឯផលកម្មចាស់នោះ នៅខ្សោយ តែលោកធ្វើឲ្យអស់ផលកម្មនោះ មិនឲ្យមានសល់តទៅទៀត។

22)

២

23)

ព្យាយាមប្រកបដោយអំពើដែលគេធ្វើបានដោយកម្រ (អដ្ឋកថា)។

24)

អដ្ឋកថាន័យ សេចក្ដីថា ភពផែនដី ដែលកំណត់ដោយព្រះអាទិត្យ១ ព្រះចន្ទ្រ១ អាចផ្សាយរស្មីភ្លឺបានត្រឹមណា ទីត្រឹមណោះ ទុកជាលោកធាតុ១ ឬចក្រវាឡ១។

25)

កំណត់យកលោកធាតុ ឬចក្រវាឡមួយៗនោះ មួយពាន់ដង ហៅថា មួយសហស្សីចូឡនិកាលោកធាតុ។ កំណត់យកសហស្សីចូឡនិកាលោកធាតុនោះ មួយពាន់ដង ហៅថា មួយទ្វិសហស្សីមជ្ឈិមិកាលោកធាតុ។ លោកធាតុទី២នេះ ហួសវិស័យសាវកហើយ ជាវិស័យរបស់ព្រះពុទ្ធប៉ុណ្ណោះ។ ដែលហៅថា ជាតិក្ខេត្តរបស់ព្រះពុទ្ធនោះ សំដៅយកលោកធាតុទី២នេះឯង គឺក្នុងថ្ងៃ ដែលព្រះពោធិសត្វ ច្យុតចាកទេវលោក មកចាប់

បដិសន្ធិ ក្នុងបច្ឆិមភពក្តី ថ្ងៃប្រសូតិក្តី ថ្ងៃចេញមហាភិនិស្រ្កមន៍ក្តី ថ្ងៃត្រាស់ដឹងក្តី ថ្ងៃសំដែងធម្មចក្កប្បវត្តនសូត្រក្តី ថ្ងៃដាក់អាយុសង្ខារក្តី ថ្ងៃបរិនិព្វានក្តី លោកធាតុទាំងប៉ុណ្ណោះ កម្រើកញាប់ញ័រ។

26)

សំដៅយកវិសយក្ខេត្ត ៗរបស់ព្រះពុទ្ធនេះ ប្រមាណមិនបាន ឥតមានទើសទាល់ឡើយ។ ចំនួនចក្រវាឡនោះ ច្រើនហួសនឹងគណនាបាន ឧបមាដូចជាបុគ្គលវិសេសណាមួយ ចង់ដឹងចំនួនចក្រវាឡ ហើយយកគ្រាប់ស្ពៃ ដែលពេញពីផែនដី ដល់ព្រហ្មលោក ក្នុង១សែនកោដិចក្រវាឡ ទៅរកចក្រវាឡ ក្នុងទិសខាងកើត ឃើញចក្រវាឡ១ ហើយដាក់គ្រាប់ស្ពៃ១គ្រាប់ ឃើញចក្រវាឡប៉ុន្មាន ក៏ដាក់គ្រាប់ស្ពៃប៉ុណ្ណោះ យ៉ាងនេះ គ្រាប់ស្ពៃទាំងឡាយអស់នោះ មិនគ្រាន់អស់មុន ឯចក្រវាឡ នៅតែមានច្រើនទៅទៀត។ ចំណែកចក្រវាឡ ក្នុងទិសឯទៀត ក៏មានន័យដូចគ្នាដែរ។

27)

បានដល់សិក្ខាបទដ៏សេសទាំងឡាយ លើកលែងតែបារាជិក៤ចេញ ហៅថា តូច និងតូចបន្ទាប់ គឺសង្ឃាទិសេស ជាសិក្ខាបទតូច ថុល្លច្ច័យ តូចបន្ទាប់ ថុល្លច្ច័យតូច បាចិត្តិយតូចបន្ទាប់ បាចិត្តិយតូច បាដិទេសនីយ ទុក្កដ ទុព្ភាសិត ឈ្មោះថា តូចបន្ទាប់ៗ។ (អដ្ឋកថា)។

28)

បានដល់សោតាបន្នបុគ្គល សកទាគាមិបុគ្គល និងអនាគាមិបុគ្គល។

29)

បានដល់ព្រះអរហន្ត។ អដ្ឋកថា។

30)

កំណត់យកតាំងអំពី២ជាតិ ទៅដល់៦ជាតិ។ អដ្ឋកថា។

31)

សេចក្តីត្រិះរិះ ចំពោះញាតិថា ពួកញាតិរបស់អាត្មាអញ មានបុណ្យច្រើន។

32)

សេចក្តីត្រិះរិះ កើតឡើងថា ពួកជនដទៃ មិនគួរមើលងាយអាត្មាអញឡើយ។ អដ្ឋកថា។

33)

នេះជាឈ្មោះ នៃសេចក្តីព្យាយាម។ អដ្ឋកថា។

34)

ព្រៃជាកន្លែងដែលមហាជននាំគ្រឿងបូជា ទៅបូជាពួកភូតបិសាច។ អដ្ឋកថា។

35)

ចេតិយនោះ ជាលំនៅនៃយក្ខ ឈ្មោះគោតមកៈ។ អដ្ឋកថា។

36)

បានដល់ពួកកិលេស។

37)

បានដល់សេចក្តីក្រោធ។ អដ្ឋកថា។

38)

វហន្តិ សព្ទនេះ ប្រែថា បានការ គាប់គួរ ប្រសើរ ថ្លៃថ្នូរ។

39)

ស្រីៗ ដែលមិនគោរពកោតក្រែងប្តី ឬប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតផ្សេងៗ ដែលជាអំពើមិនគាប់ចិត្តប្តី ៗត្រូវបិទបាំងទោស របស់ប្រពន្ធនោះ ទើបគួរ បើកសំញ៉ែង មិនគួរទេ ចំណែកស្ត្រីក្រមុំ ដែលប្រព្រឹត្តឆ្គាំឆ្គង ក៏ត្រូវតែមាតាបិតា ជាដើម ជួយបិទបាំង ទើបគួរ បើកសំញ៉ែង មិនគួរ។ មតិរបស់យើង។

40)

ទំលាយនូវកងទ័ព មានអាវុធយុទ្ធភណ្ឌ ច្រើនសង្កាត់ ច្រើនស្រទាប់។ អដ្ឋកថា។

41)

បានដល់បរិសទ្យ ដែលមិនសាកសួរជាមុន ស្រាប់តែប្រតិបត្តិតែម្តង។

42)

បានដល់បរិសទ្យ ដែលដឹងប្រមាណ ហើយប្រតិបត្តិ។ អដ្ឋកថា។

43)

ម. ចប់ អចេលកវគ្គ ទី៦។ ឧទ្ទាននៃអចេលកវគ្គនោះគឺ និយាយអំពីសតិប្បដ្ឋាន១ ឥទ្ធិបាទ១ ឥន្ទ្រិយ១ ពលៈ១ ពោជ្ឈង្គ១ មគ្គ១ ដែលលោកប្រកបហៅថា បដិបទា (ផ្លូវប្រតិប័ទ)។

44)

ម. ចប់ កម្មបថបេយ្យាល។ ឧទ្ទាននៃកម្មបថបេយ្យាលនោះគឺ និយាយអំពីការសម្លាប់សត្វ១ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនឲ្យ១ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម១ និយាយកុហក១ និយាយញុះញង់១ និយាយអាក្រក់១ និយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍១ សំឡឹងរំពៃ ចំពោះទ្រព្យបុគ្គលដទៃ១ សេចក្តីគុំគួន១ សេចក្តីយល់ខុស១ បណ្ឌិតគប្បីបញ្ចូលកម្មបថទាំងឡាយ ឲ្យគ្រប់ជា៣ ត្រង់បេយ្យាលផងចុះ

45)

ឧទ្ទាននេះ មានតែងក្នុងច្បាប់អក្សរភូមា។